

ACADEMIA MILITARĂ A FORTELOR ARMATE

ȘCOALA DOCTORALĂ „ȘTIINȚE MILITARE ȘI DE SECURITATE”

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 355.4(043.3)

OCTAVIAN, DACIN

MODALITĂȚI DE ORGANIZARE ȘI ÎNTREBUINȚAREA FORTELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ÎN RĂZBOIUL HIBRID

SPECIALITATEA 581.01 – ARTĂ MILITARĂ

Teză de doctor în științe militare

Conducător

științific:

STANCU, Marian, colonel, dr., prof. univ.

Autor:

DACIN Octavian

CHIȘINĂU, 2025

© DACIN, Octavian, 2025

Cuprinsul

ADNOTARE (în română, rusă și engleză).....	5
LISTA ABREVIERILOR	8
INTRODUCERE	14
1. FUNDAMENTE TEORETICO-CONCEPTUALE PRIVIND ORGANIZAREA ȘI ÎNTREBUINȚAREA FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ÎN CONTEXTUL RĂZBOIULUI HIBRID	24
1.1 Considerații teoretico-istorice asupra evoluției conceptului de „conflict hibrid”: analiză istoriografică și delimitări conceptuale.....	26
1.2 Fundamente teoretico-metodologice pentru analiza utilizării operațiilor speciale desfășurate de Forțele pentru Operații Speciale în contextul războiului hibrid.....	35
1.3 Concluzii la capitolul 1.....	47
2. ANALIZA COMPARATIVĂ ȘI SCENARII DE ÎNTREBUINȚARE A FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ÎN CONFLICTELE MODERNE	50
2.1 Repere structurale privind organizarea forțelor pentru operații speciale în armatele moderne.....	51
2.2 Tendințe contemporane în utilizarea forțelor pentru operații speciale	88
2.3 Analiza scenariilor de utilizare a forțelor pentru operații speciale și implicarea acestora în conflictul din Ucraina, inclusiv anexarea peninsulei Crimeea.....	95
2.4 Scenariu operativ-tactic privind întrebuințarea Forțelor pentru Operații Speciale ale Armatei Naționale în contextul unui conflict hibrid.....	110
2.5 Concluzii la capitolul 2.....	122
3. OPTIMIZAREA DOCTRINARĂ ȘI OPERAȚIONALĂ A FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE DIN ARMATA NAȚIONALĂ	125
3.1 Modele contemporane de organizare a Forțelor pentru Operații Speciale în cadrul Armatei Naționale: direcții de adaptare și modernizare structurală	126
3.2 Premise doctrinare privind întrebuințarea Forțelor pentru Operații Speciale din Armata Națională în contextul provocărilor de securitate contemporane.....	138
3.3 Modelul operațional de selecție și instruire aplicat în formarea candidaților pentru Forțele pentru Operații Speciale.....	146
3.4 Concluzii la capitolul 3.....	153
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	155
BIBLIOGRAFIE	157

ANEXE.....	176
Anexa 1. Rolul și misiunile forțelor pentru operații speciale.....	176
Anexa 2. Activitățile de bază în Operațiunile Speciale.....	177
Anexa 3. Relația dintre Operațiunile Speciale și Războiul Asimetric.....	178
Anexa 4. Misiunile Forțelor pentru Operații Speciale „Asistență Militară”.....	179
Anexa 5. Acțiuni colaterale specifice operațiilor speciale	180
Anexa 6. Sprijinul Forțelor pentru Operații Speciale în operații de contra insurgență.....	181
Anexa 7. Comandamentul Operațiilor Speciale al SUA.....	182
Anexa 8. Comandamentul Operațiilor Speciale al Armatei SUA.....	183
Anexa 9. Comandamentul Operațiilor Speciale Navale.....	184
Anexa 10. Comandamentul Operațiilor Speciale Aeriene.....	185
Anexa 11. Comandamentul pentru Operații Speciale al Infanteriei Marine.....	186
Anexa 12. Forțele Speciale ale Regatului Unit (UKSF).....	187
Anexa 13. Comandamentul pentru Operațiile Speciale al Republicii Federale Germania.....	188
Anexa 14. Forțele pentru Operații Speciale ale Israelului.....	189
Anexa 15. Criterii ale misiunilor forțelor pentru operații speciale.....	190
Anexa 16. Delimitarea geografică a Europei de SUD-EST.....	191
Anexa 17. Harta conflictelor înghețate din Europa de SUD-EST.....	192
Anexa 18. Poziția geostrategică a Europei de SUD-EST.....	193
Anexa 19. Sistemul de comandă al FOS din REPUBLICA MOLDOVA.....	194
Anexa 20. Structura de comandă a componentei naționale FOS.....	195
Anexa 21. Structura organizatorică a B.1 „ALFA”/ B.2 „BRAVO”.....	196
Anexa 22. Harta zonelor de operații în REPUBLICA MOLDOVA.....	197
Anexa 23. Doctrina pentru întrebuințarea forțelor pentru operații speciale din Armata Națională a Republicii Moldova (proiect).....	198
Anexa 24. Manualul de selecție și antrenare a candidaților pentru structurile FOS (proiect).....	212
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII.....	232
CV-ul AUTORULUI.....	233

ADNOTARE

la teza de doctor în științe militare „Modalități de organizare și întrebuințare a Forțelor Pentru Operații Speciale în Războiul Hibrid” , autor Octavian DACIN.

Specialitatea 581.01 – Artă militară.

Chișinău, 2025.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 253 titluri, 24 anexe, 140 pagini de text de bază. Rezultatele tezei au fost expuse în 20 articole publicate în culegeri și reviste de specialitate din Republica Moldova și străinătate.

Cuvintele-cheie: război hibrid, amenințări și vulnerabilități, conflicte netradiționale, forțe speciale, forțe pentru operații speciale, Forțele Armate, Armata Națională, forțe neregulate, actori non-statali, teatrul de operații, operații speciale.

Scopul lucrării: Lucrarea urmărește analiza utilizării tacticilor războiului hibrid și evidențierea necesității dezvoltării Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în actualul mediu de securitate. Studiul propune identificarea unor soluții teoretice și practice pentru optimizarea instruirii și utilizării FOS ale Armatei Naționale, în vederea eficientizării participării acestora la operații militare complexe, naționale și internaționale.

Obiectivele cercetării: Demersul investigativ al prezentei cercetări este orientat spre analiza aprofundată a modalităților optime de organizare, dotare și întrebuințare a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în contextul războiului hibrid, evidențiind capacitatea acestora de a se adapta la noile paradigme ale conflictului contemporan. Studiul vizează o abordare integrată, cuprinzând dimensiuni doctrinare, tactice și operaționale, în vederea fundamentării unui model eficient de utilizare a FOS în scenarii de securitate marcate de complexitate și volatilitate strategică.

Noutatea și originalitatea științifică: Lucrarea propune o analiză comparativă a conceptului de război de generație nouă, evidențiind rolul inovator al Forțelor pentru Operații Speciale în noile forme de conflict. Originalitatea constă în formularea unui model adaptat pentru Republica Moldova, care include structură organizațională, doctrină specifică și un program coerent de selecție și instruire a operatorilor FOS, în raport cu evoluțiile mediului internațional de securitate.

Rezultatele obținute: Cercetarea a oferit un cadru conceptual și operațional clar pentru utilizarea Forțelor pentru Operații Speciale în războiul hibrid, propunând un model optimizat de organizare și întrebuințare a acestora, adaptat contextului Republicii Moldova. Rezultatele contribuie la fundamentarea științifică a reformei FOS în fața noilor amenințări hibride și la consolidarea securității naționale.

Semnificația teoretică: Lucrarea dezvoltă cadrul conceptual al războiului hibrid și al rolului FOS, oferind fundamente teoretice pentru analiza noilor tipologii de conflict și a transformărilor doctrinare în domeniul securității și apărării.

Valoarea aplicativă a lucrării: Lucrarea oferă un model optimizat de structurare, doctrină operațională și program de selecție și instruire pentru Forțele pentru Operații Speciale ale Armatei Naționale, adaptat cerințelor actuale de securitate.

Implementarea rezultatelor științifice: Rezultatele cercetării au fost valorificate în cadrul a șapte conferințe internaționale și zece conferințe naționale, prin articole științifice publicate, prelegeri susținute și în activitatea didactică la Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”.

АННОТАЦИЯ

**к диссертации на соискание учёной степени доктора военных наук
«Методы организации и применения Сил специальных операций в гибридной
войне»,**

автор Октавиан ДАЧИН

Специальность: 581.01 – Военное искусство

Кишинёв, 2025

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 253 наименований, 24 приложения, 140 страниц основного текста. Результаты исследования представлены в 20 научных статьях, опубликованных в сборниках и специализированных изданиях в Республике Молдова и за рубежом.

Ключевые слова: гибридная война, угрозы и уязвимости, нетрадиционные конфликты, специальные силы, силы специальных операций, Вооружённые Силы, Национальная армия, нерегулярные формирования, негосударственные акторы, театр военных действий, специальные операции.

Цель исследования: Анализ применения тактик гибридной войны и обоснование необходимости развития ССО в современных условиях безопасности. Предлагаются теоретические и практические решения для повышения боеспособности ССО Национальной армии.

Задачи исследования: Настоящее исследование направлено на глубокий анализ оптимальных способов организации, оснащения и применения Сил специальных операций в контексте гибридной войны с акцентом на их способность адаптироваться к новым парадигмам современных конфликтов. В работе применяется интегрированный подход, охватывающий доктринальные, тактические и операционные аспекты, с целью обоснования эффективной модели применения ССО в условиях стратегически сложной и нестабильной обстановки.

Научная новизна и оригинальность: Проведён сравнительный анализ концепции войны нового поколения с акцентом на роль ССО. Разработана модель, адаптированная для Республики Молдова: структура, доктрина, программа отбора и подготовки.

Результаты, способствующие решению важной научной проблемы: В диссертации представлена оптимизированная модель структуры, оперативной доктрины и программы отбора и подготовки Сил специальных операций Национальной армии, соответствующая современным требованиям в сфере безопасности.

Теоретическая значимость: Работа расширяет концептуальные основы гибридной войны и роли ССО, предоставляя теоретические основы для анализа новых типов конфликтов и доктринальных трансформаций в области безопасности и обороны.

Практическая значимость работы: В диссертации представлена оптимизированная модель структуры, оперативной доктрины и программы отбора и подготовки Сил специальных операций Национальной армии, соответствующая современным требованиям в сфере безопасности.

Внедрение научных результатов: Результаты исследования были представлены на семи международных и десяти национальных конференциях, в научных публикациях, лекциях, а также в преподавательской деятельности автора в Академии Вооружённых Сил «Alexandru cel Bun».

ANOTATION
to the doctor thesis in military science „Ways of organizing and using the Special Operations Forces in hybrid warfare”, author Octavian DACIN.
Specialty 581.01–Military art.
Chisinau, 2025.

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, a bibliography of 253 sources, 24 appendices, and 140 pages of core text. The results of the thesis have been presented in 20 articles published in collections and specialized journals in the Republic of Moldova and abroad.

Keywords: hybrid warfare, threats and vulnerabilities, non-traditional conflicts, special forces, special operations forces, Armed Forces, National Army, irregular forces, non-state actors, theater of operations, special operations.

Purpose of the study: The paper aims to analyze the use of hybrid warfare tactics and highlight the need for the development of Special Operations Forces (SOF) in the current security environment. The study seeks to identify both theoretical and practical solutions for optimizing the training and employment of the National Army's SOF to enhance their effectiveness in complex military operations, both nationally and internationally.

Research objectives: This investigation focuses on the in-depth analysis of optimal methods for organizing, equipping, and employing Special Operations Forces in the context of hybrid warfare, emphasizing their adaptability to the evolving paradigms of contemporary conflict. The study employs an integrated approach, covering doctrinal, tactical, and operational dimensions, to substantiate an effective model for SOF employment in security scenarios characterized by complexity and strategic volatility.

Scientific novelty and originality: The thesis presents a comparative analysis of the new generation warfare concept, highlighting the innovative role of Special Operations Forces in emerging conflict forms. Its originality lies in proposing a tailored model for the Republic of Moldova, encompassing organizational structure, specific doctrine, and a coherent selection and training program for SOF operators, in line with developments in the international security environment.

Results contributing to solving a significant scientific problem: The research provides a clear conceptual and operational framework for the use of SOF in hybrid warfare, proposing an optimized model of organization and employment adapted to the Republic of Moldova's context. The results contribute to the scientific foundation of SOF reform in response to new hybrid threats and support the consolidation of national security.

Theoretical significance: The thesis advances the conceptual framework of hybrid warfare and the role of SOF, offering theoretical foundations for analyzing new conflict typologies and doctrinal transformations in the field of security and defense.

Practical value of the thesis: The work offers an optimized model of structure, operational doctrine, and a selection and training program for the National Army's Special Operations Forces, adapted to current security requirements.

Implementation of scientific results: The results have been disseminated at seven international conferences and ten national conferences, through scientific articles, academic lectures, and in teaching activities as a university lecturer at the Military Academy of the Armed Forces „Alexandru cel Bun”.

Lista cu abrevieri

Abrevierea	În limba română	În original
AC	Componentă activă	Active component
ADMCBRN	Arme de distrugere în masă chimice, biologice, radiologice și nucleare	-
AFO	Operații a Forțelor de Înaintare/Angajare	Advance Force Operations
AFSOC	Comandamentul OS a Forțelor Aeriene	Air Force Special Operations Command
AFSOF	Forțele Operații Speciale a Forțelor Aeriene	Air Force special operations forces
ANCOS	Comandamentul pentru operații speciale a Armatei Naționale	-
AO	Zona de Operații	Area of Operation
ARSOF	Forțe Operații Speciale a Armatei	Army special operations forces
BFST	Brigada de Forțe speciale a Forțelor terestre	-
BDA	Evaluarea Pagubelor Luptei	Fight Damage Assessment
BICES	Sistem de Colectare și Exploatare a Informațiilor de pe Câmpul de luptă	System for Collecting and Exploiting Information on the Battlefield
C2	Comandă și Control	Command and Control
CAO	Operații afaceri civile	Civil affairs operations
CBRN	Chimic Biologic Radiologic Nuclear	-
CDRTSOC	Comandantul Comandamentului Teatrului de Operații Speciale	Commander, Theater Special Operations Command
CDRJSOTF	Comandantul Grupului Operativ Întrunit pentru Operații Speciale	Commander, Joint Special Operations Task Force
CF	Forțe Convenționale	Conventional Forces
CIA	Agencia Centrală de Informații	Central Intelligence Agency

CIMIC	Cooperarea Civil Militară	Civil Military Cooperation
CIS	Sistemului de Comunicații și Informatică	Communication Information System
CJCS	Președintele Șefilor Statelor Majore Întrunite	Chairman of the Joint Chiefs of Staff
CMO	Operații Civil-Militare	Civil-Military Operations
COCOM	Conducerea de Luptă (Autoritatea Comandantului)	Combatant Command (Command Authority)
COFUSCO	Comandamentului Pușcașilor Marini și unităților speciale	Commandement des fusiliers, Marins commandos
COIN	Contra Insurgență	Counterinsurgency
COM	Șeful Misiunii	Chief Of Mission
CONOPS	Concepția Operațiilor	The Concept of Operations
COS	Comandamentul pentru Operații Speciale	-
CNO	Operațiile în Rețeaua Informatică	Operations in the Computer Network
CPA 10	Unitatea 10 de Comando Parașutiști	Commando parachutiste de l'air no 10
CT	Contraterorism	Counterterrorism
CWC	Convenției pentru Interzicerea Armelor Chimice	Chemical Weapons Convention
CWMD	Contracararea Armelor de Distrugere în Masă	Countering Weapons Of Mass Destruction
DA	Acțiuni Directe	Direct Actions
DOS	Divizia Aeriană Operații Speciale	Division des operations speciales
DS	Departament Statal	Department of State
DSO	Divizia pentru Operații Speciale	Division Spezielle Operationen
DSK	Divizia de Reacție Rapidă	Division Schnelle Kräfte
EEFI	Elementele Esențiale de Informații despre Forțele Proprii	Essential Elements of Own Force Information

EHS	Escadrila Elicoptere Operații Speciale	Escadrille des helicopteres speciaux
EIA	Zonele Industriale Considerate Pericole Industriale și de Mediu	Environmental Impact Assessment of the Industrial Estate
FID	Apărarea Internă Străină	Foreign Internal Defense
FHA	Ajutor Umanitar Străin	Foreign Humanitarian Assistance
FOS	Forțe pentru Operații Speciale	Special operation forces
FR	Federația Rusă	Российская Федерация-
FSB	Serviciu Federal de Pază	Федеральная Служба Безопасности
GCC	Comandamentul de Luptă Geografic	Geographic Combatant Commander
GCOS	Comandamentul Operații Speciale Franceze	Commandement des operations speciales
GIGN	Grupa de Intervenție a Jandarmeriei Naționale	Groupe d'Intervention de la Gendarmerie Nationale
GRU	Departament General de Cercetare	Генеральное Развед Управление
GSA	Unități Separate de Comandă Specială	Groupment Speciale Autonom
GSG 9	Subunitate Specială a Poliției Germane	Grenzschutzgruppe 9
HN	Națiune Gazdă	Host nation
HNS	Sprijin Națiunii Gazdă	Host-Nation Support
HQ	Sediu	Headquarters
HRO	Salvarea și Recuperarea Ostaticilor	Hostage Rescue Operation
HT	Amenințări Hibride	Hybrid Threats
HUMINT	Cercetarea Umană	Human Intelligence
HFP	Poziții de Luptă Hibride	Hybrid Fighting Positions
ICT	Tehnologia Informației și Comunicațiilor	Information and Communication Technology

IGO	Organizații Interguvernamentale	Intergovernmental Organization
INFOOPS	Operații Informaționale	Informational Operations
INFOSEC	Securitatea Informațională	Informational Security
IPB	Pregătire Informativă a Câmpului de Luptă	Informative training of the Battlefield
ISR	Inteligență, Supraveghere și Recunoaștere	Intelligence, Surveillance and Reconnaissance
IT	Tehnologia Informației	Information technology
IW	Război Iregular	Irregular Warfare
JSAW	Forțele Speciale Aeriene	Joint Special Air Wing
KSK	Forțe Speciale a Bundeswehr-ului	Kommando Spezialkräfte
MA	Ministrul Apărării	Ministry of Defense
MA FR	Forțele Armate a Federației Ruse	Russian Ministry of Defense
MARSOC	Comandamentul pentru Operații Speciale a Corpului de Marină	Marine Corps Forces Special Operations Command
MARSOF	Forțele Operații Speciale a Corpului de Marină	Marine Special Operations Forces
MI 6	Serviciu Secret de Inteligență	Secret Intelligence Service
MISO	Operații de Suport Informațional Militar	Military Information Support Operations
MSOR	Regiment Operații Speciale ale Marinei	Marine Special Operations Regiment
MTI	Materiale Toxice Industriale	Industrial Toxic Materials
NATO	Organizația Tratatului Atlanticului de Nord	Nord Atlantic Treaty Organization
NAVSPECWARCOM	Comandamentul Naval de Război Special	Naval Special Warfare Command
NAVSO	Forțe Operații Speciale Navale	Navy Special Operations Forces
NEO	Operație de Evacuare a Non-combatanților	Noncombatant Evacuation Operation

NSW	Război Special Naval	Naval Special Warfare
ONU	Organizația Națiunilor Unite	United Nations
OPE	Pregătirea Operațională a Mediului	Operational Preparation of The Environment
OPCON	Control Operațional	Operational Control
OPLAN	Plan Operațional	Operation Plan
OPSEC	Securitatea Operațională	Operational Security
OS	Operații Speciale	Special operations
PE	Pregătirea Mediului	Preparation Of The Environment
PN	Națiune Partener	Partner Nation
PR	Recuperarea Personalului	Personnel Recovery
PSYOPS	Operații Psihologice	Psychological Operations
RC	Componentă de Rezervă	Reserve Component
RSOI	Receptarea, Înscenarea, Mișcarea Continuă și Integrarea	Reception, Staging, Onward Movement, And Integration
SAS	Serviciul Aerian Special	Special Air Service
SBS	Serviciul Naval Special	Special Boat Service
SEAL	Unitățile de Elită ale Marinei Statelor Unite	Sea Air Land
FS	Forțe Speciale	Special Forces
SFA	Asistența Forțelor de Securitate	Security Force Assistance
SFSG	Gruparea Suport Forțe Speciale	Special Forces Support Group
SIGINT	Informații de Semnale	Signals Intelligence
SMU	Unitate de Misiuni Speciale	Special Mission Unit
SOA	Aviația Operații Speciale a Armatei	Special Operations Aviation (Army)
SR	Cercetarea Specială	Special Reconnaissance
SRR	Regimentul Recunoaștere Specială	Special Reconnaissance Regimental

TO	Teatrul de Operații	Theater of Operations
TOC	Centrul de Operații Tactice	Tactical Operations Center
TTL	Identificarea, Urmărirea, Localizarea	Tagging, Tracking, And Locating
TSOC	Comandamentul Teatrul de Operații Speciale	Theater Special Operations Command
UKSF	Forțele Speciale a Regatului Unit	United Kingdom Special Force
USASOC	Comandamentul Operații Speciale a Armatei Statelor Unite ale Americii	United States Army Special Operations Command
USJFC	Comandamentul Forțelor Întrunite a Statelor Unite ale Americii	United States Joint Force Command
USSOCOM	Comandamentul Operațiilor Speciale a Statelor Unite ale Americii	United States Special Operations Command
US	Statele Unite	United States
USG	Guvernul Statelor Unite	United States Government
UW	Război Neconvențional	Unconventional Warfare
WMD	Armele de Distrugere în Masă	Weapons Of Mass Destruction

INTRODUCERE

Actualitatea și relevanța temei abordate.

Evoluțiile accelerate în domeniul științei și tehnologiei au generat mutații fundamentale în arhitectura și dinamica mediului de securitate internațional, redefinind permanent natura și manifestările conflictului armat. Transformarea paradigmatică a războiului, sub impulsul progresului tehnologic și conceptual, impune reconfigurări doctrinare profunde ale instrumentarului militar tradițional, afectând forma, mijloacele, strategiile și metodele de angajare a forței. Acest proces, aflat într-o continuă desfășurare, obligă statele să-și adapteze mecanismele de apărare la noile realități ale confruntărilor hibride, asimetrice și neconvenționale [16, pp.56-70].

În acest context global de insecuritate accentuată, situația de securitate regională în care se regăsește Republica Moldova devine un catalizator al urgenței reformelor în domeniul apărării. Persistența conflictului înghețat din regiunea transnistreană și vecinătatea imediată a unui război convențional de amploare, declanșat de agresiunea Federației Ruse asupra Ucrainei, amplifică presiunile asupra arhitecturii instituționale de apărare a statului. În fața acestor provocări, se conturează necesitatea strategică a unei reflecții aprofundate asupra modalităților optime de organizare și întrebuințare a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS), în calitate de entități cu un potențial operațional ridicat în gestionarea amenințărilor contemporane [11].

Literatura de specialitate consacrată fenomenului conflictual contemporan relevă faptul că războiul, deși reconfigurat structural, rămâne un instrument fundamental de exercitare a presiunii geopolitice și de afirmare a intereselor naționale. În acest sens, paradigma conflictului modern transcende distincțiile clasice dintre pace și război, materializându-se într-un continuum strategic, în care confruntarea militară constituie adesea culminația unei serii de acțiuni politico-diplomatice, economice și informaționale. Ideea exprimată de Carl von Clausewitz, potrivit căreia „fiecare epocă își are propriul tip de război” [109, p.18] rămâne, așadar, extrem de relevantă pentru înțelegerea complexității conflictelor actuale.

Relevanța științifică a temei este amplificată de dinamica fluidă a mediului internațional de securitate, marcat de crize regionale prelungite, intensificarea amenințărilor de natură hibridă, teroristă sau cibernetică, precum și de volatilitatea ordinii geopolitice din regiunea extinsă a Mării Negre [12]. În acest tablou strategic, Forțele pentru Operații Speciale capătă o importanță tot mai mare, prin capacitatea lor de a acționa cu eficiență în medii caracterizate de incertitudine, fragmentare și prezența actorilor non-statali.

Particularitatea FOS constă nu doar în abilitățile lor operaționale de a desfășura misiuni în adâncimea dispozitivelor inamice, ci și în versatilitatea strategică de a integra acțiuni militare cu eforturi diplomatice, economice și informaționale într-un cadru sinergic [216, p.10]. Progresul tehnologic recent a amplificat acest potențial, prin dotarea FOS cu mijloace de ultimă generație, de la muniții inteligente și senzori avansați, la capacități superioare de recunoaștere și supraveghere, facilitând obținerea unui avantaj strategic în teatrele de operații moderne [159].

Totodată, transformările mediului operațional contemporan impun redefinirea profilului luptătorului din cadrul FOS. Acesta nu mai este doar un combatant de elită, ci un actor multidimensional, apt să navigheze între roluri tactice, diplomatice și de stabilizare. Conceptul de „operator 3D” exprimă fidel această metamorfoză funcțională, reflectând necesitatea ca operatorul FOS să fie capabil să interacționeze eficient cu populația locală, să înțeleagă contextul cultural și să contribuie la reconstrucția post-conflict [219, pp.64–70].

Astfel, tema cercetării se justifică atât prin imperativele teoretice de redefinire a concepției strategice privind forțele speciale, cât și prin urgențele practice ale consolidării capacităților de apărare ale Republicii Moldova în fața amenințărilor moderne. Investigarea modalităților de organizare și întrebuințare a Forțelor pentru Operații Speciale în contextul războiului hibrid constituie, prin urmare, o direcție prioritară de cercetare cu valențe aplicative semnificative, contribuind la fundamentarea științifică a politicilor de apărare națională.

Scopul lucrării.

Scopul principal al demersului științific constă în identificarea unor soluții viabile pentru consolidarea capacităților FOS, în concordanță cu cerințele instituționale ale Armatei Naționale și cu aspirațiile Republicii Moldova de cooperare în formate de securitate regională și internațională.

Obiectivele cercetării.

Prezenta cercetare urmărește analiza modalităților eficiente de organizare, echipare și angajare a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în contextul conflictelor de tip hibrid, subliniind flexibilitatea și adaptabilitatea acestora la noile tipologii de confruntare militară. Studiul abordează dimensiunile doctrinare, tactice și operaționale relevante pentru sporirea eficienței acestor structuri în scenarii de securitate caracterizate prin ambiguitate și multiplicarea actorilor implicați. În sprijinul obiectivului general, cercetarea formulează mai multe direcții specifice de investigare:

1. Analiza conceptuală a războiului hibrid, prin identificarea principalelor caracteristici deduse din perspectiva interacțiunii dintre mijloacele convenționale și neconvenționale, cu accent pe dimensiunile informațională, cibernetică și psihologică ale amenințărilor asimetrice.

2. Evaluarea structurii și funcționalității Forțelor pentru Operații Speciale din Republica Moldova, prin examinarea cadrului normativ, a organizării instituționale și a capacităților operaționale, cu raportarea ulterioară la cerințele de securitate națională și la standardele internaționale.

3. Analiza comparativă a modelelor internaționale de organizare a Forțelor pentru Operații Speciale, la nivelul structurilor funcționale și operaționale din state cu tradiție relevantă în domeniu, dar și prin studii de caz privind utilizarea acestora în combaterea amenințărilor hibride.

4. Investigarea strategiilor și tacticilor specifice operațiilor speciale utilizate în războiul hibrid, inclusiv operații clandestine, acțiuni de sabotaj, atacuri cibernetice și alte metode adaptate la provocările contemporane de securitate.

5. Elaborarea unui model optimizat de organizare și utilizare a Forțelor pentru Operații Speciale, adaptat specificului național al Republicii Moldova și integrat în arhitectura de securitate regională și internațională, pentru consolidarea capacităților operaționale și sporirea eficienței în contracararea amenințărilor hibride.

Într-un mediu de securitate marcat de volatilitate și de emergența formelor hibride de agresiune, se impune conturarea unei viziuni strategice articulate privind dezvoltarea și integrarea FOS în sistemul național de apărare.

Ipoteza de cercetare.

Dezvoltarea și implementarea unui model optimizat de organizare și utilizare a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS), adaptat specificului național al Republicii Moldova și fundamentat pe bunele practici internaționale, va contribui la creșterea eficienței operaționale a acestor forțe, sporind capacitatea de răspuns la amenințările hibride și consolidând securitatea națională.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese.

Această cercetare utilizează o abordare metodologică complexă, combinând metode calitative și cantitative pentru a analiza organizarea și utilizarea Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în Republica Moldova, în contextul manifestării agresiunilor de tip hibrid. Metodologia este structurată astfel încât să permită o investigare aprofundată a fenomenului, să asigure validitatea concluziilor și să faciliteze elaborarea unui model optimizat pentru FOS.

1. Metodele de cercetare utilizate:

Analiza documentară (analiza de conținut):

Metoda aplicată constă în colectarea, examinarea și interpretarea documentelor oficiale, legislative și doctrinare referitoare la organizarea FOS atât la nivel național, cât și internațional. Comportă un caracter esențial pentru înțelegerea cadrului juridic și operațional existent în Republica Moldova, raportat și comparat cu modelele de succes, rezultative la nivel internațional.

Acest fapt permite identificarea lacunelor legislative și doctrinare, dar și a oportunităților de perfecționare.

Analiza comparativă:

În teza elaborată, se realizează o comparație între structurile și metodele de operare ale FOS din Republica Moldova și cele din alte state relevante în domeniu (de exemplu, state membre NATO și parteneri regionali).

Metoda în cauză oferă un cadru obiectiv pentru a identifica bunele practici internaționale și a evalua aplicabilitatea acestora în contextul național, contribuind la fundamentarea unui model optimizat pentru Republica Moldova.

Studiul de caz:

Aplicabilitatea studiului de caz oferă posibilitatea de analiză a unor exemple concrete de utilizare a Forțelor pentru Operații Speciale în conflicte hibride recente (de exemplu, Ucraina, Siria, Orientul Mijlociu, Afganistan și Africa). Astfel, permite o înțelegere practică a modului în care FOS pot răspunde amenințărilor hibride, oferind lecții valabile și aplicabile în dezvoltarea capacităților operaționale ale Armatei Naționale.

Interviuri semi-structurate cu experți în domeniul securității și apărării:

Colectarea perspectivelor calificate de la specialiști din domeniul militar, al securității naționale și al politicilor de apărare. Această metodă asigură o înțelegere mai profundă a provocărilor specifice Republicii Moldova și oferă informații valoroase privind fezabilitatea implementării unui model optimizat de FOS.

Metoda prospectivă (analiza scenariilor):

Metoda întrebuintată oferă posibilitatea de a construi și evalua scenarii ipotetice privind utilizarea FOS în gestionarea amenințărilor hibride și a situațiilor de criză. Aceasta deține un caracter anticipativ în raport cu provocările viitoare și este utilă pentru testarea eficienței modelului propus în diverse contexte operaționale.

2. Justificarea alegerii metodei mixte de cercetare:

Combinarea metodelor calitative și cantitative oferă o perspectivă integrată asupra subiectului de cercetare. Metoda calitativă (analiza documentară, comparativă, interviurile) permite explorarea în profunzime a fenomenului, iar metoda cantitativă (evaluarea scenariilor) sprijină validarea ipotezei prin analiza practică a rezultatelor posibile.

O atare abordare oferă:

Rigoare științifică – prin colectarea și interpretarea datelor din surse variate și credibile.

Relevanță practică – prin analiza modelelor funcționale și aplicarea concluziilor la contextul specific al Republicii Moldova.

Generalizare – prin elaborarea unui model teoretico-practic adaptabil altor state cu provocări similare în materie de securitate.

Setul metodologic întrebuițat asigură o fundamentare solidă pentru propunerea unui model optimizat de organizare și utilizare a Forțelor pentru Operații Speciale în Armata Națională, contribuind la îmbunătățirea capacităților naționale de apărare și la consolidarea securității în fața amenințărilor hibride.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute.

Prezenta cercetare propune o analiză aprofundată privind utilizarea Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în contextul amenințărilor de securitate cu care se confruntă Republica Moldova. Prin aplicarea metodei analizei comparative, studiul investighează subsistemele războiului neconvențional și evaluează riscurile emergente, generând un cadru teoretic și practic pentru constituirea și utilizarea eficientă a FOS.

Rezultatele fundamentale ale cercetării includ:

- Identificarea și analiza scenariilor ipotetice de amenințare, precum implicarea regimului separatist de la Tiraspol, extinderea conflictului din Ucraina, atacuri cibernetice și informaționale, precum și riscurile asociate traficului ilicit și migrației ilegale.
- Definirea unor metode inovatoare de utilizare a FOS, cu accent pe tacticile hibride și rolul acestora în gestionarea crizelor multidimensionale.
- Fundamentarea teoretică și practică a constituirii unei structuri naționale de FOS, adaptată specificului geopolitic al Republicii Moldova.
- Elaborarea unei metodologii operaționale detaliate, incluzând structura organizatorică, doctrina națională și programul de selecție și instruire a personalului.

Rezultatele cercetării oferă un cadru strategic pentru consolidarea securității naționale prin integrarea FOS în mecanismele de apărare ale Republicii Moldova. Prin abordarea sa sistematică, studiul:

- Îmbunătățește capacitatea de răspuns la amenințări hibride și neconvenționale, oferind soluții adaptate din perspective tactice și operative.
- Contribuie la dezvoltarea unei structuri flexibile de FOS, capabile să acționeze rapid în situații de criză și să prevină escaladarea conflictelor.
- Sprijină procesul decizional prin furnizarea unui set de bune practici internaționale ajustate specificului național, reducând astfel vulnerabilitățile sistemului defensiv.
- Asigură o bază teoretică solidă pentru elaborarea de politici publice în domeniul securității naționale și al apărării teritoriale.

Cercetarea se desfășoară într-un context geopolitic marcat de instabilitate regională și riscuri emergente, cu accent pe proximitatea conflictului armat din Ucraina și tensiunile asociate regiunii separatiste Transnistria. În acest cadru, Republica Moldova se confruntă cu provocări complexe, care necesită soluții inovatoare, anticipative și adaptabile pentru asigurarea securității statului.

Lucrarea se înscrie în demersurile naționale și internaționale de modernizare a forțelor de apărare și ajustare la standardele de calitate NATO, oferind o contribuție științifică semnificativă prin dezvoltarea unui model adaptat de Forțe pentru Operații Speciale, capabil să răspundă eficient provocărilor hibride și neconvenționale.

Semnificația teoretică a lucrării.

Semnificația teoretică a lucrării rezidă în contribuția adusă de autor la dezvoltarea unui cadru conceptual-metodologic actualizat, indispensabil desfășurării investigațiilor științifice adaptate la dinamica realităților regionale și internaționale, dar și la tendințele de evoluție ale științei militare. Prin abordarea sa, lucrarea își propune să răspundă unor necesități stringente de actualizare și reformare, fiind în același timp un instrument util pentru îmbunătățirea înțelegerii și gestionării structurilor militare moderne.

Conținutul lucrării poate constitui drept punct de reper pentru inițiativele și proiectele curente de reformare a Armatei Naționale. În mod special, construirea și dezvoltarea unor noi structuri de Forțe pentru Operații Speciale (FOS) la nivelul Armatei Naționale subliniază utilitatea și necesitatea aprofundării studiului teoretic și aplicativ asupra acestor structuri. Studiul se dovedește relevant nu doar în context național, ci și în cel multinațional, având în vedere cooperarea extinsă și cerințele specifice de interoperabilitate din cadrul alianțelor și parteneriatelor strategice.

Astfel, lucrarea contribuie atât la consolidarea bazei științifice necesare pentru procesul decizional în domeniul militar, cât și la fundamentarea teoretică a strategiilor de transformare și modernizare ale structurilor de apărare, cu un accent deosebit pe dezvoltarea și integrarea Forțelor pentru Operații Speciale.

Valoarea aplicativă a lucrării.

Din punct de vedere aplicativ, lucrarea se remarcă prin dezvoltarea unor instrumente și modele concrete, ce dispune de funcționalitate și aplicabilitate practică, necesară sectorului de apărare al Republicii Moldova. Printre acestea se numără:

1. Modelul structural al Forțelor pentru Operații Speciale (FOS).

Lucrarea propune un model de organizare a Forțelor pentru Operații Speciale în cadrul Armatei Naționale. Acest model este fundamentat pe o analiză riguroasă a experiențelor

internaționale, oferind o sinteză a principiilor și practicilor utilizate de partenerii externi în confruntarea agresiunilor asimetrice.

2. Modelul doctrinar pentru utilizarea FOS.

Autorul elaborează un model doctrinar inovator, destinat să ghideze întrebuințarea eficientă a FOS în diferite contexte operaționale, integrând lecții învățate din experiențele internaționale ale partenerilor, cu adaptarea acestora la specificul național.

3. Programul de selecție, instruire și monitorizare a operatorilor FOS.

Este prezentată un program detaliat pentru selectarea, formarea și monitorizarea luptătorilor FOS, menită să asigure un nivel înalt de profesionalism și eficiență în cadrul acestor structuri.

Contribuții în domeniul educației militare.

Demersul științific prezentat are o valoare incontestabilă în cadrul procesului de învățământ militar universitar. Acesta poate fi integrat:

- în conținuturile disciplinelor normative și speciale predate la Academia Militară a Forțelor Armate;
- în instruirea cadrelor militare din programele de licență, masterat și doctorat din instituțiile de învățământ superior național;
- în dezvoltarea literaturii didactice și a lucrărilor de sinteză în domeniul artei militare.

Lucrarea contribuie, de asemenea, la profesionalizarea cadrelor didactice și a factorilor de decizie implicați în sistemul de securitate și apărare națională, oferind un instrument valoros pentru studenți și cercetători interesați de problematici legate de securitatea națională și internațională.

Utilitate pentru structurile militare și operaționale.

Materialele tezei pot fi utilizate de Marele Stat Major și de angajații structurilor FOS ale Armatei Naționale, ca suport informațional și de expertiză în:

- elaborarea doctrinei militare;
- crearea doctrinelor și regulamentelor ce reglementează activitățile FOS;
- dezvoltarea strategiilor și procedeele operaționale.

Relevanță și legitimitate profesională

Recomandările prezentate în lucrare sunt bine argumentate, beneficiind de o dublă validare: teoretică și practică. Valoarea funcțională a acestora este accentuată de faptul că autorul nu este doar un observator al fenomenului militar, ci un participant direct și avizat, cu o experiență de peste 15 ani în cadrul subdiviziunilor specializate ale Forțelor Armate ale Republicii Moldova. Această expertiză conferă lucrării un grad ridicat de credibilitate și aplicabilitate.

Volumul și structura teze.

Teza este structurată și organizată în conformitate cu cerințele academice, având următoarele componente principale: adnotări – în limbile română, engleză și rusă; lista abrevierilor utilizate în teză; introducere; trei capitole, împărțite în treisprezece subcapitole; concluzii generale și recomandări; bibliografie; anexe; declarația de asumare a răspunderii; CV-ul autorului.

Structura detaliată a capitolelor.

1. Fundamente teoretico-conceptuale privind organizarea și întrebuințarea Forțelor pentru Operații Speciale în contextul războiului hibrid

Acest capitol fundamentează teoretic și conceptual cercetarea, oferind un cadru analitic asupra noțiunii de război hibrid ca formă complexă și adaptivă de conflict, situată la intersecția dintre războiul convențional, asimetric și cel informațional. Este realizată o analiză critică a conceptului din perspectivă doctrinară, strategică și operațională, cu accent pe caracteristicile definitorii: ambiguitatea actorilor, utilizarea combinată a mijloacelor militare și non-militare, războiul informațional și implicarea entităților statale și non-statale.

În continuare, sunt examinate studii de caz relevante (Irak, Afganistan, Siria, Ucraina), din care sunt extrase lecții operaționale și tendințe doctrinare, relevante pentru întrebuințarea Forțelor pentru Operații Speciale (FOS). Se definește rolul acestora în arhitectura Forțelor Armate moderne și se analizează principiile fundamentale, misiunile și capacitățile operaționale necesare în contextul unui conflict hibrid.

Capitolul contribuie la elaborarea unei paradigme științifice pentru înțelegerea modului în care FOS pot fi organizate, instruite și întrebuințate eficient în cadrul noilor tipologii conflictuale, în concordanță cu transformările mediului de securitate internațional.

2. Analiza comparativă și scenarii de întrebuințare a Forțelor pentru Operații Speciale în conflictele moderne

Acest capitol are un caracter aplicativ și analitic, fiind axat pe evaluarea comparativă a doctrinelor, tacticilor și structurilor FOS din state precum SUA, Germania, Israel și Federația Rusă. Prin analiza acestora sunt identificate modele funcționale de organizare și întrebuințare, adaptate diferitelor contexte strategice și geografic-politice.

Este acordată o atenție deosebită cerințelor operaționale ale FOS în războiul hibrid, precum interoperabilitatea, adaptabilitatea, capabilitățile C4ISR (comandă, control, comunicații, calculatoare, informații, supraveghere și recunoaștere) și capacitatea de desfășurare rapidă. Pe baza acestor elemente, se propune un scenariu operativ-tactic realist, aplicabil Republicii Moldova, elaborat prin metode de modelare militară și simulare strategică, în raport cu amenințările identificate la nivel regional (conflicte înghețate, presiuni hibride, campanii informaționale ostile).

Scopul capitolului constă în evidențierea contribuției strategice a Forțelor pentru Operații Speciale în cadrul unui concept integrat de apărare națională și în formularea unor direcții concrete de adaptare și dezvoltare a capacităților acestora, în corelație cu realitățile operaționale și provocările specifice contextului de securitate al Republicii Moldova.

3. Optimizarea doctrinară și operațională a Forțelor pentru Operații Speciale din Armata Națională

Prezentul capitol examinează procesul de modernizare și creștere a eficienței Forțelor pentru Operații Speciale din cadrul Armatei Naționale a Republicii Moldova, prin intermediul unei evaluări multidimensionale a funcționalității structurilor existente. Analiza urmărește evidențierea disfuncționalităților de ordin structural, a lacunelor în procesul de instruire, precum și a constrângerilor de natură logistică și tehnologică, care afectează capacitatea operațională a acestor forțe.

Sunt examinate modele operaționale validate în teatre de conflict contemporane, cu scopul extragerii lecțiilor relevante și adaptării acestora la specificul strategic și instituțional al Republicii Moldova. În baza acestei analize comparative, este formulat un model operațional optimizat, care prevede:

- reorganizarea Forțelor pentru Operații Speciale pe principii modulare și funcționale;
- integrarea coerentă a acestora în arhitectura doctrinară națională de apărare;
- restructurarea proceselor de selecție, instruire și evaluare a personalului;
- instituționalizarea unor mecanisme eficiente de cooperare interinstituțională și internațională.

Capitolul propune, de asemenea, un cadru strategic de dezvoltare a Forțelor pentru Operații Speciale, orientat spre integrarea acestora în sistemele de securitate colectivă euroatlantice (NATO/UE) și contribuie la fundamentarea unei strategii naționale capabile să răspundă provocărilor emergente generate de spectrul conflictului hibrid.

Concluzii generale și recomandări

Secțiunea finală sintetizează principalele rezultate ale cercetării privind modalitățile de organizare și întrebuințare a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în contextul războiului hibrid.

Cercetarea evidențiază importanța redefinirii paradigmelor de apărare națională prin integrarea FOS ca element central în arhitectura militară modernă.

Se subliniază necesitatea reformei doctrinare și instituționale, a consolidării cadrului legislativ și a elaborării unei strategii naționale dedicate dezvoltării FOS până în 2030.

Totodată, se recomandă crearea unui model propriu de selecție, instruire și angajare operațională a operatorilor FOS, compatibil cu cerințele parteneriatelor internaționale, dar adaptat specificului Republicii Moldova.

Aceste propuneri vizează creșterea rezilienței statului în fața amenințărilor hibride și consolidarea capacității de reacție a Forțelor Armate în noile tipuri de conflict.

1. FUNDAMENTE TEORETICO-CONCEPTUALE PRIVIND ORGANIZAREA ȘI ÎNTREBUINȚAREA FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ÎN CONTEXTUL RĂZBOIULUI HIBRID

Războiul hibrid reprezintă un model de conflict ce combină mijloace convenționale și netradiționale, incluzând tactici cibernetice, operații informaționale și presiuni economice, pentru atingerea obiectivelor strategice. Acest concept a dobândit o relevanță deosebită în urma unor evenimente precum anexarea Crimeii din 2014, care a evidențiat utilizarea coordonată a unor metode de destabilizare cu implicarea forțelor speciale [234].

În acest context, operațiile speciale se disting prin caracterul lor discret, precizia ridicată și impactul strategic semnificativ, fiind desfășurate de unități special instruite pentru medii operaționale ostile sau complexe. Analiza istorică a acestor operații evidențiază o evoluție din perioada celui de-Al Doilea Război Mondial, odată cu formarea unor unități specializate precum Special Operations Executive (SOE) și Office of Strategic Services (OSS) [227, p.15], până în perioada Războiului Rece, când operațiile neconvenționale au devenit parte integrantă a conflictelor de tip „Proxy” [18, pp.146-170]. Odată cu sfârșitul Războiului Rece, utilizarea forțelor pentru operații speciale s-a extins în medii asimetrice, așa cum s-a observat în Afganistan și Irak, consolidându-se astfel integrarea acestora în războiul informațional.

În plan teoretic, războiul hibrid este explicat prin diverse cadre conceptuale, evidențiind interdependența dintre acțiunile militare și cele non-militare în obținerea unui avantaj strategic [97, p.2]. În această paradigmă, forțele pentru operații speciale sunt esențiale pentru infiltrarea discretă, destabilizarea structurilor politice și sociale ale adversarului și facilitarea altor forme de acțiuni militare și non-militare.

Un alt cadru teoretic relevant este strategia combinării mijloacelor convenționale și netradiționale, care presupune desfășurarea simultană a operațiilor cinetice și a celor informaționale, cibernetice sau economice. În acest sens, forțele pentru operații speciale sunt adesea implicate în misiuni clandestine, sprijinirea mișcărilor insurgente și influențarea factorilor de decizie adversari. Concomitent, teoria războiului de tip „mozaic”, elaborată în Statele Unite ale Americii, propune un model de coordonare multidirecțională, în care forțele pentru operații speciale sunt integrate într-un ansamblu operațional ce include componente terestre, aeriene, maritime, spațiale și cibernetice, având ca obiectiv generarea unui efect sinergic în cadrul teatrelor de operații [47, pp.7-28].

O ilustrare sugestivă a implementării tacticilor specifice războiului hibrid este intervenția militară a Federației Ruse în Peninsula Crimeea. În această operație, unitățile de forțe speciale au

fost mobilizate pentru a prelua controlul asupra punctelor strategice fără o confruntare directă, utilizând metode subtile de influențare a percepției publice și a liderilor locali. Întregul demers a fost susținut de o campanie informațională amplă, care a urmărit justificarea acțiunii în fața opiniei interne și internaționale. [125].

În teatrul de operații din Siria, forțele pentru operații speciale au acționat indirect, sprijinindu-se pe rețele de miliții locale și aliați regionali pentru a contracara amenințările reprezentate de grupările insurgente și teroriste. Eficiența acțiunilor s-a bazat în mare măsură pe exploatarea superioară a informațiilor tactice, care a permis executarea unor lovituri de precizie, minimizând riscurile colaterale [132].

Începând cu anul 2022, conflictul din Ucraina a evidențiat transformarea spațiului operațional prin integrarea dronelor, atacurilor cibernetice și operațiilor speciale. Aceste instrumente au generat efecte asimetrice semnificative, iar capacitatea de rezistență a forțelor ucrainene a subliniat valoarea cooperării strânse dintre unitățile pentru operații speciale și celelalte componente ale sistemului de apărare națională [34, pp.220–228].

Cu toate acestea, evaluarea critică a domeniului relevă o serie de provocări persistente. Una dintre cele mai stringente este ambiguitatea conceptuală a războiului hibrid, care rămâne interpretat variabil, atât în mediile academice, cât și în cele strategico-militare. Această lipsă de consens terminologic îngreunează trasarea limitelor între mijloacele convenționale și cele neconvenționale de acțiune. În plus, absența unui cadru juridic clar privind întrebuințarea forțelor pentru operații speciale în astfel de conflicte ridică dileme legate de respectarea suveranității statelor și de aplicabilitatea dreptului internațional umanitar [27].

În acest cadru analitic, se conturează o serie de direcții de cercetare cu relevanță strategică. Printre acestea, o prioritate majoră o reprezintă dezvoltarea unor fundamente teoretice robuste, menite să clarifice caracteristicile definitorii ale războiului hibrid și să investigheze raporturile de complementaritate dintre forțele pentru operații speciale și celelalte acțiuni ale conflictelor netradiționale. În paralel, adaptarea constantă la noile tehnologii, precum inteligența artificială, sistemele autonome și analiza big data, devine indispensabilă pentru sporirea eficienței acțiunilor speciale în medii operaționale complexe [175, pp.56-68]. De asemenea, este imperativă instituirea unui set de norme juridice și etice coerente privind angajarea FOS în contexte hibride, în vederea prevenirii unor practici abuzive și asigurării respectării normelor dreptului internațional. Nu în ultimul rând, întărirea interoperabilității între partenerii strategici, prin intensificarea schimbului de informații și organizarea de exerciții comune, rămâne o condiție esențială pentru consolidarea unei capacități colective de răspuns în fața amenințărilor hibride.

1.1 Considerații teoretico-istorice asupra evoluției conceptului de „conflict hibrid”: analiză istoriografică și delimitări conceptuale

Conflictele hibride, care îmbină metode tradiționale de luptă cu tactici neregulate și neconvenționale, generează provocări complexe pentru Forțele Armate moderne, punând la încercare capacitatea acestora de adaptare strategică și operațională. În această complexitate a războiului, Forțele pentru operații speciale (FOS) comportă un rol esențial datorită capacității lor de a răspunde rapid și eficient la provocările impuse de astfel de conflicte. Istoriografia utilizării Forțelor pentru operații speciale în conflictele hibride reflectă nu doar adaptabilitatea acestora, ci și importanța lor majoră în asigurarea unei strategii integrate și coordonate într-un peisaj de securitate din ce în ce mai volatil [156].

Privind în ansamblu istoria umanității, era războaielor convenționale constituie un episod extrem de scurt din punct de vedere istoric. Totuși, începând cu Grecia Antică și Imperiul Roman, importanța războaielor netradiționale a fost adesea subestimată, deși acestea au persistat permanent în conflictele armate. Un exemplu elocvent este campania din 512 î.Hr., când împăratul persan Darius a organizat o expediție împotriva sciților, traversând Dunărea și pătrunzând adânc în teritoriile acestora [146]. Potrivit istoricului grec Herodot, sciții au reușit să submineze planurile persanilor, obligându-i să străbată întreaga țară fără a angaja o luptă directă. Deși numeric inferiori și mai slab înarmați, sciții au utilizat cu succes tactici de gherilă, inclusiv strategia pământului pârjolit, demonstrând eficiența metodelor neregulate în fața unui adversar puternic.

Alexandru Macedon s-a confruntat și el cu tactici de gherilă în timpul campaniei împotriva generalului persan Bessus, cel care l-a trădat și l-a ucis pe Darius al III-lea. Aceste confruntări au avut loc pe teritoriul satraپیilor persane din actualul Afganistan, înainte ca Alexandru să lanseze invazia în India [149, p.4].

Un alt exemplu notabil este reprezentat de primele victorii ale lui Hannibal asupra Romei și de îndrăzneța sa traversare a Alpilor, care a adus Roma aproape de înfrângere. Situația l-a determinat pe Fabius Maximus (Quintus Fabius Maximus) să recurgă la tactici de război netradițional. Strategia sa a constatat în evitarea confruntărilor directe de mare amploare, urmărind în schimb să distrugă proviziile și să hărțuiască trupele lui Hannibal. Forțele romane s-au transformat într-o umbră a marșurilor cartagineze, atacând detașamentele rămase în urmă și reducând treptat resursele adversarului. Această abordare prudentă a fost decisivă pentru a slăbi armata lui Hannibal fără a risca pierderi masive într-o bătălie frontală [146].

Acest tip de gândire strategică, centrată pe evitarea confruntării directe și pe uzura sistematică a adversarului, anticipează în mod remarcabil unele dintre principiile care guvernează războiul hibrid modern. Dacă în Antichitate tactica fabiană a fost un răspuns adaptat la

superioritatea operativă a inamicului, în epoca post-Război Rece, asemenea abordări au fost rafinate și integrate în doctrinele contemporane, în special prin intermediul Forțelor pentru Operații Speciale. În acest nou context strategic, conflictele hibride au determinat o reconfigurare a rolului FOS, care au depășit sfera clasică a operațiilor de comando, devenind actori-cheie în desfășurarea de acțiuni asimetrice, de influență și destabilizare [95, p.49].

În tradiția occidentală, utilizarea războiului netradițional în conflictele interstatale a fost adesea percepută ca fiind o metodă lipsită de onoare și considerată barbară. Această perspectivă este ilustrată, de exemplu, în lucrările istoricului britanic John Keegan, care descrie gherilele drept „crude față de cei slabi și lași în fața celor curajoși” [200, p.57]. Prin această caracterizare, Keegan subliniază contradicția dintre tacticile de gherilă și valorile fundamentale ale eticii militare vestice, care pun accent pe curaj, onoare și confruntări directe pe câmpul de luptă. Această percepție reflectă, în parte, o viziune idealizată asupra războiului, care nu rezonază întotdeauna cu realitățile conflictelor armate

Începutul secolului al XXI-lea este marcat de o perioadă de nesiguranță pentru omenire, determinată de transformări profunde și de multiple amenințări cu impact semnificativ. Una dintre cele mai grave amenințări constă într-un conflict de amploare, caracterizat nu doar prin utilizarea mijloacelor de distrugere umană, ci și prin posibilitățile avansate de manipulare a conștiinței colective [53, p.38].

Acest tip de conflict, specific viitorului apropiat, se conturează sub diverse forme și implică utilizarea unor noi categorii de arme, ceea ce justifică abordarea conceptului de „războaie ale viitorului.”

În prezent, interesul pentru noile tipuri de războaie și armament este în continuă creștere, pe fondul unei crize globale cu implicații profunde în dimensiunile socioeconomice și socioculturale. Această criză este determinată de procesul de colaps al civilizației, care generează transformări semnificative în dinamica conflictelor și în strategiile de securitate [58, p.128].

Expansiunea cunoașterii științifice și integrarea acesteia în societate conduc la o creștere a vulnerabilității și instabilității sistemelor sociale. În acest context, devine relevantă dezvoltarea unei noi tehnologii de gestionare a cunoașterii și creației colective, care funcționează ca un mecanism specific de organizare a procesului gnoseologic în domenii interdisciplinare complexe, fenomen cunoscut sub denumirea de „război al inovației” [120, p.55]. Activitatea inovatoare este strâns corelată cu securitatea economică și juridică a proprietății intelectuale, având implicații atât pentru companii, cât și pentru indivizi.

Schimbarea rapidă a percepțiilor tradiționale asupra războiului și strategiilor de luptă este determinată de progresul accelerat al științei și tehnologiei, care nu mai depind predominant de

resurse convenționale și forță de muncă fizică, ci de cunoaștere și activitate intelectuală. Această tranziție fundamentală în economia globală generează o revoluție paralelă în domeniul militar, reflectată prin apariția unor noi generații de conflicte și armament avansat [104, pp.80–93].

Noile tipuri de armament și strategiile de război emergente, modelate de dinamica accelerată a secolului XXI, oferă oportunități de exploatare deosebit de avantajoase pentru organizațiile teroriste contemporane, capabile să construiască și să opereze rețele globale interconectate. Chiar dacă natura esențială a războiului rămâne constantă, forma și caracterul său evoluează continuu, determinând necesitatea unei reconceptualizări a paradigmelor strategice, atât din perspectiva militară, cât și politică. Tot mai mulți experți în domeniul studiilor de securitate semnalează proliferarea conflictelor intra-statale și internaționale care implică actori nestatali, contribuind la redefinirea echilibrului global al puterii. Într-un asemenea cadru, marcat de o difuzie asimetrică a influenței, devine imperativă reconsiderarea centrilor de greutate ai analizelor de securitate tradiționale, prin integrarea rețelilor de putere emergente și a noilor sfere de influență transnaționale [13, p.9].

În cadrul transformărilor actuale ale mediului de securitate, noțiunea de „război hibrid” capătă o relevanță tot mai mare, evidențiind natura stratificată și simultană a amenințărilor. Această formă de conflict nu mai poate fi înțeleasă prin prisma distincției clasice dintre pace și război, întrucât implică un amestec sofisticat de presiuni militare, economice, informaționale și tehnologice, desfășurate sub pragul confruntării deschise. Războiul hibrid nu este doar o extensie a operațiilor convenționale, ci o expresie a competiției strategice moderne, în care granițele dintre actorii statali și nestatali, dintre frontul fizic și cel cibernetic, devin tot mai difuze. Într-un asemenea cadru, adaptabilitatea doctrinară și flexibilitatea operațională devin imperative, iar analiza acestor fenomene impune o regândire profundă a instrumentelor prin care securitatea națională și internațională este protejată [154, p.4].

Conceptualizarea termenilor *amenințare*, *conflict* și *război hibrid* a început să prindă contur în discursul strategic occidental începând cu anii '90, într-un context în care strategii și analiști militari americani încercau să definească un nou tip de pericol – unul care scăpa grilelor tradiționale de interpretare. Noile provocări se manifestau prin acțiuni ostile complexe, desfășurate deopotrivă de actori statali și non-statali, care urmăreau atingerea unor scopuri politice, economice sau militare prin mijloace indirecte, disimulate sau fragmentare. În acest cadru, se impunea necesitatea unui concept care să reflecte natura mixtă și fluidă a acestor manifestări [154, p.29].

Etimologic, termenul „hibrid” derivă din latinescul „hybrida”, transmis ulterior în limba franceză ca „hybride”, unde a fost consacrat în biologie pentru a desemna rezultatul încrucișării între organisme diferite. Ulterior, acest sens a fost extrapolat și în sfera socio-politică, devenind

un descriptor metaforic pentru fenomene compozite, alcătuite din componente eterogene, fără o coerență organică evidentă [61, p.563]. În domeniul securității, utilizarea acestui termen reflectă tocmai complexitatea și versatilitatea tacticilor utilizate în noile tipuri de confruntări.

Unii cercetători susțin conceptul de „război hibrid”, evidențiind complexitatea și interconectarea potențială a diverselor amenințări. Termenul se concentrează cel mai bine pe înțelegerea abordărilor și amenințărilor hibride, precum și pe potențialul de aplicare în operații combinate. Alții, însă, resping ideea de a evidenția o formă distinctă de război, argumentând că toate războaiele sunt hibride și includ, într-o măsură mai mare sau mai mică, atât acțiuni militare tradiționale, cât și neregulate.

Generalul James Mattis susține că alegerea între acțiuni militare convenționale și neregulate este una falsă. Forțele armate ale SUA se confruntă cu ambele tipuri de acțiuni militare, uneori simultan, sub forma „războiului hibrid” [208, p.18-19].

În încercarea de a descrie dinamica, fizionomia și tendințele de evoluție a conflictelor, literatura militară abundă în încercări de definire a „*conflictului hibrid*” sau a „*războiului hibrid*”. Această abordare a conflictelor din perspectivă hibridă a apărut ca o necesitate de a explica multitudinea pericolelor, riscurilor, amenințărilor și actorilor care se manifestă astăzi în mediul operațional de securitate, situație care impune un răspuns pe măsură, adaptabil și flexibil.

Sintagma „*conflict hibrid*” („*război hibrid*”) este utilizată în literatura militară pentru a defini o strategie militară în care se întâlnesc elemente specifice războiului convențional, celui neconvențional și asimetric. Noțiunile de „*conflict hibrid*” și „*război hibrid*” nu indică o delimitare la nivelul conținutului semantic, reflectând o sinonimie contextuală la nivelul literaturii de specialitate.

Colonelul John Jack McCuen (Armata SUA) definește *războiul hibrid* ca fiind chintesența războiului asimetric, desfășurat pe trei câmpuri de luptă decisive, precum:

- în rândul populației din zona de conflict - aspect care implică câștigarea suportului sau neutralizarea populației locale prin diverse metode, inclusiv tactici militare și non-militare;
- în fața națiunii proprii - implică mobilizarea și menținerea sprijinului politic, social și moral în propria țară pentru a susține acțiunile militare și strategice;
- în fața comunității internaționale - acest câmp include câștigarea simpatiei sau sprijinului internațional, precum și gestionarea percepțiilor și reacțiilor globale pentru a obține legitimitate și avantaje în conflict [210, p.107-113].

Astfel, McCuen subliniază complexitatea războiului hibrid, în care succesul nu depinde doar de câmpul de luptă tradițional, ci și de capacitatea de a influența și controla aceste trei dimensiuni interconectate.

Locotenent-colonelul Nemeth (Corpul de infanterie marină al SUA) definește războiul hibrid ca fiind „forma contemporană a războiului de gherilă, care utilizează atât tehnologia modernă, cât și metode moderne de mobilizare” [213, p.24-29].

David Kilcullen, în cartea sa „Accidental Guerrilla: Fighting Small Wars in the Midst of a Big One”, afirmă că *războiul hibrid* reprezintă cea mai potrivită explicație pentru conflictele moderne. El subliniază că acest tip de război este o combinație între război neregulat, război civil, insurgență și terorism. Kilcullen analizează conflictele contemporane ca fiind formate dintr-un complex de elemente interconectate, care includ [201, p.190]:

- *rețele sociale locale* – structuri comunitare sau grupuri locale care au o influență majoră în dinamica conflictului;
- *mișcări la nivel mondial* – organizații sau ideologii globale care susțin sau alimentează conflictele locale;
- *culturi tradiționale și postmoderne* – confruntarea dintre valorile și tradițiile locale versus ideologiile moderne sau globalizate;
- *insurgențe locale care doresc autonomie și o campanie amplă pan-islamică* – grupări care luptă pentru independență locală, dar sunt integrate într-o mișcare mai largă, de natură globală sau ideologică.

Kilcullen subliniază că aceste conflicte devin un „*complex de tendințe hibride*” care face dificilă distincția între local și global. Acest lucru complică exponențial provocările din mediul operațional, amplificând dificultățile cu care se confruntă forțele implicate în gestionarea acestor conflicte [201, p.208].

Cercetătorul Frank G. Hoffman (Institutul pentru Studii Strategice Naționale) definește războiul hibrid ca fiind orice inamic care folosește simultan și adaptiv combinația complexă de arme convenționale, război neregulat, terorism și comportament criminal în spațiul de luptă, pentru a-și îndeplini obiectivele politice [184, p.34-39].

Alianța Nord-Atlantică (NATO) a formulat, de asemenea, o definiție de lucru pentru amenințarea hibridă: aceasta este creată de un potențial adversar, inclusiv state, actori non-statali sau entități teroriste, cu abilitatea demonstrată sau verosimilă de a angaja simultan și adaptiv mijloace convenționale sau neconvenționale în atingerea obiectivelor acestora [217]. Definițiile propuse pentru a individualiza amenințarea hibridă sunt însă supuse unor dezbateri ample, nefiind suficient de puternice pentru a face diferența față de amenințările asimetrice.

În mod constant de-a lungul istoriei, comandanții militari și decidenții politici au integrat cele mai avansate mijloace și metode de luptă disponibile la momentul respectiv, în vederea

obținerii supremației în conflictele în care erau angajați. Această tendință explică faptul că, în funcție de specificul epocii, fiecare perioadă istorică a cunoscut forme proprii de conflict cu caracter „hibrid”. Încă din Antichitate, începând cu gândirea strategică a lui Sun Tzu, s-au manifestat eforturi constante de combinare a tacticilor convenționale cu cele neconvenționale, având ca scop nu doar distrugerea fizică, ci și anihilarea capacității psihologice a adversarului, prin destrutturarea lanțurilor de comandă și control [77, p.45]. Instrumentele utilizate în aceste demersuri au reflectat nivelul de dezvoltare tehnologică și culturală al epocii respective – de la miticul Cal troian, până la arma nucleară, și de la simplele forme de propagandă și manipulare, până la sofisticatele operații psihologice moderne.

Termenul „conflict nerestricționat” a fost introdus de către strategii militari chinezi, Qiao Liang și Wang Xiangsui, ca „o potențială schimbare de paradigmă în modul în care actorii non-statali contracarează superioritatea tehnologică a SUA. Această strategie complexă combină toate dimensiunile și metodele din sfera militară și non-militară pentru atingerea obiectivelor unui conflict. Autorii au ilustrat conceptul prin analiza războiului global împotriva terorismului purtat de SUA, pe care l-au caracterizat drept o combinație de război: național terorist + informațional + financiar + cibernetic + convențional” [222, p.37].

Analiza conflictului militar dintre organizația Hezbollah și statul Israel din anul 2006 a permis conceptualizarea teoretică a războiului hibrid, prin identificarea și extragerea unor elemente definitorii care au fundamentat superioritatea tactică a formațiunii šiite. Printre aceste elemente se numără fuziunea operațională dintre unități de tip miliție, luptători instruiți în mod specializat și echipe dedicate operării sistemelor antitanc, elaborarea unor operații informaționale de tip modern, valorificarea capacităților de interceptare și exploatare a comunicațiilor radio-electronice (SIGINT), precum și utilizarea unor mijloace de atac avansate, incluzând rachete tactice, operaționale și anti navale [99]. În sprijinul delimitării conceptuale dintre conflictul tradițional și cel hibrid, se argumentează, în mod pertinent, că în cazul primului, forțele regulate și cele neregulate acționează separat și complementar în teatre de operații distincte, în timp ce, în cel de-al doilea, nivelul ridicat de integrare și simbioză dintre cele două componente face imposibilă o delimitare clară a acestora.

În viziunea lui Sean McWilliams, *războiul hibrid* este definit ca un conflict complex, având atât o dimensiune fizică, cât și una conceptuală. Dimensiunea fizică se referă la lupta împotriva unui inamic înarmat, iar cea conceptuală implică o competiție mai complexă pentru controlul și susținerea populației locale din zona de conflict, precum și pentru sprijinul fronturilor interne ale națiunilor implicate și al comunității internaționale [211, p.107-113]. Pentru a asigura securitatea și stabilizarea populației autohtone, forțele de intervenție trebuie să restabilească sau să

reconstruiască rapid securitatea, serviciile esențiale, guvernarea locală, forțele de autoapărare și elementele fundamentale ale economiei.

Doctrina militară britanică a subliniat încă din 2011 elementele definitorii ale conflictului hibrid, care includ violența, concurența intercomunală, terorismul, insurgența, criminalitatea generalizată și dezordinea pe scară largă. Aceasta se referă la convergența tacticilor, tehnicilor și tehnologiilor adversarilor, care se adaptează rapid pentru a obține avantaj și influență, inclusiv prin mijloace economice, financiare, legale și diplomatice. Pentru Armata Britanică, „hibriditatea” reflectă o schimbare în gândirea adversarilor, care caută să exploateze slăbiciunile proprii printr-o gamă variată de tehnici asimetrice, atât sofisticate, cât și rudimentare [245, p.5].

Frank G. Hoffman, a exemplificat o serie de activități criminale ce pot fi utilizate pentru destabilizarea guvernelor, instigarea insurgenței și obținerea de resurse în astfel de conflicte, precum traficul ilegal, contrabanda, narco-terorismul și exploatarea rețelelor urbane de grupări criminale [183, p.23].

Eric Brahm identifică mai multe faze de evoluție a conflictelor, similare cu cele ale crizelor de securitate. Aceste etape sunt: *stabilitate* - o perioadă în care nu există tensiuni evidente între părți; *conflict latent* - apariția unui potențial de conflict ca urmare a diferențelor de nevoi, valori sau interese între părți; *urgența* - un eveniment declanșator care poate genera un conflict deschis; *escaladare* - intensificarea conflictului pe măsură ce părțile implicate devin din ce în ce mai antagoniste; *impas* - o situație în care niciuna dintre părți nu poate obține o victorie clară, adesea ducând la stagnarea conflictului; *de-escaladare* - scăderea tensiunilor și a violenței pe măsură ce părțile caută o soluție; *stabilizare/rezoluție* - etapa în care se ajunge la un acord sau compromis care încheie conflictul; *reconciliere/construirea păcii post-conflict* - așa finală în care se încearcă reconstruirea relațiilor și evitarea reizbucnirii conflictului [160].

Aceste etape reflectă dinamica complexă a conflictelor și oferă o structură pentru înțelegerea procesului de gestionare și rezolvare a acestora.

În concepția noastră, specificul definițiv al războiului hibrid constă în faptul că finalitatea confruntării nu vizează cucerirea teritoriilor, ci influențarea profundă a conștiinței, percepțiilor și atitudinilor cetățenilor statelor țintă. În acest sens, experții militari americani apreciază că atât în prezent, cât și în perspectiva evoluțiilor viitoare ale mediului de securitate, este foarte probabil ca un potențial adversar să recurgă la tactici caracteristice războiului hibrid pentru a contracara avantajul militar convențional al unor state superioare din punct de vedere tehnologic. Această abordare implică o combinație sofisticată între formele tradiționale ale războiului convențional și cele ale conflictului asimetric (neregulat), într-un cadru operațional în care aceste elemente sunt intens integrate și fuzionează funcțional [177, p.7].

În urma analizei aspectelor menționate anterior, se poate sintetiza că, din perspectiva teoreticienilor militari americani, conceptul de „amenințare hibridă” reflectă o formă de conflict complex în care se combină forțele armate convenționale, dotate cu sisteme avansate de armament, infrastructuri sofisticate de comandă și control (C2) și tactici inter arme, cu acțiuni ale structurilor neregulate, precum grupările insurgente sau organizațiile criminale [233, p.4-1]. Această fuziune între elementele convenționale și cele neregulate, precum și capacitatea entităților implicate de a migra și de a se adapta în ambele registre operaționale, generează o formă de violență nelimitată, orientată strategic către vulnerabilitățile adversarului. În vederea atingerii propriilor obiective, aceste entități, fie ele unități militare, facțiuni rebele, rețele criminale, grupări de gherilă, formațiuni teroriste, insurgenți sau partizani, pot coopera în mod oportunist și flexibil, într-un cadru operațional fluid. În consecință, se apreciază că viitoarele conflicte armate nu vor mai putea fi delimitate clar în funcție de tipologia amenințărilor, ci vor presupune o suprapunere și interacțiune simultană a acestora. În acest context, forțele armate trebuie să fie pregătite să facă față în mod concomitent tuturor formelor de amenințare, operând eficient împotriva unei game variate de adversari, în teatre de operații multidimensionale. Această convergență operațională reprezintă, în opinia autorilor citați, esența actuală a fenomenului de război hibrid [182, p.28].

Potrivit profesorului Pavel Țăgankov, unul dintre elementele „războiului hibrid”, care deferă semnificativ de cele ale războiului convențional sunt bazate pe capabilitățile tehnologiilor informaționale, ce devin mijloace de denaturare deliberată a informațiilor, falsificarea istoriei, difuzare de informații false, precum și utilizării tehnologiilor sociale murdare. Acestea manifestă orientarea multidimensională a fenomenului: „... războiul hibrid atrage în antagonism toată populația și acoperă toate sferele vieții sociale, politice, economice, dezvoltarea socială și culturală” [138, pp.32-42].

Mihail Deleaghin subliniază, de asemenea, orientarea geopolitică a „războiului hibrid” care, în opinia sa, este un eufemism folosit pentru acoperirea fenomenului concurenței globale: „Este o luptă pentru a distruge inamicul, pentru a elimina complet autonomia sistemului de management și controlul deplin al acestuia. Drept rezultat, se obține controlul deplin al statului care se transformă treptat în teritoriu” [100]. Acesta subliniază complexitatea fenomenului, care include: propagandă, luarea de mită, activități politice, recunoaștere, omoruri atunci când este necesar și organizarea revoltei în masă, dacă acest lucru este cel mai eficace.

Savantul rus O. Belikov argumentează că termenul de „război hibrid” „... nu este un concept operațional. Această formă caracteristică a războiului nu conține indicatori clari și lipsiți de ambiguitate, care să dezvăluie specificul său” [91, p.139]. Prin urmare, potrivit autorului, este imposibil de planificat pregătirea țării și a Forțelor Armate numai de un eventual „război hibrid”,

planul ar trebui să fie cuprinzător și să țină cont de întreaga gamă de conflicte posibile, „revoluții colorate” și un războiul nuclear total.

Conflictul din estul și sudul Ucrainei a accelerat integrarea conceptului de „război hibrid” în discursul public. Acest tip de conflict a căpătat o vizibilitate semnificativă, fiind primul din spațiul european care combină elemente specifice unei crize hibride. Actorii implicați sunt, pe de o parte, statul ucrainean și, pe de altă parte, grupările separatiste pro-ruse, sprijinite indirect de Federația Rusă. Strategia utilizată în acest context se bazează pe o combinație de mijloace convenționale și neconvenționale, incluzând acțiuni asimetrice, operații informaționale și utilizarea unor structuri non-statale pentru influențarea situației interne a adversarului [98, pp.19-23]. Aceste metode au demonstrat o eficiență sporită în atingerea obiectivelor politice și strategice, reducând necesitatea utilizării directe a forței militare.

Preocuparea pentru fenomenul „războiului hibrid” în Republica Moldova

În Republica Moldova, fenomenul „războiului hibrid” reprezintă o preocupare majoră, având în vedere implicațiile sale negative, amplificate de factori precum conflictul transnistrean, corupția, spălarea de bani, traficul de droguri, de persoane și de armament. Aceste elemente contribuie semnificativ la dezvoltarea terorismului internațional.

În prezent, cercetarea acestui fenomen se desfășoară în cadrul instituțiilor academice și de cercetare, prin organizarea de conferințe naționale și internaționale, mese rotunde, simpozioane și publicarea de studii. Printre instituțiile relevante se numără Academia de Științe a Moldovei, Academia Militară „Alexandru cel Bun”, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Institutul de Relații Internaționale din Moldova, Institutul Național de Informații și Securitate, Centrul de Informare și Documentare NATO, Institutul de Politici Publice, Asociația pentru Politică Externă, Institutul de Politici și Reforme Europene, IDIS „Viitorul” și Centrul Pro-Marshall.

Istoriografia din diverse medii academice și perioade istorice demonstrează că „războiul hibrid”, (vezi Anexa 3), constituie o strategie militară complexă, caracterizată prin utilizarea simultană și integrată a unor mijloace convenționale și neconvenționale, desfășurate într-un spectru larg de domenii operaționale. Acest tip de conflict implică o varietate de actori, inclusiv state, grupări non-statale și entități sponsorizate de state, care urmăresc destabilizarea adversarului printr-o combinație de tactici asimetrice [27].

Un element important în gestionarea și contracararea amenințărilor hibride îl reprezintă Forțele pentru Operații Speciale (FOS), care, datorită flexibilității, mobilității și capacității de a desfășura misiuni în medii ostile, sunt esențiale în abordarea multidimensională a conflictului. FOS sunt implicate atât în acțiuni directe, precum operații de eliminare a amenințărilor critice, cât

și în misiuni indirecte, cum ar fi sprijinirea mișcărilor de rezistență sau colectarea de informații operaționale în teatre de conflict neconvenționale [221, p.4].

În mediul fizic neconvențional, FOS desfășoară operații clandestine, contracarând grupările insurgente și rețelele teroriste, contribuind astfel la reducerea capacităților acestora de a destabiliza regiuni strategice.

În mediul cibernetic și informațional, aceste forțe sunt implicate în operațiuni de război informațional și acțiuni de influență, având rolul de a identifica și neutraliza campaniile de dezinformare, protejând astfel infrastructura critică și integritatea informațională [173].

Astfel, integrarea FOS în cadrul general al apărării împotriva războiului hibrid reflectă necesitatea unei reacții rapide și adaptabile, bazată pe interoperabilitate și cooperare interinstituțională. Prin combinarea capabilităților convenționale cu cele neconvenționale, Forțele pentru Operații Speciale devin un instrument strategic esențial în prevenirea și contracararea amenințărilor hibride, consolidând reziliența națională și regională în fața noilor tipuri de agresiuni.

1.2 Fundamente teoretico-metodologice pentru analiza utilizării operațiilor speciale desfășurate de Forțele pentru Operații Speciale în contextul războiului hibrid

Percepția predominantă la nivelul instituțiilor, organizațiilor și sistemelor naționale și internaționale de apărare și securitate este că mediul actual, precum și cel prefigurat al securității internaționale, este caracterizat de provocări cu un grad ridicat de complexitate și de manifestări neregulate, dificil de definit sau anticipat în mod clar. În acest context, guvernele statelor sunt confruntate simultan cu amenințări de tip „neobișnuit” sau „hibrid” și cu forme „neconvenționale” sau „asimetrice” de conflict, ceea ce impune adaptarea continuă a instrumentelor de guvernare strategică [27]. Gestionarea acestor amenințări devine o preocupare centrală în agendele decizionale ale liderilor politici și ale structurilor specializate din domeniul securității și apărării.

Demersul de cercetare teoretico-metodologică referitor la utilizarea Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în contextul războiului hibrid presupune o analiză riguroasă și aprofundată a cadrului conceptual și a categoriilor definitorii care structurează acest domeniu. O astfel de abordare este indispensabilă în vederea construirii unei înțelegeri coerente și fundamentate științific, capabile să susțină concluzii pertinente și recomandări aplicabile în sfera politicii de securitate și apărării naționale. În acest sens, este imperativă examinarea detaliată a conceptelor operaționale, doctrinare și strategice implicate, precum și a interrelațiilor dintre acestea.

Geneza forțelor destinate operațiilor speciale își are originea în Antichitate, perioadă în care diverse civilizații au conceput și întrebuințat unități de elită cu misiuni adaptate contextelor

tactice și strategice ale vremii. În gândirea militară timpurie, autori precum Sun Tzu, în lucrarea sa *Arta războiului* [77], și Kautilya, în *Arthasāstra* [158, pp.9-37], au evidențiat importanța adaptabilității, surprinderii strategice și exploatării vulnerabilităților adversarului prin acțiuni indirecte sau neregulate. Conceptele promovate de acești gânditori antici reflectă, într-o formă incipientă, fundamentele doctrinei care stau la baza utilizării moderne a Forțelor pentru Operații Speciale.

În perioada modernă, dezvoltarea și operaționalizarea structurilor destinate executării misiunilor speciale în adâncimea dispozitivului inamic au contribuit la o redefinire profundă a artei militare. Dacă în trecut confruntările erau dominate de paradigma bătăliei decisive, evoluțiile recente au impus o schimbare de accent către desfășurarea de campanii complexe în teatre de operații extinse, în care acțiunile convenționale sunt complementate în mod integrat de operații speciale desfășurate dincolo de linia frontului [25].

Aceste operații speciale sunt definite ca acțiuni militare neconvenționale sau hibride, executate de unități special selecționate, riguros instruite, echipate cu tehnică specifică și susținute prin structuri logistice adaptate, cunoscute sub denumirea de forțe pentru operații speciale (FOS). Scopul principal al acestor acțiuni constă în exploatarea punctelor vulnerabile ale adversarului, fie prin mijloace kinetice directe, fie prin metode indirecte de subminare a capacității de rezistență, a voinței politice sau a coeziunii societale [26].

În majoritatea cazurilor, operațiile speciale nu se desfășoară în mod izolat, ci sunt parte integrantă a unei campanii politico-militare mai largi, fiind sincronizate cu acțiuni ale forțelor convenționale. Astfel, acestea pot lua forma unor raiduri directe de mare impact, cu vizibilitate ridicată în spațiul public, sau a unor misiuni indirecte și discrete, desfășurate pe termen lung, care rămân, de regulă, necunoscute opiniei publice și mass-mediei internaționale [29].

Indiferent de caracterul lor, direct sau indirect, letal sau non-letal, operațiile speciale constituie o modalitate eficientă și rentabilă de atingere a unor obiective specifice la nivel operativ ori strategic, acolo unde forțele convenționale nu dispun de flexibilitatea, discreția sau capacitatea de penetrare necesare [197, p.I-1]. În contextul războiului hibrid, utilizarea forțelor pentru operații speciale devine o componentă distinctivă a instrumentarului militar, definind o abordare sistemică, realizată de unități specializate, organizate și instruite conform unor standarde doctrinare specifice. Această particularizare permite delimitarea clară între operațiile speciale, înțelese ca acțiuni militare planificate și coordonate, și activitățile de natură clandestină desfășurate de agențiile de informații (sabotaj, subversiune, operațiuni ascunse), precum și de intervențiile tactice ale structurilor de securitate internă (poliție, jandarmerie, unități antiteroriste), care urmăresc obiective de ordin juridic sau de ordine publică, nu militare în sens propriu [184, p.37].

Totuși, linia de demarcație dintre operațiile speciale ale forțelor militare și cele ale agențiilor de informații devine adesea neclară, mai ales în domenii precum colectarea de informații și activitățile speciale de recunoaștere. Diferența principală între acestea este deseori una organizațională: forțele pentru operații speciale activează în cadrul lanțurilor de comandă ale armatei și operatorii acestora poartă uniforme, spre deosebire de agenții serviciilor de informații, care nu poartă uniforme. Pe lângă această diferență structurală, există și distincții legale. Legislația națională care reglementează acțiunile militare deschise sau clandestine este adesea separată de cea care autorizează operațiile secrete ale agențiilor de informații civile. Mai mult, la nivel internațional, personalul militar beneficiază de protecția oferită de legile războiului, în timp ce agenții serviciilor de informații nu au un statut legal recunoscut pe plan internațional, ceea ce reflectă diferențe semnificative în gradul de protecție juridică oferită acestor categorii [193, p.29].

Datorită caracterului lor specific, operațiile speciale se disting clar de alte forme de război neconvențional, precum terorismul, acțiunile de gherilă sau rebeliunea. Spre deosebire de aceste practici, adesea asociate cu actori nestatali care operează în afara normelor dreptului internațional, Forțele pentru Operații Speciale (FOS) sunt structuri legitime ale statului, organizate, echipate și instruite pentru a contracara asemenea amenințări neregulate. Astfel, FOS dispun de capacități tactice avansate, de echipamente moderne, de sisteme eficiente de aprovizionare și de o mobilitate operațională superioară, care le permit să neutralizeze grupările teroriste, insurgenții sau formațiunile de gherilă ce recurg la tactici neconvenționale din cauza lipsei de resurse sau a imposibilității de a se angaja în confruntări directe [219, pp.64–70].

Misiunile FOS vizează în mod constant anihilarea avantajelor tactice de care dispun adversarii neregulați, cum ar fi libertatea de mișcare, efectul de surpriză, capacitatea de disimulare sau utilizarea terenului pentru adăpost. În mod paradoxal, în anumite circumstanțe operaționale, unitățile FOS pot desfășura ele însele acțiuni de tip gherilă sau rebeliune împotriva unui adversar statal convențional. Astfel de operații includ atacuri asupra liniilor de comunicații și logistică ale inamicului, organizarea și sprijinirea forțelor de rezistență locale, precum și dislocarea resurselor inamice prin crearea unor focare de instabilitate în zone percepute anterior ca fiind pacificate [32].

Din punct de vedere doctrinar, operațiile speciale (OS) se regăsesc atât în portofoliul Forțelor Armate (FA), cât și al altor structuri de forță, cum ar fi unitățile speciale ale poliției sau serviciile operative. Totuși, operațiile speciale executate de FOS constituie o categorie distinctă de acțiuni militare, concepute pentru a fi utilizate în conflicte asimetrice, neregulate sau hibride. Acestea diferă fundamental de operațiile convenționale atât prin obiectivele urmărite (vezi Anexa 1), cât și prin metodele utilizate, care implică un grad ridicat de secret, discreție și autonomie operațională. Operatorii FOS, proveniți din unități specializate de recunoaștere, diversiune sau

sprijin operațional, sunt formați să execute misiuni de înaltă complexitate în medii ostile, în condiții de izolare și sub o presiune permanentă [194, p.I-1].

Aceste operații sunt planificate și executate în teatre de operații ostile, instabile sau cu o sensibilitate sporită din punct de vedere politic și diplomatic. Specificul acestora constă în desfășurarea în condiții temporale restrânse, într-un cadru de clandestinitate sau acoperire, cu vizibilitate redusă și o expunere publică controlată. Adesea, ele implică colaborarea cu forțe indigene sau structuri locale, necesitând o înaltă adaptabilitate culturală și o înțelegere aprofundată a contextului regional, inclusiv a limbii, obiceiurilor și dinamicii sociale. De asemenea, se remarcă prin nivelul crescut de risc asumat, atât în ceea ce privește securitatea operatorilor, cât și din perspectiva impactului strategic al eșecului [25].

Particularitățile Operațiilor Speciale (vezi Anexa 2)

Operațiile speciale se diferențiază semnificativ de cele convenționale, fiind caracterizate prin următoarele aspecte distincte:

- Riscuri: Implică riscuri strategice, fizice, politice și diplomatice mai ridicate.
- Tehnici operaționale: Se bazează pe procedee și metode specifice, adaptate contextului unic al fiecărei misiuni.
- Metode de angajare: Se evidențiază prin utilizarea intensivă a datelor obținute prin cercetare, recunoaștere extinsă și sprijin din partea rețelelor și activelor locale.

Aceste diferențe provin din factori precum [143, p.I-2]:

- Natura politică a operațiilor: Deși se bazează pe aplicarea forței militare, scopul principal al operațiilor speciale este atingerea obiectivelor politice. Acțiunile Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) sunt un exemplu concret al interdependenței dintre dimensiunea militară și cea politică.
- Utilizarea rațională a resurselor: Un principiu operațional esențial este economisirea mijloacelor și forței, asigurând eficiență maximă cu resurse limitate.
- Elementele esențiale ale OS: Succesul depinde de surprindere, viteză de acțiune și localizarea precisă a zonei de operare.
- Recunoașterea extinsă: Operațiile necesită sprijin pe termen lung în fazele de pregătire și desfășurare, incluzând colectarea datelor și analiza contextului operațional.
- Limitarea utilizării directe a forței militare: Angajamentul direct al Forțelor Armate este selectiv, iar în majoritatea cazurilor se preferă reducerea implicării directe sau excluderea acestuia [143, p.I-2].

Definiția operațiilor speciale (OS) conform „Glosarului de termeni și definiții NATO” este un concept esențial în cadrul doctrinelor militare aliniate standardelor Alianței Nord-Atlantice.

„.....activități militare desfășurate de forțe special selecționate, organizate, instruite și echipate, utilizând tehnici, tactici operaționale și modalități ce nu sunt standard (proprii) forțelor convenționale. Aceste activități sunt conduse în întregul spectru al acțiunilor militare independente ori în coordonare cu forțele convenționale, pentru a atinge anumite obiective politice, militare, psihologice sau economice. La realizarea dezideratelor politico-militare pot fi folosite tehnici ascunse, clandestine sau sub acoperire, iar din punct de vedere politic sau diplomatic, gradul de risc al unei asemenea operații este mult mai mare față de o acțiune convențională” [144, p.704].

Astfel, definirea operațiilor speciale în contextul NATO subliniază caracteristicile fundamentale ale acestor acțiuni: unități selectate, tehnici neconvenționale și scopuri complexe, toate acestea într-un cadru operațional care prezintă riscuri semnificative atât pe plan militar cât și diplomatic [214, p.35].

Ministerul Apărării al Federației Ruse definește operațiile speciale ca fiind un „ansamblu coordonat de acțiuni speciale”, care sunt realizate în funcție de scopurile, sarcinile, locația și timpul stabilite, toate desfășurate conform unui plan unitar. Scopul principal al acestor acțiuni este atingerea unor obiective strategice precise, care pot varia în funcție de contextul operațional [132].

Aceste operații sunt realizate de forțele pentru operații speciale, care sunt organizate, pregătite și dotate corespunzător pentru a executa misiuni complexe. În mod distinctiv, acestea aplică metode și tehnici de luptă care diferă de la procedeele standarde ale forțelor convenționale. Printre aceste tehnici se numără acțiuni precum: recunoaștere, sabotaj, combaterea terorismului, prevenirea și combaterea diversiunilor, activități de contraspionaj, precum și lupte de gherilă și anti-gherilă.

Prin urmare, operațiile speciale din viziunea MA al FR sunt caracterizate de o abordare nonconformistă față de tehnicile tradiționale de luptă, vizând în mod specific implementarea unor acțiuni tactice care necesită o pregătire aprofundată și o adaptabilitate sporită la diverse scenarii de conflict. [136].

Deși definițiile evidențiază motivele pentru care operațiile speciale și FOS se disting de acțiunile și forțele militare convenționale, aceasta neglijează aspectul important al integrării operaționale între cele două tipuri de forțe. În practică, succesul pe câmpul de luptă modern depinde nu doar de capacitățile unice ale forțelor pentru operații speciale, ci și de coordonarea eficientă dintre acestea și forțele convenționale într-un plan operațional comun. Lipsa unei atenții detaliate asupra acestei integrări în doctrină poate duce la deficiențe în planificare și execuție, mai ales în operațiile complexe, unde interdependența și complementaritatea resurselor și abilităților

sunt esențiale. Integrarea eficientă ar permite exploatarea punctelor forte ale ambelor tipuri de forțe, maximizând impactul misiunilor și reducând riscurile operaționale.

Acest spectru extins de misiuni pune sub semnul întrebării chiar și definiția operativă a operațiilor speciale. Potrivit doctrinei întrunite, acestea sunt concepute pentru a „atinge scopuri și obiective militare, diplomatice, informaționale și/sau economice prin utilizarea de capacități militare care nu sunt accesibile forțelor convenționale largi” [143, p.X].

Operațiile speciale pot fi aplicate pe întregul spectru al acțiunilor militare, diferențindu-se esențial de operațiile convenționale printr-o serie de trăsături distinctive. Acestea includ riscuri fizice și politice considerabil mai mari, metode operaționale neconvenționale, modalități specifice de întrebuințare, un grad ridicat de autonomie față de sprijinul direct al aliaților, precum și o dependență pronunțată de informații detaliate și de sprijinul capacităților locale. Ansamblul acestor caracteristici evidențiază complexitatea, specializarea și natura adaptabilă a acestor operații, care le permit să atingă obiective inaccesibile prin metodele tradiționale ale forțelor convenționale [194, p.I-1].

Operațiile speciale se disting prin varietatea și complexitatea misiunilor pe care le presupun, acoperind un spectru larg de acțiuni, de la intervenții punctuale, unilaterale și de dimensiuni reduse, până la operațiuni coordonate întrunite, desfășurate în cadru multinațional și la scară extinsă. Această versatilitate reflectă capacitatea Forțelor pentru Operații Speciale de a răspunde eficient la o gamă diversificată de provocări operaționale, în contexte strategice dintre cele mai diferite.

Operațiile Speciale pot fi de o singură angajare, cum ar fi:

- acțiuni directe împotriva țintelor vitale;
- operații de lungă durată sau o serie de activități, precum sprijinul forțelor insurgente într-un Război Neconvențional (UW);
- sprijinul forțelor națiunii gazdă, prin Apărarea Internă Străină (FID) și Asistența Forțelor de Securitate (SFA) [195, p.II-3].

Operațiile de Sprijin Informațional Militar (MISO) și Operațiile de Afaceri Civile (CAO) în cadrul Operațiunilor Speciale

Operațiile de Sprijin Informațional Militar (MISO) joacă un rol crucial în contextul Operațiunilor Speciale (OS), având scopul de a influența comportamentele și percepțiile audiențelor țintă prin intermediul unor tehnici specifice de manipulare a informațiilor [194, p.II-14]. Aceste operații sunt esențiale pentru realizarea obiectivelor strategice, deoarece permit manipularea fluxurilor informaționale într-un mod care poate direcționa opinii, decizii și acțiuni ale actorilor locali sau internaționali, conform intereselor tactice și strategice ale forțelor implicate

În paralel, Operațiile de Afaceri Civile (CAO) sunt integrate pentru a oferi sprijin suplimentar forțelor convenționale sau echipelor guvernamentale, având rolul de a facilita interacțiunea între Forțele Armate și populația civilă din zona de operații. Prin intermediul acestor operații, se urmărește diminuarea tensiunilor dintre populația locală și forțele de intervenție, promovând stabilitatea și cooperarea reciprocă. CAO contribuie, de asemenea, la gestionarea crizelor umanitare, facilitând livrarea de ajutoare și asigurând o legătură eficientă între autoritățile militare și civile [194, p.II-16].

Astfel, atât MISO, cât și CAO sunt elemente fundamentale în cadrul unui set coordonat de operații care vizează atingerea unor obiective strategice complexe, prin influențarea percepțiilor și comportamentelor în cadrul unui mediu operațional dinamic.

Supravegherea și Cercetarea Specială (SR) joacă un rol critic în completarea sistemului de colectare a informațiilor la nivel național și în teatrele de operații. Aceste activități permit obținerea de date și informații relevante, bine definite și temporizate, la nivel strategic și operativ. De asemenea, misiunile SR pot suplimenta alte metode de colectare în condiții de constrângeri cauzate de factori precum condițiile meteorologice nefavorabile, terenul dificil sau măsurile ostile de contracarare. Funcția esențială a SR este integrată în cadrul Informației Umane (HUMINT), având capacitatea de a plasa „ochii pe obiectiv” în teritorii ostile, inaccesibile sau sensibile din punct de vedere politic [150, p.2-4].

Activitățile specifice SR includ:

- Cercetarea mediului natural: desfășurată pentru colectarea și raportarea datelor geospațiale critice, incluzând informații hidrografice, geologice, geografice și meteorologice.
- Evaluarea amenințării: bazată pe informații precise și disponibile în timp util, ori de câte ori este posibil.
- Evaluarea obiectivului: operații orientate spre detectarea, identificarea, localizarea și analiza unui obiectiv pentru maximizarea eficienței utilizării sistemelor de armament, incluzând evaluarea potențialelor efecte colaterale.
- Cercetarea post-lovitură: întreprinsă pentru a colecta informații privind evaluarea pagubelor și determinarea eficienței munițiilor utilizate, în vederea măsurării rezultatelor unui atac [150, p.2-6].

Acțiunile Directe (DA) reprezintă operații de mare precizie, limitate în scop și durată. Ele implică, de regulă, o retragere planificată din zona obiectivului imediat, fiind orientate spre ținte bine definite, de valoare strategică sau operativă. Forțele pentru Operații Speciale pot executa aceste misiuni independent sau cu sprijinul forțelor convenționale.

Acțiunile directe includ:

- Raiduri, ambuscade și asalturi directe: operații concepute pentru atingerea unor rezultate specifice și sensibile din punct de vedere temporal, vizând ținte critice, dezorganizarea liniilor de comunicație (LOC), capturarea de personal sau tehnologie, precum și neutralizarea infrastructurii inamice.
- Operații de dirijare pentru angajarea țintelor: activități ce asigură identificarea și raportarea locației precise a țintelor, facilitând utilizarea armamentului de înaltă precizie de către platforme externe Forțelor pentru Operații Speciale.
- Operații de recuperare a personalului: aceste operații constau în căutarea, localizarea, salvarea și repatrierea personalului, echipamentelor sensibile sau altor elemente critice pentru securitatea unui stat, din zone aflate sub control inamic sau în condiții de conflict activ.
- Distrugerile de precizie: acestea reprezintă operații în care minimizarea daunelor colaterale este esențială. În astfel de operații, se utilizează armament sofisticat de mare precizie sau cantități și tipuri specifice de substanțe explozive, plasate strategic pentru a îndeplini obiectivele misiunii. Acest tip de operații poate fi desfășurat împotriva țintelor asupra cărora armamentul ghidat de precizie nu garantează succesul de la primul atac sau când este necesară distrugerea unor componente specifice ale unei facilități fără a afecta structura generală [181, p.II-5].

Asistența Militară (MA)

Reprezintă un set amplu de măsuri destinate sprijinirii forțelor prietene în tot spectrul conflictelor. Aceste măsuri pot fi realizate de, cu sau prin intermediul forțelor prietene care beneficiază de instruire, echipament, suport sau asistență din partea Forțelor pentru Operații Speciale (FOS). Dimensiunea asistenței militare variază considerabil, de la instruirea militară de bază până la sprijinul material pentru operații majore desfășurate de forțele locale. Activitățile de asistență militară, (vezi Anexa 4), includ:

- Instruirea: Cuprinde activități dedicate pregătirii militarilor și unităților din Forțele Armate ale națiunii gazdă, prin dezvoltarea deprinderilor tactice, de susținere și integrare în operații militare. Totodată, oferă consiliere liderilor militari în ceea ce privește utilizarea tacticilor, tehnicilor și procedeelelor, consolidând capacitatea națiunii gazdă de a-și asigura securitatea națională și de a-și dezvolta aptitudinile necesare pentru a face față amenințărilor.
- Consilierea: Se referă la activități menite să consolideze securitatea populației locale. Acestea includ sprijin activ în operații tactice desfășurate de unitățile militare ale națiunii

gazdă, cu scopul neutralizării insurgenților, izolării acestora de populația civilă și protejării comunităților [195, p.II-16].

Misiuni adiționale importante(vezi Anexa 5)

- **Combaterea terorismului (CT):** Reprezintă ansamblul măsurilor ofensive destinate reducerii vulnerabilității statului, forțelor sale, personalului și infrastructurii în fața terorismului. Aceste măsuri includ operații represive desfășurate prin intermediul Forțelor Armate și agențiilor civile.

- **Operații de contra insurgență (COIN):** Acestea includ acțiuni militare, paramilitare, politice, psihologice și civile concepute pentru a neutraliza insurgența.

Combaterea terorismului și operațiile de contra insurgență nu sunt misiuni exclusiv destinate structurilor FOS, dar aceste forțe contribuie semnificativ la integrarea eficientă a elementelor diplomatice, economice, informaționale și militare în cadrul unor operații specifice (vezi Anexa 6). Având în vedere caracterul său complex și imprevizibil, amenințarea asimetrică impune, în mod frecvent, angajarea Forțelor pentru Operații Speciale în executarea operațiilor de combatere a terorismului și a celor de tip contra-insurgență, pe întregul spectru operațional: strategic, operativ și tactic. Prin capacitățile lor specifice, FOS devin instrumente esențiale în neutralizarea actorilor neregulați și a rețelelor violente care eludează mijloacele convenționale de răspuns [194, p.II-7].

- **Contracararea Armelor CBRN:** Activitățile destinate prevenției proliferării armelor chimice, biologice, radiologice și nucleare (CBRN) implică o complexitate ridicată, necesitând procedee stricte de securitate operațională (OPSEC) și personal special antrenat și echipat corespunzător. În cadrul operațiilor de interdicere, capturare sau securizare a armelor CBRN, responsabilitatea revine, de obicei, subunităților care dispun de capacități specializate. În situații critice, unde aceste forțe specializate nu pot interveni în timp util, Forțele pentru Operații Speciale (FOS) pot prelua sarcini urgente pentru a captura, preveni utilizarea, securiza sau sprijini preluarea în siguranță a armelor CBRN, facilităților asociate și forțelor inamice implicate [194, p.II-6].

- **Operații de Eliberare a Ostaticilor (HRO):** Aceste operații se desfășoară cu un grad înalt de securitate, utilizând metode și tehnici de pregătire specializate. Conceptul de „ostatic” poate varia de la un individ reținut până la grupuri mari aflate sub controlul unor grupări înarmate sau elemente criminale. Există două tipuri principale de operații de eliberare a ostaticilor:

1. **Acțiuni deliberate:** Planificate din timp, aceste operații complexe și multi-agenții se desfășoară, de regulă, sub conducere guvernamentală civilă.

2. Acțiuni în extremis: Necesare în condiții de urgență, atunci când operațiile deliberate nu pot fi realizate la timp, iar viața ostaticilor este în pericol iminent. Aceste operații sunt desfășurate de structurile FOS, în special în zone ostile, interzise sau cu un grad ridicat de incertitudine [195, p.II-18].

Cerințe și Factori Critici în Planificarea Operațiilor Speciale

Planificarea și implementarea operațiilor speciale (OS) necesită o precizie extremă în cadrul tacticii, precum și o înțelegere profundă a factorilor socioculturali și lingvistici specifici zonei operaționale vizate. Acest proces complex implică o pregătire meticuloasă, ce cuprinde mai multe aspecte esențiale:

Antrenamente riguroase: Pregătirea prealabilă a personalului militar se concentrează pe instruirea intensivă și specializată, adaptată cerințelor fiecărei misiuni. Repetarea constantă a scenariilor operaționale, incluzând simulări ale situațiilor complexe de pe teren, joacă un rol fundamental în asigurarea eficienței și succesului acțiunilor. Astfel, pregătirea continuă și adaptabilitatea sunt aspecte cheie în eficiența operațională a unităților FOS [66].

Flexibilitate și autonomie: Unitățile FOS, structurate pe baza unor echipe de mici dimensiuni, sunt concepute pentru a desfășura operații independente pe perioade limitate de timp. Aceste echipe sunt capabile să execute misiuni extrem de variate și adaptabile, cu scopul de a răspunde rapid la cerințele dinamice ale conducerii politice și strategice, fără dependențe majore de alte unități de forțe convenționale. Autonomia lor operativă permite o reacție promptă și eficientă în fața unor provocări imprevizibile [52, pp.44-49].

Reducerea responsabilităților și riscurilor: Utilizarea operațiilor speciale contribuie semnificativ la minimizarea riscurilor politice și militare asociate cu escaladarea conflictelor. Aceste operații se diferențiază de intervențiile forțelor convenționale, care pot atrage o expunere mai mare și un nivel de vizibilitate ridicat, în special în medii geopolitice sau de securitate sensibile. Prin urmare, abordările FOS permit limitarea expunerii la repercusiuni internaționale și locale majore, oferind în același timp rezultate strategice eficiente. [68].

Avantajele Colaborării cu FOS în Mediul Internațional

Parteneriatele internaționale în domeniul operațiilor speciale sunt valorizate de actorii statali și organizațiile multilaterale, în principal datorită capacității deosebite a unităților FOS de a opera cu un profil redus, menținând o vizibilitate minimă în contexte politice sau diplomatice sensibile și instabile. Această discreție operațională, combinată cu eficiența tactică și precizia execuției, contribuie la limitarea impactului politic negativ asupra relațiilor internaționale, consolidând în același timp eficiența campaniilor militare comune [69].

Pe lângă aceste avantaje, un element esențial în dezvoltarea și eficientizarea continuă a capabilităților FOS îl reprezintă analiza retrospectivă a misiunilor desfășurate. Experiențele operaționale și lecțiile identificate în teatrele de operații anterioare formează un bagaj valoros de cunoștințe, utilizat în procesele de planificare, instruire și adaptare doctrinară. Această capacitate de învățare instituționalizată sprijină evitarea erorilor din trecut, contribuie la rafinarea metodelor de acțiune și la dezvoltarea unui cadru decizional mai robust și flexibil.

Prin acest proces ciclic de reflecție, analiză și adaptare, unitățile FOS își sporesc continuu performanța operațională, fapt ce le conferă o relevanță strategică crescândă într-un mediu internațional caracterizat de volatilitate și imprevizibilitate. Această capacitate de adaptabilitate rapidă și eficiență în condiții de incertitudine transformă Forțele pentru Operații Speciale într-un partener indispensabil în cadrul misiunilor comune, capabil să ofere soluții operative în scenarii complexe, în care echilibrul dintre eficiență, legitimitate și discreție este hotărâtor [29].

Diferențierea Forțelor pentru Operații Speciale de Unitățile Specializate Convenționale

Operațiile speciale trebuie să fie clar distinse de misiunile executate de unitățile militare convenționale „specializate”, cum sunt unitățile aeropurtate sau amfibii. Aceste unități sunt antrenate și echipate pentru îndeplinirea unor misiuni precise și limitate, de exemplu, capturarea unui aerodrom sau realizarea unei debarcări amfibii, care sunt activități de mare amploare și cu un profil convențional specific [25].

În contrast, unitățile FOS sunt mult mai flexibile și pregătite pentru a desfășura o gamă largă de misiuni complexe, care adesea presupun tehnici și tactici neconvenționale, inclusiv operații sub acoperire, sabotaj, recunoaștere avansată sau luptă neregulamentară.

Un alt aspect semnificativ este că, în timp ce unitățile convenționale specializate pot executa anumite misiuni specifice, adaptarea acestora la alte tipuri de operații necesită perioade semnificative de reinstruire și reechipare. Acest proces poate duce la întârzieri semnificative în cazul în care o situație operațională impune schimbarea rapidă a tipului de misiune.

De asemenea, termenul „corps d'élite” reflectă tradițiile și istoricul acestor unități, evidențiind rolul lor distinct în cadrul forțelor convenționale. Deși aceste unități joacă un rol esențial în strategia militară, contribuțiile lor sunt mai mult legate de misiuni specifice de amploare, decât de operații adaptabile și de mică amploare, caracteristice forțelor pentru operații speciale [223, p.21].

Principalele diferențe între forțele pentru operații speciale și cele specializate convenționale constau în:

- Scara operațiilor: Operațiile speciale sunt realizate de echipe mici (companii, plutoane, escadrile), în timp ce operațiile specializate implică unități mari (regimente, brigăzi, divizii).

- Abordarea operațională: Operațiile speciale utilizează metode flexibile, adaptabile și indirecte, în contrast cu structura directă și bine definită a operațiilor specializate convenționale.

Aceste distincții subliniază flexibilitatea și unicitatea forțelor pentru operații speciale, în comparație cu eficiența rigidă a unităților convenționale [73].

Relevanța și Caracteristicile Forțelor pentru Operații Speciale în Doctrina Militară Modernă

În arhitectura doctrinară a Forțelor Armate contemporane, Forțele pentru Operații Speciale ocupă un loc important, devenind un instrument strategic indispensabil în gestionarea amenințărilor emergente și a conflictelor de natură neconvențională. Evoluțiile recente din domeniul securității și proliferarea formelor de război hibrid au determinat o reevaluare profundă a rolului operațiilor speciale, impunând totodată necesitatea unei clarificări conceptuale riguroase a acestui tip de acțiune militară [219, pp.64–70].

Operațiile speciale se deosebesc semnificativ de cele convenționale printr-o serie de trăsături definitorii care le conferă o valoare adăugată în cadrul strategiilor militare moderne. În primul rând, acestea presupun o utilizare extrem de eficientă a resurselor, permițând atingerea unor obiective strategice cu un consum minim de mijloace și personal. În al doilea rând, operațiile speciale adoptă o abordare distinctă în ceea ce privește asumarea riscurilor, integrând factori de natură politică, informațională și operațională în procesul decizional. În al treilea rând, unitățile implicate în astfel de operații sunt caracterizate printr-un grad înalt de profesionalism, selecție riguroasă și capacitate de adaptare la medii operaționale ostile și imprevizibile [197, p.7].

Selecția personalului pentru FOS este un proces exigent, care implică evaluarea integrată a performanțelor fizice, cognitive și psihologice. Accentul este pus nu doar pe aptitudinile individuale, ci și pe capacitatea de a funcționa eficient în condiții de stres extrem, incertitudine și izolare. Candidații care trec cu succes etapele de selecție sunt ulterior supuși unui proces de instruire specializată, centrat pe simularea unor condiții reale de luptă și pe dezvoltarea competențelor necesare în cadrul misiunilor neconvenționale. Printre abilitățile esențiale dezvoltate se numără tehnicile de supraviețuire în teren ostil, lupta în medii urbane și rurale, culegerea și analizarea informațiilor tactice, precum și desfășurarea de operații clandestine [28].

Sprijinul logistic destinat FOS este de asemenea calibrat în funcție de specificul misiunilor desfășurate. Acesta include echipamente de ultimă generație, sisteme avansate de comunicații securizate, vehicule cu mobilitate ridicată și tehnologie de recunoaștere și supraveghere de înaltă

precizie. Toate aceste elemente contribuie la maximizarea capacității de reacție și la extinderea autonomiei operaționale, oferindu-le acestor forțe posibilitatea de a acționa independent, în afara structurilor convenționale de comandă și control [212, p.11].

Un alt aspect definitoriu al FOS este flexibilitatea operațională. Aceasta se manifestă prin capacitatea de a interveni într-o gamă largă de scenarii – de la acțiuni de contraterorism, extragerea ostaticilor sau sprijinirea forțelor locale, până la misiuni de destabilizare a centrelor de greutate ale adversarului sau campanii de influențare strategică. Această versatilitate le transformă într-un instrument ideal de proiecție a forței în teatre de operații instabile sau în regimuri unde angajarea directă a forțelor convenționale este fie imposibilă, fie indezirabilă din punct de vedere politic sau strategic [198, p.9].

Analiza fundamentelor teoretico-metodologice privind utilizarea operațiilor speciale desfășurate de Forțele pentru Operații Speciale (FOS) în contextul războiului hibrid relevă complexitatea și caracterul multidimensional al acestui tip de conflict, care impune o reevaluare a paradigmatelor tradiționale de investigare militar-strategică. Într-o astfel de dinamică operațională, FOS devin un instrument esențial al puterii militare și politice, datorită capacității lor de a acționa în spații neconvenționale, în regim de negare plauzibilă și cu un grad ridicat de flexibilitate.

Fundamentarea teoretico-metodologică a utilizării acestor forțe implică, așadar, o sinteză între teoriile clasice ale conflictului, perspectivele contemporane asupra războiului hibrid și abordările sistemice ale securității. Prin aplicarea metodologiilor calitative și comparative, se pot identifica tipologii operaționale recurente, modele doctrinare eficiente și condiții de validitate strategică a întrebuirii FOS.

Concluzionăm că o astfel de analiză nu doar contribuie la o mai bună înțelegere a realităților conflictelor moderne, ci oferă și repere fundamentale pentru proiectarea doctrinelor naționale privind utilizarea eficientă și legitimă a Forțelor pentru Operații Speciale.

1.3 Concluzii la capitolul 1

Capitolul I a fost consacrat investigării dimensiunilor conceptuale și teoretice ce fundamentează înțelegerea și analiza Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în contextul noii paradigme de conflict, cunoscută sub denumirea de „război hibrid”. Prin raportare la literatura de specialitate, la documentele doctrinare naționale și internaționale, precum și la tendințele actuale din mediul strategic global, s-a urmărit delimitarea cadrului analitic necesar explorării modalităților de organizare și întrebuire a FOS în astfel de contexte operaționale.

Un prim reper conceptual stabilit în cadrul cercetării îl constituie definirea războiului hibrid ca o formă emergentă și complexă de conflict, care transcende granițele tradiționale ale războiului

clasic. Acest tip de conflict integrează, într-o manieră coordonată și sinergică, instrumente de coerciție militară cu acțiuni neconvenționale, precum războiul informațional, operațiile psihologice, atacurile cibernetice, presiunea economică și manipularea socială. Elementul definitoriu al războiului hibrid îl constituie desfășurarea acțiunilor sub pragul războiului convențional, ceea ce generează ambiguitate strategică și erodează cadrul normativ tradițional privind legitimitatea și proporționalitatea răspunsului [15, pp.50-68].

În acest nou context operațional, Forțele pentru Operații Speciale se conturează drept un actor cheie în arhitectura de securitate a statelor. Datorită caracterului lor flexibil, mobil și adaptabil, FOS sunt capabile să desfășoare misiuni cu un impact disproporționat în raport cu resursele implicate. Misiuni precum infiltrarea în spatele liniilor inamice, destabilizarea structurilor de comandă și control, sprijinirea rețelilor de rezistență autohtone sau desfășurarea operațiilor de influență le conferă un rol strategic în neutralizarea amenințărilor hibride. Mai mult, aceste forțe pot opera eficient în medii ostile, instabile sau slab guvernate, acolo unde forțele convenționale întâmpină limite tactice și strategice [22].

Este esențial, însă, ca utilizarea FOS în astfel de scenarii să fie subsumată unei viziuni strategice coerente și integrate. Războiul hibrid nu poate fi abordat exclusiv prin mijloace militare, ci presupune o articulare multidimensională a instrumentelor de putere, inclusiv cele din sfera informațională, diplomatică, economică și cibernetică. În acest sens, FOS trebuie să fie angrenate într-un efort coordonat interinstituțional, în care misiunile lor să fie armonizate cu obiectivele generale ale strategiei naționale de securitate [174].

Un alt aspect relevant identificat în cadrul cercetării vizează influența mediului informațional asupra modului de operare al FOS. Având în vedere proliferarea instrumentelor de manipulare informațională și amploarea campaniilor de dezinformare, se impune dezvoltarea unor capacități avansate de culegere, analiză și exploatare a informațiilor. În același timp, integrarea operațiilor psihologice și de influență în doctrina FOS devine o cerință indispensabilă pentru atingerea obiectivelor în spațiul cognitiv al confruntării hibride. Protejarea infrastructurii informaționale critice, precum și capacitatea de a modela percepții și narative devin elemente cheie ale superiorității strategice [56, pp.205-210].

Pe fondul acestei evoluții, adaptabilitatea doctrinară și operațională a FOS capătă o relevanță deosebită. Într-un mediu caracterizat de volatilitate, incertitudine și complexitate, aceste forțe trebuie să dispună de concepte de operare flexibile, testate în scenarii atipice, și să fie pregătite să integreze rapid inovații tehnologice de ultimă generație. De asemenea, pregătirea continuă a personalului, dezvoltarea interoperabilității cu partenerii internaționali și capacitatea de

a acționa în rețea constituie cerințe esențiale pentru menținerea eficienței operaționale într-un cadru de confruntare neconvențional.

Referitor la Republica Moldova, cercetarea subliniază faptul că dezvoltarea unor capacități credibile de tip FOS trebuie să țină cont de riscurile și vulnerabilitățile specifice mediului său strategic. Amenințările hibride, manifestate prin influență externă malignă, presiune economică, polarizare societală și atacuri cibernetice, reclamă o abordare sistemică a organizării și întrebuințării FOS. Aceasta trebuie să fie fundamentată pe principii de eficiență, flexibilitate și interoperabilitate, în strânsă coordonare cu aliații și partenerii strategici. În acest fel, FOS pot deveni un vector important al capacității naționale de descurajare și reacție rapidă, contribuind la consolidarea rezilienței instituționale și la apărarea suveranității statului [27].

În concluzie, cercetarea întreprinsă validează premisa conform căreia Forțele pentru Operații Speciale constituie un element indispensabil în arhitectura de securitate a secolului XXI. În fața provocărilor impuse de războiul hibrid, acestea pot acționa ca forțe de manevră strategică, capabile să răspundă eficient în zone gri ale confruntării, acolo unde metodele convenționale se dovedesc insuficiente [207. p.45]. Integrarea lor într-un cadru doctrinar și instituțional coerent, adaptat specificului național și lecțiilor internaționale, reprezintă o premisă indispensabilă pentru protejarea intereselor fundamentale ale statului și pentru edificarea unui sistem de apărare capabil să răspundă adecvat provocărilor complexe ale mediului de securitate contemporan.

2. ANALIZA COMPARATIVĂ ȘI SCENARII DE ÎNTREBUINȚARE A FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ÎN CONFLICTELE MODERNE

Transformările profunde din mediul de securitate internațional, în special după anul 2000, au adus în prim-plan noi forme de conflict, caracterizate prin ambiguitate strategică, interconectivitate informațională și prezența unor actori non-statali sau „Proxy”. Războiul hibrid, ca expresie a acestor transformări, implică o combinație sofisticată de mijloace convenționale și neconvenționale, militare și non-militare, menite să submineze coeziunea statelor țintă fără declanșarea unui război declarat [43, pp.187-191]. În acest peisaj conflictual complex și multidimensional, Forțele pentru Operații Speciale (FOS) au dobândit un rol din ce în ce mai important, datorită caracterului lor adaptabil, capacității de dislocare rapidă și eficienței în acțiuni clandestine sau cu impact strategic disproporționat [30].

Capitolul de față are ca obiectiv principal realizarea unei analize comparative a structurilor de organizare și a modului în care FOS sunt întrebuințate în conflictele moderne de către actori statali cu experiență semnificativă în domeniul operațiilor speciale, precum Statele Unite ale Americii, Regatul Unit, Federația Rusă și Ucraina. Studiile de caz alese: Siria, Libia, Irak, Crimeea și Donbass – oferă un cadru empiric relevant pentru evidențierea tacticilor, doctrinelor și modelelor organizaționale adoptate în practică, în funcție de obiectivele strategice urmărite și de specificul fiecărui teatru de operații.

Structura capitolului este organizată în jurul a trei direcții majore de analiză. Prima direcție vizează analiza organizatorică-structurală a FOS implicate, prin compararea modelelor de structură de comandă, subordonare, interoperabilitate și nivel de profesionalizare, în scopul identificării bunelor practici și a limitărilor instituționale. A doua direcție urmărește caracteristicile operaționale ale FOS în teatrele de conflict moderne, concentrându-se pe metodele de acțiune, tipurile de misiuni și gradul de eficiență în îndeplinirea obiectivelor strategice. Cea de-a treia direcție este dedicată elaborării unor scenarii posibile de întrebuințare a FOS în contextul Republicii Moldova, prin adaptarea lecțiilor învățate din cazurile analizate la specificul geopolitic, strategic și legislativ al statului moldovean.

Această abordare integrată, care combină analiza operațională, organizațională și aplicativă, permite extragerea unor concluzii relevante pentru modernizarea și consolidarea capacităților FOS ale Republicii Moldova. Într-un mediu regional dominat de riscuri hibride, volatilitate și amenințări transfrontaliere, consolidarea unui cadru doctrinar și operațional adaptat reprezintă o premisă esențială pentru întărirea rezilienței și a capacității de apărare națională.

2.1 Repere structurale privind organizarea forțelor pentru operații speciale în armatele moderne

Organizarea forțelor pentru operații speciale (FOS) reprezintă o temă deosebit de complexă, care implică atât aspecte legate de constituirea și structurarea acestora, cât și modalitățile eficiente de întrebuințare în cadrul operațiilor militare contemporane. În actualul mediu strategic internațional, marcat de incertitudini, amenințări hibride și evoluții rapide în domeniul tehnologic, FOS nu mai pot fi considerate un simplu element complementar sau o expresie a prestigiului militar național. Dimpotrivă, ele constituie un pilon fundamental în arhitectura de securitate și apărare a statelor moderne [23].

În numeroase armate de referință la nivel mondial, FOS au dobândit un statut consolidat, fiind recunoscute ca o categorie distinctă de forțe, cu o structură proprie, misiuni specializate și capacități adaptate cerințelor operaționale actuale. Rolul lor s-a extins semnificativ, depășind cadrul tradițional al operațiilor de elită pentru a deveni o componentă indispensabilă în gestionarea atât a conflictelor convenționale, cât și a celor asimetrice sau hibride [62, pp.197-204].

În cadrul acestui subcapitol, ne propunem să analizăm modul de organizare și structurare a forțelor pentru operații speciale în câteva armate avansate din punct de vedere militar. Vom pune accent pe aspecte precum dotarea, capacitățile operaționale și experiența acumulată în teatrele de operații, cu scopul de a identifica bune practici și modele funcționale. Această abordare comparativă urmărește conturarea elementelor definitorii care contribuie la eficiența FOS în întregul spectru al misiunilor specifice.

Forțele pentru Operații Speciale ale SUA

A acțiunile militare neregulate constituie o componentă de bază a misiunilor forțelor pentru operații speciale (FOS), evidențiind rolul acestora în contextul strategiilor militare moderne. Un exemplu relevant îl constituie Comandamentul Operațiilor Speciale al Statelor Unite (USSOCOM), care reprezintă un model organizatoric și funcțional pentru forțele destinate operațiilor speciale la nivel global. Implementarea unui comandament unic, responsabil cu pregătirea, coordonarea și desfășurarea acestor forțe, subliniază importanța unui răspuns eficient și flexibil la amenințările neconvenționale și episodice menite să protejeze interesele strategice americane [243, p.12].

După atentatele din 11 septembrie 2001, USSOCOM a evoluat dintr-o structură funcțională limitată într-un actor global cu o dublă misiune:

- Funcțională: oferirea de sprijin, consultanță și instruire pentru aliați și parteneri, contribuind la consolidarea capacităților lor de securitate.

- Operațională: conducerea și sincronizarea planificării operaționale a Departamentului Apărării al SUA în misiuni globale împotriva organizațiilor extremiste violente.

Această evoluție ilustrează adaptabilitatea USSOCOM la cerințele unui mediu de securitate internațional complex și volatil, devenind o platformă de planificare, implementare și sincronizare a misiunilor specifice [165, p.14].

Caracteristici structurale și funcționale ale USSOCOM (vezi Anexa 7)

Înființat în 1987 prin Legea Goldwater-Nichols și amendamentele Nunn-Cohen, USSOCOM beneficiază de autonomie bugetară și autoritate operațională directă, fiind responsabil de instruirea, echiparea și desfășurarea forțelor pentru operații speciale. Această autonomie oferă comandamentului flexibilitatea necesară pentru a răspunde rapid la diverse crize internaționale, conform directivelor emise de președintele SUA sau secretarul apărării [244, p.5].

În prezent, USSOCOM coordonează aproximativ 54.000 de membri activi, proveniți din toate componentele Forțelor Armate ale SUA, incluzând ofițeri, rezerviști, personal civil și membri ai Gărzii Naționale. Comandamentul este structurat pe patru componente principale, corespunzătoare ramurilor armatei:

1. Army Special Operations Command: componenta terestră specializată în operații neconvenționale și sprijinirea mișcărilor de rezistență.
2. Naval Special Warfare Command: forțele navale specializate în operații maritime.
3. Air Force Special Operations Command: unități aeriene dedicate sprijinului logistic, recunoașterii speciale și operațiilor de infiltrare.
4. Marine Corps Forces Special Operations Command: componentele infanteriei marine pentru misiuni specializate.
5. Joint Special Operations Command (JSOC): responsabil cu integrarea și sincronizarea misiunilor inter arme [249, p.11].

Rolul FOS în context global

Forțele pentru operații speciale sunt considerate o resursă strategică, capabilă să execute misiuni acolo unde alte unități convenționale nu pot interveni. Cu toate acestea, percepția că FOS pot substitui forțele convenționale este incorectă. În primul rând, dimensiunile lor reduse limitează implicarea în conflicte de mare amploare. În al doilea rând, natura misiunilor moderne impune o cooperare strânsă cu alte structuri militare și civile, necesitatea unui set diversificat de competențe fiind evidentă [216, p.3].

Definirea termenului „speciale” în acest context subliniază specificitatea și complexitatea mediului operațional contemporan. Integrarea FOS în sistemul de securitate națională necesită

adaptarea continuă la noile provocări globale, inclusiv războiul hibrid, terorismul transnațional și crizele umanitare.

USSOCOM reprezintă un model de referință pentru organizarea și întrebuințarea forțelor pentru operații speciale, demonstrând eficiența unui comandament integrat și autonom. Succesul acestei structuri reflectă importanța [244, p.17]:

- sincronizării între componentele funcționale și operaționale;
- investițiilor constante în instruire, echipamente și capacități tehnice;
- colaborările cu partenerii internaționali.

Modelul USSOCOM poate servi drept exemplu pentru alte state care doresc să dezvolte structuri similare, adaptate contextelor lor strategice.

Analiza Detaliată pe Componentele a FOS SUA

1. US Army Special Operations Command (USASOC) [247, p.19].

Reprezintă ramura forțelor terestre dedicate operațiilor speciale (vezi Anexa 8), având un spectru vast de capacități și misiuni.

a. *Green Berets (Forțele Speciale ale Armatei)*

Misiunile principale:

- război neconvențional (UW);
- asistență de securitate;
- recunoaștere strategică

Structură: Organizate în Grupuri pentru Operații Speciale, fiecare specializat pe regiuni geografice (ex. Africa, Europa).

Instruire: Program intensiv, inclusiv limbi străine și cultură locală.

Echipamente: M4A1, pistoale Glock, NVG-uri, drone mici pentru recunoaștere.

b. *75th Ranger Regiment*

Misiuni principale:

- raiduri directe;
- recunoaștere de forță;
- asigurarea obiectivelor strategice (ex. aeroporturi).

Organizare: 3 batalioane de luptă și un batalion specializat în recunoaștere (Regimental Reconnaissance Company).

Instruire: Selecția riguroasă prin Ranger Assessment and Selection Program (RASP).

Echipamente: M4A1 SOPMOD, grenade de mână, vehicule tactice ușoare (LTATV).

c. *160th Special Operations Aviation Regiment (SOAR) – „Night Stalkers”*

Misiuni:

- transport aerian în medii ostile;
- suport de atac aerian pentru alte unități FOS.

Elicoptere: MH-6 Little Bird, MH-60 Black Hawk, MH-47 Chinook.

Specializare: Operații nocturne și aterizări în condiții extreme.

2. Naval Special Warfare Command (NSW) [249, p.23].

Aceasta include unități de elită din Marina SUA, specializate în operații maritime (vezi Anexa 9).

a. *Navy SEALs*

Misiuni principale:

- operații maritim-terestre (raiduri amfibii).
- contraterorism și salvarea ostaticilor.

Echipamente: Puști de precizie (MK11), SCAR-H, vehicule maritime speciale (Combat Rubber Raiding Craft - CRRC).

Instruire: Basic Underwater Demolition/SEAL (BUD/S) și SERE (Survival, Evasion, Resistance, Escape).

b. *Special Warfare Combatant-Craft Crewmen (SWCC)*

Misiuni:

- operarea ambarcațiunilor rapide pentru misiuni tactice.
- sprijin logistic și ex-filtrarea rapidă din zone maritime.

Ambarcațiuni: Mark V Special Operations Craft, Combatant Craft Assault (CCA).

3. Air Force Special Operations Command (AFSOC) [167, p.28].

Unitatea forțelor aeriene destinate sprijinului operațional și tactic (vezi Anexa 10).

a. *Para salvatori (PJs)*

Misiuni:

- salvarea personalului în zone de luptă;
- asistență medicală de urgență.

Echipamente: Truse medicale avansate, parașute tactice, armament standard (M4).

b. *Echipe Control în luptă „Combat Controllers (CCT)”*

Misiuni:

- Control aerian pentru misiuni combinate.
- Integrarea sprijinului aerian în teren.

Echipamente: Dispozitive de marcare laser, comunicații avansate, drone.

c. Comanda tactico-specială „Special Tactics Teams (STT)”

Grupuri combinate (CCT + PJs), responsabile de misiuni complexe precum salvarea combinată cu control aerian.

4. Marine Corps Forces Special Operations Command (MARSOC) [249, p.31].

Unitatea Corpului Infanteriei Marine destinată operațiilor speciale (vezi Anexa 11).

Misiuni:

- război neconvențional și antrenarea aliaților.
- raiduri ofensive și misiuni directe.

Echipamente: SCAR-L, MK19 Grenade Launcher, vehicule MRZR.

Instruire: Include cursuri avansate de luptă în zone urbane și recunoaștere tactică.

5. Joint Special Operations Command (JSOC) [195, p.II-6].

Unitatea de elită care coordonează operații întrunite pentru misiuni ultrascrete.

a. *Delta Force (1st Special Forces Operational Detachment-Delta)*

Misiuni:

- contraterorism de nivel înalt.
- neutralizarea obiectivelor strategice.

Instruire: Accent pe tactici CQB (Close Quarter Battle).

b. *SEAL Team Six (DEVGRU)*

Misiuni:

- operații maritime ultrascrete.
- salvarea ostaticilor în medii extrem de periculoase.

c. *Intelligence Integration*

JSOC colaborează strâns cu CIA și alte agenții pentru misiuni de supraveghere și eliminare a amenințărilor.

6. Alte componente critice

Psychological Operations (PSYOPS): Manipularea percepțiilor adversarilor prin propagandă sau dezinformare.

Civil Affairs (CA): Stabilizarea zonelor post-conflict, consolidarea relațiilor cu comunitățile locale.

În cadrul planificării strategice, se urmărește implementarea unor noi rețele avansate pentru informare, control și telecomunicații, precum și dezvoltarea de mijloace automate pentru confirmarea obiectivelor și dirijarea armamentului de înaltă precizie. Sistemele moderne vor facilita colectarea, prelucrarea, stocarea și transmiterea rapidă a informațiilor esențiale. Conceptul

de dezvoltare al Forțelor pentru Operații Speciale (FOS), adoptat în 2017, prevede mărirea efectivului, modernizarea echipamentelor, optimizarea instruirii și crearea unui suport comprehensiv pentru toate etapele îndeplinirii misiunilor operaționale, cu obiective trasate până în 2020 [198, p. 5].

FOS SUA reprezintă un sistem sofisticat și interconectat, capabil să desfășoare misiuni complexe oriunde în lume. Fiecare componentă are roluri clar definite, sprijinindu-se reciproc pentru a asigura succesul operațiilor.

Forțele pentru Operații Speciale ale Marii Britanii

Forțele pentru Operații Speciale ale Marii Britanii reprezintă un element central al strategiei naționale de apărare, fiind concepute pentru a aborda riscuri și amenințări emergente la adresa securității naționale și globale. Structurate și modernizate constant, aceste forțe sunt recunoscute pentru profesionalismul și capacitatea de a executa misiuni complexe în medii diverse.

Coordonare și structură generală (vezi Anexa 12).

Coordonarea Forțelor pentru Operații Speciale ale Marii Britanii este asigurată de:

Șeful Statului Major al Apărării, prin Direcția de Informații (Statul Major al Apărării).

Șeful Serviciului Forțelor Speciale ale Forțelor Terestre și Directorul Operațiilor Combinate ale Marinei Regale.

Forțele speciale britanice sunt împărțite între componentele terestre și navale, fiecare fiind responsabilă pentru misiuni specifice [176, p.10].

Forțele speciale ale Forțelor Terestre

Serviciul Aerian Special (Special Air Service - SAS)

Principala componentă a Forțelor Speciale Terestre este SAS, format din trei regimente independente, înființate în perioade diferite [126, pp.27-33]:

1. Regimentul 22 SAS – unitatea de luptă, cu rol de reacție imediată, complet echipată și antrenată pentru operații globale.

Structura Regimentului 22 SAS

Companii pentru Operații Speciale

Fiecare companie este organizată în patru plutoane specializate: parașutiști, amfibiu, mobil, vânători de munte.

2. Unitatea Antiteroristă (Counter Revolutionary Warfare Unit - CRWU)

Specializată în combaterea terorismului și eliberarea ostaticilor.

Include patru plutoane a câte 16 persoane, organizate în echipe de lunetiști, observatori și asalt.

3. Unitatea de Analiză și Informații (Operational Intelligence Unit - OIU)

Colectează și analizează informații strategice despre zonele operaționale.

Deține o bază de date extinsă despre organizațiile teroriste și experiențele altor state în combaterea terorismului.

4. Unitatea Operațional-Științifică (Operational Research Unit - ORU)

Testează echipamentele și dezvoltă tactici inovatoare pentru FOS.

5. Centrul de Instruire (Training Wing)

Asigură selecția și instruirea cadrelor, precum și perfecționarea continuă a militarilor.

6. Regimentul de Recunoaștere pentru Operații Speciale [206, p.35].

Înființat în 2005, specializat în recunoaștere profundă și operații bazate pe agenți.

Efectivul unității este constituit din personal voluntar, inclusiv femei, selecționat riguros și instruit pentru executarea unor misiuni de înaltă dificultate în regiuni cu un grad ridicat de instabilitate, precum Orientul Mijlociu.

7. Unitatea de Sprijin al Forțelor Speciale (Special Forces Support Group - SFSG)

Constituită cu scopul de a spori capacitatea de foc a Forțelor pentru Operații Speciale, această structură operațională include personal specializat, instruit să acționeze în sprijinul misiunilor antiteroriste, de recunoaștere și intervenție în medii ostile.

8. Regimentul 18 de Comunicații al FOS

Asigură comunicațiile unităților speciale, având în componență batalioane de comunicații tactice și radiocomunicații speciale.

Forțele speciale ale Marinei Regale

1. Special Boat Service (SBS)

Această unitate de elită este specializată în operații speciale maritime, incluzând acțiuni de sabotaj, recunoaștere amfibie și luptă antiteroristă. Ea cooperează strâns cu Special Air Service (SAS) și Special Forces Support Group (SFSG) pentru planificarea și executarea misiunilor complexe desfășurate în medii acvatice, de coastă și în zone de interes strategic.

2. Comando-ul Marinei Regale

Această structură este responsabilă pentru desfășurarea operațiilor amfibii, având rolul de a sprijini atât componentele Forțelor pentru Operații Speciale, cât și misiunile extinse ale Marinei Regale, contribuind la proiecția forței în teatre maritime și litoraluri ostile.

Roluri și misiuni principale [177, p.39]

- Operații speciale
- Recunoaștere, sabotaj, diversiune în spatele liniilor inamice.
- Sprijin pentru forțele convenționale prin colectarea de informații critice.

- Combaterea terorismului.
- Intervenții rapide pentru eliberarea ostaticilor și neutralizarea amenințărilor teroriste.
- Protecția obiectivelor strategice și a demnitarilor.
- Protecția demnitarilor și a infrastructurii strategice
- Misiuni de securitate în zone critice și sprijin pentru autoritățile civile în situații de criză.

Instruire și consultanță

Instruirea Forțelor Armate partenere și a aliaților în tehnici speciale de luptă.

Modernizare și perspective [246]

Reorganizare strategică

- Creșterea operatorilor FOS la 4.500 de persoane, inclusiv rezerva.
- Consolidarea relațiilor inter-instituționale pentru misiuni mai eficiente.

Tehnologie avansată

Unitățile beneficiază de integrarea unor echipamente de ultimă generație, incluzând sisteme aeriene fără pilot (UAV), armament de înaltă precizie și tehnologii avansate de comunicații securizate, menite să asigure superioritatea informațională și eficiența operațională în mediile complexe de desfășurare.

Extinderea capacităților

Extinderea capacităților operaționale se realizează prin implementarea unor tactici inovatoare și prin dezvoltarea continuă a capabilităților de acțiune în medii operaționale variate, de la terenuri urbane și montane până la zone maritime și deșertice, adaptate noilor tipare ale confruntărilor hibride.

Forțele pentru Operații Speciale ale Marii Britanii rămân un pilon de excelență militară, fiind capabile să răspundă prompt la provocările de securitate ale secolului XXI. Profesionalismul, pregătirea riguroasă și capacitatea de adaptare le asigură un rol esențial în menținerea securității naționale și internaționale.

Forțele pentru Operații Speciale ale Republicii Federative Germane

Forțele pentru Operații Speciale (FOS) ale Republicii Federale Germania au o tradiție remarcabilă, fiind integrate în mod activ în strategii de securitate internă și internațională. Istoria recentă și structura actuală a acestora, reflectă o adaptare continuă la provocările complexe ale mediului de securitate global.

Evoluția forțelor speciale germane

Înființarea GSG 9 (Grenzschutzgruppe 9)

În anul 1973, Germania a înființat GSG 9 (Grenzschutzgruppe 9), o unitate federală antiteroristă în cadrul structurii de poliție, concepută pentru a răspunde prompt amenințărilor teroriste și pentru a desfășura operații de înaltă complexitate, caracterizate prin intervenții rapide, precizie și eficiență tactică [179].

Formarea Comandamentului pentru Operații Speciale (KSK)

În anul 1996, Bundeswehr-ul a înființat Kommando Spezialkräfte (KSK) cu scopul de a consolida capacitățile militare ale Germaniei în gestionarea situațiilor de criză și a conflictelor locale. Devenit un element central al proiecției strategice a Forțelor Armate Germane, KSK este implicat în misiuni internaționale complexe, incluzând operații de menținere a păcii, acțiuni sub acoperire și protecția cetățenilor germani în zone instabile sau de conflict [203].

Reformele Forțelor Armate Germane începând cu anii 2000 au fost orientate către adaptarea la noile cerințe operaționale impuse de apartenența la NATO. În acest context, în anul 2001 a fost constituită Divizia pentru Operații Speciale (Division Spezielle Operationen – DSO), reunind Kommando Spezialkräfte (KSK) și brigăzile aeropurtate 26 și 31. Procesul de restructurare a continuat, iar în 2011 aceste componente au fost integrate în noua Divizie de Reacție Rapidă (Division Schnelle Kräfte – DSK), care a inclus și unități de aviație militară. În anul 2014, cooperarea internațională în cadrul NATO a fost consolidată prin integrarea brigăzii 11 aeromobile a Forțelor Terestre Regale Olandeze în structura DSK, reflectând tendința de interoperabilitate și acțiune comună în cadrul operațiilor multinaționale [204, p.7].

Structura actuală a DSK și KSK.

Divizia de Reacție Rapidă (DSK)

Include aproximativ 11.300 de militari, dintre care 2.100 sunt olandezi. Principalele componente sunt [203]:

- Comandamentul pentru Operații Speciale;
- Brigada 1 aeropurtată germană;
- Brigada 11 aeromobile olandeză;
- Regimentele de elicoptere (10, 30 – transport; 36 – luptă).
- Kommando Spezialkräfte (KSK)

KSK este subordonat Departamentului pentru Operații Speciale al Comandamentului Operațional Întrunit al Bundeswehr-ului [129, pp. 15-20].

Structura include (vezi Anexa 13):

- Statul major;
- Compania de comunicații;
- Compania de cercetare profundă;
- Patru companii cu destinație specială;
- Compania de sprijin;
- Centrul de instruire.

Fiecare companie specializată este compusă din plutoane care efectuează misiuni în echipe mici, adaptate condițiilor operaționale complexe.

Rolul și misiunile FOS germane

FOS din Germania se concentrează pe:

- Cercetare profundă în spatele liniilor inamice;
- Sabotaj al obiectivelor strategice;
- Colectarea informațiilor în zonele de criză;
- Combaterea terorismului la nivel internațional;
- Evacuarea și salvarea cetățenilor germani;
- Protecția demnitarilor și personalului militar german în străinătate.

Perspective strategice și reforme actuale

Perspectivile strategice și reformele actuale ale Bundeswehr-ului reflectă o orientare pronunțată către sporirea eficienței operaționale a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) și adaptarea acestora la spectrul complex al amenințărilor globale emergente. Printre principalele direcții ale reformei se numără crearea unui Comandament Federal Comun pentru FOS, menit să integreze componentele polițienești și militare în vederea optimizării coordonării, interoperabilității și utilizării resurselor strategice. De asemenea, se acordă o importanță sporită consolidării colaborării internaționale, în special în cadrul NATO și al parteneriatelor bilaterale, precum și dezvoltării unor capacități tehnologice și logistice de ultimă generație [228].

Această abordare strategică subliniază nevoia unei sinergii funcționale între dimensiunile militare și civile ale securității naționale germane. În acest sens, decizia Curții Supreme Germane din 2012, care a permis cooperarea dintre Forțele Armate și poliție în situații excepționale, a deschis drumul către o integrare mai profundă a eforturilor naționale în gestionarea amenințărilor hibride și neconvenționale [204, p.3].

Forțele pentru Operații Speciale ale Germaniei demonstrează o capacitate remarcabilă de adaptare și profesionalism, integrând lecțiile învățate în teatrele de operații precum Afganistanul.

Cu un accent pe colaborarea internațională și reorganizarea internă, Germania își consolidează rolul ca un actor cheie în securitatea europeană și globală.

Forțele pentru Operații Speciale ale Republicii Franceze

Forțele pentru Operații Speciale ale Franței reprezintă un element central al strategiei militare franceze, fiind responsabile pentru desfășurarea misiunilor sensibile și de înaltă complexitate. Structura și misiunile lor reflectă angajamentul Franței față de securitatea globală, menținerea păcii și protejarea intereselor naționale [152, p.3].

Istoric și evoluție.

Înființarea Comandamentului pentru Operații Speciale (GCOS)

În anul 1992, Franța a înființat General Commandant les Opérations Spéciales (GCOS), o structură de comandament destinată să integreze și să coordoneze unitățile de elită ale Forțelor Terestre, Marinei și Aeriene.

Această reorganizare a fost motivată de nevoia de a răspunde provocărilor impuse de conflictele moderne, care implicau un spectru larg de operații complexe, ce necesită cooperarea între diferite unități de elită, specializate în domenii precum războiul de gherilă, luptele antiteroriste, operații de salvare a ostaticilor sau atacuri de precizie.

Astfel, GCOS a devenit o componentă esențială a Forțelor Armate franceze, asigurând o pregătire și o răspuns rapid și eficient în fața amenințărilor emergente [105].

Structura actuală

Comandamentul Forțelor pentru Operații Speciale Terestre (CFST), format în 2016, coordonează principalele unități de elită terestre [163]:

1. 1er Régiment de Parachutistes d'Infanterie de Marine (RPIMa) – operații aeropurtate și misiuni speciale.
2. 13e Régiment de Dragons Parachutistes (RDP) – recunoaștere strategică și informații.
3. 4e Régiment d'Hélicoptères des Forces Spéciales (RHFS) – sprijin aerian specializat.
4. Groupe d'Appui aux Opérations Spéciales (GAOS) – suport logistic și operațional.
5. Centrul Ares – academie pentru instruirea și dezvoltarea personalului FOS.
6. Comandamentul de Pușcași Marini și Unități Speciale (COFUSCO)
Include cinci unități de comando naval, responsabile pentru misiuni pe mare, debarcări amfibii și sprijin naval.
7. Grupul de Comando al Forțelor Aeriene

8. Commando Parachutiste de l'Air 10 (CPA 10) – operații speciale aeriene și parașutări tactice.

9. Escadrila de Elicoptere pentru Operații Speciale (EHS) – transport și sprijin aerian.

10. Division des Opérations Spéciales (DOS) – planificarea și coordonarea operațiilor aeriene speciale.

Roluri și misiuni

Unitățile FOS franceze sunt implicate într-un spectru larg de misiuni, inclusiv:

- Instruirea forțelor armate străine
- Sprijin militar pentru statele africane cu care Franța are acorduri de cooperare, inclusiv operații umanitare.
- Operații de sprijin militar: raiduri în spatele liniilor inamice, operații de căutare și salvare, evacuarea personalului (inclusiv a piloților de avioane doborâte).
- Combaterea terorismului: eliberarea ostaticilor, evacuarea cetățenilor francezi din zone de conflict și prevenirea amenințărilor teroriste.
- Operații de influență: operații psihologice și sprijinirea administrațiilor civile în zonele eliberate [224, p.15].

Contribuții internaționale

FOS franceze sunt recunoscute pentru profesionalismul și eficiența lor în misiuni internaționale, cum ar fi:

- Operațiile în Mali (Serval, Barkhane), pentru combaterea terorismului în Sahel.
- Misiuni în Orientul Mijlociu, sprijinind coalițiile împotriva organizațiilor extremiste.
- Implicarea în misiuni ONU și UE pentru menținerea păcii [226, p.21].

Perspective strategice

Forțele pentru Operații Speciale (FOS) din Franța continuă să evolueze constant pentru a răspunde provocărilor globale emergente, adaptându-se la noile cerințe ale conflictelor moderne și la schimbările din mediul de securitate internațional. Printre direcțiile principale ale acestei evoluții se numără:

- Modernizarea echipamentelor: dotarea cu elicoptere moderne și drone avansate.
- Consolidarea alianțelor internaționale: cooperare sporită cu NATO și parteneri regionali.
- Extinderea capabilităților: integrarea tehnologiilor de ultimă generație pentru misiuni de informații și operații psihologice [163].

Aceste măsuri reflectă o viziune adaptată la complexitatea și rapiditatea schimbărilor din peisajul global de securitate, în care forțele speciale joacă un rol esențial în protejarea intereselor naționale și în sprijinul stabilității internaționale.

Forțele pentru Operații Speciale ale Israelului

În prezent, Forțele Armate ale Israelului includ peste 40 de unități speciale de elită, care îndeplinesc misiuni stabilite de Statul Major General, Comandamentul Unificat al Forțelor pentru Operații Speciale (CUFOS), comandamentele teritoriale, divizii și brigăzi, precum și de agențiile de informații și poliție. Unitățile FOS sunt orientate spre îndeplinirea misiunilor de recunoaștere și operații speciale, pe timp de pace și pe timp de război, atât pe teritoriul național, cât și în afara acestuia și sunt subordonate Statului Major General al Forțelor Armate Israeliene [127, pp. 18-23].

Misiunile de bază ale FOS sunt:

pe timp de pace:

- culegerea informațiilor de recunoaștere;
- combaterea grupărilor extremiste și teroriste;
- eliberarea ostaticilor;
- protejarea și apărarea obiectivelor critice de infrastructură;
- desfășurarea de operații psihologice;
- realizarea de operații speciale în afara teritoriului național [189];

pe timp de război:

- culegerea informațiilor de recunoaștere în sprijinul grupărilor de forțe din teatrele de operații;
- distrugerea (scoaterea din uz) a obiectivelor militare și industriale importante din spatele liniilor inamice;
- organizarea de ambuscade și acte de diversiune;
- desfășurarea de acțiuni pentru a împiedica funcționarea normală a sistemul de comandă militară și guvernamentală, comunicațiile și aprovizionarea logistică a inamicului;
- ghidarea aviației către țintele inamice și corectarea loviturilor aeriene sau a focului de artilerie;
- desfășurarea de operații psihologice pentru demoralizarea inamicului;
- capturarea de mostre de arme și echipamente militare;
- realizarea de operații de căutare și salvare în teatrele de operații;

- evacuarea militarilor Israelieni aflați în dificultate sau capturați în timpul îndeplinirii misiunilor pe teritoriul inamic [189].

Organizațional, Forțele pentru Operații Speciale (FOS) sunt structurate într-un mod care permite o mare flexibilitate și eficiență operațională. Acestea sunt reprezentate, (vezi Anexa 14), unde se detaliază următoarele componente și structuri principale:

Brigada de Forțe Speciale (Comando)

Organizațional, reprezintă o unitate de elită de mare amploare, înființată în decembrie 2015. Brigada include patru batalioane de forțe speciale: „Maglan”, „Duvdevan”, „Egoz” și „Rimon”. Fiecare dintre aceste batalioane are specializări distincte și este pregătit pentru o gamă largă de misiuni, inclusiv acțiuni de sabotaj, asalturi, operații antiteroriste și infiltrare în teritorii inamice [84, p.172].

Brigada poate fi folosită în ansamblu pe un singur front operațional sau alocată pe batalioane, diviziilor care operează în linia întâi. În spatele liniilor inamice, brigada este utilizată sub forma unor detașamente sau grupuri de forțe speciale.

Brigada este considerată cea mai mare și mai puternică formațiune de forțe speciale din istoria Armatei Israelului, având un rol esențial în răspunsul rapid și eficient la amenințările complexe și variate cu care se confruntă statul israelian. Prin integrarea forțelor speciale de elită în structuri aeropurtate, aceasta beneficiază de o mare flexibilitate în desfășurarea operațiilor și o capacitate sporită de a interveni în orice condiții, fie ele pe sol sau în aer.

Unitatea „Tibam” de planificare informatică, este o unitate specială de „hackeri”, care acționează în sprijinul altor unități speciale. Misiunile de bază includ: spargerea sistemelor informatice ale inamicului, protejarea propriilor sisteme și informații, modelarea tridimensională a obiectivelor operaționale etc [127, pp.18-23].

Unitatea specială „Modiin Sade” face parte din structura de informații de teren și este permanent atașată unității „Sayeret Matkal”. Aceasta furnizează date de recunoaștere altor unități despre zona de operații, monitorizează modificările situației în timpul planificării și desfășurării misiunilor și verifică rezultatele obținute în urma operațiilor.

Companiile de cercetare genetică: „Sayeret Golani”, „Sayeret Givati”, „Sayeret Tzanhanim”, „Sayeret Nahal”, „Sayeret Shiryun”, „Sayeret Andasa-Kravit”, „Maksar”, organizațional fac parte din unitățile de infanterie motorizată, brigăzile blindate și trupele de inginerie corespunzătoare. În afară de instruirea de bază în recunoaștere și diversiune, aceste unități urmează cursul „Lotar” (lupta împotriva terorismului) și acționează în timpul operațiilor în interesul propriilor unități pe sectoarele de front, având și rolul de a sprijini alte unități speciale în calitate de unități antiteroriste auxiliare [189].

Unitatea specială „Sayeret Shaked” din Districtul Militar Sud (DMS) este specializată în desfășurarea operațiilor în Fâșia Gaza și în deșertul Negev.

Unitatea specială de câni dresați „Okeț” îndeplinește sarcini specifice.

Unitatea Forțele speciale de geniu „Yahalon” (pentru distrugerea sau deminarea țăntelor, realizarea de misiuni specifice în spatele liniei inamice), care cooperează minuțios cu „Sayeret Matkal” pe timpul operațiilor.

Batalionul „Psagot” este o unitate specială de comunicații și contracarare electronică, care asigură legătura cu celelalte unități speciale pe timpul operațiilor și se ocupă cu perturbarea sistemelor de comunicații și a sistemelor de detectare ale inamicului [99].

Astfel, Forțele de Apărare ale Israelului dispun de unități pentru Operații Speciale pregătite pentru îndeplinirea misiunilor de recunoaștere și operații speciale, inclusiv în afara teritoriului național. Conducerea militar-politică a statului evreu continuă să perfecționeze structura organizațională și programul de pregătire operațională și de luptă al forțelor speciale.

Forțele pentru operații speciale ale Elveției

Spre deosebire de statele cu politici de proiecție a puterii, FOS elvețiene nu sunt angajate în operații de luptă extinse sau expediționare, ci operează într-un cadru strict reglementat, axat pe prevenție, recunoaștere și răspuns rapid.

Structura organizațională a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) ale Elveției este adaptată specificului de neutralitate al țării și se bazează pe un model flexibil, cu accent pe capabilități de reacție rapidă, operații de mică amploare și cooperare interinstituțională. Iată o descriere detaliată [131]:

Particularități organizaționale

Forțele pentru Operații Speciale elvețiene sunt structurate conform unui model modular și scalabil, conceput pentru a permite adaptarea rapidă la misiuni variate ca amploare și complexitate. Această arhitectură flexibilă facilitează desfășurarea operațiilor de precizie prin echipe restrânse, autonomizate și cu un grad ridicat de specializare.

Autonomia operațională este susținută de pregătirea multidisciplinară a personalului, care acoperă domenii precum recunoașterea specială, acțiunea directă și sprijinul strategic. În pofida resurselor limitate, structura integrează capabilități CBRN și antiteroriste, dezvoltate în contextul unei cooperări civil-militare riguroase.

Modelul elvețian reflectă o forță specială discretă, eficientă și integrată în sistemul național de securitate, armonizând cerințele intervenției operative cu principiile neutralității și suveranității statului [131].

Structura organizațională a FOS Elvețiene

1. Comandamentul Forțelor Speciale (Kommando Spezialkräfte – KSK / Swiss Special Forces Command) un Comandament operativ și de instruire unificat.

Face parte din Armata Elvețiană, în cadrul Statului Major General. Planifică, conduce și coordonează toate operațiile speciale și asigură inteoperabilitatea cu alte structuri guvernamentale (poliție, serviciile de informații).

2. Unități operaționale principale

a) Detachement de Reconnaissance de l'Armée (DRA 10)

Unitatea de elită a armatei, cu misiuni de recunoaștere strategică, ext-filtrare, acțiuni clandestine și intervenție rapidă. Compusă exclusiv din profesioniști selectați dintre cei mai buni militari din armată [139].

Structură internă (clasificată parțial):

- Celule de recunoaștere
- Echipaje de extracție și protecție
- Specialiști în comunicații și criptografie

b) Compania de Suport Special (Spezial Unterstützungskompanie)

Asigură sprijin logistic, tehnic, C4ISR (Comandă, Control, Comunicații, Calculatoare, Informații, Supraveghere și Recunoaștere) [131].

Misiunile Forțelor pentru Operații Speciale ale Elveției

1. Misiuni specifice pe timp de pace

- Recunoaștere strategică: culegerea de informații în medii ostile sau incerte, inclusiv din afara teritoriului național.
- Supraveghere și protecție a obiectivelor critice: ambasade, evenimente internaționale (ex. Forumul Economic Mondial de la Davos).
- Antiterorism și intervenție directă: sprijin pentru Poliția Federală (Fedpol) și autoritățile cantonale în cazul amenințărilor majore.
- Extragerea cetățenilor elvețieni din zone de conflict (operații de tip NEO – Non-combatant Evacuation Operations) [131].

2. Misiuni în afara granițelor

Deși Elveția menține o politică de neutralitate, FOS pot fi dislocate în:

- Operații de protecție și evacuare în teatre externe (de ex., Sudan, Liban – evacuări ale personalului diplomatic).

- Sprijin informativ și tehnic pentru structuri internaționale (inclusiv în cadrul programelor ONU sau OSCE).
- Parteneriate de instruire și schimburi de experiență cu unități speciale NATO, dar fără angajamente de luptă directe.

Colaborarea interinstituțională

Un aspect esențial în configurarea operațională a Forțelor pentru Operații Speciale elvețiene îl constituie gradul avansat de integrare interinstituțională, adaptat particularităților structurii federale și cadrului doctrinar orientat preponderent spre apărarea teritoriului și protecția cetățenilor. Această integrare se materializează prin cooperarea permanentă cu instituții-cheie ale statului, în scopul elaborării unui răspuns coerent și eficient la provocările de securitate contemporane [131]. În domeniul combaterii terorismului și protecției obiectivelor sensibile, parteneriatul strategic cu Poliția Federală (Fedpol) este fundamentat pe schimb operativ de informații, planificare integrată și acțiuni comune. În plan național, polițiile cantonale susțin intervențiile FOS prin contribuția lor descentralizată, un exemplu notabil fiind colaborarea dintre unitatea DRA 10 și Poliția Cantonului Zurich [139]. Serviciul de informații al Confederației (NDB) sprijină operațiile speciale prin furnizarea de date strategice și tactice, relevante în prevenirea amenințărilor asimetrice. De asemenea, Ministerul Afacerilor Externe cooperează cu FOS în misiuni externe care implică evacuarea personalului diplomatic, protejarea cetățenilor și participarea la operații umanitare.

Prin această arhitectură interinstituțională bine articulată, FOS elvețiene dobândesc o capacitate de reacție multiplă, cu impact strategic, într-un cadru care privilegiază discreția și eficiența operațională.

În concluzie, Forțele pentru Operații Speciale elvețiene reprezintă un exemplu relevant de organizare și utilizare a forței speciale într-un cadru strategic de neutralitate. Ele oferă un model funcțional pentru state de dimensiuni similare sau cu statut geopolitic comparabil, interesate de dezvoltarea unor capabilități speciale eficiente, fără implicare militară în afara granițelor naționale. Acest model confirmă faptul că valoarea strategică a FOS nu depinde de proiecția externă a forței, ci de nivelul de integrare internă, adaptabilitate și pregătire operațională calibrată pe riscurile și necesitățile proprii ale statului.

Forțele pentru operații speciale ale Austriei

Austria, deși își menține statutul de neutralitate, acordă o atenție deosebită dezvoltării Forțelor pentru Operații Speciale „Jagdkommando” pentru a răspunde eficient amenințărilor teroriste internaționale emergente. Evoluția acestui context, accentuată de atacurile teroriste din

11 septembrie 2001, a determinat guvernul austriac să extindă atribuțiile unităților FOS. Pe lângă misiunile tradiționale, cum ar fi operațiile de diversiune, evacuarea cetățenilor din zone de conflict și combaterea terorismului, „Jagdkommando” participă și la misiuni internaționale sub egida NATO și ONU, similare celor desfășurate de FOS americane în teatre de operații precum Afganistanul [130].

Evoluția istorică și reorganizarea forțelor

Primele unități de comando ale Armatei Federale Austriece datează din anii 1950, iar începând cu 1955, au fost înființate structuri de recunoaștere specializate în cadrul batalioanelor de infanterie. În decembrie 2002, o reformă structurală amplă a condus la înființarea Statului Major al Apărării și a unui comandament dedicat operațiilor speciale, Kommando Spezialkräfte (KdoSEK). Acest comandament a devenit al treilea pilon al Forțelor Armate Austriece, alături de forțele terestre și aeriene. În acest context, Centrul de Luptă Diversionistă a fost redenumit „Jagdkommando” și subordonat KdoSEK [191, p.2].

Misiuni și capacități operaționale

Unitățile FOS sunt concepute pentru a desfășura operații ce depășesc capacitățile unităților obișnuite, cu un accent deosebit pe gestionarea crizelor internaționale. Printre misiunile principale se numără:

- Colectarea de informații pe teritoriul inamic pentru capturarea teroriștilor sau criminalilor de război.
- Neutralizarea obiectivelor strategice, precum arme de distrugere în masă sau baze teroriste.
- Operații speciale pentru securitatea națională, inclusiv acțiuni de contraterorism [191, p.6].

Structura și pregătirea operatorilor.

Formarea viitorilor operatori ai Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) se pune pe responsabilitatea Departamentului de Operații Speciale (Abteilung Sondereinsätze), care dispune de cinci grupuri de instruire specializate:

Primul grup de instruire este destinat antrenamentului de parașutare pentru toate unitățile Armatei Austriece. De asemenea, în acest grup se desfășoară cursul de pregătire de bază (Grundkurse) și la necesitate, pot fi pregătiți specialiști în negocieri și acordarea primului ajutor.

Al doilea grup de instruire se ocupă de pregătirea parașutiștilor, precum și a viitorilor ofițeri de comandă al Academiei Militare, responsabili pentru parașutarea și transportarea aeriană al personalului și echipamentelor. Grupul exersează diverse tehnici de parașutare, precum și sărituri în tandem. De asemenea, se desfășoară cursul de pregătire de bază pentru ofițerii și subofițerii din

alte formațiuni militare, pentru unitatea de operații speciale a poliției „Cobra” și pentru personalul batalioanelor de infanterie [130].

Al treilea grup de instruire este responsabil de pregătirea scafandrilor în diverse condiții de mediu. Efectivul se instruește în îndeplinirea misiunilor de luptă sub apă, în situații dificile, pe timp de noapte, sub gheață și altele. La finalizarea cursurilor, absolvenții obțin calificarea de inginer.

Al patrulea grup de instruire este destinat în antrenarea și pregătirea specialiștilor în protecția demnitarilor și persoanelor VIP. În acest grup instruiții practică intens lupta corp la corp și tehnici de supraviețuire pe teritoriul inamic, de asemenea se organizează conferințe pentru militarii și angajații aflați în serviciu activ.

Al cincilea grup de instruire este destinat pentru pregătirea geniștilor și pionerilor, utilizarea echipamentului și armamentului special, tirul, pregătirea lunetiștilor, desfășurarea operațiilor în localități, salvarea și evacuarea piloților militari și a luptătorilor din unitățile speciale de pe teritoriul inamic.

Procesul de selecție și formare [191, p.11]

Accesul în „Jagdkommando” este voluntar și deschis militarilor din Forțele Armate Austriece și polițiștilor. Candidații trebuie să îndeplinească cerințe stricte: cetățenie austriacă, aptitudini fizice și psihologice remarcabile, lipsa antecedentelor penale și absolvirea unui curs militar de bază. Concursul de selecție, organizat anual, este extrem de exigent.

După selecție, operatorii urmează un curs de pregătire de bază, urmat de un program specializat de peste 27 de săptămâni. Acesta acoperă:

- Operații în medii montane și amfibii.
- Lupta în localități și acțiuni de diversiune.
- Geniu militar și acordarea primului ajutor în luptă.

„Jagdkommando” este o unitate de elită, adaptată cerințelor operaționale moderne. Datorită structurii sale bine definite, pregătirii riguroase și capacităților diversificate, aceasta joacă un rol esențial în politica de securitate a Austriei, asigurând răspunsuri eficiente la amenințările internaționale și interne din secolul.

Forțele pentru Operații Speciale Irlandeze

Forțele pentru Operații Speciale „Sciathan Fiannoglach an Airm” (cunoscută și sub denumirea de Army Rangers Wing în limba engleză) au fost înființate în martie 1980, ca urmare a unei decizii guvernamentale, fiind o subunitate structurală a Ministerului Apărării din Irlanda. Această unitate reprezintă o componentă distinctă a operațiilor speciale și face parte din Forțele de

Apărare Irlandeze. Necesitatea înființării unei astfel de structuri a fost determinată de cerințele unei lupte eficiente împotriva terorismului, fiind nevoie de o unitate multifuncțională capabilă să opereze în diverse condiții și medii operaționale [190].

Capacități și pregătire operațională

Unitatea este concepută pentru a desfășura misiuni pe uscat, în păduri, munți, junglă, deșert și pe apă, beneficiind de o versatilitate operațională remarcabilă. Pentru a-și dezvolta competențele și a dobândi experiență în diverse condiții de teren și climă, operatorii sunt trimiși periodic în stagii internaționale de instruire. Aceste programe au rolul de a-i pregăti pentru a face față unor situații complexe și a supraviețui în condiții extreme.

Structura organizatorică

Unitatea își desfășoară activitatea sub coordonarea directă a șefului Statului Major al Forțelor Armate Irlandeze. Cartierul general al unității este situat în tabăra „Curragh” din județul Kildare. Structura sa include [122, pp.41-45]:

- comandă operațională;
- un stat major;
- trei plutoane de operații speciale, fiecare cu o specializare distinctă;
- un pluton de sprijin, cu secții de geniu, medicale și alte servicii de suport.

Fiecare pluton este subdivizat în cinci echipe, fiecare formată din patru membri, iar efectivul total al unității este de aproximativ 100 de militari.

Misiuni și responsabilități

Forțele pentru Operații Speciale îndeplinesc o gamă diversă de misiuni, incluzând:

1. Operații în spatele liniilor inamice pentru protejarea infrastructurii critice, patrulare, raiduri, ambuscade și acțiuni de diversiune.
2. Operații de apărare destinate protejării personalităților de rang înalt și contracarării insurgențelor.
3. Sprijin pentru autoritățile civile în lupta împotriva terorismului.
4. Testarea și standardizarea echipamentului militar, inclusiv armament și tehnică de luptă [122, pp.41-45].

Procesul de selecție și instruire

Recrutarea în această unitate se realizează printr-un proces riguros de selecție, care se desfășoară anual. Dintr-un număr mare de candidați, doar între 6 și 11 persoane reușesc să finalizeze cursul de formare. Selecția durează trei săptămâni și implică teste fizice și psihologice

exigente. Candidații acceptați participă la un curs de pregătire de bază ce debutează în luna octombrie. Acest curs include [190]:

- instruire pentru recunoaștere și acțiuni de patrulare;
- pregătire pentru parașutare și infiltrație aeriană;
- alte programe operaționale avansate.

Forțele pentru Operații Speciale ale Forțelor Armate Irlandeze reprezintă o unitate bine pregătită și echipată, capabilă să desfășoare misiuni complexe și variate cu un nivel ridicat de profesionalism. Pregătirea intensă, structura organizatorică bine definită și adaptabilitatea operațională fac din această unitate un element esențial al securității naționale a Irlandei.

Concluzii privind organizarea și întrebuințarea Forțelor pentru Operații Speciale în statele occidentale și Israel

Forțele pentru operații speciale (FOS) ale SUA, Germaniei, Franței, Israelului, Austriei, Irlandei, Elveției și Marii Britanii ilustrează adaptarea continuă a capacităților militare și de securitate la un peisaj global complex.

- SUA continuă să domine scena globală prin extinderea capabilităților tehnologice și logistice, având o prezență globală și o abordare integrată prin SOCOM.
- Germania, prin KSK, rămâne dedicată conformității cu cadrul legal, concentrându-se pe misiuni defensive și cooperare internațională.
- Franța își demonstrează expertiza în operații expediționare și răspuns rapid, în special în teatre de conflict africane.
- Israel, în fața unor amenințări permanente, a dezvoltat unele dintre cele mai eficiente unități de FOS pentru operații clandestine și combaterea terorismului.
- Austria se evidențiază prin pregătirea temeinică a unităților de elită (ex. Jagdkommando), cu un accent pe operații alpine și scenarii de salvare în condiții extreme.
- Irlanda, cu ARW (Army Ranger Wing), oferă un exemplu de forță specială versatilă, adaptată misiunilor ONU și colaborării internaționale, având o abordare pragmatică și bine coordonată.
- Elveția, prin EKO (Einsatzkommandos) pune accent pe flexibilitate și interoperabilitate, în special în cadrul parteneriatelor nordice și internaționale, inclusiv în misiuni NATO și ONU.
- Marea Britanie, cu SAS și SBS, rămâne un reper global pentru excelență în FOS, combinând o tradiție puternică cu capacitatea de a răspunde rapid la amenințările emergente.

Aceste FOS, deși diferite în structură, misiuni și resurse, împărtășesc un obiectiv comun: asigurarea securității naționale și internaționale prin operații de înaltă precizie și eficiență. Într-o lume interconectată, colaborarea între aceste forțe devine esențială pentru a contracara amenințările transnaționale, inclusiv terorismul, conflictele asimetrice și crizele umanitare. Diversitatea experiențelor și expertiza regională contribuie la un ecosistem global mai rezilient și mai bine pregătit.

Forțele pentru Operații Speciale ale Federației Ruse

Forțele pentru operații speciale sunt o grupare militară a Ministerului Apărării al Federației Ruse, caracterizate prin mobilitatea ridicată, instruire specializată, dotare tehnică avansată și echipare excelentă. Acestea sunt destinate îndeplinirii unor misiuni speciale în scopul protejării intereselor Rusiei (inclusiv, dacă este necesar, prin utilizarea forței militare), atât pe teritoriul național, cât și în afara granițelor, atât pe timp de pace, cât și în vreme de război, fiind mereu într-o stare de pregătire constantă și ridicată pentru intervenții imediate [101].

Ideea înființării Forțelor pentru Operații Speciale a apărut încă din perioada războiului din Afganistan. Inițiativa de a crea o unitate de forțe speciale capabilă să opereze în orice colț al lumii i-a aparținut generalului Beregovoi. O etapă definitivă în evoluția conceptuală și organizațională a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) a fost reprezentată de inițiativa de unificare a tuturor unităților operative sub un singur comandament centralizat. Această propunere, inovatoare pentru perioada respectivă, a vizat nu doar integrarea structurală, ci și consolidarea capacităților operaționale prin dotarea FOS, cunoscute inițial sub denumirea de Operații Speciale Deosebite (OSO), cu aviație proprie. În paralel, s-a prevăzut înființarea unui stat major distinct, menit să asigure autonomia decizională și coordonarea strategică a misiunilor specifice. Aceste măsuri au avut drept obiectiv sporirea eficienței tactice, creșterea flexibilității de acțiune și afirmarea unui profil operațional adaptat cerințelor conflictelor moderne asimetrice și hibride. [135].

Forțele pentru Operații Speciale au fost readuse în prim-planul dezbaterii strategice ruse după conflictul din august 2008 cu Georgia, eveniment ce a evidențiat deficiențe majore în organizarea și coordonarea structurilor de forță [124]. Analizele post-conflict au reliefat, în mod deosebit, vulnerabilitățile unităților de operații speciale, afectate de lipsa unui comandament unic, a interoperabilității și a unui sistem eficient de comandă-control. Haosul operațional din timpul intervenției, comparabil de unii analiști militari ruși cu dezordinea primei campanii cecene, a subliniat necesitatea unei reforme profunde. Aceasta a presupus reevaluarea statutului FOS, integrarea acestora într-o structură centralizată și adaptarea doctrinară la noile tipologii de conflict, inclusiv cele hibride, în care acțiunile asimetrice și răspunsul rapid joacă un rol esențial [135].

Astfel, conflictul din 2008 a funcționat ca un catalizator pentru reconfigurarea arhitecturii de securitate ruse și pentru modernizarea capacităților forțelor speciale într-o viziune strategic unificată.

Ca reacție directă la disfuncționalitățile identificate în conflictul georgian și în contextul reformei militare generale a Federației Ruse, în martie 2013, șeful Statului Major General, generalul de armată Valeri Gherasimov, a anunțat oficial inițierea procesului de constituire a Forțelor pentru Operații Speciale și formarea unui comandament specific în subordinea Ministerului Apărării. Decizia a fost fundamentată pe o analiză aprofundată a experienței acumulate de statele cu tradiție în domeniul operațiilor speciale, precum Statele Unite, Regatul Unit sau Israel, vizând adaptarea acestor modele la specificul strategic rus [101].

Declarația lui Gherasimov a marcat un moment de cotitură în redefinirea rolului FOS în doctrina militară rusă, atribuindu-le o poziție centrală în proiecția forței, răspunsul la amenințări hibride și operațiile în zonele gri ale conflictului. În esență, această reformă a constituit o recunoaștere instituțională a necesității de a trece de la un model fragmentat și ineficient la unul integrat, coerent și operațional, capabil să răspundă rapid și asimetric provocărilor secolului XXI [98].

Nu există informații verificate despre structura actuală a Comandamentului Forțelor pentru Operații Speciale (FOS). Cel mai probabil, acesta se subordonează direct șefului Statului Major General, iar principala unitate de luptă este considerată a fi forțele speciale „SENEJ” din Solnecegorsk, lângă Moscova. Pe lângă aceasta, se presupune că în operațiile FOS sunt implicate Regimentul 45 de Parașutiști (VDV), anumite companii ale brigăzilor de forțe speciale ale GRU și aviația de transport [137].

La începutul anului 2012, structura de conducere a FOS a fost transformată într-un comandament, cu planuri de a extinde numărul forțelor subordonate până la nouă brigăzi. De asemenea, se prevedea creșterea efectivelor unităților de forțe speciale aflate în subordinea districtelor militare.

Despre Forțele pentru Operații Speciale (FOS) circulă multe legende încă de la înființarea lor. Un lucru este însă sigur: FOS există și funcționează activ și productiv. Aceste unități au fost implicate în diverse misiuni, atât pe plan intern, cât și extern, și continuă să joace un rol esențial în strategia de apărare și securitate a Rusiei.

Forțele pentru operații speciale ale Ucrainei

În urma agresiunii Federației Ruse din 2014 și a pierderii controlului asupra regiunii Crimeea, statul ucrainean a inițiat un amplu proces de reformă a sectorului de securitate și apărare,

în care un rol esențial a fost atribuit dezvoltării Forțelor pentru Operații Speciale. Conform Buletinului Strategic de Apărare al Ucrainei din 2016 (SOAB-2016), formarea structurilor FOS a fost demarată în același an, cu un obiectiv clar: atingerea capacității operaționale depline până la sfârșitul anului 2020 [128, pp.37-43]. Această inițiativă a urmărit alinierea la standardele NATO și crearea unei componente de elită capabile să desfășoare misiuni de intervenție rapidă, contra insurgență, recunoaștere strategică și acțiuni neconvenționale în condiții de război hibrid. Reforma s-a bazat pe lecțiile învățate din eșecurile inițiale ale structurilor convenționale și pe necesitatea unei forțe profesioniste, flexibile și autonom coordonate, capabilă să acționeze eficient în teatrele de operații de înaltă intensitate, dar și în zonele gri ale confruntării geopolitice [155].

Misiuni principale și arii de acțiune ale Forțelor pentru Operații Speciale din Ucraina

În arhitectura militară post-2014 a Ucrainei, Forțele pentru Operații Speciale (FOS) au fost concepute ca un instrument strategic multifuncțional, cu un spectru larg de misiuni, adaptate complexității războiului hibrid și caracteristicilor teatrului operațional din sud-estul țării. Potrivit documentelor doctrinare oficiale, atribuțiile FOS ucrainene includ [236]:

- Desfășurarea de operații militare moderne, caracterizate prin tactici de luptă avansate, mobilitate crescută și capacitate de adaptare la dinamica conflictului hibrid;
- Executarea de operații antiteroriste, având ca obiectiv neutralizarea directă a amenințărilor neconvenționale, în special a grupărilor separatiste și a celulelor subversive;
- Operații psihologice și de influență, destinate modelării percepțiilor și comportamentului atât al populației locale, cât și al forțelor ostile, prin utilizarea metodelor de comunicare strategică și propagandă contrară;
- Misiuni de recunoaștere și culegere de informații, cu accent pe obținerea de date critice din spatele liniilor inamice, în sprijinul planificării operaționale;
- Operații de ex-filtrare și recuperare, inclusiv evacuarea personalului propriu sau aliat din zone periculoase și facilitarea schimbului ori eliberării de prizonieri de război;
- Sprijin în administrarea civilă, în colaborare cu comunitățile locale din zonele de conflict, vizând stabilizarea regiunilor afectate și consolidarea sprijinului populației pentru autoritățile legitime;
- Infiltrarea și eliminarea țăintelor strategice, prin acțiuni discrete, cu grad ridicat de risc, orientate spre neutralizarea liderilor ostili sau a infrastructurilor critice ale adversarului.

Comandamentul FOS acordă o prioritate deosebită pregătirii forțelor pentru a opera eficient în regiunile din sud-estul Ucrainei, în special în Donbass, unde natura complexă a confruntării – marcată de implicare indirectă a Federației Ruse, prezență de combatanți neregulați și polarizare socială – impune o abordare operațională versatilă, ce îmbină forța cinetică cu influența psihologică și angajamentul civil [236].

Importanța strategică a Forțelor pentru Operații Speciale ale Ucrainei în arhitectura de securitate națională și regională

Sprijinul strategic extern, în special cel acordat de Statele Unite ale Americii, a jucat un rol determinant în operaționalizarea FOS. Acest parteneriat s-a concretizat prin inițiative de instruire specializată, modernizarea infrastructurii logistice și de comandament, precum și prin sprijinul în adaptarea doctrinară la standardele NATO. Rezultatul acestei colaborări este vizibil în profesionalizarea personalului, interoperabilitatea cu partenerii occidentali și capacitatea crescută de a desfășura operații în teatre complexe, inclusiv în afara teritoriului național [252].

Din perspectiva dezvoltării strategice, FOS reflectă tranziția Armatei Ucrainene către un model militar modern, caracterizat prin mobilitate, flexibilitate, acțiune descentralizată și integrare în rețele internaționale de securitate. Extinderea paletei de misiuni, de la acțiuni clasice de recunoaștere și luptă asimetrică, până la crearea de rețele de agenți, infiltrarea în structuri ostile și desfășurarea de operații sub acoperire, subliniază orientarea FOS spre un tip de război neregulat, bazat pe inițiativă, nestabilitate și influență psihologică [128, pp.37-43].

Invia pe scară largă a Ucrainei de către Federația Rusă, lansată în februarie 2022, a constituit un test decisiv pentru capacitățile FOS. În acest context, unitățile speciale ucrainene au demonstrat un înalt grad de adaptabilitate și eficiență operațională, implicându-se în operații de sabotaj în adâncimea dispozitivului inamic, recunoaștere strategică și lovituri de precizie asupra obiectivelor critice. În pofida acestor realizări, sustenabilitatea și extinderea capacităților FOS depind în continuare, într-o proporție semnificativă, de sprijinul politico-militar extern, ceea ce reflectă interdependența dintre securitatea internă a Ucrainei și sistemul de alianțe internaționale în care aceasta este integrată [234].

Prin urmare, FOS nu doar că reprezintă un pilon al apărării naționale în fața amenințărilor asimetrice, dar constituie și un vector de modernizare doctrinară și tehnologică, precum și un exemplu relevant de adaptare instituțională în fața noilor paradigme ale războiului contemporan.

Forțele speciale din structurile de forță a Republicii Moldova

Forțele Speciale ale Armatei Naționale

În prezent, în cadrul Armatei Naționale a Republicii Moldova, nu există structuri desemnate oficial ca Forțe pentru Operații Speciale (FOS), ci doar unități de forțe speciale. Cu toate acestea, actualele forțe speciale dispun de competențele și pregătirea necesare pentru a executa misiuni similare cu cele atribuite FOS. Un exemplu notabil este Batalionul cu Destinație Specială „Fulger”, care reprezintă o componentă de elită a Forțelor Terestre. Deși această unitate îndeplinește misiuni semnificative, resursele sale sunt insuficiente pentru a acoperi întreaga paletă de sarcini specifice pe teritoriul național.

Origini și Evoluție

Batalionul „Fulger” a fost înființat în 1992 ca structură de cercetare-diversiune și a devenit Batalionul cu Destinație Specială Independent „Fulger”; în anul 1993, dobândind propriul drapel de luptă. Pe parcursul existenței sale, unitatea a fost reorganizată pentru a corespunde cerințelor dinamice de securitate internațională și internă [8].

Instruire și Pregătire

Militarii batalionului sunt pregătiți riguros în tactici speciale și multidisciplinare, incluzând:

- Tactici speciale și lupte apropiate – pentru neutralizarea amenințărilor critice.
- Topografie militară și planificare strategică – pentru operații de recunoaștere și diversiune.
- Tehnici avansate de tragere și parașutism – pentru intervenții rapide în teren ostil.
- Alpinism și supraviețuire în condiții extreme – pentru misiuni în medii variate și dificile.
- Pregătire medico-militară – pentru asigurarea sustenabilității echipelor în zone izolate.

Participare Internațională

Batalionul „Fulger” și-a demonstrat competențele în cadrul mai multor exerciții și misiuni internaționale:

1. În 1997, a participat pentru prima dată la exercițiul „Cooperative Nugget” în Statele Unite, alături de militari din 21 de țări.
2. Experiență operațională în misiuni speciale, cum ar fi cele din Irak.

3. Implicare ca observatori ONU în Liberia, Sudan și Coasta de Fildeș, contribuind la menținerea păcii în regiuni instabile.

Importanță Strategică și Provocări

Batalionul „Fulger” este un pilon strategic pentru Armata Națională, remarcându-se prin pregătirea și adaptabilitatea sa. Totuși, mărimea sa redusă (un singur batalion) limitează capacitatea de a acoperi eficient cerințele operaționale naționale. În acest context, se evidențiază necesitatea extinderii acestor forțe sau a alocării suplimentare de resurse pentru a consolida capacitățile operaționale.

Batalionul cu Destinație Specială „Fulger” reflectă eforturile Republicii Moldova de a dezvolta capabilități de apărare competitive și de a contribui la securitatea internațională, în ciuda constrângerilor economice și logistice. O investiție continuă în infrastructură, echipamente și personal ar putea crește semnificativ potențialul de apărare al Republicii Moldova, asigurând un răspuns mai eficient la provocările de securitate moderne.

Brigada de Poliție cu Destinație Specială „Fulger” din cadrul MAI

1. Context general și rolul Brigăzii „Fulger”

Brigada de Poliție cu Destinație Specială „Fulger” este una dintre cele mai importante structuri operative din cadrul Ministerului Afacerilor Interne (MAI) al Republicii Moldova. Fondată pentru a răspunde rapid și eficient la amenințările majore la adresa ordinii publice și securității, „Fulger” este echivalentul altor unități de elită la nivel internațional [2].

Misiuni principale ale structurilor specializate

Intervenția în situații de criză

- Neutralizarea amenințărilor armate iminente.
- Gestionarea incidentelor de luare de ostatici și eliberarea persoanelor captive.

Combaterea criminalității organizate

- Participarea la operații complexe de destructurare a rețelelor infracționale.
- Sprijinirea autorităților competente în investigarea și reprimarea activităților ilicite.

Mentținerea și restabilirea ordinii publice

- Intervenția în cazul revoltelor, manifestațiilor violente sau altor forme de dezordine socială.
- Aplicarea măsurilor tactice pentru prevenirea escaladării violenței.

Escortarea deținuților cu grad de pericol ridicat

- Asigurarea transportului în condiții de maximă securitate pentru persoanele private de libertate, considerate periculoase.

- Protejarea personalului implicat și prevenirea tentativelor de evadare sau eliberare forțată.

Protecția obiectivelor strategice

- Supravegherea, apărarea și intervenția rapidă în perimetrul infrastructurilor critice.
- Asigurarea securității în cadrul evenimentelor de importanță națională sau internațională [2].

2. Structura și organizarea Brigăzii „Fulger”

a) Subunități specializate:

- Unități de intervenție rapidă:
- Echipe pregătite să răspundă imediat la apelurile urgente.
- Unități antiterorism: Specializate în neutralizarea amenințărilor teroriste.
- Echipe de recunoaștere și cercetare: Responsabile de colectarea informațiilor.
- Secția de escortă: Pregătită pentru transportul deținuților extrem de periculoși.

b) Comandă și coordonare:

Brigada este condusă de un comandant superior, subordonat direct Inspectoratului General al Poliției (IGP). Colaborează cu alte structuri MAI, SIS și Trupele de Carabinieri pentru operații comune.

c) Procesul de recrutare:

Recrutarea personalului în cadrul Brigăzii „Fulger” se desfășoară printr-un proces riguros de selecție, care presupune o serie de evaluări complexe de ordin fizic, psihologic și tactic. Candidații sunt supuși unor teste standardizate, menite să verifice nivelul de anduranță fizică, echilibrul emoțional, capacitatea de reacție în condiții de stres intens și aptitudinile de luptă în medii ostile.

Procesul de selecție pune un accent deosebit pe loialitatea față de instituțiile statului, disciplina individuală și colectivă, precum și pe abilitatea de a acționa eficient în echipă, în contexte operaționale solicitante. Doar candidații care demonstrează un nivel înalt de pregătire și o compatibilitate clară cu valorile unității sunt admiși în structurile Brigăzii.

d) Pregătirea personalului:

- Instruire continuă: Antrenamente tactice avansate, inclusiv luptă corp la corp, tir, tehnici de intervenție în spații închise și gestionarea dezordinilor publice.
- Exerciții comune: Participare la simulări complexe cu alte unități de forță, naționale și internaționale.
- Instruire internațională: Programe de schimb de experiență cu unități de elită din alte țări (NATO, UE).

Brigada „Fulger” este un pilon esențial al securității interne în Republica Moldova. Investițiile în modernizarea și susținerea acestei unități vor asigura un răspuns mai eficient la provocările actuale de securitate.

Batalionului „Scorpion” din cadrul Trupelor de Carabinieri

Batalionul „Scorpion” este o unitate de elită a Trupelor de Carabinieri, subordonată Ministerului Afacerilor Interne (MAI) al Republicii Moldova. Această unitate este specializată în operații de intervenție rapidă, gestionarea crizelor și menținerea ordinii publice, având un rol esențial în răspunsul la situații de urgență [3].

Misiuni principale:

- Controlul dezordinilor publice: Intervenția în cazul protestelor, manifestațiilor violente și altor forme de dezordine publică.
- Combaterea criminalității organizate: Sprijin pentru alte structuri de forță în operații împotriva grupărilor criminale.
- Intervenție în situații critice: Neutralizarea amenințărilor, inclusiv situații de luare de ostatici sau acte de terorism.
- Asigurarea securității obiectivelor strategice: Protecția infrastructurii critice și a obiectivelor guvernamentale.
- Asistență interinstituțională: Cooperare cu alte structuri ale MAI, precum Poliția Națională, MA și Serviciul de Informații și Securitate (SIS).

Structura și organizarea Batalionului „Scorpion”

a) Subunități specializate

Batalionul „Scorpion” este alcătuit dintr-o serie de subunități operative, fiecare cu atribuții bine definite:

Echipe de intervenție rapidă: acestea sunt responsabile pentru reacția imediată la apelurile de urgență, având misiunea de a neutraliza amenințările într-un timp scurt și cu eficiență maximă.

Unități tactice Specializate în combaterea criminalității organizate: aceste unități intervin în operații complexe care necesită planificare detaliată și execuție de precizie.

Secțiuni de recunoaștere: acestea se ocupă cu analiza, culegerea de informații și monitorizarea situațiilor operative, în vederea pregătirii intervenției propriu-zise [3].

b) Comandă și coordonare

Structura de comandă a Batalionului „Scorpion” este plasată sub autoritatea unui ofițer superior, care are responsabilitatea planificării, conducerii și evaluării misiunilor. Unitatea funcționează în strânsă coordonare cu celelalte componente ale Trupelor de Carabinieri, precum

și cu structuri ale Ministerului Afacerilor Interne, pentru desfășurarea misiunilor de interes național sau regional.

c) Personal și proces de selecție

Personalul Batalionului este recrutat dintre cei mai bine pregătiți ofițeri ai Trupelor de Carabinieri, în baza unui proces de selecție extrem de exigent. Acesta include:

- evaluări fizice de performanță;
- testări psihologice privind reziliența și capacitatea de decizie sub stres;
- probe tactice care vizează reacția în scenarii operaționale variate.

Doar candidații care demonstrează excelență profesională și compatibilitate cu valorile unității sunt încadrați în structura batalionului.

Pregătirea personalului

Formarea continuă a membrilor Batalionului „Scorpion” constituie o prioritate strategică, fiind orientată spre menținerea unui nivel operațional ridicat:

Antrenamente periodice: Ofițerii participă la sesiuni regulate de instruire, care includ tehnici avansate de intervenție, tactici de luptă în medii urbane și utilizarea echipamentelor specifice.

Simulări de criză: Exercițiile sunt bazate pe scenarii realiste, precum revolte, atacuri armate sau situații cu ostatici, menite să pregătească personalul pentru acțiuni în condiții extreme.

Instruire internațională: Membrii unității beneficiază de programe de formare în cooperare cu parteneri internaționali (UE, OSCE, etc.), ceea ce contribuie la dezvoltarea competențelor tactice și alinierea la standardele internaționale.

Batalionul „Scorpion” reprezintă o componentă cheie a securității interne în Republica Moldova, iar întărirea capacităților sale este esențială pentru răspunsul eficient la amenințările contemporane.

Forțele Speciale ale Poliției de Frontieră

Forțele Speciale ale Poliției de Frontieră (FS PF) din Republica Moldova sunt unități de elită destinate asigurării securității granițelor naționale. Acestea joacă un rol important în prevenirea și combaterea amenințărilor transfrontaliere, cum ar fi migrația ilegală, traficul de persoane, contrabanda și alte activități ilicite care vizează integritatea teritorială a țării [4].

Misiuni principale

- Combaterea infracțiunilor transfrontaliere: Identificarea și neutralizarea rețelilor de trafic de droguri, arme și persoane.

- **Intervenții operative:** Răspuns rapid la incidente critice în zona de frontieră, inclusiv confruntări armate.
- **Gestionarea situațiilor de criză:** Intervenția în scenarii cu potențial violent, precum acțiuni împotriva grupurilor armate sau extremiste.
- **Protecția obiectivelor de frontieră:** Asigurarea securității punctelor de trecere a frontierei și a altor locații strategice.
- **Supravegherea granițelor:** Monitorizarea teritoriului de frontieră prin utilizarea echipamentelor speciale.

Structura și organizarea Forțelor Speciale ale Poliției de Frontieră

a) Subunități specializate:

- **Unități de intervenție rapidă:** Răspund imediat la incidente în zonele de frontieră.
- **Secții de recunoaștere:** Responsabile de colectarea informațiilor despre activitățile suspecte în apropierea graniței.
- **Echipe canine:** Folosesc câini antrenați pentru depistarea drogurilor, explozibililor sau persoanelor ascunse.
- **Grupuri de escortă și transport:** Gestionarea transportului persoanelor reținute și protecția bunurilor confiscate [4].

b) Comandă și coordonare

Unitățile Forțelor Speciale ale Poliției de Frontieră sunt organizate sub autoritatea Inspectoratului General al Poliției de Frontieră (IGPF), instituție aflată în subordinea MAI.

Coordonarea operațională a acestor unități se realizează în cooperare directă cu alte instituții naționale relevante pentru securitatea internă, precum Serviciul de Informații și Securitate, Poliția Națională și alte structuri operative ale MAI. Această colaborare interinstituțională permite desfășurarea unor misiuni integrate, adaptate riscurilor de securitate transfrontalieră.

c) Personal și proces de selecție

Selecția personalului FS PF este guvernată de criterii stricte de performanță și integritate. Candidații trec printr-un proces riguros care include:

- evaluări fizice de anduranță și performanță;
- testări psihologice complexe pentru determinarea rezilienței și a echilibrului emoțional;
- verificări privind loialitatea față de stat și compatibilitatea valorică cu misiunea unității.

Personalul selectat este ulterior pregătit pentru a gestiona situații de risc ridicat și pentru a acționa în medii dificile din punct de vedere geografic, tactic sau climatic.

Pregătirea operațională a personalului

Pentru menținerea unui nivel înalt de capacitate operațională, membrii FS PF parcurg un program continuu de instruire, orientat spre adaptabilitate și eficiență în teren:

Antrenamente tactice permanente: Instruirea include confruntări armate simulate, tehnici de luptă corp la corp, precum și intervenții în condiții dificile de mediu (teren accidentat, râuri, păduri, zone de frontieră izolate) [4].

Instruire specifică: Accentul este pus pe dezvoltarea abilităților de recunoaștere, supraveghere și utilizarea echipamentelor tehnice moderne, inclusiv a tehnologiei de detecție și monitorizare.

Exerciții internaționale: Unitățile participă la stagii comune și exerciții tactice alături de structuri omoloage din statele vecine, în special din Uniunea Europeană, Ucraina și România, facilitând schimbul de bune practici și armonizarea procedurilor operative

Forțele Speciale ale Poliției de Frontieră reprezintă un element esențial al securității granițelor Republicii Moldova. Investițiile în această structură vor contribui la prevenirea amenințărilor transfrontaliere și la întărirea siguranței naționale.

Detașamentul cu destinație specială „Alfa” din cadrul Serviciului de Informații și Securitate (SIS)

Unitatea „Alfa” este una dintre cele mai specializate structuri din cadrul Serviciului de Informații și Securitate (SIS) al Republicii Moldova. Aceasta are rolul de a răspunde la amenințările de securitate națională prin operații tactice complexe, intervenții antiteroriste și combaterea altor forme grave de amenințări. Este echivalentă cu alte unități similare de elită din lume (de exemplu, FSB „Alfa” în Rusia sau GIGN în Franța) [33].

Misiuni principale

Misiunile acestora sunt orientate atât spre prevenție, cât și spre reacție imediată în fața amenințărilor strategice, incluzând:

1. Combaterea terorismului

- Identificarea, monitorizarea și neutralizarea grupărilor teroriste interne și externe;
- Intervenția în timp real pentru contracararea atacurilor teroriste și gestionarea incidentelor de tip luare de ostatici, atentate sau acțiuni armate;
- Cooperarea cu partenerii internaționali pentru prevenirea radicalizării și pentru combaterea finanțării terorismului.

2. Intervenții în situații de criză

- Răspuns operativ la amenințări majore la adresa ordinii constituționale, inclusiv revolte, sabotaj sau atacuri împotriva infrastructurii critice;

- Gestionarea situațiilor de urgență cu componentă de securitate națională.

3. Protecția oficialilor de rang înalt

- Asigurarea măsurilor speciale de protecție pentru demnitarii statului în condiții de risc ridicat, precum și în contextul vizitelor internaționale;

- Prevenirea atentatelor sau a altor acțiuni ostile îndreptate împotriva reprezentanților autorităților [33].

4. Operații speciale

- Desfășurarea de acțiuni clandestine sau directe împotriva rețelelor implicate în spionaj, subversiune, trafic de armament, criminalitate transnațională sau alte amenințări la adresa suveranității naționale;

- Investigații și acțiuni de contrainformații pentru protejarea instituțiilor strategice ale statului.

5. Asistență interinstituțională

- Colaborare operațională cu structurile Ministerului Afacerilor Interne (MAI), Ministerului Apărării, Poliției de Frontieră, dar și cu parteneri internaționali (UE, NATO, parteneri bilaterali);

- Integrarea în misiuni comune de prevenire și combatere a amenințărilor hibride, asimetrice și cibernetice.

Structura și organizarea Unității „Alfa”

Unitatea specială „Alfa” din cadrul Serviciului de Informații și Securitate (SIS) reprezintă una dintre cele mai elitiste formațiuni operative din Republica Moldova, fiind responsabilă de intervenția în cele mai complexe și periculoase situații ce amenință securitatea națională. Organizarea sa internă reflectă un model funcțional adaptat rigorilor luptei antiteroriste moderne [33].

a) Subunități specializate

Echipe de intervenție rapidă: Specializate în reacția imediată la incidente de tip critic, cum ar fi luările de ostatici, atacurile armate în spații publice sau tentativele de atentat.

Secții antiterorism: Cuprind ofițeri instruiți în tehnici de identificare, monitorizare și neutralizare a celulelor teroriste, desfășurând atât activități ofensive, cât și de prevenție strategică.

Echipe de recunoaștere: Responsabile cu culegerea de informații operative înaintea desfășurării unei intervenții, utilizând atât metode tehnice (supraveghere electronică), cât și umane (rețele informativ-operative).

b) Comandă și coordonare

Subordonare directă: Unitatea „Alfa” este direct subordonată Directorului Serviciului de Informații și Securitate, beneficiind de autonomie operațională în contextul misiunilor clasificate, în special a celor cu profil antiterorist.

Colaborare strategică: Interacționează permanent cu structuri internaționale specializate în combaterea terorismului, atât pentru schimb de informații, cât și pentru participarea la misiuni multinaționale de prevenție și reacție rapidă [33].

c) Personal și selecție

Criterii de recrutare: Membrii Unității „Alfa” sunt selecționați dintre cei mai performanți ofițeri ai SIS, dar și din alte structuri naționale de forță, în baza unui proces de selecție extrem de exigent.

Evaluări complexe: Procesul de selecție presupune testări fizice de înaltă dificultate, evaluări psihologice pentru determinarea rezilienței mentale, probe tactice, precum și verificarea riguroasă a loialității față de stat și a integrității personale.

Pregătirea personalului

Antrenamente avansate: Membrii unității sunt instruiți periodic în domenii precum tactici de intervenție în spații închise, neutralizarea explozivilor improvizați, utilizarea armamentului de precizie și lupta corp la corp în condiții urbane.

Exerciții tactice specializate: Sunt simulate scenarii complexe precum atacuri armate coordonate, luări de ostatici multiple sau intervenții în teatre de operații neconvenționale [33].

Instruire internațională: Unitățile cooperează cu parteneri strategici din cadrul NATO, UE și alte state partenere, participând la cursuri, stagii și exerciții comune care permit perfecționarea tehnicilor operative și sincronizarea procedurilor la standarde internaționale.

Unitatea „Alfa” este o componentă strategică în asigurarea securității Republicii Moldova. Continuarea modernizării și investițiilor în această unitate este esențială pentru a răspunde eficient amenințărilor contemporane.

Batalionul „Pantera” unitate de elită din cadrul Departamentului Instituțiilor Penitenciare (DIP)

Batalionul „Pantera” este o unitate de elită din cadrul Departamentului Instituțiilor Penitenciare (DIP), aflat sub jurisdicția Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Batalionul

„Pantera” joacă un rol esențial în asigurarea ordinii și securității în cadrul sistemului penitenciar din Republica Moldova. [9].

Misiunile Batalionului „Pantera”

- Batalionul „Pantera” are ca principal obiectiv menținerea ordinii și securității în mediul penitenciar, prin intervenții operative și activități preventive.
- Intervenție în crize penitenciare: Restabilirea ordinii în cazuri de revolte, incidente colective sau amenințări directe la adresa personalului și deținuților.
- Prevenirea și combaterea amenințărilor interne: Neutralizarea tentativelor de evadare și a comportamentului violent al deținuților.
- Escortarea deținuților periculoși: Asigurarea transportului și protecției persoanelor cu risc ridicat, inclusiv membri ai rețelelor criminale.
- Combaterea contrabandei: Sprijin în acțiuni de percheziție și control pentru prevenirea introducerii obiectelor interzise în penitenciare.
- Antrenament și cooperare interinstituțională: Participare la exerciții tactice și colaborare cu alte structuri naționale pentru creșterea capacității de reacție și interoperabilitate.

Structura și organizarea Batalionului „Pantera”

Structura internă este concepută pentru a răspunde operativ diverselor tipuri de amenințări asociate mediului carceral [9].

Subunități specializate

Unități de intervenție rapidă: Acestea sunt antrenate pentru a răspunde prompt incidentelor violente din penitenciare, precum revolte, agresiuni între deținuți sau atacuri asupra personalului.

Echipe de escortă și transport: Specializate în escortarea și transferul persoanelor private de libertate cu grad ridicat de pericolozitate, asigurând securitatea pe traseu și în punctele de tranzit.

Unități de recunoaștere și investigare: Se ocupă de monitorizarea comportamentului deținuților, identificarea potențialelor amenințări și prevenirea incidentelor prin activitate informativ-operativă [9].

Pregătirea personalului

În vederea desfășurării eficiente a atribuțiilor specifice, personalul Batalionului „Pantera” beneficiază de un program riguros și continuu de instruire:

Instruire periodică: Ofițerii sunt antrenați constant în tehnici de autoapărare, luptă corp la corp, imobilizare fără letalitate, precum și în utilizarea armelor neletale (spray iritant-lacrimogen, bastoane telescopice etc.).

Exerciții simulate: Se desfășoară scenarii tactice care reproduc condiții reale, precum revolte în masă, tentativă de evadare, luări de ostatici sau acțiuni de eliberare a personalului aflat în pericol.

Colaborare internațională: Periodic, unitatea participă la programe de pregătire și schimb de experiență organizate de parteneri internaționali, inclusiv instituții din Uniunea Europeană, OSCE și NATO, contribuind la alinierea metodelor de intervenție la standardele europene în domeniul securității penitenciare.

Batalionul „Pantera” reprezintă o unitate de elită în cadrul Departamentului Instituțiilor Penitenciare (DIP), având un rol strategic esențial în menținerea ordinii și securității în sistemul penitenciar al Republicii Moldova. Prin pregătirea sa complexă, adaptabilitatea la situații critice și angajamentul față de misiuni speciale, unitatea se evidențiază ca un exemplu de excelență profesională.

Analiza cooperării interinstituționale între Forțele Speciale din structurile de forță ale Republicii Moldova

Cooperarea între structurile specializate din cadrul sistemului de securitate și apărare națională al Republicii Moldova reprezintă un element esențial în asigurarea unui răspuns eficient la amenințările complexe contemporane, inclusiv cele de tip hibrid. În acest context, o abordare analitică a relațiilor de cooperare între Forțele Speciale (FS) existente în cadrul Ministerului Afacerilor Interne (MAI), Serviciului de Informații și Securitate (SIS) și Forțele Speciale ale Armatei Naționale (FS AN RM), este indispensabilă pentru fundamentarea unei arhitecturi funcționale de securitate colectivă.

1. Contextul actual al cooperării între structurile cu atribuții de tip Forțe Speciale

Pe teritoriul Republicii Moldova activează mai multe structuri cu caracter operativ special, cu atribuții variate în domeniul ordinii publice, contraterorismului, protecției infrastructurii critice și gestionării crizelor interne sau externe. Dintre acestea, se disting:

- Unitatea „Fulger” și Batalionul „Scorpion” (MAI);
- Unitatea antiteroristă „Alfa” (SIS);
- Forțele Speciale ale Armatei Naționale.

Fiecare dintre aceste structuri operează, în prezent, în conformitate cu reglementările instituționale proprii, iar colaborarea interinstituțională este în general reactivă și ocazională, fără a beneficia de un cadru normativ unitar sau de un mecanism permanent de coordonare.

2. Provocări ale cooperării între FS RM

Cooperarea între FS din MAI, SIS și Armata Națională se confruntă cu mai multe limitări structurale și funcționale, între care se remarcă următoarele:

Fragmentarea instituțională și lipsa unui comandament unificat: Divergențele privind subordonarea ierarhică și doctrinele operaționale împiedică stabilirea unui comandament comun sau a unei conduite unitare în situații de criză multidimensională.

Interoperabilitate redusă: Utilizarea unor echipamente, mijloace de comunicații și protocoale tactice diferite generează dificultăți în desfășurarea operațiilor combinate, în special în condiții de urgență sau în medii instabile.

Diferențe de pregătire și specializare: FS ale MAI și SIS se concentrează preponderent pe securitatea internă, în timp ce FS AN sunt orientate spre apărarea națională și operații externe. Această disjunctie în misiuni generează incongruențe doctrinare și tactice.

Absența unui cadru legal consolidat pentru cooperare: Lipsa unor reglementări clare care să definească atribuțiile și responsabilitățile în cadrul misiunilor comune determină incertitudine operațională și risc de suprapunere a competențelor.

3. Direcții de optimizare și recomandări strategice

Pentru consolidarea cooperării interinstituționale între FS din Republica Moldova, se impun următoarele măsuri:

Instituționalizarea unui mecanism permanent de coordonare: Se recomandă constituirea unei Componente Naționale pentru Operații Speciale (CNOS), subordonată Marelui Stat Major, cu rol de coordonare strategică, planificare comună și intervenție integrată în situații de criză.

Elaborarea unei doctrine comune pentru Forțele Speciale: O doctrină unitară ar contribui la standardizarea operațiilor speciale și la dezvoltarea unei culturi organizaționale comune, permițând desfășurarea misiunilor în format mixt (interinstituțional).

Crearea unui cadru comun de instruire și antrenament: Organizarea periodică a exercițiilor tactice comune și a schimburilor de experiență va permite dezvoltarea interoperabilității tactice și a încrederii între structuri. FS AN ar putea furniza un cadru de instruire avansată și expertiză operațională acumulată în cooperarea cu parteneri internaționali.

Implementarea unei infrastructuri comune de comunicații și schimb de date: Interconectarea sistemelor de comandă-control și dezvoltarea unei rețele securizate interinstituționale ar contribui la creșterea vitezei de reacție și la reducerea vulnerabilităților în scenarii de conflict hibrid.

Armonizarea cadrului legal și normativ: Este necesară revizuirea legislației în vigoare privind utilizarea FS, în scopul definirii clare a competențelor în operații comune și al instituționalizării cooperării dintre structuri.

4. Concluzii

Integrarea funcțională a Forțelor Speciale ale Armatei Naționale în arhitectura națională de securitate și în mecanismele de cooperare interinstituțională constituie o necesitate strategică pentru Republica Moldova, în condițiile accentuării riscurilor hibride și a instabilității regionale. Consolidarea colaborării între FS ale MAI, SIS și AN trebuie să se bazeze pe o doctrină unificată, pe interoperabilitate tehnică și procedurală, precum și pe o cultură operațională comună. Doar astfel poate fi asigurată o capacitate reală de reacție integrată în fața amenințărilor multidimensionale care afectează statul și cetățenii săi.

2.2 Tendințe contemporane în utilizarea forțelor pentru operații speciale

În contextul transformărilor profunde ale mediului de securitate internațional și al mutațiilor doctrinare generate de apariția noilor forme de conflict, Forțele pentru Operații Speciale își consolidează tot mai mult rolul de instrument strategic de proiecție a puterii și influenței. Adaptabilitatea, capacitatea de a acționa în medii ostile și complexitatea misiunilor executate fac ca aceste forțe să fie tot mai frecvent utilizate dincolo de sfera operațiilor militare convenționale, în misiuni care integrează dimensiuni politice, informaționale și psihologice [205].

Această tendință reflectă o extindere semnificativă a spectrului de întrebuintare a FOS, în contexte ce reclamă acțiuni preventive, coercitive sau de stabilizare, în teatre de operații caracterizate prin ambiguitate, fragmentare și lipsa liniilor de front tradiționale [202, p.24]. În cele ce urmează, sunt analizate principalele direcții contemporane de utilizare a FOS, cu accent pe caracterul inovator și multidimensional al acestora.

Războiul informațional și psihologic

Unul dintre domeniile în care FOS și-au demonstrat adaptabilitatea este cel al războiului informațional și psihologic. Într-o epocă dominată de comunicare instantanee și influență mediatică, FOS joacă un rol esențial în modelarea percepțiilor și atitudinilor, atât ale populației locale, cât și ale adversarilor. Acțiunile desfășurate includ campanii de dezinformare, propagandă strategică și diseminarea de materiale psihologice destinate descurajării inamicului. De asemenea, FOS contribuie la eforturile diplomatice prin operații subtile care transmit mesaje de putere și influențează indirect opinia publică sau pozițiile guvernelor locale [143, p.II-9].

Cercetare specială și supraveghere

FOS sunt utilizate eficient pentru colectarea de informații în medii inaccesibile prin metode convenționale. Aceste operații presupun infiltrarea în teritorii controlate de adversar, utilizarea tehnologiilor avansate pentru monitorizarea comunicațiilor și mișcărilor inamice, precum și cooperarea cu forțele locale. Aceste misiuni oferă sprijin informațional esențial pentru acțiunile ofensive ale statelor sau alianțelor, contribuind la prevenirea amenințărilor majore [195, p.II-6].

Sprijin militar și influențare

FOS joacă un rol-cheie în oferirea de sprijin militar în zone de criză, prin instruirea și echiparea grupurilor locale aliate, susținerea mișcărilor de rezistență sau gherilă și furnizarea de asistență tehnică pentru operații de securitate internă. Astfel, ele contribuie nu doar la întărirea capacităților partenerilor, ci și la destabilizarea adversarilor prin tactici de război asimetric dificil de contracarat convențional [151, p.11].

Operații unilaterale și limitate

În anumite situații, FOS sunt soluția optimă pentru misiuni punctuale în regiuni îndepărtate sau de risc ridicat. Acestea pot include eliminarea țințelor strategice, sabotajul infrastructurii critice a adversarului, recuperarea prizonierilor sau salvarea persoanelor aflate în spatele liniilor inamice. Prin eficiența și discreția acestor operații, FOS permit atingerea unor obiective strategice importante cu costuri umane și politice reduse [195, p.II-3].

Combaterea terorismului și eliberarea ostaticilor

În fața intensificării amenințărilor teroriste, FOS constituie prima opțiune în operațiile anti-terorism, datorită vitezei de reacție și flexibilității tactice. Ele pot neutraliza formațiuni teroriste înainte de declanșarea unor atacuri majore și pot salva ostatici cu pierderi minime. Succesul acestor misiuni depinde de precizia și eficiența acțiunii, evitând escaladarea unor situații de criză [143, p.II-7].

Flexibilitate operațională

Un avantaj fundamental al FOS este capacitatea lor de a acționa în toate fazele unui conflict. În timp de pace, pot desfășura misiuni preventive și de descurajare; în timpul crizelor, pot contribui la stabilizarea situației; iar în timpul conflictelor armate, execută lovituri precise în sprijinul forțelor convenționale. După conflict, ele pot sprijini procesele de reconstrucție și stabilizare [198, p.1].

Mobilitatea ridicată, viteza de reacție și puterea de lovire a FOS permit obținerea și valorificarea rapidă a informațiilor pentru luarea deciziilor, precum și asigurarea unei acoperiri informaționale și combative extinse [172, p.1-3]. De cele mai multe ori, succesul unei misiuni depinde de rapiditatea acțiunii și de surprinderea inamicului. Aceasta implică un sistem decizional eficient și mijloace materiale performante.

Descurajarea unui potențial agresor se realizează, adesea, în timp de pace, prin acțiuni demonstrative în care FOS să demonstreze un nivel înalt de pregătire. În zonele de tensiune, prezența acestor forțe poate avea un efect psihologic de descurajare, limitând propaganda ostilă sau acțiunile separatiste.

Principii doctrinare esențiale

Conspirativitatea reprezintă un principiu fundamental în organizarea și desfășurarea operațiilor FOS, asigurând surprinderea adversarului și protecția forțelor proprii [171, p.1-5]. Planificarea acțiunilor în condiții de maximă discreție trebuie, totodată, să includă consultarea experților care cunosc particularitățile terenului și ale operației.

Motivația personalului este un alt element critic. Comandanții trebuie să conștientizeze rolul acestui factor în reușita acțiunilor, întrucât războiul, de-a lungul istoriei, a exploatat și modelat psihicul uman.

Legitimitatea utilizării FOS este esențială pentru asigurarea protecției juridice a combatanților, mai ales în misiuni controversate. Asumarea responsabilității deciziilor de comandă, la toate nivelurile ierarhice, contribuie la perceperea acțiunii ca fiind justificată, atât pe timp de pace, cât și în situații de criză [172, p.1-6].

FOS beneficiază de dotare specifică și suport tehnologic avansat, fiind destinate misiunilor cu caracter special în cadrul conflictelor hibride contemporane. Extinderea utilizării acestora la scară globală reflectă consolidarea doctrinei lor în strategiile militare ale secolului XXI. Luptătorul modern și cel al viitorului, trebuie să fie un luptător nelimitat, bine pregătit și echipat cu cele mai noi tehnologii din domeniul militar.

Diversitatea misiunilor asumate de FOS, de la contraterorism și recunoaștere specială, până la sprijinirea forțelor locale, reclamă o abordare complexă și adaptabilă. Capacitatea acestor structuri de a acționa autonom sau integrat cu forțele convenționale oferă un spectru larg de soluții în gestionarea conflictelor de natură asimetrică și hibridă.

Un element-cheie al profesionalismului FOS îl constituie competențele de comunicare interculturală, indispensabile în desfășurarea eficientă a misiunilor în medii cultural, lingvistic și religios diverse. Aceste competențe se construiesc în jurul a patru axe fundamentale:

Cunoașterea culturală (cultural awareness): presupune înțelegerea profundă a valorilor, normelor, obiceiurilor și practicilor sociale ale comunităților în care FOS își desfășoară misiunile. Această cunoaștere este esențială pentru prevenirea conflictelor culturale, evitarea ofensei neintenționate și consolidarea încrederii cu actorii locali. În contexte sensibile, precum operațiile de stabilizare sau sprijinul forțelor indigene, lipsa unei astfel de înțelegeri poate compromite succesul întregii misiuni [166, p.93].

Abilitățile lingvistice operaționale: deși nu este necesar ca fiecare operator FOS să fie fluent în limba locală, competențele minime de comunicare (formule de salut, termeni tactici de bază, expresii esențiale) facilitează interacțiunea directă și reduc dependența de traducători. Mai mult, cunoașterea limbajului non-verbal specific culturii locale poate preveni interpretările greșite sau tensiunile neintenționate în teren.

Adaptabilitatea comportamentală: operatorii FOS trebuie să-și poată ajusta rapid atitudinea și stilul de comunicare în funcție de contextul cultural. Aceasta include capacitatea de a asculta activ, de a interpreta subtilitățile sociale și de a răspunde cu empatie și respect față de valorile locale. Comportamentele rigide sau impunerea valorilor proprii pot genera reacții de respingere din partea populației locale sau a forțelor partenere [166, p.131].

Inteligența culturală operațională (cultural intelligence): integrează toate celelalte axe și presupune abilitatea de a înțelege, analiza și anticipa comportamentul indivizilor din alte culturi în contexte de misiune. Este o formă superioară de competență interculturală care permite membrilor FOS să ia decizii informate, să gestioneze conflictele culturale și să acționeze eficient într-un mediu dinamic și divers.

Aceste competențe nu pot fi dezvoltate exclusiv prin instruire teoretică, ci necesită experiență practică, expunere la misiuni multinaționale și un proces continuu de reflecție și adaptare. Forțele pentru Operații Speciale ale secolului XXI trebuie să îmbine capacitatea de luptă de înaltă intensitate cu sensibilitatea culturală, devenind nu doar executanți de misiuni, ci și actori politico-militari de influență strategică în conflictele moderne hibride [166, p.63].

În ceea ce privește natura operațiilor executate, misiunile FOS, desfășurate atât în timp de pace, cât și în situații de criză sau conflict deschis, sunt caracterizate de un grad ridicat de complexitate și specificitate. Acestea implică obiective clar definite, metode de acțiune neconvenționale și utilizarea unor forțe atent selecționate și specializate. Planificarea misiunilor presupune respectarea unor criterii riguroase (vezi Anexa 15), în concordanță cu principiile doctrinare și realitățile din teren.

O trăsătură distinctivă a personalului FOS este capacitatea de analiză critică a mediului operațional și adaptarea doctrinei, metodelor de instruire și echipamentelor la particularitățile culturale și tactice ale fiecărei situații. Această abilitate, crucială în medii complexe și imprevizibile, permite identificarea de soluții inovatoare în lipsa unor modele standard de acțiune. În contextul războiului neconvențional, unde nu există rețete prestabilite, flexibilitatea operațională devine esențială pentru succesul misiunii [150, p.1-13].

Astfel, tendințele contemporane în utilizarea FOS subliniază necesitatea dezvoltării continue a competențelor interculturale, lingvistice și cognitive, alături de pregătirea fizică și tactică specializată. Doar printr-o abordare holistică, centrată pe om ca vector principal al acțiunii militare, FOS vor putea răspunde eficient provocărilor generate de un mediu de securitate din ce în ce mai complex și imprevizibil [26].

Perspective viitoare și direcții de dezvoltare ale Forțelor pentru Operații Speciale

În contextul unui mediu de securitate tot mai complex, caracterizat de ambiguitate strategică, competiție multidimensională și proliferarea conflictelor hibride, Forțele pentru Operații Speciale se află într-un proces continuu de transformare, adaptare și expansiune a rolului operațional. Tendințele contemporane reflectă o serie de direcții de dezvoltare care vor defini utilizarea FOS în orizontul apropiat, până în 2030 și dincolo de acest termen [251].

Integrarea tehnologiilor emergente și a digitalizării operaționale

Unul dintre vectorii fundamentali ai transformării Forțelor pentru Operații Speciale este integrarea progresivă a tehnologiilor emergente în toate etapele ciclului operațional, de la faza de planificare strategică până la executarea tactică a misiunilor. În acest context, utilizarea inteligenței artificiale (IA) în analiza informațiilor provenite din surse multiple, imagini satelitare, semnale electromagnetice, interceptări de comunicații și conținut generat pe rețelele sociale, devine esențială pentru anticiparea intențiilor adversarului și reducerea considerabilă a timpului decizional. IA, în combinație cu tehnologiile big data și algoritmi de învățare automată, optimizează procesele de identificare a țintelor de mare valoare și cizează planificarea tactică, oferind un avantaj operațional semnificativ în medii dinamice și impredictibile [180, p.15].

Totodată, în structura capabilităților moderne ale FOS, sunt integrate din ce în ce mai mult drone tactice cu autonomie sporită, senzori inteligenți, sisteme de realitate augmentată și platforme C4ISR (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) mobile. Aceste tehnologii avansate permit obținerea unei superiorități informaționale în timp real și desfășurarea de acțiuni chirurgicale cu un impact minim asupra mediului operațional, întărind astfel capacitatea de operare autonomă, esențială în misiuni sensibile și de negare plauzibilă [197, p.28].

Extinderea dimensiunii cibernetice și electromagnetice

O evoluție semnificativă în doctrina FOS o reprezintă extinderea implicării acestora în domeniile cibernetic și electromagnetic, care au devenit adevărate teatre de luptă în conflictele contemporane. FOS dezvoltă în mod activ capabilități ofensive și defensive în sfera operațiilor cibernetice care includ: defectarea și dezorganizarea rețelelor de comandă și control ale inamicului, protejarea infrastructurilor critice proprii și sprijinirea operațiilor psihologice și informaționale [173].

Concomitent, controlul spectrului electromagnetic, prin tehnici precum bruiajul, falsificarea sau neutralizarea comunicațiilor adversarului, constituie o componentă indispensabilă în operațiile desfășurate în așa-numitele „medii contestate” sau „nepermise”, caracterizate prin prezența sistemelor A2/AD (Anti-Access/Area Denial). În aceste condiții, instruirea FOS se

concentrează pe supraviețuire, manevră și eficiență operațională în absența avantajului tehnologic total sau al sprijinului convențional imediat [198, p.51].

Adaptarea la conflicte de tip „Proxy” și „zone gri”

Transformările geopolitice recente au determinat o adaptare accelerată a FOS la noile forme de conflict neregulat și hibrid, în special la operarea în „zone gri”, spații strategice ambigue, situate între starea de pace și război, unde se utilizează actori Proxy, tactici asimetrice și instrumente non-militare pentru atingerea obiectivelor politice. În acest context, FOS desfășoară operații indirecte, acoperite, care vizează influențarea subtilă a mediului operațional, fără declanșarea unor confruntări armate declarate [207, p.55].

Printre aceste acțiuni se numără infiltrarea în rețelele de influență locală, subminarea loialității structurilor militare adverse, recrutarea sprijinului populației și desfășurarea operațiilor psihologice destinate să destabilizeze percepția publică și deciziile actorilor statali sau non-statali. Aceste metode implică o înaltă expertiză în domenii precum analiza culturală, limbajul corpului, psihologia influenței și manipularea informațională.

Consolidarea interoperabilității și cooperării internaționale

Interoperabilitatea constituie un pilon fundamental al eficienței FOS în cadrul coalițiilor internaționale. Aceasta presupune nu doar compatibilitatea doctrinară și tehnologică, ci și capacitatea de a integra rapid unități multinaționale într-un efort comun. Participarea FOS la exerciții multinaționale (precum Flintlock, Noble Partner sau Trojan Footprint), schimburi de instructori și dezvoltarea unor standarde comune de operare contribuie la crearea unei culturi operaționale comune în rândul partenerilor NATO și non-NATO [216, p.15].

Armonizarea sistemelor de comunicații, procedee de ex-filtrare și logisticii speciale sunt esențiale pentru desfășurarea misiunilor în teatre de operații îndepărtate sau în scenarii de criză. Mai mult, se preconizează dezvoltarea unor unități multinaționale FOS specializate, organizate pe criterii regionale (ex. flancul estic, regiunile arctice) sau tematice (operații maritime, urbane, cibernetice) [213, p.85].

Pregătirea pentru medii complexe și neconvenționale

În secolul XXI, pregătirea FOS presupune un nivel de adaptabilitate fără precedent la medii operaționale complexe, caracterizate de urbanizare accelerată, condiții geografice extreme și amenințări asimetrice. Operațiile în zone urbane dens populate, regiuni arctice, deșerturi sau în medii subterane ori contaminate (NBC) impun o instruire multifuncțională axată pe reziliență fizică și psihologică, autonomie decizională și capacitate de operare discretă [233, p.10].

Un accent deosebit este pus pe cooperarea civili-militari, întrucât multe dintre misiunile FOS au loc în proximitatea populației civile, necesitând abilități avansate de comunicare,

înțelegere interculturală și reducere a daunelor colaterale. Această dimensiune umană a operațiilor speciale este esențială pentru obținerea sprijinului local și pentru consolidarea efectului strategic al misiunii [143, p.II-10].

Analiza tendințelor contemporane în utilizarea Forțelor pentru Operații Speciale relevă o transformare profundă a rolului, structurii și metodelor de acțiune ale acestor forțe, în concordanță cu provocările unui mediu operațional marcat de volatilitate, incertitudine și complexitate. De la operații clasice de tip contraterorism și eliberare de ostatici, până la acțiuni sofisticate în spațiul informațional, cibernetic sau în așa-numitele „zone gri” ale războiului nedeclarat, FOS demonstrează o adaptabilitate remarcabilă și o relevanță operațională în continuă creștere.

În acest context, viitorul Forțelor pentru Operații Speciale din Republica Moldova trebuie proiectat nu doar în raport cu realitățile interne ale sistemului național de apărare, ci și în corelare cu tendințele globale și regionale. Contextul geopolitic actual, amplificat de războiul hibrid desfășurat în proximitatea granițelor Republicii Moldova, impune dezvoltarea unor capacități FOS care să răspundă eficient la amenințări asimetrice, la acțiuni subversive și la provocări care nu mai respectă liniile tradiționale ale conflictului convențional [11].

Prin urmare, viitoarele FOS ale Republicii Moldova vor trebui să integreze:

- doctrină modernă, centrată pe prevenire, reacție rapidă și flexibilitate;
- capacități tehnologice compatibile cu operațiile moderne (ISR, drone, comunicații criptate, război electronic);
- cultură operațională bazată pe cooperare internațională, interoperabilitate și parteneriate strategice;
- precum și un cadru legal și instituțional care să permită desfășurarea de misiuni atât în interiorul, cât și în afara teritoriului național, în colaborare cu alți actori regionali și internaționali.

Pornind de la această premisă strategică, devine imperativă articularea unei viziuni coerente privind dezvoltarea Forțelor pentru Operații Speciale ale Republicii Moldova, care să reflecte nu doar imperativele securității interne, ci și dinamica mediului regional și internațional. În acest sens, conturarea unui model propriu de organizare, instruire și întreținere a FOS trebuie să răspundă unei duble necesități: pe de o parte, consolidarea capacităților naționale de reacție rapidă și adaptabilitate în fața amenințărilor hibride, iar pe de altă parte, compatibilizarea acestor structuri cu standardele și practicile partenerilor strategici din spațiul euroatlantic.

2.3 Analiza scenariilor de utilizare a forțelor pentru operații speciale și implicarea acestora în conflictul din Ucraina, inclusiv anexarea peninsulei Crimeea

Succesul în mediul operațional contemporan este profund dependent de capacitatea Forțelor Armate de a integra mijloace specializate, capabile să perturbe sistemele de comandă și control ale inamicului, să neutralizeze obiective strategice situate în adâncimea dispozitivului advers și să asigure accesul la informații relevante privind potențialul său militar, economic și moral. Structurile care dispun de asemenea capabilități pot influența decisiv desfășurarea confruntărilor, prin destabilizarea centrelor de decizie politico-militară și afectarea funcționalității administrației statale în regiunile vizate [95, p.7].

În acest context, Forțele pentru Operații Speciale se afirmă ca o componentă esențială a instrumentarului militar modern, grație adaptabilității lor operaționale, flexibilității tactice și eficienței în desfășurarea misiunilor de înaltă complexitate și risc. Potrivit istoricului militar Simon Anglim, forțele speciale contemporane sunt implicate preponderent în misiuni precum recunoașterea avansată, neutralizarea țintelor critice și sprijinul acordat forțelor de opoziție – acțiuni ce pot avea un impact semnificativ asupra stabilității politice interne prin mecanisme de influență indirectă și presiune strategică [145, pp.16-20.].

În ultimele două decenii, Forțele pentru Operații Speciale ale Statelor Unite au devenit una dintre cele mai dinamice componente ale aparatului militar, demonstrând o capacitate remarcabilă de acțiune în medii operaționale variate și în misiuni cu grad crescut de risc. Portofoliul operațional al acestor structuri cuprinde o gamă extinsă de misiuni, de la acțiuni antiteroriste orientate spre eliminarea liderilor rețelelor extremiste, la consilierea și instruirea forțelor aliate, recunoaștere avansată pentru obținerea de informații esențiale, precum și operații clandestine destinate influențării mediului strategic fără declanșarea unor conflicte deschise [248].

Contribuțiile FOS în teatrele de operații din Orientul Mijlociu, Afganistan, Africa și Europa de Est subliniază relevanța lor strategică în politica de securitate și apărare a Statelor Unite. Într-un climat internațional caracterizat de instabilitate, crize recurente și amenințări hibride, aceste forțe constituie un instrument indispensabil pentru proiecția puterii și promovarea intereselor naționale americane [240].

Implicarea FOS în Afganistan

După atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, pregătirea și mobilizarea FOS pentru operațiile din Afganistan au început sub misiunea „Enduring Freedom” [80]. Gruparea FOS americană, formată din peste 1.000 de militari, a fost sprijinită de forțe speciale din țări precum Australia, Marea Britanie, Germania și Canada, care totalizau aproximativ 400 de persoane. Această operație a demonstrat eficiența și importanța FOS în atingerea obiectivelor strategice.

Operațiile speciale din Afganistan au fost caracterizate prin complexitatea obiectivelor, structura și natura misiunilor, precum și resursele implicate. Aceste operații s-au împărțit în două mari categorii: operații de luptă și operații de sprijin. Majoritatea acestor operații au avut un caracter combinat, implicând atât forțele FOS ale SUA și ale aliaților, cât și unități de forțe convenționale ale armatei SUA și ale guvernului Afgan [164].

Operațiile de luptă: Acestea s-au desfășurat conform unui scenariu standardizat care includea mai multe etape:

- Formarea grupării de trupe întrunite: Grupuri de recunoaștere și diversiune din cadrul FOS ale SUA și aliaților.
- Formarea echipelor de asalt: Aceste echipe includeau unități din forțele convenționale (până la nivel batalion) și unități ale armatei afgane, fiecare batalion fiind sprijinit de echipe „Alpha” din FOS ale SUA.
- Blocarea zonei de operație: Se utilizau companii din trupele afgane, grupuri de sprijin de foc și unități de elicoptere ale coaliției pentru a asigura succesul misiunii. Înainte de începerea operației, se desfășura o recunoaștere specială și se blocau posibilele rute de retragere ale grupărilor armate ilegale.

Un exemplu semnificativ de operație de luptă a fost distrugerea combatanților din valea Shahi Khot și munții Arma din provincia Paktia, un succes ce a asigurat controlul trupelor coaliției asupra unei zone strategice [80].

Operațiile de sprijin (non-combatante): În paralel cu operațiile de luptă, FOS au desfășurat și misiuni non-combatante esențiale, inclusiv operații de influențare informațională, psihologică și instruirea trupelor afgane. Aceste misiuni au contribuit semnificativ la stabilizarea regiunii și la dezvoltarea abilităților forțelor locale.

Conform experților militari americani, utilizarea intensivă a FOS în Afganistan a fost hotărâtoare în lupta împotriva grupărilor armate ilegale, iar pentru prima dată, FOS au colaborat îndeaproape cu CIA, ceea ce a demonstrat importanța cooperării între diverse unități pentru succesul misiunilor [232, p.28].

Un aspect de importanță majoră îl constituie redistribuirea responsabilităților operaționale între forțele convenționale și Forțele pentru Operații Speciale, în vederea adaptării la noile cerințe ale mediului de securitate contemporan. Acest proces a arătat adaptabilitatea și eficiența strategiilor militare, subliniind rolul esențial al FOS în războiul împotriva grupărilor armate ilegale, cu rezultate rapide și eficiente în condițiile unei situații instabile și în continuă schimbare [212, p.6].

Operațiile din Irak: Lecții învățate din Afganistan

Conceptul de utilizare a FOS în cadrul operației „Libertatea Irakului” a fost inspirat din lecțiile învățate din Afganistan, incluzând misiuni de luptă și de sprijin. Exemple notabile de misiuni ale FOS în Irak sunt:

- Operația „Hammer North”: Capturarea unui centru fortificat de antrenament la granița cu Iranul, realizată cu ajutorul forțelor kurde „Peshmerga”.
- Operația „Sprint”: Localizarea și distrugerea instalațiilor de rachete „Scud” din apropierea orașului Nukhayb.
- Capturarea lui Saddam Hussein: O realizare majoră a operatorilor FOS, obținută printr-o combinație de operații clandestine și tactici psihologice [183].

Concluzii

Analiza operațiilor din Afganistan și Irak demonstrează eficiența sporită a FOS în gestionarea crizelor complexe.

Adaptabilitatea Forțelor pentru Operații Speciale, alături de procesul de redistribuire a misiunilor între structurile convenționale și cele speciale, reflectă flexibilitatea crescută a strategiilor militare contemporane și evidențiază rolul esențial al acestor forțe în asigurarea securității la nivel global.

Operațiile Forțelor pentru Operații Speciale în Libia: Evaluare și Lecții Învățate

Experiențele operaționale acumulate de Forțele pentru Operații Speciale în teatrele de operații din Afganistan și Irak au fost valorificate cu succes în cadrul intervenției militare din Libia, cunoscută sub denumirea de „Operation Odyssey Dawn”. Inițiată sub administrația președintelui Barack Obama, această campanie militară a avut ca obiectiv sprijinirea forțelor de opoziție în eforturile lor de înlăturare a regimului autoritar condus de Muammar Gaddafi. Obiectivele primare ale FOS au vizat activități de culegere a informațiilor, furnizarea de sprijin direct grupărilor revoluționare și desemnarea țintelor strategice pentru atacuri aeriene coordonate [162, p.15].

Rolul Forțelor pentru Operații Speciale în Teatrul Libian

Activitatea FOS în Libia a fost caracterizată printr-un spectru extins de misiuni tactice, desfășurate într-o manieră integrată și cu un grad ridicat de complexitate:

Instruirea și sprijinirea forțelor insurgente: În condițiile unui nivel inițial redus de pregătire și echipare a forțelor de opoziție, FOS au desfășurat programe intensive de instruire, contribuind la creșterea capacității operaționale a acestora. În urma a aproximativ două luni de pregătire, forțele revoluționare au dobândit capabilități tactice sporite, reușind să obțină câștiguri teritoriale semnificative [96, p.13].

Evacuarea cetățenilor: FOS au asigurat ex-filtrarea în condiții de securitate a cetățenilor americani și ai statelor membre NATO, precum și evacuarea tactică a luptătorilor opoziției din zone de risc major.

Determinarea și neutralizarea țintelor strategice: Operatorii FOS au identificat, localizat și desemnat obiective de interes militar pentru atacuri aeriene de precizie, vizând infrastructura strategică și capacitățile de luptă ale regimului Gaddafi.

Misiuni de recunoaștere și comunicații: FOS au efectuat operații de recunoaștere în profunzime, stabilind totodată canale de comunicare eficiente între opoziția libiană și structurile de comandă NATO, facilitând coordonarea eforturilor militare, inclusiv în cadrul asaltului final asupra orașului Tripoli.

Operații psihologice: Campaniile de influență și dezinformare derulate de FOS au vizat demoralizarea forțelor loiale regimului, prin diseminarea de mesaje media și materiale psihologice menite să submineze sprijinul intern pentru conducerea lui Gaddafi.

Utilizarea tehnologiei avansate: Submarinele de tip „Ohio”, adaptate pentru operații speciale, au oferit un avantaj strategic prin asigurarea mobilității, autonomiei logistice (până la 90 de zile) și protecției forțelor de intervenție. Integrarea tehnologiilor moderne a contribuit la eficiența operațională și reducerea riscurilor [162, p.23].

Concluzii și Lecții Învățate

Succes operațional: Înlăturarea regimului Gaddafi a reprezentat o victorie tactică majoră pentru NATO și partenerii săi.

Valoarea doctrinară a operațiilor speciale: Campania a demonstrat eficiența utilizării FOS în tandem cu sprijinul aerian de precizie, reducând necesitatea implicării directe a trupelor convenționale.

Provocările post-conflict: Deși obiectivul militar a fost atins, Libia a intrat ulterior într-o fază prelungită de instabilitate politică și socială, marcată de fragmentarea actorilor locali și perpetuarea conflictului intern.

Rolul important al FOS în conflict: Operația a subliniat importanța flexibilității, preciziei și capacității de integrare interinstituțională a FOS în cadrul strategiilor militare contemporane.

Operațiile Speciale ale SUA în Siria

Începând cu anul 2014, sub auspiciile operației „Operation Inherent Resolve” (OIR), Statele Unite ale Americii, împreună cu aliații săi, au declanșat o campanie militară complexă în Siria, având ca obiective principale combaterea organizației teroriste Statul Islamic (ISIS), sprijinirea opoziției față de regimul condus de Bashar al-Assad și stabilizarea zonelor eliberate [80].

Misiunile FOS în cadrul operației OIR

Sprijinirea opoziției locale: FOS au desfășurat activități de instruire, consiliere și asistare a unor grupări precum Forțele Democratice Siriene (SDF), în vederea consolidării capacității de luptă împotriva regimului și a entităților teroriste.

Operații de culegere a informațiilor: Utilizând rețele umane și mijloace tehnologice avansate, FOS au colectat informații esențiale privind mișcările și structura de comandă a inamicului, sprijinind luarea deciziilor tactice.

Operații psihologice: Campaniile de influență au fost utilizate pentru a submina legitimitatea regimului Assad și pentru a stimula sprijinul populației față de opoziție, prin difuzarea de mesaje adaptate cultural.

Neutralizarea liderilor ISIS: FOS au executat operații de tip raid asupra unor lideri-cheie ai ISIS, printre care și Abu Sayyaf, responsabil de finanțarea organizației, diminuând capacitatea operațională a grupării în regiuni precum Deir ez-Zor și Raqqa.

Cooperare internațională: Prin intermediul SOJTF, FOS americane au coordonat activitățile cu alte structuri pentru operații speciale ale aliaților, optimizând eficiența generală a campaniei [240].

Rezultate și Evaluare Critică

Realizări strategice: Campania a dus la reducerea considerabilă a influenței ISIS, precum și la consolidarea unor structuri locale capabile să acționeze în medii de conflict asimetric.

Limitări sistemice: Menținerea regimului Assad, susținut activ de Federația Rusă și Iran, precum și fragmentarea opoziției siriene, au afectat negativ eficiența operațiilor pe termen lung.

Lecții doctrinare: Operațiile din Siria au subliniat importanța integrării sprijinului local și a superiorității informaționale în conflicte de tip hibrid. Modelul colaborării dintre forțele pentru operații speciale, aviație și actorii locali poate constitui un precedent pentru viitoare intervenții în medii instabile [16, p.5].

Scenarii de utilizare a Forțelor pentru Operații Speciale ruse în conflictul din Siria și implicațiile strategice

Implicarea Federației Ruse în conflictul sirian a marcat o etapă semnificativă în evoluția operațiilor speciale moderne, reprezentând un caz emblematic de proiecție a forței prin intermediul Forțelor pentru Operații Speciale (FOS). Acestea au fost utilizate într-un spectru larg de misiuni, în scopul consolidării regimului președintelui Bashar al-Assad, menținerii influenței ruse în Orientul Mijlociu și redefinirii echilibrului de putere regional [101].

Scenarii operaționale implementate de Federația Rusă

Operații de asistență militară a FOS rusești au fost angajate în activități de consiliere, instruire și sprijin direct pentru Forțele Armate Siriene și milițiile pro-Assad. Aceste acțiuni au vizat profesionalizarea trupelor guvernamentale și eficientizarea operațiilor împotriva opoziției armate și a grupării teroriste Daesh.

Operații directe în teren: Unitățile FOS au participat activ în zone cu valoare strategică ridicată – precum Palmira – contribuind la recucerirea acestora prin acțiuni directe de luptă. Misiunile au presupus identificarea țintelor, ghidarea loviturilor aeriene și desfășurarea de lupte la sol [137].

Eliminarea liderilor opoziției: Operațiile speciale au inclus misiuni de identificare, localizare și neutralizare a liderilor grupărilor rebele. Aceste misiuni, executate cu mijloace chirurgicale și de infiltrare, au vizat destabilizarea și demoralizarea adversarului.

Protecția infrastructurii strategice: FOS au fost responsabile pentru asigurarea securității unor obiective militare critice, precum baza aeriană Hmeimim, garantând desfășurarea fără întreruperi a operațiilor aeriene și logistice ruse în regiune [132].

Un exemplu relevant privind capacitatea FOS de a acționa în condiții complexe îl constituie operația desfășurată după doborârea unui bombardier Su-24 de către aviația turcă (24 noiembrie 2015) [85, p.139]. Misiunea de salvare a inclus ex-filtrarea personalului aeronavei și a echipajului elicopterului Mi-8, implicat în acțiunea de recuperare. Cooperarea cu forțele speciale siriene și cu milițiile locale pro-regim a fost determinantă pentru reușita acestei operații, ilustrând capacitatea FOS de a opera într-un cadru multinațional și interinstituțional.

De asemenea, FOS rusești au desfășurat misiuni umanitare, inclusiv protejarea convoaielor de ajutor și a personalului umanitar în zone eliberate. Difuzările mass-media (ex. „Rusia-24”, decembrie 2016) au confirmat participarea directă a acestor unități în luptele din Alep, indicând o recunoaștere oficială a rolului lor în strategia militară rusă [132].

Implicarea altor actori regionali prin intermediul FOS

Conflictele moderne au favorizat o implicare tot mai activă a actorilor regionali, care au recurs la utilizarea Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) ca principală modalitate de proiecție a puterii și protejare a intereselor strategice. În acest context, mai multe state din regiune au integrat FOS în operații transfrontaliere și în susținerea grupurilor aliate, contribuind astfel la modificarea echilibrului de putere din Orientul Mijlociu [240].

Turcia a fost un actor important în acest sens, desfășurând propriile unități FOS în cadrul unor operații majore menite să contracareze amenințările provenite din partea grupărilor kurde, considerate de Ankara drept organizații teroriste. În 2016, Turcia a lansat operația „Scutul Eufratului”, cu scopul de a distruge pozițiile Statului Islamic (ISIS) și de a înfrunta grupările kurde

YPG/PKK, care activează în nordul și estul Siriei. Acest tip de operațiune a subliniat utilizarea FOS într-o zonă de conflict complexă, în care intervențiile externe și politicile regionale erau în continuă schimbare [230]. De asemenea, în 2018, Turcia a desfășurat operațiunea Ramura de Măslin, axată pe controlul regiunii Afrin din Siria, o zonă dominată de grupările kurde YPG [55]. Prin aceste operațiuni, FOS turcești au demonstrat eficiență în realizarea unor obiective strategice prin atacuri rapide și precise, dar și prin stabilirea unor relații de colaborare cu grupurile armate locale favorabile, ceea ce le-a permis să își protejeze interesele și să stabilească o zonă tampon la granița sudică a Turciei.

Iran, la rândul său, a demonstrat un angajament semnificativ prin utilizarea Forței Quds, o unitate de elite a Gărzilor Revoluționare Islamice (IRGC), în scopul de a sprijini regimul Assad în războiul civil din Siria [14]. Prin intervenții directe și acțiuni sub acoperire, Iranul a consolidat rețelele de miliții šiite din Siria și din alte părți ale regiunii, jucând un rol important în menținerea regimului lui Bashar al-Assad la putere. Acțiunile Forței Quds nu s-au limitat doar la sprijinul direct în conflict, ci au implicat și extinderea influenței Iranului în regiune prin strategii de militarizare a structurilor locale, un factor care a contribuit semnificativ la escaladarea violențelor și complexitatea războiului sirian[161].

În acest peisaj geopolitic complex, Israel a continuat să desfășoare misiuni de precizie pentru a contracara influența iraniană în Siria și în apropierea graniței sale. Israelul a recurs frecvent la operații de neutralizare a transporturilor de armament iranian destinate grupării Hezbollah din Liban, evitând astfel consolidarea unei infrastructuri militare ostile chiar pe granița sa [225, pp.103-142]. Aceste acțiuni subliniază capacitatea FOS israeliene de a executa lovituri precise și de a perturba livrările de echipamente strategice, fără a escalada conflictul într-o confruntare deschisă cu regimul sirian sau cu Iranul. Aceste operații nu doar că au protejat securitatea națională a Israelului, dar au avut și un impact semnificativ asupra relațiilor geopolitice regionale, consolidându-i poziția ca principal actor regional capabil să dispună de o forță de reacție rapidă și eficientă.

Astfel, implicarea acestor actori regionali prin intermediul FOS evidențiază tendința emergentă de a utiliza unități speciale pentru a desfășura operații în afaceri de securitate națională și influențarea situațiilor regionale fără a implica direct forțele convenționale sau a crea o escaladare deschisă a conflictului. Utilizarea FOS a permis acestor state să-și protejeze interesele strategice și să intervină rapid în regiuni instabile, într-o perioadă marcată de conflicte asimetrice și de o competiție geopolitică acerbă.

Conflictul sirian a oferit un context operațional complex și dinamic, în care Forțele pentru Operații Speciale (FOS) au fost utilizate într-o varietate de moduri, validând și consolidând o serie

de lecții esențiale privind eficiența și implicațiile strategice ale acestor unități în conflictele moderne, în special în conflictele asimetrice și în cadrul războaielor neconvenționale [174]. Lecțiile învățate din acest conflict sunt deosebit de valoroase pentru a înțelege rolul FOS într-un mediu operațional fluid și în continuă schimbare.

Flexibilitatea în conflictele asimetrice [240]:

Una dintre lecțiile fundamentale învățate din utilizarea FOS în conflictul sirian a fost adaptabilitatea lor în fața provocărilor impuse de conflictele asimetrice. FOS s-au dovedit extrem de eficiente în mediile complexe și variate, cum ar fi zonele urbane dens populate, terenurile montane greu accesibile și regiunile deșertice, demonstrând o versatilitate operațională remarcabilă. Unitatea și capabilitățile lor le-au permis să desfășoare o combinație eficientă de misiuni ofensive, activități informative și sprijin logistic, aspecte esențiale în cadrul războaielor neconvenționale. De asemenea, FOS au fost esențiale pentru realizarea unor lovituri precise asupra unor ținte strategice, fără a implica riscuri majore de escaladare a conflictului, având un impact disproporționat față de resursele utilizate. În acest sens, FOS au demonstrat capacitatea de a acționa rapid, eficient și cu un grad ridicat de disimulare în fața adversarilor superiori ca număr și echipament, o caracteristică definitorie a conflictelor asimetrice.

Integrarea tehnologică avansată [159]:

Un alt aspect esențial al utilizării FOS în Siria a fost integrarea tehnologiilor avansate. Folosirea dronelor pentru supravegherea continuă a terenului și pentru atacuri precise a fost un element cheie în eficiența acestor unități. Tehnologiile de comunicații criptate și de senzori moderni au sporit semnificativ capacitatea de reacție a FOS, asigurând un schimb rapid de informații și coordonare eficientă între diferitele elemente ale unității. Armamentul de ultimă generație, inclusiv armele de precizie, a permis executarea misiunilor cu un grad ridicat de letalitate și eficiență, reducând riscurile pentru personalul propriu și pentru civili. Integrarea acestora în structurile FOS a adus o îmbunătățire semnificativă a capabilităților tactice, permițând acestor unități să răspundă rapid la schimbările rapide din câmpul de luptă și să pună în aplicare strategii complexe într-un mod adaptabil.

Cooperarea cu actori locali [195, p.IV-15]:

Un alt factor determinant pentru succesul operațiilor desfășurate de Forțele pentru Operații Speciale în Siria a fost cooperarea strânsă cu forțele locale, acestea reprezentând un element esențial într-un conflict caracterizat de prezența a numeroase grupuri armate și actori locali cu influență semnificativă în dinamica regională. Parteneriatele cu diverse grupări locale, fie ele unități militare, grupuri de rezistență sau forțe de securitate, au contribuit la creșterea eficienței tactice a FOS, oferindu-le informații valoroase și sprijin logistic direct [119]. Totuși, această formă

de cooperare a generat multiple provocări în ceea ce privește coordonarea și controlul operațional, în special într-un mediu instabil, marcat de loialități fluctuante și de tensiuni politice sau etnice, factori care pot influența negativ coeziunea și eficiența alianțelor tactice. Menținerea unui control strâns asupra acestor parteneriate și asigurarea unei coeziuni în rândul forțelor locale au fost esențiale pentru succesul pe termen lung al operațiunilor, provocând în același timp o necesitate constantă de a evalua și ajusta strategia de cooperare.

În concluzie, conflictul sirian a oferit o platformă de testare pentru modalitățile de operare ale FOS în condiții complexe și dinamice, iar lecțiile învățate au relevat importanța flexibilității operaționale, integrării tehnologiilor avansate și gestionării complexe a colaborărilor cu actori locali. Aceste lecții sunt esențiale pentru viitorul utilizării FOS în conflicte similare și pentru adaptarea continuă a acestora la noile provocări din domeniul securității globale.

Conflictul din Georgia din august 2008, cunoscut în literatura de specialitate și sub denumirea de „războiul 888”, a marcat un punct de inflexiune în evoluția Forțelor Armate ale Federației Ruse [124]. Acesta a scos la iveală numeroase vulnerabilități în ceea ce privește structura, organizarea, dotarea și capacitatea de reacție a armatei ruse, determinând conducerea politico-militară de la Moscova să inițieze un amplu proces de reformă a sistemului militar începând cu toamna aceluiași an. Reformele implementate ulterior s-au concentrat pe modernizarea echipamentelor, profesionalizarea personalului, restructurarea unităților și consolidarea infrastructurii logistice. Până în primăvara anului 2014, aceste măsuri au început să producă efecte tangibile, conferind Forțelor Armate ale Federației Ruse o capacitate operațională net superioară celei din perioada anterioară anului 2008 [133].

Principalele direcții de modernizare între 2008 și 2014 pot fi sintetizate astfel:

Modernizarea echipamentelor: Ca răspuns direct la deficiențele identificate în timpul operațiilor din Georgia, Rusia a accelerat procesul de înzestrare a Forțelor Armate cu tehnică de luptă de generație nouă, incluzând vehicule blindate modernizate, aeronave multifuncționale, sisteme de comunicații securizate și armament de precizie ridicată.

Reorganizarea structurală: Reforma militară a vizat reducerea numărului excesiv de mari unități și formarea unor structuri mai compacte, flexibile și mobile, capabile să desfășoare acțiuni operative cu timp de reacție semnificativ redus, adaptate cerințelor conflictelor moderne[124].

Profesionalizarea efectivului militar: Înlocuirea treptată a sistemului bazat pe recrutare cu personal militar profesionist a contribuit la creșterea nivelului de pregătire, coeziune și eficiență în execuția misiunilor tactice și operaționale.

Consolidarea infrastructurii logistice și intensificarea exercițiilor militare: Între 2008 și 2014, Federația Rusă a investit considerabil în dezvoltarea infrastructurii de sprijin logistic, în

paralel cu organizarea unor exerciții militare complexe, de amploare, menite să testeze capacitatea de mobilizare și interoperabilitate a forțelor în contexte de criză [85, p.86].

În cadrul conflictului din Ucraina și, în special, al anexării peninsulei Crimeea în 2014, Forțele pentru Operații Speciale au deținut un rol determinant în implementarea unei strategii hibride menite să evite o confruntare militară directă și să limiteze reacția comunității internaționale. Această acțiune a marcat o schimbare semnificativă în modul de proiecție a puterii militare, prin utilizarea unor tactici subtile și eficiente, care au vizat dezorganizarea sistemului defensiv ucrainean și capturarea rapidă a infrastructurii strategice, fără o declarare oficială a războiului [153].

Scenariul operațional s-a bazat pe infiltrarea unor forțe speciale neidentificabile – denumite ulterior „omuleții verzi” – care au purtat uniforme fără însemne și au acționat în coordonare cu elemente locale pro-ruse, dar și cu structuri paramilitare și agenți ai serviciilor de informații. Principalele misiuni ale acestor unități au fost ocuparea instituțiilor guvernamentale, blocarea comunicațiilor, controlul aeroporturilor și al bazelor militare, precum și izolarea fizică și informațională a peninsulei. Această abordare a urmărit obținerea unui efect strategic prin mijloace tactice limitate, într-un interval scurt de timp, fără declanșarea unei rezistențe semnificative [125].

Din perspectiva doctrinară, operațiile desfășurate în Crimeea au ilustrat caracteristicile definitorii ale unui conflict de tip hibrid: combinarea mijloacelor militare cu cele nemilitare (informaționale, economice și psihologice), desfășurarea acțiunilor sub pragul conflictului convențional, negarea implicării directe și utilizarea eficientă a efectului de surpriză. FOS au reprezentat componenta principală în această ecuație, fiind capabile să acționeze în medii contestate, în condiții de ambiguitate și cu un nivel ridicat de autonomie.

În analiza post-factum a conflictului, pot fi identificate mai multe scenarii tipice de întrebuintare a FOS în astfel de contexte: (1) operații de influență și destabilizare politică în sprijinul obiectivelor strategice; (2) operații de tip A2/AD (anti access/area denial), care vizează negarea accesului inamicului la infrastructuri critice; (3) acțiuni subversive menite să submineze autoritatea guvernului central; și (4) sprijinirea forțelor locale afiliate prin instruire, consiliere și dotare logistică. Aceste scenarii evidențiază versatilitatea și eficiența forțelor speciale în cadrul strategiilor hibride, precum și capacitatea lor de a influența decisiv cursul unui conflict fără a declanșa, formal, o stare de război [98, pp.19-23].

Operaționalizarea acestor scenarii în Crimeea a demonstrat nu doar nivelul înalt de pregătire al FOS, ci și o coordonare complexă între diverse instrumente ale puterii: militare, informaționale, politice și diplomatice. Această sinergie a permis atingerea obiectivelor strategice

cu costuri minime și fără o rezistență militară majoră, ceea ce transformă modelul utilizat în Crimeea într-un caz emblematic de succes în aplicarea doctrinei războiului hibrid.

Elemente esențiale ale operației:

Capturarea obiectivelor strategice: Forțele implicate au executat acțiuni rapide și perfect sincronizate pentru preluarea controlului asupra infrastructurii critice (aeroporturi, clădiri guvernamentale, baze militare), evitând în mod deliberat utilizarea forței letale.

Neutralizarea structurilor militare ucrainene: Unitățile militare ale Ucrainei au fost blocate, izolate sau dezarmate, limitându-se capacitatea acestora de reacție și reducând astfel riscul escaladării conflictului.

Controlul situației tactice și psihologice: Printr-o combinație de manevre informative, demonstrații de forță și măsuri de stabilizare, forțele ruse au reușit să mențină un climat de relativă ordine, creând totodată o presiune psihologică constantă asupra autorităților ucrainene și a populației.

Efectul de surpriză strategică: Tactica implementată a generat un șoc operațional în rândul decidenților politici și militari occidentali, fiind percepută ca o formă sofisticată de război hibrid [234].

Cronologia principalelor evenimente:

23 februarie 2014: În contextul schimbării de regim din Ucraina, la Sevastopol este organizat un miting prorusesc care îl desemnează pe Alexei Cialî drept „primar al poporului”. Sunt constituite primele structuri de autoapărare, dar fără indicii clare privind o eventuală intervenție rusă.

25 februarie 2014: Primele unități ale forțelor speciale ruse, neidentificate oficial, sunt debarcate în Crimeea de pe nava „Nikolai Filcenkov” [153]

26–27 februarie 2014: Clădirea Parlamentului Crimeii este ocupată de persoane înarmate neidentificate. Concomitent, Federația Rusă demarează exerciții militare de amploare în Districtele Militare Centru și Vest, în scopul dezinformării și mascării intențiilor reale.

28 februarie – 1 martie 2014: Spațiul aerian este închis, iar numeroase aeronave și elicoptere sunt desfășurate în regiune. Unitățile speciale ocupă infrastructura militară ucraineană, împiedicând mobilizarea și reacția forțelor naționale [125].

Caracteristici distinctive ale operației: Operația s-a remarcat printr-un nivel ridicat de „maskirovka” – doctrină rusească de dezinformare, camuflare și manipulare strategică, fundament al gândirii militare sovietice și post-sovietice. În contrast cu doctrina occidentală a intervenției transparente (precum în Irak, Kosovo sau Afganistan), Federația Rusă a reușit să disimuleze complet intențiile și să își impună obiectivele într-un timp scurt și cu resurse limitate [137].

Factori determinanți ai eficienței operației:

- Planificare riguroasă și coordonare operațională impecabilă.
- Prelucrare informațională și psihologică a populației locale, menită să reducă rezistența.
- Disciplina și capacitatea de reacție a forțelor speciale ruse implicate.

Context geostrategic complementar: Pe fondul desfășurării acțiunilor din Crimeea, în Marea Mediterană s-a constatat o redistribuire strategică a forțelor navale ruse. Gruparea navală constituită în jurul portavionului Amiral Kuznețov și crucișătorului Petr Velikii a reprezentat un echilibru de putere față de forțele americane, conduse de portavionul George Bush, transmițând un semnal disuasiv clar în fața unei posibile intervenții occidentale [135].

Lecții învățate din conflictul din Ucraina și implicațiile pentru securitatea regională

Conflictul din Ucraina, în special în contextul anexării peninsulei Crimeea, a oferit o serie de lecții importante pentru utilizarea Forțelor pentru Operații Speciale în conflictele moderne, caracterizate prin complexitatea și ambiguitatea războaielor hibride. Aceste lecții nu doar că au influențat strategia de război a statelor implicate direct, dar au avut un impact semnificativ asupra arhitecturii de securitate regională și internațională [147].

Rezultatele operaționale relevă importanța operațiilor de influență strategică și de destabilizare politică, care pot fi desfășurate fără declanșarea unui conflict deschis. În Crimeea, FOS au demonstrat capacitatea de a destabiliza rapid structurile politice interne ale unui stat, prin acțiuni precise și coordonate, care nu au necesitat un angajament militar masiv. Acest tip de operații, care combină războiul informațional, intervenția secretă și manipularea structurilor guvernamentale se dovedește a fi extrem de eficient în condițiile unui conflict hibrid. Lecția importantă pentru statele din regiune și nu numai este că securitatea națională nu mai depinde doar de Forțele Armate convenționale, ci și de capacitatea de a răspunde rapid și eficient la astfel de atacuri subtile și indirecte [97].

În ceea ce privește securitatea regională, acest conflict a subliniat vulnerabilitățile statelor cu frontiere expuse sau cu minorități etnice și politice susceptibile la influențe externe. În acest sens, statele din Europa de Est și din fostele republici sovietice au început să-și revizuiască strategiile de apărare, acordând o atenție deosebită dezvoltării și consolidării propriilor FOS. De asemenea, alianțele regionale și internaționale, cum ar fi NATO, au început să integreze mai eficient FOS în strategiile lor de apărare, recunoscând importanța acestora în contracararea amenințărilor hibride [218].

Experiența Ucrainei în utilizarea Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) oferă un cadru valoros de referință pentru reformarea și modernizarea structurilor similare din regiune, inclusiv

pentru Republica Moldova. Conflictul ruso-ucrainean a evidențiat potențialul strategic uriaș al FOS într-un mediu de război hibrid, demonstrând că aceste forțe pot avea un impact disproporționat față de dimensiunea lor numerică atunci când sunt bine instruite, echipate și integrate într-un concept operațional coerent [155].

Tactici precum sabotajul logistic, operațiile de recunoaștere avansată, influențarea psihologică a inamicului și sprijinul acordat forțelor locale sau partizanilor au reprezentat componente esențiale în încetinirea și destabilizarea mașinăriei de război ruse. Această experiență confirmă faptul că FOS sunt actorii ideali pentru a răspunde provocărilor de natură hibridă, acționând în zonele gri ale dreptului internațional, în adâncimea dispozitivului inamic și în strânsă legătură cu populația civilă din teritoriile ocupate.

Integrarea tendințelor contemporane în dezvoltarea FOS naționale

Având în vedere cele expuse, devine clar că Republica Moldova trebuie să-și fundamenteze dezvoltarea FOS pe lecțiile oferite de războiul din Ucraina, în paralel cu tendințele globale privind utilizarea acestor forțe în conflictele moderne. Astfel, se conturează câteva direcții esențiale [28]:

- Flexibilitate și adaptabilitate operațională, pentru a face față atât unor scenarii convenționale, cât și unor provocări hibride sau cibernetice;
- Investiții în tehnologie (drone, comunicații criptate, senzori ISR), pentru a reduce decalajele față de adversari superiori numeric;
- Interoperabilitate cu structuri internaționale, în special în cadrul exercițiilor și misiunilor multinaționale;
- Instruire specializată în colaborare cu parteneri NATO, cu accent pe tactici de guerilă, contra-insurgență și recunoaștere de profunzime;
- Utilizarea FOS ca multiplicatori de forță, în special în sprijinul forțelor convenționale sau al structurilor de protecție civilă în caz de criză.

Conflictul din Ucraina a accelerat transformarea conceptuală a Forțelor pentru Operații Speciale, confirmând rolul lor decisiv în gestionarea amenințărilor asimetrice și în obținerea unui avantaj strategic chiar și în condiții de inferioritate numerică. În același timp, acesta reprezintă un catalizator pentru reformele militare din alte state aflate în proximitatea conflictului – inclusiv Republica Moldova –, care trebuie să înțeleagă că FOS nu sunt doar un element de elită al Forțelor Armate, ci un instrument strategic indispensabil pentru apărarea națională și pentru protejarea suveranității în fața războiului modern.

Adaptarea Forțelor pentru Operații Speciale ale altor state la noile paradigme ale războiului hibrid

Pe măsură ce noile paradigme de conflict hibrid continuă să evolueze, multe state și-au adaptat doctrinele și structurile FOS pentru a răspunde provocărilor emergente. În urma conflictului din Ucraina, unele dintre cele mai importante ajustări ale acestor forțe includ integrarea unor capacități avansate de război informațional și cibernetic, precum și o concentrare mai mare pe operațiuni de tip „denial” și „deception” [218].

De exemplu, statele membre NATO au intensificat colaborarea în domeniul schimbului de informații și al instruirii FOS pentru a se pregăti mai bine pentru conflictele de tip hibrid. Aceste forțe sunt acum antrenate nu doar în tehnici de luptă convențională și neconvențională, ci și în gestionarea fluxurilor de informații, în contracararea dezinformării și în operarea în medii digitale complexe. Capacitatea de a desfășura operații ciberneticе și de a influența percepțiile publice a devenit esențială, iar FOS au fost echipate cu instrumente tehnologice avansate pentru a interveni rapid în astfel de domenii [242, p.56].

De asemenea, unele state au dinamizat dezvoltarea unor unități FOS mai flexibile, capabile să opereze independent sau în coordonare cu forțele convenționale, dar și cu actori non-statali. În acest context, FOS trebuie să răspundă rapid la provocările de securitate emergente, să protejeze infrastructuri critice și să dezvăluie sau să combată amenințările ciberneticе și informaționale care pot destabiliza o națiune.

Implicarea FOS în strategii multilaterale și cooperarea internațională

Un alt aspect important derivat din analiza conflictului din Ucraina este recunoașterea rolului esențial pe care FOS îl deține în cadrul strategiilor multilaterale. Într-un mediu de securitate globalizat, FOS nu mai acționează doar sub comandă națională, ci din ce în ce mai mult în cadrul unor coaliții internaționale [239]. Participarea la operații comune, precum cele desfășurate sub egida NATO sau a altor alianțe regionale, a devenit o componentă esențială pentru dezvoltarea și actualizarea capabilităților acestora.

În acest sens, coordonarea și interoperabilitatea FOS între diverse state devin factori hotărâtori pentru succesul misiunilor internaționale. Lecțiile învățate din Ucraina subliniază importanța unei abordări comune și a unor standarde operaționale armonizate, care să permită răspunsuri rapide și eficiente în fața unei game largi de amenințări hibride.

Tendențe viitoare privind utilizarea FOS

Analiza doctrinelor politico-militare ale principalelor puteri internaționale, inclusiv Statele Unite ale Americii (SUA), NATO [140] și Federația Rusă, arată o tendință clară de amplificare a rolului Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în conflictele contemporane. Într-un context marcat de evoluția rapidă a tehnologiilor și de dinamica schimbărilor geopolitice, FOS au evoluat de la un instrument de intervenție punctiformă la un vector strategic de proiecție a puterii și

influenței. În această direcție, literatura de specialitate identifică mai multe tendințe emergente ce reflectă schimbările în peisajul securității globale și în modul în care statele abordează conflictele moderne [175, pp.56-68].

Una dintre principalele tendințe observate este estomparea granițelor dintre nivelurile strategic, operațional și tactic. În trecut, aceste nivele de comandă și operare erau strict separate, fiecare având roluri distincte și funcții clare. Cu toate acestea, în urma analizelor privind conflictele recente, cum ar fi intervențiile în Ucraina, Siria și Afganistan, s-a evidențiat o integrare mai strânsă a acțiunilor la toate aceste nivele. Conform cercetărilor efectuate de autori precum David E. Johnson, această evoluție este direct legată de creșterea complexității și rapidității operațiilor din conflictele hibride, care impun o flexibilitate crescută în coordonarea și integrarea diferitelor acțiuni. Astfel, FOS nu mai sunt doar o componentă a operațiilor tactice sau de intervenție punctuală, ci devin esențiale în implementarea unor strategii complexe, adaptabile la multiple nivele ale conflictului [192].

Un alt element semnificativ identificat este preponderența operațiilor ofensive, sub pragul conflictului declarat. În cadrul războaielor hibride, statelor nu le este întotdeauna convenabil sau strategic să declare oficial un conflict, din diverse motive politice sau economice. Astfel, FOS sunt adesea utilizate pentru a desfășura acțiuni rapide și precise, fără a atinge pragul unui conflict deschis. Michael G. Vickers și alți strategii subliniază faptul că aceste operații pot include sabotaje, sprijinirea grupurilor insurgente, acțiuni de dezinformare și atacuri cibernetice. FOS, fiind extrem de specializate și capabile să opereze sub acoperire, sunt un instrument ideal pentru atingerea unor obiective strategice în acest tip de război nedeclarat [251].

Un alt factor semnificativ subliniat de literatura de specialitate este combinarea metodelor tradiționale cu cele neregulate în cadrul unor acțiuni hibride. Potrivit analizei lui Frank G. Hoffman, acest amestec între tactici convenționale și neregulate reprezintă un aspect definitoriu al noilor paradigme de război, unde FOS îndeplinesc atât roluri de intervenție rapidă, cât și de implementare a unor strategii de destabilizare pe termen lung [182, p.16]. În acest tip de conflicte hibride, FOS sunt utilizate pentru a integra metodele clasice de luptă, precum atacurile directe, cu tehnici asimetrice, cum ar fi războiul informațional, războiul cibernetic și operațiile psihologice. Astfel, se creează o abordare mai fluidă, mai greu de contracarat, ce maximizează eficiența în fața adversarilor care nu respectă convențiile tradiționale de război.

O altă tendință semnificativă este adaptarea constantă a FOS la medii operaționale fluide și multidimensionale. Conflictul modern presupune o interacțiune constantă între diverse domenii, cum ar fi cel terestru, aerian, maritim și, din ce în ce mai frecvent, cel cibernetic. Potrivit lui John Arquilla, FOS sunt din ce în ce mai dotate cu tehnologii avansate, inclusiv drone, sisteme

autonome și soluții de comunicare criptate, care le permit să opereze într-un mediu extrem de dinamic și interconectat. Capacitatea lor de a interveni rapid și de a se adapta la aceste medii complexe le conferă un avantaj strategic important în fața amenințărilor hibride, care sunt adesea dispersate și în continuă schimbare [148, pp.369-386].

În cele din urmă, aceste tendințe subliniază faptul că Forțele pentru Operații Speciale nu se mai limitează la rolul de instrument exclusiv al intervențiilor punctuale sau al unităților de elită destinate operațiilor izolate. În schimb, acestea sunt văzute acum ca un element esențial în proiecția globală a puterii și influenței. Războiul hibrid și războaiele de tip neregulat au transformat FOS într-un instrument cheie pentru a exercita influență într-un mod subtil, dar eficient, pe tot globul [32]. Studiile recente indică faptul că Forțele pentru Operații Speciale vor continua să joace un rol esențial în acest proces de transformare, având un impact semnificativ asupra securității globale și a relațiilor internaționale, în special în contextul în care conflictele contemporane devin tot mai interconectate și mai complexe.

Astfel, pe măsură ce conflictele se modernizează și se diversifică, Forțele pentru Operații Speciale se vor adapta și vor evolua pentru a răspunde noilor provocări. Capacitatea acestora de a integra rapid tehnologia de vârf, de a opera sub diverse forme de război (informațional, cibernetic, psihologic) și de a răspunde eficient în diverse scenarii va fi hotărâtoare pentru succesul FOS pe termen lung.

2.4 Scenariu operativ-tactic privind întrebuințarea Forțelor pentru Operații Speciale ale Armatei Naționale în contextul unui conflict hibrid

Scenariul, ca instrument esențial al procesului de instruire și pregătire militară, reprezintă un cadru conceptual bine structurat, destinat simulării unor situații complexe, ce vizează pregătirea personalului militar pentru a răspunde în mod adecvat amenințărilor contemporane [5]. În Armata Națională, acesta îmbină elemente de artă militară, știință militară și experiența practică a planificatorilor, având următoarele caracteristici și funcții principale:

1. Scenariul – definiție și scop

Conform reglementărilor militare, scenariul este definit astfel: „Un cadru conceptual ipotetic prin care se configurează o situație probabilă de criză în domeniul securității sau de altă natură, de nivel strategic, operativ sau tactic, generată de amenințări militare sau non militare care afectează interesele Republicii Moldova” [1].

A. Obiectivele scenariului

Introducerea personalului militar în situații complexe pentru rezolvarea unor probleme strategice, operative sau tactice.

Oferirea unei perspective integrate asupra relației dintre amenințările militare și cele non militare asupra securității naționale.

Crearea unui mediu de instruire bazat pe simulări realiste care dezvoltă capacitățile decizionale ale participanților.

B. Nivelurile scenariilor

Strategic: Analizează răspunsuri la amenințări care afectează securitatea națională și stabilitatea regională.

Operativ: Vizează coordonarea forțelor într-o regiune specifică, cu accent pe sincronizarea acțiunilor militare.

Tactic: Se concentrează pe acțiuni punctuale, cum ar fi luptele sau intervențiile directe în teren [5].

2. Caracteristici ale scenariilor militare

A. Flexibilitate și adaptabilitate

Scenariile sunt construite astfel încât să permită o gamă variată de evoluții, în funcție de modul în care participanții aleg să acționeze.

Posibilitatea ajustării factorilor determinanți pe parcurs, pentru a reflecta schimbări dinamice ale mediului operațional.

B. Factori determinanți

Scenariile se bazează pe analiza unor elemente-cheie:

Amenințări externe sau interne: Factori militari (de exemplu, agresiuni armate) și non militare (crize economice, catastrofe naturale).

Interese naționale și regionale: Aspecte legate de protejarea suveranității și stabilității politice.

Capabilități disponibile: Forțe Armate, resurse logistice și sprijin aliat.

C. Conexiuni între factori

Sinergia dintre acești factori este crucială pentru dezvoltarea unui scenariu realist și relevant.

Scenariile sunt menite să testeze capacitatea de reacție integrată a Forțelor Armate la situații complexe [1].

3. Importanța scenariilor în exercițiile militare

A. Funcții educative

Dezvoltarea abilităților de planificare și luare a deciziilor.

Îmbunătățirea cooperării interinstituționale între forțele armate și structurile civile.

B. Testarea rezilienței strategice

Scenariile permit evaluarea răspunsului Forțelor Armate la diferite tipuri de crize.

Identificarea vulnerabilităților în lanțul decizional și logistic.

C. Creșterea pregătirii operaționale

Asigură un grad sporit de pregătire pentru misiuni reale.

Permite simularea unor scenarii cu grad ridicat de incertitudine și riscuri multiple [5].

4. Exemplu de scenariu aplicabil în contextul Republicii Moldova

Context:

Amenințare: Intensificarea activităților paramilitare la frontiere.

Situație ipotetică: Apariția unei crize regionale generate de mișcări secesioniste alimentate de actori externi.

Obiectiv: Stabilizarea regiunii și protejarea infrastructurii critice.

Factorii determinanți:

Disponibilitatea forțelor și resurselor.

Cooperarea cu partenerii regionali.

Răspunsul la escaladarea conflictului prin utilizarea FOS.

5. Concluzie

Scenariul militar constituie un instrument indispensabil pentru pregătirea eficientă a Forțelor Armate. Prin combinarea artei și științei militare, acesta oferă un mediu controlat în care se pot testa concepte strategice, tactice și operative. Pentru Republica Moldova, utilizarea unor scenarii bine elaborate va contribui semnificativ la sporirea capacității de apărare și la asigurarea securității naționale în fața provocărilor contemporane.

Etapele scenariului de întrebuințare a FOS în Republica Moldova

1. Faza de planificare strategică și evaluare a contextului [5]

Republica Moldova se confruntă cu o situație de securitate complexă, influențată de factori geopolitici precum conflictul din Ucraina, prezența forțelor separatiste în regiunea Transnistriei și activitățile subversive. În acest context, FOS ar avea un rol esențial în contracararea amenințărilor asimetrice [sursa, autorul].

Evaluarea riscurilor și amenințărilor

1. Identificarea punctelor vulnerabile din Republica Moldova

Frontiera cu Ucraina:

- Analiza traficului transfrontalier pentru a detecta posibile infiltrații ale grupărilor armate sau a contrabandei cu armament.
- Stabilirea punctelor de supraveghere și monitorizare continuă în zonele cu acces dificil.

- Identificarea rutelor ilegale frecvent utilizate pentru transport de persoane, arme sau materiale periculoase.

Infrastructură critică:

- Localizarea și clasificarea obiectivelor de importanță strategică (centrale electrice, conducte de gaze, telecomunicații).
- Simularea unor posibile atacuri și evaluarea rezilienței infrastructurii.
- Crearea unui registru de priorități pentru protecția rapidă în caz de escaladare a amenințărilor.

Regiunea Transnistriei:

- Supravegherea activităților militare și politice în zonă.
- Identificarea oricăror mișcări sau acumulări de forțe militare.
- Monitorizarea propagandei și a campaniilor de influență coordonate din această regiune.

2. Monitorizarea activităților grupărilor separatiste sau pro-ruse

Culegerea informațiilor:

- Supravegherea activităților economice sau logistice care pot finanța sau sprijini grupări destabilizatoare.
- Monitorizarea rețelelor sociale și a comunicării digitale pentru detectarea mesajelor subversive.
- Cooperarea cu structurile internaționale pentru schimbul de date despre rețele regionale periculoase.

Analiza schemelor de activitate:

Identificarea periodică a felurilor de comportament sau a evenimentelor corelate cu potențiale amenințări.

Crearea de hărți detaliate privind zonele de risc și activitatea entităților suspecte.

Culegerea de informații

1. Utilizarea tehnologiilor moderne

Drone:

- Realizarea de patrule aeriene în zonele de risc pentru colectarea de date vizuale și termale.
- Folosirea dronelor pentru cartografierea rutelor și verificarea activităților neautorizate.

Imagini satelitare:

- Utilizarea imaginilor de rezoluție mare pentru supravegherea zonelor de conflict sau a locațiilor suspecte.

- Compararea imaginilor în timp pentru a detecta modificări suspecte (tabere militare improvizate, acumulări de vehicule).

2. Rețelele de informații locale

Crearea unei rețele de informatori:

- Colaborarea cu cetățeni sau organizații din zonele de risc pentru colectarea de informații din teren.

- Dezvoltarea unor mecanisme sigure pentru transmiterea datelor (canale criptate, aplicații de raportare).

Sprijinirea agenților de contrainformații:

- Infiltrarea în grupări ostile pentru a identifica planuri de destabilizare sau activități ilegale.

- Identificarea legăturilor externe ale acestor grupări (finanțatori, sprijin logistic din alte țări).

Planificarea operațiilor

1. Stabilirea obiectivelor tactice

- Proiectarea măsurilor de protecție pentru infrastructura critică:
- Crearea unor echipe de intervenție rapidă în proximitatea locațiilor prioritare.
- Simularea unor scenarii de atac pentru antrenarea personalului de securitate local.
- Instalarea de senzori și sisteme automate pentru detectarea intruziunilor.

Neutralizarea grupărilor periculoase:

- Elaborarea unor planuri de raid pentru capturarea liderilor sau distrugerea depozitelor de armament.

- Pregătirea operațiilor nocturne sau în medii urbane complexe.

- Coordonarea cu autoritățile judiciare pentru întărirea bazei probatorii în scopul judecării legale a suspectilor.

2. Crearea unor scenarii de acțiune rapidă

Reacție la infiltrări:

- Organizarea de puncte mobile de supraveghere și baraje pentru oprirea deplasărilor ilegale.

- Utilizarea tehnologiilor de recunoaștere facială sau a dronelor pentru identificarea suspectilor.

Răspuns la atacuri asupra frontierelor:

- Activarea rapidă a FOS pentru apărarea pozițiilor vulnerabile.
- Integrarea sprijinului aerian sau logistic din partea partenerilor internaționali.

2. Faza de pregătire operațională [5]

Această etapă este esențială pentru asigurarea capacității Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) de a executa misiuni complexe, adaptate specificului Republicii Moldova (RM). Pregătirea operațională trebuie să abordeze toate aspectele necesare pentru succesul misiunii, inclusiv antrenamentul, logistica și coordonarea cu alte instituții.

1. Antrenament specific

FOS trebuie să fie antrenate pentru a face față diverselor scenarii de amenințare.

Acțiuni și metode de antrenament:

a) Operații urbane:

Exerciții pentru infiltrare, ex-filtrare și neutralizare în medii urbane dens populate, cum ar fi Chișinău sau alte orașe strategice.

Simulări de asalt asupra clădirilor ocupate de inamici sau grupări teroriste.

b) Operații în zone rurale și forestiere:

Antrenament în terenuri accidentate, simulând condiții din regiunile de frontieră sau zonele împădurite ale RM.

Tactici de camuflaj și deplasare silențioasă pentru evitarea detectării.

c) Operații pe timp de noapte:

Utilizarea echipamentelor cu vedere pe timp de noapte pentru patrulare și acțiuni ofensive.

Antrenamente pentru orientare și coordonare în condiții de lumină scăzută.

d) Neutralizarea dispozitivelor explozive:

Pregătire pentru detectarea și dezamorsarea minelor sau a altor dispozitive improvizate (IED).

Cursuri de specializare pentru manipularea în siguranță a materialelor explozive.

e) Tehnici avansate:

Lupte corp la corp: Perfecționarea abilităților de autoapărare și neutralizare a inamicului fără a folosi arme letale.

Pregătirea lunetiștilor și tir avansat: Pregătire în tir de precizie pe distanțe lungi, utilizând arme moderne.

Securitate cibernetică: Instruire în identificarea și contracararea atacurilor cibernetice asupra infrastructurii critice.

2. Pregătirea logistică

Un suport logistic solid este vital pentru succesul operațiilor.

a) Echipament tactic:

Asigurarea uniformelor, armamentului, muniției și altor echipamente moderne, adaptate condițiilor de operare din RM.

Dotarea cu dispozitive de comunicație criptată pentru coordonare sigură.

b) Vehicule:

Utilizarea vehiculelor de teren rezistente și mobile, potrivite pentru patrulare în zone accidentate.

Achiziția de vehicule blindate ușoare pentru protecția echipelor în timpul transportului.

c) Sprijin medical:

Echiparea echipelor cu truse medicale avansate și instruirea în acordarea primului ajutor de urgență.

Pregătirea punctelor de evacuare medicală rapidă.

d) Stocuri de rezerve:

Menținerea unor depozite sigure cu muniție, combustibil și alimente pentru desfășurarea operațiilor pe termen lung.

3. Coordonarea interinstituțională

Colaborarea cu alte structuri naționale și internaționale este esențială pentru succes.

a) Cooperare cu structurile naționale:

Organizarea de exerciții comune cu SIS (Serviciul de Informații și Securitate) și Poliția de Frontieră.

Stabilirea unor acorduri clare pentru partajarea informațiilor în timp real.

b) Integrarea cu partenerii internaționali:

Participarea la programe de instruire oferite de NATO sau alte state partenere.

Schimb de informații despre amenințările comune cu Ucraina și alte state din regiune.

c) Exerciții simulate:

Organizarea periodică a scenariilor complexe pentru testarea răspunsului comun la amenințări:

Simulări de atacuri asupra infrastructurii critice.

Răspuns la infiltrări la frontieră sau ocuparea ilegală a unor obiective strategice.

4. Dezvoltarea de capacități noi

a) Tehnologii avansate:

Investiții în drone și sisteme de monitorizare automată a zonelor de risc.

Dezvoltarea unor centre de comandă mobile pentru coordonarea operațiilor în timp real.

b) Extinderea personalului:

Recrutarea de specialiști în domenii tehnice și lingvistice pentru adaptare la scenarii diverse.

Creșterea capacității de operare în paralel pe mai multe fronturi.

3. Faza de Desfășurare a Misiunii [5]

În această etapă, Forțele pentru Operații Speciale (FOS) din Republica Moldova trec la executarea misiunilor propriu-zise, punând în practică planurile elaborate în fazele anterioare. Acțiunile sunt caracterizate prin rapiditate, precizie și adaptabilitate la contextul operațional.

1. Neutralizarea activităților subversive

Într-un context de instabilitate, FOS trebuie să răspundă amenințărilor interne, precum grupările subversive, rețelele de spionaj sau acțiunile de propagandă ostilă.

a) Localizarea grupărilor subversive:

Operații de recunoaștere: Utilizarea dronelor și a echipelor de observare discretă pentru a monitoriza locațiile suspecte.

Intervenție în medii urbane: Organizarea de raiduri tactice pentru capturarea liderilor și confiscarea materialelor ilegale (documente, arme, echipamente IT).

b) Lichidarea rețelelor de spionaj:

Identificarea agenților inamici: Supravegherea persoanelor implicate în activități de spionaj sau sabotaj.

Interceptarea comunicațiilor: Exploatarea tehnologiilor avansate pentru a colecta informații critice despre planurile subversive.

c) Gestionarea propagandei:

Contracararea dezinformării: Identificarea surselor de propagandă și blocarea canalelor de comunicare ostilă (site-uri, rețele sociale).

Sprijinirea autorităților locale: Protejarea instituțiilor media de influențele externe sau atacuri cibernetice.

Exemplu practic:

O celulă subversivă dintr-un oraș cheie al RM este suspectată că planifică acțiuni de sabotaj. FOS desfășoară o operație în trei etape:

- Supravegherea locației pentru identificarea tuturor membrilor.
- Raid tactic pentru capturarea suspectilor și confiscarea materialelor dăunătoare.
- Ex-filtrarea rapidă, urmată de predarea suspectilor către autoritățile competente.

2. Apărarea teritoriului național împotriva amenințărilor externe

FOS sunt esențiale pentru a contracara infiltrările inamice, proteja infrastructura critică și răspunde atacurilor externe.

Prevenirea infiltrărilor la frontieră:

- Monitorizare și interceptare:

Desfășurarea patrulelor în zonele de risc, inclusiv în apropierea granițelor cu Ucraina și Transnistria.

Identificarea mișcărilor suspecte folosind echipamente de detectare avansată, precum camere termale sau senzori de mișcare.

Neutralizarea echipelor inamice: Intervenția rapidă a unităților mobile pentru capturarea sau eliminarea grupurilor care încearcă să traverseze ilegal frontiera.

Protecția infrastructurii critice:

- Asigurarea securității:

Desfășurarea echipelor FOS în apropierea centralelor electrice, conductelor de gaz sau nodurilor de telecomunicații.

Instalarea unor sisteme de alarmă și supraveghere 24/7.

- Răspuns la atacuri:

Intervenții rapide pentru neutralizarea inamicului și înlăturarea daunelor aduse de acesta în timp util.

Colaborare cu experți civili pentru restabilirea funcționalității infrastructurii afectate.

Exemplu practic:

Un atac asupra unei conducte de gaz este detectat în apropierea frontierei. FOS intervin prin:

- Identificarea atacatorilor folosind drone și echipe de recunoaștere.
- Neutralizarea acestora printr-un asalt coordonat.
- Protejarea zonei până la finalizarea reparațiilor.

3. Combaterea războiului hibrid

Amenințările hibride combină mijloace militare, cibernetice și propagandistice pentru a destabiliza o țară. FOS joacă un rol cheie în contracararea acestor tactici.

- a) Răspuns la atacuri cibernetice:

Identificarea sursei atacurilor împotriva rețelelor guvernamentale sau economice.

Neutralizarea infrastructurii utilizate de inamic (servere, dispozitive IT).

- b) Menținerea securității la nivel local:

Sprijinirea comunităților locale în protejarea împotriva influențelor externe.

Realizarea de campanii pentru combaterea dezinformării și consolidarea încrederii populației în instituțiile statului.

c) Operații de presiune tactică:

Demonstrări de forță prin prezența vizibilă a FOS în zonele vulnerabile.

Exerciții publice pentru descurajarea inamicului.

Exemplu practic:

Un atac de tip „fake news” încearcă să destabilizeze autoritățile dintr-un oraș strategic.

FOS răspund prin:

- Localizarea serverelor de propagandă.
- Blocarea acestora printr-o operație cibernetică.
- Crearea unei campanii media care să restabilească încrederea publică.

4. Operații de capturare și evacuare

FOS sunt deseori implicate în misiuni de capturare a liderilor periculoși sau evacuarea persoanelor aflate în pericol.

a) Capturarea liderilor:

Infiltrarea în locații bine păzite utilizând tactici de camuflaj și mobilitate rapidă.

Utilizarea echipamentelor non-letale pentru a minimaliza victime între persoanele civile.

b) Ex-filtrarea:

Planificarea itinerarelor sigure pentru evacuarea țărilor fără a atrage atenția.

Protejarea zonelor de ex-filtrare până la finalizarea misiunii.

Exemplu practic:

Un lider separatist se ascunde într-o locație din Transnistria. FOS intervin prin:

- Culegerea informațiilor despre locația exactă.
- Infiltrarea discretă și capturarea liderului fără victime.
- Evacuarea acestuia către o bază sigură pentru interogare.

5. Cooperarea în timpul misiunii

Coordonarea în timp real cu alte structuri este importantă:

Integrarea cu forțele naționale: Poliția de Frontieră, SIS și Ministerul Apărării trebuie să ofere sprijin logistic și informațional.

Colaborarea internațională: Parteneriate cu Ucraina sau organizații internaționale pentru schimb de date și sprijin logistic.

4. Faza de ex-filtrare și evaluare post-misiune [5]

Această fază este importantă pentru finalizarea cu succes a operației și asigurarea securității personalului și a informațiilor sensibile. Implică ex-filtrarea echipelor din zona de operații, analiza rezultatelor și identificarea lecțiilor învățate pentru viitor.

1. Ex-filtrarea

Ex-filtrarea este procesul prin care echipele FOS și eventualele persoane evacuate sunt eliminate din zona de operații. Se desfășoară rapid, organizat și discret, minimizând riscul de detectare sau contramăsuri din partea inamicului.

a) Planificarea itinerarelor de ex-filtrare:

Selectarea unor direcții sigure, utilizând terenul pentru camuflaj și evitarea punctelor de control inamice.

Stabilirea itinerarelor alternative în cazul unor situații neprevăzute (blocaje, atacuri).

b) Transportul personalului:

Utilizarea vehiculelor tactice, ambarcațiunilor rapide sau aeronavelor (elicoptere, drone mari) pentru evacuarea rapidă.

Protejarea echipelor și a persoanelor evacuate cu escorte armate.

c) Acoperirea retragerii:

Distrugea echipamentelor sensibile sau a materialelor care ar putea compromite operația dacă sunt capturate.

Distragerea atenției inamicului prin tactici de dezinformare sau prin simularea unor acțiuni de apărare.

Exemplu practic:

După o misiune de capturare a unui lider separatist în zona de frontieră, echipa FOS:

- Se retrage pe un traseu pre-planificat, utilizând vehicule de teren pentru mobilitate.
- Distruge toate urmele activității sale (cabluri de comunicații, echipamente temporare).
- Se deplasează către o locație sigură pentru predarea suspectului.

2. Proceduri de decontaminare și securizare post-ex-filtrare

După ce echipele sunt evacuate din zona de risc, se implementează măsuri de securizare pentru a elimina orice urme care ar putea compromite operația.

a) Decontaminare:

Verificarea echipamentelor și a personalului pentru suprimarea urmelor fizice sau electronice care ar putea fi urmărite de inamic.

Neutralizarea oricăror dispozitive de urmărire sau transmisie descoperite.

b) Securizarea informațiilor:

Protejarea datelor obținute în timpul misiunii prin criptare sau depozitare sigură.

Distrugerea materialelor care nu mai sunt necesare, dar care ar putea dezvălui detalii operaționale.

3. Evaluarea post-misiune

Această etapă implică analiza detaliată a desfășurării operației pentru a identifica succesul și neajunsurile acestea.

a) Debriefing-ul echipei:

Convocarea unei întruniri în care fiecare membru al echipei să-și poată expune părerile personale.

Identificarea momentelor critice (pozitive sau negative) în timpul operației.

b) Evaluarea obiectivelor:

Evaluarea îndeplinirii tuturor obiectivelor misiunii (de exemplu, capturarea unei ținte, distrugerea unei infrastructuri inamice).

Identificarea neajunsurilor care au împiedicat realizarea completă a obiectivelor.

c) Analiza informațiilor colectate:

Analiza datelor colectate în timpul misiunii (documente capturate, imagini, interogatorii ale suspecților).

Pregătirea unui raport detaliat pentru structurile superioare.

Exemplu practic:

După o misiune de neutralizare a unei rețele subversive, FOS realizează:

- Un raport privind eficiența tacticilor aplicate în timpul asaltului.
- O analiză a materialelor confiscate pentru a identifica alte celule subversive posibile.
- O prezentare comandamentului superiorilor despre lecțiile învățate.

4. Lecții învățate și îmbunătățirea capacităților

După evaluare, se întocmește un set de recomandări pentru optimizarea viitoarelor operații.

a) Identificarea punctelor slabe:

Deficiențe în planificare (timp insuficient, resurse limitate).

Probleme tehnice (echipamente care nu au funcționat corespunzător).

Lacune în comunicare sau coordonare cu alte structuri.

b) Îmbunătățirea tacticilor:

Ajustarea procedeeleor pentru a remedia deficiențele.

Stabilirea unor noi metode de antrenament pentru a pregăti echipele pentru scenarii similare.

c) Actualizarea echipamentelor:

Achiziționarea tehnologiilor moderne pentru înlăturarea deficiențelor observate.

Testarea echipamentelor moderne pentru creșterea eficienței misiunilor.

Exemplu practic:

După o misiune în care comunicațiile au fost interceptate parțial de inamic, FOS propun:

- Achiziționarea de dispozitive de comunicație mai avansate.
- Instruirea personalului în utilizarea tehnologiilor de criptare.

5. Redresarea echipelor

Un aspect adesea neglijat, dar important, este recuperarea personalului după misiune.

1. Sprijin medical:

Verificarea stării sănătății fizice și mentale a membrilor echipei.

Oferirea de consiliere psihologică, mai ales după misiuni de mare intensitate.

2. Recuperare și odihnă:

Acordarea unei perioade de recuperare înainte de reintroducerea în noi operații.

Organizarea de activități pentru întărirea coeziunii echipei.

Prin acest scenariu, Forțele pentru Operații Speciale (FOS) demonstrează un set de calități fundamentale, precum adaptabilitatea, interoperabilitatea și eficiența operațională. Implementarea unor metode moderne de antrenament, integrarea tehnologiilor avansate și colaborarea cu forțele aliate consolidează rolul strategic al FOS în asigurarea securității naționale și regionale.

Această abordare detaliată și metodică permite validarea atât a competențelor individuale, cât și a coeziunii echipelor, evidențiind capacitatea acestora de a opera eficient în medii diverse și complexe. Scenariul analizat contribuie la dezvoltarea unei forțe versatile și bine pregătite, capabile să răspundă provocărilor contemporane și să îndeplinească misiuni care necesită profesionalism, discreție și eficiență.

Astfel, Forțele pentru Operații Speciale devin o componentă indispensabilă a sistemului de apărare național, având capacitatea de a susține interesele strategice ale Republicii Moldova atât pe plan intern, cât și în cooperarea internațională.

2.4 Concluzii la capitolul 2

Capitolul 2 a evidențiat complexitatea rolului forțelor pentru operații speciale în arhitectura de securitate contemporană, mai ales în contextul evoluției conflictelor hibride, caracterizate printr-o combinație de tehnici convenționale și neconvenționale. Aceste conflicte impun un răspuns rapid și adaptabil din partea structurilor militare, iar Forțele pentru Operații Speciale s-au dovedit a fi esențiale în gestionarea acestor provocări. Analiza realizată în cadrul acestui capitol a

adus în prim-plan câteva concluzii semnificative, care subliniază importanța strategică a FOS în conflictele moderne.

Un aspect important al analizei a fost conceptualizarea modalităților de organizare și întrebuințare a FOS, cu un accent special pe modelele internaționale. Studiul diverselor structuri, cum ar fi cele din Statele Unite, Rusia și Israel, a relevat principiile fundamentale de organizare care sunt importante pentru eficiența acestor forțe: centralizarea comandamentului, integrarea resurselor tehnologice avansate, selecția riguroasă a personalului și pregătirea continuă a acestuia [23]. Deși există diferențe semnificative în modul în care aceste forțe sunt structurate și utilizate, toate modelele au în comun capacitatea de a răspunde rapid și eficient unor provocări hibride complexe, folosind tehnici non-lineare și adaptate fiecărui tip de conflict.

Extinderea rolului FOS în războiul modern este, de asemenea, un punct esențial în concluziile acestui capitol. Aceste forțe nu mai sunt implicate doar în operații tradiționale de luptă, ci și în activități complexe precum războiul informațional, operațiile psihologice și cibernetice [62, pp.197-204.]. Tehnologiile avansate, cum ar fi drone, senzorii inteligenți și sistemele de comunicații securizate, au fost integrate în mod esențial în operațiile FOS, conferindu-le un avantaj strategic considerabil. Aceste inovații tehnologice permit o adaptabilitate și flexibilitate sporită, esențiale în fața noilor tipuri de amenințări hibride care includ atacuri cibernetice, dezinformare și războaie psihologice [159].

Mai mult decât atât, FOS au fost integrate tot mai mult în structuri inter-agenții și multinaționale, ceea ce a sporit interoperabilitatea acestora cu alte genuri de armă și cu structuri civile. Acest aspect subliniază importanța cooperării internaționale și a sinergiei în fața amenințărilor globale, ceea ce face ca FOS să devină un pilon central în abordările de securitate moderne [140, p.2-11].

Studiul conflictului din Ucraina și al anexării peninsulei Crimeea a oferit lecții valoroase privind utilizarea FOS în operații de mare complexitate. În acest context, Forțele pentru Operații Speciale au fost dominante pentru realizarea unor obiective strategice prin intermediul unor acțiuni neconvenționale. Acestea au fost implicate în operații de infiltrare, destabilizare politico-socială și sprijin a mișcărilor locale favorabile, toate desfășurate sub pragul războiului convențional, ceea ce le-a permis să genereze efecte disproporționate în raport cu resursele utilizate [125]. Astfel, FOS s-au demonstrat a fi un instrument eficient și indispensabil în conflictele hibride, unde acțiunile directe și masive sunt de obicei ineficiente sau imposibile.

Un alt punct semnificativ al capitolului a fost analiza necesității dezvoltării Forțelor pentru Operații Speciale în cadrul Armatei Naționale a Republicii Moldova. Această dezvoltare nu este doar o opțiune, ci o necesitate strategică, având în vedere contextul geopolitic și provocările

emergente din regiune [28]. Scenariile propuse pentru întrebuințarea FOS în acest context sugerează că Republica Moldova trebuie să adopte structuri flexibile și eficiente, capabile să răspundă rapid la amenințările hibride și să protejeze infrastructura critică.

Analiza din acest capitol subliniază faptul că Forțele pentru Operații Speciale sunt esențiale pentru securitatea națională și regională, fiind un instrument indispensabil în gestionarea conflictelor hibride și în asigurarea unei poziții strategice favorabile în fața amenințărilor emergente. Pentru Republica Moldova, dezvoltarea și integrarea acestor structuri în arhitectura de securitate națională reprezintă o necesitate strategică, care va contribui la consolidarea securității interne și la promovarea stabilității în regiune.

3. OPTIMIZAREA DOCTRINARĂ ȘI OPERAȚIONALĂ A FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE DIN ARMATA NAȚIONALĂ

În contextul transformărilor strategice regionale și globale, Forțele pentru Operații Speciale dobândesc un rol tot mai important în arhitectura apărării naționale. Conform Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru anii 2018–2022, Republica Moldova urmărește consolidarea capabilităților de răspuns la riscuri hibride, iar FOS reprezintă o componentă esențială în atingerea acestui obiectiv [9].

Aceste structuri specializate sunt instruite pentru desfășurarea unor misiuni cu grad înalt de dificultate: contraterorism, recunoaștere specială, eliberare de ostatici sau acțiuni neconvenționale, în medii operaționale ostile și în condiții de complexitate ridicată.

1. Fundamentele reorganizării Forțelor pentru Operații Speciale

Reconfigurarea doctrinară și structurală a FOS din cadrul Armatei Naționale vizează implementarea unor principii operaționale moderne, aliniate standardelor internaționale de securitate și apărare colectivă:

- Adoptarea unor structuri modulare, scalabile și interoperabile, capabile să se adapteze cerințelor operaționale și să colaboreze eficient atât cu instituții naționale (MAI, SIS), cât și cu parteneri internaționali (în special în cadrul Parteneriatului pentru Pace);
- Integrarea progresivă a capabilităților C4ISR (Comandă, Control, Comunicații, Calculatoare, Informații, Supraveghere și Recunoaștere) și a sistemelor autonome (inclusiv drone), esențiale pentru sporirea mobilității, eficienței și capacității de reacție;
- Instruirea continuă și participarea la exerciții multinaționale (ex. „JCET”, „Scorpions Legacy”), în concordanță cu Planul de dezvoltare strategică a Armatei Naționale 2020–2030 [6].

2. Perfecționarea sistemului de comandă și control (C2)

Funcționalitatea eficientă a FOS este condiționată de implementarea unui sistem C2 care să combine:

- centralizarea strategică: pentru asigurarea unei viziuni și direcții unitare;
- descentralizarea tactică: pentru oferirea libertății de acțiune liderilor de pe teren, în vederea luării deciziilor rapide și autonome în medii operaționale fluide.

Aceste direcții sunt fundamentate în Conceptul de dezvoltare a FOS din cadrul Armatei Naționale [7], realizat în colaborare cu parteneri din cadrul Alianței Nord-Atlantice.

3. Direcții strategice de dezvoltare a capabilităților FOS

Având în vedere provocările contemporane, de la conflictul din Ucraina până la formele emergente de război hibrid, prioritățile de dezvoltare a FOS includ:

- creșterea capacității de reacție rapidă, prin formarea unor unități cu disponibilitate operațională continuă;
- asigurarea sustenabilității instituționale, prin alocarea unor resurse umane, logistice și financiare dedicate;
- consolidarea adaptabilității strategice, în concordanță cu dinamica geopolitică regională și cu formele emergente ale războiului modern (informatic, cibernetic, neregulat).

Prin implementarea acestor direcții, FOS pot deveni un pilon esențial al sistemului de apărare al Republicii Moldova, reflectând atât tendințele actuale în domeniul militar, cât și angajamentul statului față de securitatea colectivă regională.

3.1 Modele contemporane de organizare a Forțelor pentru Operații Speciale în cadrul Armatei Naționale: direcții de adaptare și modernizare structurală

Forțele pentru Operații Speciale ocupă un rol important în arhitectura de securitate contemporană, datorită caracteristicilor sale unice: adaptabilitatea în situații complexe, impactul strategic disproporționat raportat la dimensiunea forței și capacitatea de a funcționa eficient în contexte politice și militare dinamice. Într-un mediu internațional marcat de conflicte asimetrice, terorism transnațional și amenințări hibride, FOS au demonstrat că pot deveni factori decisivi în atingerea obiectivelor de securitate națională [248].

Context și Importanță Strategică

Evenimentele recente din regiunea Mării Negre, precum operațiile speciale din sud-estul Ucrainei și anexarea Crimeii, subliniază necesitatea consolidării Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) ca instrument central pentru atingerea obiectivelor politice și strategice ale statului. Aceste dezvoltări reflectă relevanța utilizării FOS în conflicte asimetrice și războaie hibride, acolo unde tactica, adaptabilitatea și precizia au o contribuție decisivă [37, pp.284-288].

Republica Moldova se află într-o poziție geostrategică deosebit de importantă pentru stabilitatea regională (vezi Anexa 16) în regiunea extinsă a Mării Negre, o zonă caracterizată de complexitate geopolitică și de prezența unor conflicte înghețate și active. Aceste elemente afectează direct stabilitatea regională și securitatea națională a statelor din regiune [63, pp.99-105].

Factorii de influență asupra securității în bazinul Mării Negre

Regiunea extinsă a Mării Negre reprezintă, în prezent, una dintre cele mai sensibile și contestate zone geopolitice ale continentului european. Acest spațiu geostrategic este marcat de o convergență complexă de factori de natură politică, militară, economică și informațională, care

generează o instabilitate structurală persistentă. Analiza acestor factori relevă existența unor riscuri multidimensionale, amplificate de conflicte înghețate, crize active și competiția dintre marile puteri, cu implicații directe asupra securității Republicii Moldova [60, p.27].

Conflictele înghețate din regiunea extinsă a Mării Negre (vezi Anexa 17)

Regiunea transnistreană (Republica Moldova):

Situația din regiunea transnistreană continuă să constituie un focar major de instabilitate, afectând în mod direct integritatea teritorială și suveranitatea Republicii Moldova. Prezența contingentului de trupe rusești și a structurilor separatiste, asociată cu lipsa unei soluții politice durabile, menține un regim de securitate precară [10]. Această realitate geostrategică afectează capacitatea statului moldovean de a implementa reforme de securitate și de apărare, precum și de a participa pe deplin la inițiativele regionale și europene de securitate colectivă.

Abhazia și Osetia de Sud (Georgia):

Conflictele separatiste din aceste regiuni, susținute activ de Federația Rusă, reflectă un model de destabilizare sistematică bazat pe utilizarea forțelor neconvenționale, sprijin militar extern și manipulare informațională. Aceste teritorii funcționează de facto în afara controlului autorităților georgiene, consolidând un arc de insecuritate în vecinătatea estică a bazinului Mării Negre [231, p.105].

Nagorno-Karabakh (Armenia – Azerbaidjan):

Conflictul dintre Armenia și Azerbaidjan în regiunea Nagorno-Karabakh rămâne o sursă activă de tensiune geopolitică, în ciuda recentelor acorduri de încetare a focului. Implicarea directă a actorilor internaționali, precum Federația Rusă și Turcia, în sprijinirea părților beligerante, transformă acest conflict într-un element volatil în arhitectura regională de securitate. Reapariția violențelor armate și absența unui mecanism eficient de monitorizare internațională mențin un risc ridicat de escaladare [178, p.12].

Conflictele curente și impactul asupra regiunii

Conflictul din Ucraina și militarizarea Crimeii:

Anexarea ilegală a Peninsulei Crimeea de către Federația Rusă în 2014, urmată de declanșarea conflictului armat în Donbass și de invazia la scară largă a Ucrainei în 2022, au modificat profund balanța de putere în regiunea Mării Negre. Militarizarea intensă a Crimeii, amplasarea de sisteme moderne de apărare antiaeriană, rachete cu rază medie de acțiune și forțe navale avansate, transformă peninsula într-o platformă strategică rusească de proiecție a puterii [42, pp.62-79]. Această realitate militară sporește vulnerabilitatea statelor riverane, între care și Republica Moldova, expuse riscurilor de destabilizare, presiunilor hibride și amenințărilor neconvenționale.

Actori regionali și internaționali cu impact asupra securității în bazinul Mării Negre
Federația Rusă:

Federația Rusă continuă să își extindă sfera de influență în regiunea Mării Negre prin utilizarea instrumentelor militare, economice și informaționale. Sprijinul acordat entităților separatiste din Transnistria, Abhazia, Osetia de Sud și Donbass se înscrie într-o strategie mai largă de menținere a instabilității în vecinătatea apropiată. Consolidarea prezenței militare în Crimeea și desfășurarea de capabilități ofensive în regiune indică intenția Kremlinului de a domina infrastructura strategică a Mării Negre și de a limita libertatea de acțiune a NATO în zonă [153].

Turcia:

În calitate de putere regională emergentă și stat membru NATO, Turcia exercită o influență semnificativă asupra echilibrului de putere în regiunea Mării Negre. Interesele sale strategice sunt ancorate în securitatea energetică, controlul rutelor maritime și menținerea stabilității în vecinătatea estică a Alianței Nord-Atlantice. Prin poziționarea geografică la intersecția Europei, Asiei și Orientului Mijlociu, Turcia acționează ca un factor de echilibru în raport cu Federația Rusă, dar și ca un jucător autonom cu agendă regională proprie [199, pp.123–146].

NATO și Uniunea Europeană:

Organizațiile euroatlantice au intensificat cooperarea cu statele riverane ale Mării Negre, oferind asistență în domeniul apărării, consolidării capacităților și reformei instituționale. În cazul Republicii Moldova, sprijinul acordat prin intermediul programelor de parteneriat NATO și prin Politica Europeană de Vecinătate constituie un pilon esențial în eforturile de modernizare a sectorului de securitate [18, pp.80-93]. Aceste inițiative contribuie la creșterea interoperabilității, la consolidarea rezilienței naționale și la facilitarea integrării în arhitectura europeană de securitate (vezi Anexa 18).

Relevanța strategică pentru Republica Moldova

Poziționarea geostrategică a Republicii Moldova la intersecția dintre Uniunea Europeană și spațiul post-sovietic (vezi Anexa 16), în proximitatea imediată a conflictului ucrainean și a regiunii transnistrene, implică un nivel ridicat de vulnerabilitate la amenințările hibride. În acest context, consolidarea capacităților de apărare devine o prioritate strategică, în special prin dezvoltarea Forțelor pentru Operații Speciale (FOS), capabile să acționeze în medii neconvenționale și în scenarii de criză extinsă.

Prin urmare, relevanța FOS pentru Republica Moldova este reflectată în necesitatea de a:

- contracara amenințările hibride și neconvenționale venite din partea actorilor ostili;
- consolida reziliența instituțională a sistemului de apărare națională;

- asigura interoperabilitatea operațională cu partenerii strategici din cadrul NATO și UE;
- participa activ la inițiativele regionale și internaționale de securitate colectivă, într-un cadru de cooperare multilaterală [7].

Rolul Forțelor pentru Operații Speciale în noul mediu de securitate regional

În contextul mediului de securitate dinamic și impredictibil al regiunii Mării Negre, caracterizat de conflicte hibride, presiuni geopolitice și amenințări transfrontaliere, Forțele pentru Operații Speciale (FOS) dobândesc un rol strategic tot mai pronunțat. Acestea devin instrumente indispensabile în arhitectura de apărare a statului, fiind capabile să răspundă rapid și eficient unor provocări care depășesc spectrul convențional al războiului [29].

Adaptabilitate și relevanță operațională

FOS se disting prin capacitatea de a desfășura operații asimetrice, care includ componente politice, militare, informaționale și psihologice, în medii de securitate complexe, fragmentate și adesea lipsite de fronturi clare. Caracterul lor flexibil, mobilitatea ridicată, nivelul înalt de instruire și interoperabilitatea cu structuri internaționale le conferă statutul de forță de reacție rapidă în situații de criză, dar și de mijloc de influență strategică pe termen lung [75, p.13].

În acest sens, FOS devin elemente-cheie în gestionarea amenințărilor hibride, acționând în zonele gri ale conflictelor, acolo unde diplomația, forța militară clasică și măsurile convenționale de securitate se dovedesc a fi insuficiente.

Riscuri emergente și imperativul adaptării

Republica Moldova se confruntă cu o serie de riscuri persistente și emergente la adresa securității naționale, între care se evidențiază [11]:

- Terorismul transfrontalier și migrația ilegală;
- Proliferarea armelor de distrugere în masă și a materialelor radioactive;
- Conflictele regionale și riscul extinderii acestora în proximitatea frontierelor naționale;
- Criminalitatea organizată transnațională și amenințările cibernetice.

Aceste provocări impun consolidarea unui sistem de apărare adaptiv, în care FOS să joace un rol important. Pregătirea lor trebuie să includă scenarii pentru intervenții rapide, misiuni de recunoaștere avansată, acțiuni clandestine, sprijin pentru forțele locale sau aliate și operații psihologice de influențare a mediului operațional. În plus, capacitatea acestor forțe de a colabora în medii multinaționale este esențială pentru integrarea în inițiativele regionale și euroatlantice de securitate [60, p.30].

Modele organizaționale ale Forțelor pentru Operații Speciale

Analiza comparativă a structurilor FOS din cadrul NATO și din state partenere oferă repere importante pentru dezvoltarea și optimizarea unei arhitecturi funcționale eficiente în Republica Moldova. Se disting, în mod general, trei modele organizaționale relevante:

1. Modelul american [249, p.11]

Structură: FOS sunt organizate sub forma unui comandament distinct, aflat la același nivel ierarhic cu cele ale categoriilor tradiționale de forțe armate (terestre, aeriene, navale).

Atribuții: Execută o gamă largă de misiuni, în special în afara granițelor naționale, cu accent pe contracararea terorismului, operații speciale în teatre de război și acțiuni de sprijin pentru aliați.

Exemple de aplicare: Statele Unite ale Americii, Canada, Franța, Polonia.

2. Modelul britanic [176, p.10]

Structură: FOS sunt constituite într-o structură distinctă aflată în subordinea directă a Ministerului Apărării, separată de forțele convenționale.

Atribuții: Focus pe operații interne, misiuni antiteroriste și intervenții rapide în situații de criză. Acest model subliniază importanța protecției securității naționale din interior, în paralel cu sprijinul oferit în teatre externe.

Exemple de aplicare: Regatul Unit al Marii Britanii, Australia, Noua Zeelandă.

3. Modelul FOS subordonate structurilor antiteroriste [179].

Structură: FOS sunt plasate în subordinea unor entități specializate în contracararea terorismului, având un profil predominant operațional, cu misiuni axate pe neutralizarea amenințărilor externe și pe intervenții în spații neconvenționale.

Caracteristici: Accent pe operații externe, intervenții punctuale, misiuni de sprijin pentru agențiile de securitate internă sau pentru partenerii internaționali.

Exemple: Unele state din Europa Centrală și de Est, în special în perioada de tranziție către structuri NATO.

Alegerea unui model optim pentru Republica Moldova trebuie să țină cont de particularitățile geostrategice, de amenințările identificate, dar și de resursele disponibile. În acest sens, un model hibrid, care să îmbine caracteristicile eficienței operative din modelul american cu flexibilitatea adaptată a modelului britanic, ar putea reprezenta o soluție viabilă pentru consolidarea capacității de răspuns a FOS moldovenești.

Rolul și perspectivele Republicii Moldova în dezvoltarea Forțelor pentru Operații Speciale

Într-un mediu de securitate volatil și impredictibil, marcat de tensiuni geopolitice în regiunea extinsă a Mării Negre, Republica Moldova este confruntată cu un set complex de riscuri

și provocări. Limitările bugetare și resursele militare modeste impun adoptarea unor soluții inteligente, eficiente și sustenabile din punct de vedere strategic. În acest context, Forțele pentru Operații Speciale pot constitui un multiplicator de forță pentru apărarea națională, oferind capabilități disproporționat de eficiente în raport cu dimensiunea structurii sau cu resursele implicate [28].

O structură FOS compactă, dar profesionalizată și dotată corespunzător, poate răspunde operativ la amenințările hibride, terorism, acțiuni subversive sau scenarii de destabilizare internă, caracteristice conflictelor contemporane. Mai mult, în virtutea naturii lor flexibile, FOS pot opera în cooperare cu forțe aliate sau în cadrul inițiativelor de securitate colectivă, contribuind activ la stabilitatea regională și la consolidarea profilului strategic al Republicii Moldova.

Un astfel de model ar permite statului moldovean să-și maximizeze capacitatea de descurajare și reacție într-un mediu geopolitic în care provocările asimetrice și interferențele actorilor statali și non-statali sunt în continuă expansiune. În plus, orientarea spre interoperabilitate cu structurile NATO și UE ar facilita transferul de expertiză, asistență tehnică și instruire, esențiale pentru profesionalizarea rapidă a acestei componente militare [29].

Modelele organizaționale analizate: american, britanic și mixt, oferă repere valoroase pentru structurarea unui sistem FOS adaptat la specificul moldovenesc. Alegerea unui model hibrid, care să îmbine avantajele eficienței operaționale, ale autonomiei decizionale și ale integrării cu forțele convenționale, se conturează ca soluție viabilă pentru condițiile existente.

În vederea implementării unei structuri naționale de FOS, se impun următoarele direcții de dezvoltare:

- Evaluarea capacităților actuale și identificarea golurilor operaționale, printr-o analiză strategică realistă.
- Adoptarea unui cadru doctrinar modern, compatibil cu standardele NATO și cu particularitățile războiului hibrid.
- Investiții direcționate în formarea, selecția și antrenamentul personalului, cu accent pe multidisciplinaritate, reziliență psihologică și operabilitate în medii ostile.
- Dotarea cu echipamente moderne și tehnologii avansate, inclusiv în domeniul comunicațiilor, armamentului ușor, echipamentelor de recunoaștere și sprijin logistic autonom.
- Stabilirea parteneriatelor strategice pentru instruire și interoperabilitate, în special cu statele membre NATO și cu partenerii regionali relevanți [28].

Republica Moldova deține potențialul de a transforma Forțele pentru Operații Speciale într-un vector de modernizare și consolidare a securității naționale, cu impact pozitiv asupra stabilității

regionale [7]. În continuare, este necesară definirea unei variante proprii de organizare a FOS, care să reflecte atât prioritățile strategice interne, cât și imperativele de securitate ale mediului internațional actual.

Propunere de organizare a Forțelor pentru Operații Speciale ale Republicii Moldova (vezi Anexa 19)

Modelul propus urmărește optimizarea costurilor, creșterea eficienței operaționale și dezvoltarea unei capacități credibile de descurajare în fața amenințărilor hibride și neconvenționale. Acest cadru este construit pe trei piloni fundamentali:

- Modularitate și flexibilitate operațională;
- Interoperabilitate cu structurile NATO și partenerii internaționali;
- Adaptabilitate la specificul geografic, politic și social al Republicii Moldova.

Nivel strategic: instituirea Componentei Naționale pentru Operații Speciale (CNOS) (vezi Anexa 20)

Având în vedere imperativele modernizării sectorului de apărare și necesitatea alinierii Forțelor pentru Operații Speciale la cerințele operaționale contemporane, se propune instituirea Componentei Naționale pentru Operații Speciale (CNOS) în cadrul Marelui Stat Major al Armatei Naționale. Această structură ar urma să funcționeze ca un organism strategic de planificare, coordonare și conducere a întregului spectru de activități specifice domeniului operațiilor speciale, conferindu-i FOS o identitate instituțională distinctă și o capacitate de acțiune coerentă în contextul securității naționale și regionale.

Misiunile fundamentale ale CNOS ar trebui să includă:

1. Consiliere strategică: Furnizarea de expertiză și recomandări decizionale către ministrul apărării și Șeful Marelui Stat Major în ceea ce privește dezvoltarea, utilizarea și modernizarea Forțelor pentru Operații Speciale, în concordanță cu dinamica mediului de securitate și angajamentele internaționale ale Republicii Moldova.
2. Elaborarea politicilor și doctrinelor: Proiectarea și implementarea unei doctrine naționale pentru operațiile speciale, armonizată cu conceptele NATO și ale altor parteneri strategici. Aceasta presupune dezvoltarea unor politici sectoriale privind pregătirea, întreținerea și sprijinul FOS în cadrul arhitecturii de apărare națională.
3. Planificarea resurselor și cerințelor operaționale: Identificarea nevoilor critice în ceea ce privește dotarea, infrastructura, logistica și sprijinul specific pentru FOS. Se impune elaborarea unor programe multianuale de achiziții și investiții direcționate exclusiv către capabilitățile FOS.

4. Comandă și control: Constituirea unui element dislocabil de comandă și control (C2) autonom, capabil să conducă operații speciale la nivel național, dar și în cadrul unor inițiative multinaționale. Acest element ar permite reacția rapidă la crize și integrarea eficientă în rețelele de interoperabilitate aliată.

5. Managementul achizițiilor strategice: Administrarea, în regim prioritar, a achizițiilor de tehnologie militară, armament și echipamente specifice misiunilor FOS, cu accent pe flexibilitate procedurală și viteză în procesul de dotare.

6. Instruire și standardizare operațională: Coordonarea programelor de instruire tactică și strategică, inclusiv participarea la exerciții naționale și internaționale. Se impune dezvoltarea unor standarde unitare de tactici, tehnici și procedee, compatibile cu cele ale partenerilor euroatlantici.

7. Evaluare și certificare: Definirea unor criterii obiective de evaluare a nivelului de pregătire operațională a unităților FOS, stabilirea unor mecanisme de certificare a capacității acestora de a executa misiuni în condiții reale și în medii complexe.

8. Sistem educațional dedicat: Fundamentarea unui sistem integrat de educație profesională militară pentru operatorii FOS, cu componente tactice, operative și strategice. Acesta ar include cicluri de formare inițială, perfecționare și leadership, în colaborare cu instituții academice interne și externe.

Prin asumarea acestor responsabilități, CNOS ar deveni un pilon central în arhitectura de securitate a Republicii Moldova, contribuind la consolidarea capacității de reacție, la profesionalizarea continuă a FOS și la integrarea acestora într-un sistem coerent de apărare națională, adaptat amenințărilor hibride și conflictelor moderne.

Nivel operativ: Forțele Terestre pentru Operații Speciale

În contextul modernizării capacităților de apărare ale Republicii Moldova și al necesității dezvoltării unei componente autonome de reacție rapidă la amenințări neconvenționale, se propune constituirea Forțelor Terestre pentru Operații Speciale (FTOS), ca structură operativă principală a Forțelor pentru Operații Speciale. Aceasta ar urma să funcționeze sub autoritatea Componentei Naționale pentru Operații Speciale (CNOS), asigurând implementarea directă a politicilor, doctrinelor și direcțiilor strategice.

Modelul propus vizează organizarea a două batalioane de operații speciale, concepute pentru a opera în regim modular, cu o structură flexibilă și scalabilă, capabilă să răspundă eficient cerințelor dinamice ale mediului de securitate contemporan.

Structura organizatorică și funcțională (vezi Anexa 21)

Fiecare batalion de operații speciale va fi compus din următoarele elemente funcționale:

- Comandamentul batalionului (HQ): Responsabil pentru planificarea, conducerea și coordonarea operațiilor la nivel tactic și operativ. Asigură interoperabilitatea cu structurile convenționale și partenerii internaționali.
- Compania de recunoaștere și acțiuni directe: Specializată în operații de tip raid, ambuscadă, capturare de obiective strategice, infiltrare în adâncime și neutralizarea țintelor de mare valoare (HVT – High Value Targets).
- Compania de operații speciale în medii urbane și complexe: Antrenată pentru intervenții în zone dens populate, misiuni de eliberare de ostatici, contraterorism, controlul clădirilor și infrastructurii critice, în colaborare cu structuri de forțe de ordine interne.
- Compania de sprijin și acțiuni neconvenționale: Execută misiuni de sprijin logistic specializat, operații de tip non-letale, sprijin în războiul psihologic, sprijin pentru forțele partenerului sau populații locale în contextul unor conflicte hibride.
- Echipe de sprijin specializat: Includ operatori C4ISR (comandă, control, comunicații, calculatoare, informații, supraveghere și recunoaștere), operatori EOD (dezamorsare explozivi), personal medical avansat și analiști de informații.

Caracteristici definitorii ale batalioanelor

- Flexibilitate operațională: Structura modulară permite dislocarea în echipe de intervenție de mici dimensiuni, cu capacitate de acțiune autonomă pe termen scurt sau mediu.
- Capacitate de reacție rapidă: Unitățile vor fi permanent pregătite pentru mobilizare în termen de 24–48 de ore, în funcție de natura misiunii.
- Interoperabilitate: Instruirea și dotarea se vor alinia standardelor NATO, facilitând participarea la misiuni comune, exerciții internaționale și operații de sprijin al păcii.
- Multifuncționalitate: Batalioanele vor putea fi dislocate atât în scopuri defensive (protecția teritoriului național), cât și în misiuni internaționale de tip preventiv, stabilizator sau de asistență umanitară în teatre externe.

Justificare și relevanță

Crearea Forțelor Terestre pentru Operații Speciale răspunde nevoii Republicii Moldova de a dispune de o capacitate militară elitistă, capabilă să desfășoare operații neconvenționale în scenarii de tip hibrid. Având în vedere constrângerile bugetare și dimensiunea redusă a forțelor armate convenționale, această soluție permite maximizarea eficienței operaționale printr-o investiție relativ redusă, dar cu impact strategic semnificativ.

Totodată, FTOS ar constitui un instrument de descurajare strategică, semnalând capacitatea Republicii Moldova de a reacționa autonom și profesionist la orice tip de provocare la adresa securității naționale.

Nivel Tactic: Structurile de intervenție și operatorii FOS

La nivel tactic, eficiența Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) se concretizează prin capacitatea operatorilor de a desfășura misiuni de mare complexitate, în condiții de autonomie, sub presiunea timpului și în medii operaționale ostile sau neconvenționale. Structura de bază o constituie detașamentele de operații speciale (DOS), formate din echipe tactice mici și agile, configurate în funcție de tipologia misiunii.

1. Structura tipică a echipelor tactice

Fiecare detașament este compus din operatori specializați, având roluri bine definite, care asigură complementaritatea capabilităților în teren. Componenta standard a unei echipe tactice include:

- Comandant de echipă: Coordonează misiunea, asigură legătura cu eșaloanele superioare și gestionează deciziile tactice în teren.
- Subofițer operator special: Specialist în armament și tactici de luptă directă, responsabil cu executarea acțiunilor ofensive.
- Operator comunicații (C4ISR): Asigură interoperabilitatea și fluxul de informații în timp real, inclusiv ghidajul în operații asistate de drone sau mijloace electronice.
- Operator medical de luptă: Instruire paramedicală avansată pentru salvarea vieții în câmpul tactic, în condiții austere.
- Specialist EOD/IEDD: Expert în identificarea și neutralizarea dispozitivelor explozive improvizate sau armelor neconvenționale.
- Operator de sprijin informațional/PSYOPS: Execută sarcini legate de influențarea percepției, sprijin informațional și acțiuni psihologice.

Aceste echipe pot fi extinse sau adaptate modular, în funcție de obiectivele operaționale (de exemplu, echipe maritime, montane, urbane sau în zone rurale).

2. Tipologii de misiuni tactice executate de operatorii FOS

Operatorii FOS trebuie să dispună de capabilități multidimensionale care să acopere următoarele categorii de misiuni:

- Operații de recunoaștere specială (SR): Culegere de informații detaliate din teren, în sprijinul deciziilor strategice și operative.

- Operații directe (DA): Neutralizarea țintelor critice, capturarea liderilor inamici, sabotaj sau eliberare de ostatici.
- Operații de sprijin pentru forțele partenere: Instruirea și asistarea forțelor aliate sau ale unui stat-gazdă în cadrul misiunilor comune.
- Acțiuni de tip contra insurgență și contraterorism: Intervenții în contexte de destabilizare internă sau amenințări neconvenționale.
- Misiuni de evacuare și salvare: Extragerea personalului aliat sau civil din zone periculoase sau în cazuri de urgență.

3. Pregătirea operatorilor: selecție, instruire și standardizare

La acest nivel, succesul operațional depinde fundamental de calitatea resursei umane. Procesul de formare a operatorilor FOS trebuie să includă:

- Selecție riguroasă: Bazată pe criterii psihofizice, inteligență adaptivă, reziliență mentală și aptitudini de leadership.
- Instruire avansată multe-domeniu: Tactici de luptă, trageri speciale, orientare în medii ostile, comunicare criptată, operații în spațiu urban și rural.
- Evaluări periodice și certificare: Testarea continuă a operatorilor prin scenarii simulate, pentru menținerea unui nivel ridicat de pregătire.
- Standardizare doctrinară: Aplicarea TTP-urilor (Tactics, Techniques, Procedures) în conformitate cu partenerii NATO și Uniunea Europeană.

4. Logistica tactică și sprijinul integrat

În sprijinul echipelor tactice este necesar un sistem logistic dedicat, adaptat caracterului mobil și discret al misiunilor FOS. Acesta include:

- Mijloace de transport terestre, aeriene sau fluviale cu amprentă redusă (vehicule 4x4, elicoptere de tip ușor, drone cargo).
- Sisteme de comunicații sigure, criptate, cu latență redusă.
- Echipamente individuale de protecție balistică, viziune nocturnă, detectare electronică și ghidaj geospațial.

Această arhitectură tactică oferă un cadru funcțional solid pentru eficientizarea operațiilor FOS și integrarea acestora în mecanismele naționale și internaționale de securitate.

Structurarea Teritorială a Forțelor pentru Operații Speciale în Armata Națională (vezi Anexa 22)

Având în vedere dimensiunea relativ restrânsă a teritoriului Republicii Moldova (33.846 km²), dar și caracterul eterogen al potențialelor amenințări în contextul războiului hibrid, o

dispunere geografică strategică a Forțelor pentru Operații Speciale este esențială pentru asigurarea unei capacități de reacție rapide și eficiente pe întreg teritoriul național. Modelul propus vizează împărțirea teritoriului în două zone operaționale majore: Nord și Sud, fiecare deservită de un batalion SOF regional, configurat pentru a răspunde particularităților geostrategice ale zonei.

Structura propusă: două batalioane SOF regionale

Batalionul I „Alfa” – Zona de Nord

- Locație: Garnizoana Râșcani
- Responsabilitate operațională: Raioanele din nordul țării, acoperind o suprafață de cca 16.800 km²
- Misiune: Prezență avansată în proximitatea granițelor de nord și nord-est, cu capabilități de reacție imediată în caz de incidente transfrontaliere sau amenințări hibride.

Batalionul II „Bravo” – Zona de Sud

- Locație: Garnizoana Cahul
- Responsabilitate operațională: Raioanele sudice ale țării, acoperind o suprafață echivalentă de 16.800 km²
- Misiune: Monitorizarea și intervenția în zona de sud și sud-est, inclusiv în contextul securizării frontierelor cu Ucraina și cu regiunea transnistreană.

Justificare strategică a împărțirii teritoriale

1. Raționamentul proporționalității:

Conform unui calcul standardizat al acoperirii teritoriale, un detașament FOS poate acționa eficient pe o suprafață medie de circa 600 km². Prin urmare, fiecare batalion format din 28 de detașamente poate gestiona o arie de 16.800 km². Această configurație asigură suprapunerea funcțională între necesarul geografic și capacitatea de intervenție a forțelor, permițând totodată o acoperire simultană, scalabilă și rotativă a teritoriului național.

2. Poziționarea strategică a bazelor:

Localizarea celor două garnizoane permite reducerea timpului de deplasare, sporirea mobilității tactice și o gestionare descentralizată a resurselor operaționale, esențială în contexte de criză sau agresiune hibridă.

Centrul de Instruire pentru Operații Speciale

- Locație propusă: Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Chișinău
- Rol strategic: Asigurarea cadrului doctrinar, pedagogic și logistic pentru formarea inițială și continuă a operatorilor FOS.

- Argumentare: Poziționarea în capitală facilitează conexiunea directă cu structurile de comandă și decizie, precum și cu partenerii naționali și internaționali din domeniul apărării.

Facilități complementare:

Instruire practică: Poligonul de la Bulboaca, cel mai bine echipat teren de antrenament militar din Republica Moldova, va asigura simularea scenariilor tactice complexe, de la lupte în mediu urban, la operații de noapte, salvare de ostatici, manevre de infiltrare/ex-filtrare etc.

Impactul Strategiei Teritoriale asupra Reformei Apărării

1. Eficiență operațională crescută:

Disponerea regională a FOS permite o gestionare inteligentă a resurselor, o prezență constantă în teritoriu și un răspuns proporțional în funcție de natura și localizarea amenințării.

2. Consolidarea capacității de apărare națională:

Prin dezvoltarea FOS ca element activ și anticipativ în arhitectura de securitate, Armata Națională își amplifică capacitatea de reacție la provocări neconvenționale și își extinde relevanța strategică în plan regional.

3. Inovație în modelul militar:

Structura propusă reflectă un echilibru optim între costuri, mobilitate și eficiență, valorificând la maximum resursele umane și materiale disponibile. Este un exemplu de model scalabil și reaplicabil, în conformitate cu cele mai recente tendințe NATO în domeniul forțelor speciale.

4. Interoperabilitate sporită:

Configurarea FOS în acest mod oferă premise robuste pentru integrarea în exerciții și operații internaționale, în conformitate cu standardele NATO și UE, contribuind la creșterea profilului Republicii Moldova ca partener de securitate.

Organizarea teritorială a Forțelor pentru Operații Speciale în două batalioane regionale, susținută de un centru de instruire modern, reprezintă un salt calitativ în consolidarea capacității de apărare a Republicii Moldova. Această abordare oferă flexibilitate tactică, coerență strategică și eficiență economică, contribuind la transformarea FOS într-un pilon esențial al securității naționale și la adaptarea eficientă a apărării naționale la realitățile războiului modern.

3.2 Premise doctrinare privind întrebuințarea Forțelor pentru Operații Speciale din Armata Națională în contextul provocărilor de securitate contemporane

Capitolul de față reprezintă o analiză aprofundată a cadrului doctrinar privind întrebuințarea Forțelor pentru Operații Speciale din cadrul Armatei Naționale a Republicii Moldova. Analiza urmărește evidențierea principiilor fundamentale, a direcțiilor de acțiune,

precum și a particularităților structurale și operaționale care administrează utilizarea acestor forțe într-un spectru larg de misiuni: de la operații în timp de pace, până la angajamente în conflicte hibride și asimetrice.

Pornind de la premisele geopolitice și de securitate ale Republicii Moldova, se conturează necesitatea dezvoltării unei doctrine naționale coerente, aliniate atât cu realitățile interne, cât și cu tendințele internaționale în materie de apărare și securitate. În acest sens, capitolul analizează nu doar elementele existente ale cadrului doctrinar, ci și lacunele și oportunitățile de transformare instituțională, în vederea sporirii capacității de reacție și adaptabilitatea FOS la noile provocări ale mediului de securitate.

Crearea unei structuri noi în cadrul Armatei Naționale a Republicii Moldova reprezintă un proces complex și necesar pentru adaptarea la cerințele actuale de securitate. Această inițiativă implică dezvoltarea unui document strategic care să reglementeze organizarea, funcționarea și utilizarea unei astfel de structuri specializate. În acest context, propunem elaborarea unei doctrine dedicate Forțelor pentru Operații Speciale (vezi Anexa 23), inspirată din experiența și bunele practici ale Statelor Unite ale Americii [143], Marii Britanii [176] și României [66].

Generalități privind operațiile speciale

Doctrina întrebuințării Forțelor pentru Operații Speciale definește principiile fundamentale și liniile directoare esențiale care conduce activitatea Comandamentului Componentei Naționale pentru Operații Speciale, precum și a structurilor subordonate implicate în planificarea și executarea misiunilor specifice. Acest cadru doctrinar oferă o conceptualizare clară a operațiilor speciale, stabilind premisele organizatorice, tactice și operaționale necesare desfășurării acestora într-un mod eficient și coordonat.

Operațiile speciale se disting printr-un grad ridicat de complexitate și prin desfășurarea acestora în medii ostile, sensibile sau inaccesibile, care presupun un nivel avansat de adaptabilitate, precizie și sincronizare interinstituțională [25]. În cadrul acestui tip de operații sunt incluse, fără a se limita la acestea, acțiuni directe, recunoaștere specială, asistență militară, precum și operații de contraterorism, fiecare dintre acestea necesitând capacități specifice, selecționate și antrenate corespunzător.

Doctrina prevede, de asemenea, un set de orientări esențiale pentru:

- Planificarea strategică și tactică, care presupune analiza detaliată a riscurilor, evaluarea realistă a resurselor disponibile, precum și stabilirea obiectivelor operaționale pe termen scurt, mediu și lung;

- Mecanismele de comandă și control (C2), menite să asigure integrarea eforturilor operaționale între diversele structuri implicate, prin utilizarea sistemelor moderne de comunicații, schimb de informații și coordonare în timp real;

- Sprijinul logistic și operațional, esențial pentru menținerea capacității de reacție și a continuității misiunilor în condiții de mobilitate crescută și de incertitudine strategică [177, p.15].

Totodată, doctrina subliniază rolul esențial al pregătirii continue și al profesionalizării personalului FOS, alături de necesitatea menținerii unui grad ridicat de interoperabilitate între unități, precum și cu structuri naționale și internaționale relevante. Aceste cerințe se concretizează prin parteneriate strategice, participarea la exerciții multinaționale și integrarea în platforme de cooperare regională și aliată, în vederea creșterii capacității de reacție la noile tipuri de amenințări.

În general, cadrul unitar de principii, procedee și mecanisme instituite prin doctrina privind Forțele pentru Operații Speciale asigură o bază coerentă pentru standardizarea proceselor, eficientizarea utilizării resurselor și realizarea obiectivelor strategice în materie de apărare și securitate națională.

Caracteristicile și contextul operațiilor speciale

Într-un mediu global profund marcat de conflicte asimetrice, războaie de tip separatist, violențe cu substrat etnic, terorism internațional și migrație forțată, operațiile speciale au dobândit un rol esențial în arhitectura militară contemporană [22]. Acestea constituie un instrument strategic de reacție rapidă și de adaptare la provocările emergente ale unui climat internațional instabil și imprevizibil. În acest sens, operațiile speciale oferă soluții inovatoare, caracterizate prin flexibilitate tactică, precizie operațională și adaptabilitate la medii ostile sau sensibile din punct de vedere politic și diplomatic.

Operațiile speciale se disting printr-o serie de caracteristici definitorii, care le separă net de operațiile convenționale. Acestea implică utilizarea unor tactici, metode și echipamente specifice, menite să permită desfășurarea misiunilor în condiții de complexitate ridicată. Printre caracteristicile-cheie ale acestor operații se regăsesc [29]:

Limitarea temporală, care impune luarea unor decizii rapide și executarea promptă a misiunilor, în concordanță cu natura volatilă a obiectivelor urmărite;

Caracterele de clandestinitate și discreție operațională, esențiale pentru evitarea escaladării conflictului sau a compromiterii misiunii;

Cooperarea cu forțe locale, care implică instruirea, consilierea și sprijinirea acestora în vederea consolidării eficienței tactice și legitimității locale;

Nivelul ridicat de risc, datorat atât naturii neconvenționale a misiunilor, cât și mediilor culturale, sociale sau politice complexe în care acestea se desfășoară.

În contextul Republicii Moldova, Forțele pentru Operații Speciale (FOS) constituie o componentă strategică a sistemului național de apărare, oferind un set diversificat de capacități pentru prevenirea și gestionarea crizelor, contracararea amenințărilor hibride și asigurarea securității statului. Prin caracterul lor flexibil, eficient și orientat spre rezultate, FOS pot sprijini eforturile guvernamentale atât în plan intern, cât și în cadrul cooperării internaționale [28].

Totodată, angajarea Republicii Moldova în inițiative comune alături de aliați și parteneri externi evidențiază importanța majoră a interoperabilității, a alinierii procedurale și a consolidării relațiilor strategice. Aceste dimensiuni contribuie semnificativ la dezvoltarea capacităților naționale de apărare într-un cadru cooperativ, facilitând participarea activă a statului la arhitectura de securitate regională și internațională.

Organizarea și pregătirea Forțelor pentru Operații Speciale

Componenta Națională pentru Operații Speciale (vezi Anexa 20) este organizată sub forma unui comandament unificat, având responsabilitatea principală pentru coordonarea tuturor activităților ce vizează planificarea, instruirea, dotarea și sprijinul Forțelor pentru Operații Speciale. Această structură integrată oferă un cadru coerent și eficient de conducere, permițând desfășurarea misiunilor în concordanță cu obiectivele strategice naționale și angajamentele internaționale asumate de statul moldovean.

Comandantul CNOS deține autoritate operațională directă asupra tuturor unităților FOS, asigurând unitatea de comandă și coordonarea între diversele elemente operaționale. În această calitate, comandantul este responsabil pentru:

- elaborarea și implementarea planificării strategice, în concordanță cu cerințele contemporane ale mediului de securitate;
- organizarea pregătirii continue a personalului, prin exerciții tactice, misiuni comune și parteneriate multinaționale;
- dotarea cu echipamente moderne, adaptate cerințelor misiunilor în medii ostile, sensibile sau cu potențial ridicat de escaladare;
- asigurarea sprijinului logistic și operațional, indispensabil pentru menținerea capacității de reacție și sustenabilitatea misiunilor.

Relația ierarhică directă între Comandantul CNOS și Șeful Marelui Stat Major (vezi Anexa 19) garantează integrarea FOS în sistemul general de apărare al Republicii Moldova, asigurând alinierea obiectivelor operaționale ale forțelor speciale cu strategiile naționale de securitate și apărare. Această relație instituțională permite utilizarea eficientă a resurselor disponibile și oferă

unităților FOS autonomia operațională necesară pentru a acționa cu promptitudine și eficacitate în fața amenințărilor emergente.

Misiunile fundamentale ale Forțelor pentru Operații Speciale

Forțele pentru Operații Speciale (FOS) constituie o componentă esențială a arhitecturii de apărare în războiul modern, în special în contextul proliferării conflictelor de tip neconvenționale, în care se confruntă actori statali și non-statali, deseori în afara cadrului juridic internațional consacrat. În astfel de teatre de operații, lupta pentru legitimitate, influență și control asupra populației locale capătă o valență strategică deosebită, iar FOS devin instrumente operative indispensabile în gestionarea acestor provocări complexe [24]. În acest context, misiunile de bază ale FOS sunt următoarele:

1. Lovituri directe

Loviturile directe constituie acțiuni ofensive caracterizate prin atacuri rapide, precise și de scurtă durată, îndreptate asupra unor obiective de interes strategic major. Aceste misiuni sunt executate de subunități specializate, dotate și instruite pentru a pătrunde discret în adâncimea dispozitivului inamic, în vederea neutralizării unor ținte critice, fără implicarea forțelor convenționale de mari dimensiuni. Printre obiectivele vizate se numără lideri ai structurilor ostile, celule teroriste, infrastructuri logistice sau centre de comandă și control, acțiunile fiind sprijinite de tehnologii avansate, precum armamentul de precizie, sistemele aeriene fără pilot și capacitățile de război electronic [195, p.II-5].

Aceste tipuri de operații sunt frecvent utilizate în etapele inițiale ale unei campanii militare sau în scopuri preventive, pentru a elimina amenințări iminente și a conserva avantajul strategic și informațional.

2. Misiuni de recunoaștere

Recunoașterea specială reprezintă o misiune fundamentală a FOS, având ca scop colectarea de informații critice referitoare la poziționarea, intențiile și vulnerabilitățile adversarului, precum și obținerea unei înțelegeri aprofundate a mediului operațional. Aceste misiuni implică infiltrarea discretă în zone aflate sub controlul inamicului, supravegherea îndelungată a unor puncte de interes și monitorizarea activităților ostile.

Metodologiile utilizate includ observarea directă, supravegherea la distanță (prin utilizarea dronelor, senzorilor și sateliților), precum și operații sub acoperire. Informațiile obținute contribuie la fundamentarea procesului decizional, reducerea incertitudinii strategice și creșterea eficienței planificării operaționale [195, p.II-6].

3. Contracararea armelor de distrugere în masă (ADM)

Identificarea, prevenirea și neutralizarea amenințărilor asociate armelor de distrugere în masă: nucleare, chimice sau biologice, constituie unele dintre cele mai sensibile și periculoase misiuni ale FOS. Aceste operații se desfășoară, de regulă, în profunzimea dispozitivului inamic, vizând infrastructurile de producție, depozitare sau transport ale ADM.

Executarea acestor misiuni presupune un nivel înalt de expertiză tehnică, o cooperare interinstituțională solidă și capacitatea de reacție rapidă în medii operaționale caracterizate de incertitudine și risc extrem. Aceste acțiuni au o contribuție esențială la prevenirea escaladării crizelor regionale și la menținerea echilibrului strategic global [143, p.II-6].

4. Combaterea terorismului

Combaterea terorismului constituie un domeniu prioritar de acțiune al FOS, în special în contextul conflictelor asimetrice contemporane. Forțele speciale sunt angajate în misiuni de dezarticulare a rețelelor teroriste, capturare a liderilor radicalizați și neutralizare a capacităților logistice și operaționale ale acestora.

Aceste operații se desfășoară adesea în strânsă coordonare cu serviciile de informații, structurile de securitate națională și partenerii internaționali, având ca obiectiv prevenirea atentatelor, protejarea populației civile și contracararea ideologiilor extremiste. Dimensiunea informațională și caracterul anticipativ al acestor misiuni reflectă importanța strategică a FOS în arhitectura de securitate națională și internațională [195, p.II-7].

5. Acțiuni de stabilizare a mediului operațional

În zonele marcate de instabilitate sau în state cu instituții fragile, FOS contribuie la consolidarea ordinii și securității, desfășurând acțiuni menite să sprijine autoritățile legitime, să protejeze infrastructura critică și să faciliteze tranziția către o guvernare stabilă și funcțională.

Printre activitățile specifice acestor misiuni se regăsesc:

- cooperarea cu forțele locale de securitate;
- formarea și consilierea structurilor instituționale;
- sprijinirea proceselor de reconstrucție post-conflict;
- combaterea crimei organizate și a rețelelor de trafic ilegal [171, p.7-4].

Prin aceste demersuri, FOS contribuie la prevenirea reluării ostilităților și la crearea unui climat favorabil reconcilierii și dezvoltării durabile. În acest context, interacțiunea eficientă cu actorii locali și adaptarea la specificul cultural al mediului reprezintă factori decisivi pentru succesul misiunilor.

Prin diversitatea misiunilor executate – de la lovituri de precizie, culegere de informații și combaterea terorismului, până la acțiuni de stabilizare în medii post-conflict – Forțele pentru

Operații Speciale se constituie într-un instrument flexibil, adaptabil și indispensabil în cadrul strategiilor moderne de apărare și securitate. Într-un mediu de securitate internațională marcat de volatilitate, incertitudine și amenințări hibride, capacitatea FOS de a acționa rapid, cu eficiență sporită și cu un grad ridicat de specializare devine esențială pentru succesul operațional și strategic al Forțelor Armate contemporane.

Sprijinul logistic și operațional al Forțelor pentru Operații Speciale

Succesul operațiilor desfășurate de Forțele pentru Operații Speciale este condiționat, într-o măsură semnificativă, de existența unui sprijin logistic și operațional eficient, adaptabil și integrat, în special în teatre de operații caracterizate de volatilitate, acces limitat și amenințări multiple. Specificul acțiunilor speciale impune o abordare multidimensională a sprijinului, care trebuie să asigure continuitatea misiunii în condiții de risc sporit și izolare tactic-operativă [143, p.V-3].

Integrarea informațiilor operaționale

Obținerea și integrarea informațiilor (intelligence) reprezintă un pilon esențial în arhitectura sprijinului operațional al FOS. Utilizarea platformelor ISR (Intelligence, Surveillance, Reconnaissance) moderne, precum dronele tactice și strategice (MQ-9 Reaper), sateliții de recunoaștere, senzorii la sol și mijloacele de interceptare electronică, permite formarea unei imagini de ansamblu cu un nivel înalt de precizie și actualitate [159].

Pe plan doctrinar, integrarea informațiilor este susținută de colaborarea interinstituțională dintre structurile militare, serviciile de informații, forțele de ordine și actorii internaționali relevanți (NATO, UE), ceea ce asigură complementaritate și sincronizare operațională [142, p.1–19].

Protecția infrastructurii și a personalului

În contextul operațiilor speciale, protecția personalului și a infrastructurii tactice devine o prioritate esențială. Spre deosebire de forțele convenționale, FOS operează adesea în echipe reduse, în teritorii inamice sau instabile, unde protecția fizică se bazează pe mobilitate, discreție și tehnologie avansată.

De asemenea, protecția infrastructurii logistice, baze FOB (Forward Operating Base), puncte de reprovizionare, itinerare de ex-filtrare, este esențială pentru menținerea libertății de acțiune a FOS și evitarea unor pierderi strategice. Conform manualului de doctrine al Forțelor pentru Operații Speciale ale SUA, aceste obiective sunt considerate „noduri critice de reziliență operațională” [195, p.IV-15].

Sprijin logistic și medical adaptat

Logistica destinată forțelor speciale trebuie să combine mobilitatea, discreția și autonomia. Livrarea resurselor: muniție, alimente, apă, echipamente de comunicații sau supraviețuire, se realizează deseori prin mijloace aeriene de tip (C-130 Hercules) sau prin infiltrație logistică în teren ostil, folosind vehicule de înaltă mobilitate (MRZR, Polaris).

Componenta medicală este esențială, întrucât timpul de răspuns în cazul rănilor poate decide între viață și moarte. Sistemele de „MEDEVAC” rapid, echipele medicale antrenate în medicină operațională aplicată în teatre de conflict și utilizarea truselor avansate de intervenție au fost elemente critice în toate teatrele de operații moderne [170, p.I-3].

Importanța doctrinară și strategică a sprijinului logistic și operațional în contextul FOS din Republica Moldova

Toate aceste activități de sprijin, de la integrarea informațiilor, protejarea infrastructurii, până la sprijinul logistic și medical adaptat, reprezintă fundamentul eficienței operaționale a Forțelor pentru Operații Speciale. Capacitatea FOS de a se adapta rapid și eficient la schimbările bruște ale mediului operațional este o caracteristică definitorie, care le conferă superioritate în contexte complexe, riscante și adesea neconvenționale.

În acest sens, adoptarea unei doctrine dedicate Forțelor pentru Operații Speciale reprezintă un moment de cotitură pentru procesul de transformare instituțională și profesionalizare militară în Republica Moldova. O doctrină coerentă oferă o viziune integrată asupra misiunilor, mijloacelor și metodelor de utilizare a FOS, aliniindu-se la practicile și exigențele mediului de securitate internațional.

Beneficii cheie ale adoptării doctrinei FOS:

1. Consolidarea capacităților naționale de apărare

Forțele pentru Operații Speciale oferă o soluție operațională de mare precizie, capabilă să răspundă eficient unor amenințări precum: terorismul, insurgenta, crizele asimetrice sau situațiile de instabilitate regională. Experiențele statelor NATO, în special ale Poloniei, Lituaniei sau României, demonstrează că FOS pot constitui un vector esențial în cadrul unei strategii de apărare multidimensionale.

În cazul Republicii Moldova, instruirea personalului conform standardelor occidentale (ex. prin colaborarea cu NSHQ – NATO Special Operations Headquarters sau prin schimburi cu structuri similare din România) poate garanta capabilități de reacție rapidă și eficiență operațională [215].

2. Creșterea interoperabilității cu partenerii internaționali

Doctrinile compatibile cu normele NATO („STANAG”-uri, concepte „SOF interoperability”) facilitează participarea FOS la operații multinaționale, exerciții comune (ex.

Combined Resolve, Saber Junction, Jackal Stone) și activități de instruire în comun. Astfel, Republica Moldova își consolidează statutul de partener de securitate activ în regiunea extinsă a Mării Negre.

3. Flexibilitate în gestionarea provocărilor contemporane de securitate

Mediul de securitate actual este caracterizat de tipologii de conflict neconvenționale: război hibrid, operații informaționale, atacuri cibernetice sau destabilizare indirectă. Doctrinile FOS moderne sunt concepute să integreze răspunsuri rapide și adaptabile, inclusiv în sprijinul autorităților civile în cazuri de urgență sau crize umanitare.

4. Standardizare și eficientizare a resurselor

Doctrina FOS contribuie la uniformizarea metodelor de planificare, instruire și evaluare, oferind un cadru de management strategic al resurselor umane și materiale. Aceasta permite evitarea suprapunerilor funcționale, stabilirea clară a lanțurilor de comandă și optimizarea investițiilor în tehnologie, infrastructură și instruire.

5. Îmbunătățirea imaginii internaționale a Republicii Moldova

Adoptarea unei doctrine moderne pentru FOS indică un angajament ferm pentru securitate și stabilitate, conferind Republicii Moldova o poziție mai credibilă în cadrul parteneriatelor strategice (ex. NATO, Parteneriatul Estic, inițiative regionale). Participarea activă a FOS în misiuni internaționale contribuie la exportul de securitate, consolidând prestigiul Republicii Moldova pe plan extern.

Dezvoltarea și implementarea unei doctrine specifice Forțelor pentru Operații Speciale constituie nu doar un act de modernizare militară, ci și un pas decisiv în configurarea unei culturi strategice orientate spre flexibilitate, profesionalism și interoperabilitate. Într-un mediu geopolitic aflat într-o permanentă transformare, FOS pot deveni una dintre cele mai relevante capacități de proiecție a forței și de protejare a intereselor naționale ale Republicii Moldova.

3.3 Modelul operațional de selecție și instruire aplicat în formarea candidaților pentru Forțele pentru Operații Speciale

În actualul mediu de securitate, caracterizat prin instabilitate regională, proliferarea actorilor non-statali și manifestarea conflictelor hibride, rolul Forțelor pentru Operații Speciale a căpătat o relevanță strategică sporită. Capacitatea acestor structuri de a acționa rapid, eficient și cu un grad ridicat de autonomie în spații operaționale neconvenționale impune standarde riguroase în ceea ce privește selecția și pregătirea candidaților [26]. Procesul de formare a luptătorilor FOS nu reprezintă doar o etapă premergătoare integrării operaționale, ci constituie fundamentul pe care se clădește eficiența și coeziunea acestor unități de elită.

Acest capitol are ca obiectiv analiza detaliată a etapelor, criteriilor și principiilor care structurează procesul de selecție și instruire a candidaților pentru FOS, având ca reper principal „Manualul de selecție și antrenare a candidaților pentru structurile FOS” (vezi Anexa 24). Într-o abordare integrativă, sunt evidențiate aspectele teoretice și practice care definesc profilul operatorului forțelor pentru operații speciale, precum și exigențele instituționale care administrează procesul de profesionalizare în acest domeniu specific al artei militare.

1. Cerințe esențiale pentru candidați în cadrul FOS

Recrutarea personalului pentru FOS presupune respectarea unui set riguros de cerințe care reflectă complexitatea și natura misiunilor desfășurate. Candidații vizați trebuie să demonstreze un nivel excepțional de pregătire fizică, stabilitate psihică și potențial de integrare operațională într-un cadru de exigență profesională extremă. Aceste cerințe nu sunt doar orientative, ci constituie factori decisivi în procesul de selecție [7].

1.1 Abilități fizice excepționale

Capacitatea fizică a candidaților este evaluată prin prisma rezistenței și adaptabilității la eforturi susținute în medii ostile. Este necesară o rezistență deosebită la marșuri de durată (30–50 km sau mai mult), adesea în condiții climatice și de teren dificile. De asemenea, este esențială abilitatea de a efectua rapid acțiuni de ex-filtrare din zonele de operații, sub presiune sau în condiții de contact cu inamicul [1].

1.2 Calități psihologice distincte

Profilul psihologic al candidaților trebuie să reflecte o capacitate crescută de adaptare la situații imprevizibile, precum și un grad înalt de autocontrol și disciplină în medii tensionate. Reziliența mentală, capacitatea de menținere a clarității decizionale și gestionarea stresului pe termen lung sunt trăsături esențiale în contextul operațiilor speciale.

1.3 Profil sportiv

Experiența în sporturi care dezvoltă forța, anduranța și autodisciplină, cum ar fi înotul, ciclismul, schiul, artele marțiale sau canotajul, constituie un avantaj în procesul de selecție. Totuși, accesul în procesul de recrutare nu este limitat exclusiv la sportivii de performanță, ci se extinde și către candidați din afara acestui mediu, evaluarea fiind strict corelată cu îndeplinirea cerințelor specifice selecției.

Aceste cerințe evidențiază nu doar nivelul de exigență impus de calitatea de luptător FOS, ci și caracterul selectiv al procesului, menit să identifice indivizii capabili să răspundă adecvat provocărilor complexe ale războiului modern.

2. Procesul de selecție pentru candidații FOS

Selecția candidaților pentru FOS constituie un proces etapizat, multidimensional, desfășurat sub supravegherea unei comisii de specialiști cu experiență operațională, psihologică și medicală. Obiectivul principal al acestui proces este identificarea persoanelor care întrunesc, într-un mod echilibrat, calitățile fizice, psihice și comportamentale necesare participării la operații speciale.

2.1 Componenta comisiei de selecție

Procesul este coordonat de o echipă mixtă, alcătuită din:

- 1–2 instructori FOS cu experiență operațională;
- 1–2 psihologi specializați în psihologia operațională și evaluarea comportamentală;
- echipă medicală completă, responsabilă de examinările clinice și funcționale.

2.2 Durata și etapele selecției

Selecția propriu-zisă se desfășoară pe parcursul a 10–15 zile, incluzând următoarele etape:

1. Examinarea medicală (2–3 zile):

Se efectuează o evaluare detaliată a stării de sănătate, cu accent pe capacitatea de efort, funcționarea sistemului musculo-scheletic, cardiovascular și respirator. Candidații trebuie să se încadreze în categoria SO-1, standard medical obligatoriu pentru funcționarea în cadrul FOS.

2. Teste fizice (2 zile):

- Testul de rezistență generală evaluează capacitatea de a susține efort fizic prelungit în condiții solicitante.
- Testul de eficacitate musculară măsoară forța și anduranța musculară, iar obținerea calificativului „excelent” este condiție eliminatorie pentru continuarea selecției.

3. Evaluarea psihologică (5–10 zile):

Include teste standardizate și analize comportamentale complexe, axate pe reziliența emoțională, stabilitatea afectivă, capacitatea de decizie și răspuns în situații critice. Sunt utilizate simulări de situații operaționale, observație directă și interviuri individuale.

4. Integrarea în echipe FOS (2–3 zile):

Candidații participă la exerciții tactice în medii simulate, fiind evaluați din perspectiva cooperării în echipă, a adaptabilității și a reacțiilor în condiții de stres operațional.

2.3 Decizia finală

Admiterea în structurile FOS este condiționată de obținerea unui scor pozitiv la toate etapele menționate, precum și de validarea compatibilității cu cerințele specifice ale mediului operațional. Fiecare membru al comisiei de selecție contribuie la evaluarea finală, decizia fiind una colectivă și fundamentată pe un set de criterii standardizate.

Pregătirea fundamentală a operatorilor Forțelor pentru Operații Speciale

Ulterior selecției și admiterii în cadrul Forțelor pentru Operații Speciale (FOS), candidații parcurg un program de instruire fundamentală cu durata de șase luni, structurat în trei module consecutive, fiecare vizând dezvoltarea graduală a capacităților necesare pentru îndeplinirea misiunilor specifice. Această etapă constituie baza formării profesionale și psihofizice a operatorului SOF, oferind competențele de bază necesare operării în contexte ostile.

Modulul I Dezvoltarea competențelor de bază (2 luni)

În această etapă, accentul se pune pe formarea fizică avansată, cu scopul de a optimiza rezistența, forța și anduranța operatorilor. Instruirea include exerciții tactice elementare în teren, axate pe deplasarea coordonată în diverse tipuri de relief, precum și antrenamente sistematice de tragere, menite să dezvolte precizia și siguranța în utilizarea armamentului individual.

Modulul II Tactici și supraviețuire (2 luni)

Al doilea modul vizează aprofundarea tehnicilor de camuflaj și urmărire, precum și instruirea în topografie militară și orientare în teren, utilizând metode clasice (busolă, hartă) și moderne (GPS militar). Se acordă o atenție sporită pregătirii pentru supraviețuire în medii ostile, prin simularea condițiilor extreme și a utilizării eficiente a resurselor limitate. Totodată, sunt introduse exerciții tactice complexe în tabere specializate, pentru consolidarea deprinderilor dobândite.

Modulul III Consolidare și validare (2 luni)

Ultima etapă are ca obiectiv integrarea și validarea competențelor dobândite. Participanții sunt supuși unor exerciții tactice complexe, desfășurate în condiții simulând operații reale, în cadrul cărora sunt testate capacitățile decizionale, coordonarea în echipă și reacția în situații-limită. Evaluările și concursurile organizate în acest modul contribuie la consolidarea competiției constructive și pregătesc operatorii pentru integrarea în structurile operaționale ale FOS [5].

Această formare fundamentală constituie nucleul dezvoltării profesionale, punând accent pe performanța fizică, reziliența psihologică și excelența operațională, ca factori definatorii ai pregătirii inițiale în cadrul Forțelor pentru Operații Speciale.

Pregătirea avansată a operatorilor Forțelor pentru Operații Speciale

După finalizarea programului fundamental, luptătorii FOS acced la o etapă deosebită de pregătire, centrată pe specializări avansate, în acord cu cerințele operaționale ale structurii din care fac parte. Aceste module avansate vizează dezvoltarea competențelor destinate să răspundă complexității tot mai mari a mediului de securitate contemporan.

Printre domeniile de specializare avansată se regăsesc (vezi Anexa 24):

- **Sisteme de armament:** Instruirea privind utilizarea și întreținerea echipamentelor de armament modern, inclusiv arme de calibru mare, dispozitive explozive, sisteme optice și tehnologii emergente.
- **Tactica specială:** Pregătirea pentru desfășurarea de operații în condiții de complexitate ridicată, precum cele urbane, contra teroriste sau de salvare ostatici, care presupun precizie, discreție și sincronizare operațională.
- **Geniu militar:** Antrenamente în domeniul lucrărilor de câmp, distrugerilor controlate, amenajării trecerilor și eliminării obstacolelor naturale sau artificiale.
- **Desant aerian:** Acoperă desfășurarea salturilor cu parașuta din platforme aeriene atât în condiții de zi, cât și de noapte, la altitudini joase și ridicate.
- **Scufundare de luptă:** Dobândirea abilităților de infiltrare și ex-filtrare subacvatică, inclusiv instalarea de dispozitive speciale sau recunoaștere maritimă.
- **Operare drone și sisteme autonome:** Utilizarea UAV-urilor pentru recunoaștere, supraveghere, sprijin al focului și logistică, adaptată nevoilor tactice ale operației.
- **Comunicații radio avansate:** Instruirea în operarea echipamentelor de comunicație criptată și menținerea rețelelor operative în medii izolate sau ostile.
- **Tehnici de infiltrare aeriană și montană:** Tactici pentru inserția în teren dificil prin mijloace aeriene (elicoptere, fast-roping, rapel) sau alpinism tactic.
- **Studii ale forțelor inamice și adaptare culturală:** Analiza structurilor și doctrinelor potențialului inamic, corelată cu formarea în domeniul intercultural, pentru a facilita interacțiunea eficientă în zone de conflict cu specific etnic sau religios pronunțat.

Acest cadru de pregătire avansată urmărește să transforme operatorii SOF în vectori de acțiune versatilă, capabili să intervină în misiuni cu grad ridicat de risc, în spații geografice și culturale variate, asigurând astfel un nivel înalt de adaptabilitate și eficiență în scenarii operaționale complexe.

Abilități și cerințe finale pentru operatorii Forțelor pentru Operații Speciale

Procesul de formare al operatorilor din cadrul Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) este orientat către obținerea unui nivel excepțional de competență operațională. La finalul etapei de instruire, fiecare operator trebuie să demonstreze capacitatea de a îndeplini o serie de cerințe fundamentale, care reflectă atât nivelul ridicat de pregătire individuală, cât și capacitatea de integrare eficientă în structuri operative [7].

Pregătirea specializată post-instruire inițială

Finalizarea instruirii inițiale nu marchează sfârșitul procesului formativ al operatorilor din Forțele pentru Operații Speciale (FOS), ci reprezintă doar fundamentul pe care se clădește dezvoltarea capacităților operaționale avansate. În această etapă, candidații care au demonstrat un nivel ridicat de competență și adaptabilitate sunt direcționați către module de specializare, în funcție de nevoile unității, profilul operațional și aptitudinile individuale.

Formarea în domenii operaționale specializate

Pregătirea specializată presupune instruirea în domenii tactice distincte, care sporesc versatilitatea operatorilor și capacitatea acestora de a acționa în misiuni variate. Printre cele mai frecvente module se regăsesc:

1. Parașutism tactic și infiltrație aeriană:

Tehnici avansate de parașutare tactică, desfășurate de la altitudini variabile, cu accent pe metodele de inserție aeriană de tip HALO (High Altitude Low Opening) și HAHO (High Altitude High Opening), utilizate pentru penetrarea discretă a spațiilor operaționale de importanță strategică. În acest context, se utilizează echipamente specializate destinate transportului armamentului individual și al mijloacelor logistice necesare pentru îndeplinirea misiunii.

2. Scufundări și infiltrare marină:

Operatorii sunt antrenați în tehnici de deplasare subacvatică, inserție de pe platforme navale, navigație marină, sabotaj în medii acvatice și misiuni de recuperare.

3. Trageri avansate asupra țintelor în medii urbane:

Include tehnici de tragere în mișcare, trageri de precizie (sniping), utilizarea diverselor tipuri de armament (pistol, carabină, mitralieră ușoară, armament antitanc portabil) și instruire în medii cu vizibilitate redusă sau spații închise.

4. Demolări și distrugerii controlate:

Pregătirea în utilizarea explozibililor pentru distrugerea obiectivelor tactice, barajelor, vehiculelor sau infrastructurii critice, respectând protocoalele de siguranță și control.

5. Operații în medii urbane și contraterorism (CQB avansat):

Operatorii sunt antrenați în tehnici de intrare forțată, eliberare de ostatici, controlul clădirilor și acțiuni de neutralizare rapidă a amenințărilor.

Cooperarea interinstituțională și instruirea multinațională

În contextul actual de securitate, Forțele pentru Operații Speciale trebuie să fie capabile să coopereze cu alte structuri militare și civile, naționale sau internaționale. Astfel, pregătirea include module de:

- interoperabilitate cu forțe NATO sau regionale în cadrul exercițiilor comune (Joint Combined Exchange Training, Saber Junction, Flintlock etc.);

- instruire interinstituțională cu forțe de poliție, servicii de informații sau unități de intervenție antiteroristă;
- asimilarea standardelor doctrinare NATO, inclusiv în ceea ce privește planificarea misiunilor, comunicarea operațională și respectarea dreptului internațional umanitar.

Selecția pentru specializări de elită

Pe baza performanțelor demonstrate în această etapă, unii operatori pot fi selectați pentru cursuri de elită, cum ar fi:

- lunetiști de elită;
- operatori EOD (Explosive Ordnance Disposal);
- specialiști în recunoaștere avansată;
- negociatori operaționali sau analiști HUMINT (Human Intelligence).

Aceste specializări presupun cursuri suplimentare de durată, susținute de instructori de înaltă calificare și sunt asociate cu misiuni de o importanță strategică ridicată.

Procesul de selecție și pregătire a candidaților pentru Forțele pentru Operații Speciale constituie un demers complex, riguros și multidimensional, menit să identifice și să formeze indivizi capabili să acționeze eficient în medii operaționale caracterizate prin impredictibilitate, intensitate și risc ridicat. Selecția inițială are rolul de a filtra candidații printr-un set de criterii fizice, psihologice și medicale stricte, iar pregătirea ulterioară este orientată spre dezvoltarea continuă a competențelor tactice, mentale și morale necesare îndeplinirii misiunilor cu grad înalt de dificultate.

Instruirea inițială constituie fundamentul formării operatorilor, asigurând acumularea unui set coerent de cunoștințe teoretice și deprinderi operaționale de bază, în timp ce pregătirea specializată facilitează adaptarea acestora la cerințele specifice ale domeniilor tactice avansate, contribuind la consolidarea profilului combativ individual. În paralel, accentul plasat pe interoperabilitate și cooperare interinstituțională exprimă adaptarea la dinamica actuală a mediului de securitate și reflectă imperativul integrării Forțelor pentru Operații Speciale într-un cadru strategic extins, adecvat provocărilor războiului hibrid.

Abordarea sistemică a procesului de formare a personalului Forțelor pentru Operații Speciale consolidează fundamentele doctrinare ale artei militare contemporane, în care forțele caracterizate prin capacitate ridicată de reacție, adaptabilitate operațională și discreție tactică devin factori decisivi în obținerea superiorității în teatrul de operații. În condițiile războiului hibrid și ale multiplicării amenințărilor emergente, eficiența structurilor pentru operații speciale este intrinsec

dependentă de rigoarea procesului de selecție și de nivelul de excelență atins în cadrul programelor de instruire specializată.

3.4 Concluzii la capitolul 3

În contextul dinamicii geopolitice și al provocărilor de securitate cu care se confruntă Republica Moldova, modernizarea și adaptarea Forțelor pentru Operații Speciale devin esențiale pentru eficiența sistemului de apărare națională. Procesul de optimizare doctrinară și operațională a acestor structuri se realizează printr-o aliniere atentă la modelele internaționale, precum și prin integrarea celor mai bune practici în ceea ce privește organizarea, instruirea și utilizarea acestora pe teren.

Organizarea Forțelor pentru Operații Speciale trebuie să răspundă provocărilor complexe și variate, impuse de contextul securității secolului al XXI-lea. Modelele contemporane de structurare a acestora se bazează pe principii fundamentale, cum ar fi modularitatea, interoperabilitatea și adaptabilitatea [24]. Reconfigurarea FOS din cadrul Armatei Naționale, în concordanță cu standardele internaționale, presupune o integrare mai profundă a capacităților C4ISR (comandă, control, comunicații, calculatoare, informații, supraveghere și recunoaștere), precum și utilizarea tehnologiilor avansate pentru a spori eficiența și rapiditatea intervențiilor. În acest sens, direcțiile de adaptare și modernizare structurală includ dezvoltarea unor unități care să răspundă nu doar în fața amenințărilor convenționale, ci și în fața celor hibride, cibernetice și informaționale, , ce sunt caracteristice conflictelor moderne [28].

În contextul riscurilor emergente care afectează spațiul de securitate al Republicii Moldova, inclusiv manifestările războiului hibrid și instabilitatea regională din vecinătatea estică, elaborarea și implementarea unei doctrine clare, coerente și adaptabile privind întrebuintarea Forțelor pentru Operații Speciale devine un element esențial pentru sporirea eficienței acestora. Fundamentele doctrinare trebuie ancorate într-un cadru conceptual care să permită adaptabilitatea rapidă a structurilor FOS la o gamă variată de scenarii operaționale, incluzând misiuni de contraterorism, intervenție rapidă, precum și răspuns eficient în situații de criză, fie acestea de natură umanitară sau de securitate. Totodată, este imperativ ca această doctrină să reflecte specificul geopolitic și instituțional al Republicii Moldova, să țină cont de nivelul actual al capabilităților tehnice și să fie armonizată cu standardele și practicile internaționale, în special cele promovate de NATO și cadrul Parteneriatului pentru Pace.

Modelul operațional de selecție și instruire aplicat în formarea candidaților pentru FOS constituie o componentă esențială în garantarea eficienței și profesionalismului acestor unități. Procesul de selecție trebuie să fie riguros și să includă evaluări complexe, atât fizice, cât și

psihologice, care să asigure adaptabilitatea candidaților în medii operaționale extrem de solicitante. În paralel, instruirea continuă, în cadrul unor exerciții multinaționale și cu un accent pe utilizarea echipamentelor de ultimă generație, deține un rol decisiv în dezvoltarea competențelor tehnice și tactice necesare. Aceste elemente trebuie integrate într-un model operațional bazat pe inovație, adaptabilitate și integrare a celor mai bune practici internaționale.

Optimizarea doctrinară și operațională a Forțelor pentru Operații Speciale din cadrul Armatei Naționale constituie un demers strategic esențial în vederea consolidării capacității Republicii Moldova de a răspunde eficient provocărilor de securitate contemporane. Implementarea unui model operațional fundamentat pe principii de structură modulară, interoperabilitate și integrare tehnologică avansată permite transformarea FOS într-un instrument militar de înaltă precizie, capabil să reacționeze prompt și eficient într-un spectru extins de amenințări, convenționale și neconvenționale. Totodată, elaborarea și asumarea unor fundamente doctrinare clare, coerente și adaptabile contribuie la sporirea flexibilității în utilizarea acestor structuri, în consonanță cu tendințele globale în materie de apărare și cu imperativele strategice ale Republicii Moldova. În acest cadru, procesul de selecție și instruire a personalului trebuie să fie riguros și orientat spre performanță operațională, vizând formarea unor specialiști cu un grad înalt de pregătire, capabili să gestioneze complexitatea mediului de securitate actual, să consolideze reziliența națională și să sprijine cooperarea internațională în domeniul apărării.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Prezenta teză de doctorat, intitulată „**Modalități de organizare și întrebuințare a Forțelor pentru Operații Speciale în războiul hibrid**”, a abordat o problemă strategică de actualitate, prin aplicarea unei metodologii interdisciplinare și prin articularea unui cadru teoretico-aplicativ adecvat contextului complex al securității contemporane. Cercetarea a vizat analiza dimensiunilor doctrinare, organizaționale și operaționale ale Forțelor pentru Operații Speciale (FOS), în corelație cu transformările majore ale mediului de securitate global și regional determinate de proliferarea conflictelor hibride.

Demersul științific a condus la clarificarea conceptuală a fenomenului războiului hibrid și la validarea FOS ca instrument strategic esențial în sistemul național de apărare al Republicii Moldova. Rezultatele obținute confirmă nu doar relevanța teoretică a temei, ci și aplicabilitatea concretă a soluțiilor propuse în vederea adaptării capacităților militare la noile provocări de securitate.

Concluzii:

1. Clarificarea teoretică a conceptului de război hibrid și implicațiile acestuia asupra securității naționale

Teza oferă o contribuție semnificativă la conceptualizarea fenomenului războiului hibrid, prin integrarea coerentă a dimensiunilor convenționale, neconvenționale, informaționale și cibernetice. Această abordare susține elaborarea unor politici de apărare adaptate specificului amenințărilor emergente.

2. Reconceptualizarea rolului Forțelor pentru Operații Speciale în arhitectura de apărare

FOS sunt definite ca structuri cu valoare strategică, capabile să genereze efecte decisive în spațiul hibrid, datorită caracteristicilor sale de flexibilitate, adaptabilitate și capacitate de reacție rapidă. Ele trebuie integrate ca elemente centrale în sistemului de apărare națională.

3. Necesitatea reformei structurale a Armatei Naționale

Rezultatele cercetării relevă necesitatea reconversiei structurii de forțe prin integrarea unor unități modulare, autonome și interoperabile, centrate pe capabilități speciale. Această reformă este esențială pentru sporirea capacității de răspuns la noile tipuri de confruntări.

4. Validarea importanței instruirii specializate, fundamentată pe lecțiile învățate din conflictele recente

Studiul demonstrează că eficiența operațiilor speciale este direct dependentă de nivelul de instruire profesională. Este necesară instituirea unui model național riguros de selecție și pregătire, centrat pe criterii de profesionalism, adaptabilitate și reziliență psihologică.

5. Conturarea unui model integrat de dezvoltare a FOS în Republica Moldova

Lucrarea propune un model de dezvoltare multidimensional: doctrinar, organizațional, tehnologic și operațional al FOS, aliniat standardelor NATO și UE, dar adaptat specificului național. Modelul vizează atât coerența instituțională, cât și capacitatea autonomă de acțiune și interoperabilitatea internațională.

Recomandări:

În contextul concluziilor evidențiate, se desprind o serie de direcții strategice de acțiune, orientate spre consolidarea capacității de apărare națională și adaptarea instituțională a structurilor militare la complexitatea și dinamica amenințărilor specifice mediului de securitate hibrid:

1. Realizarea unei evaluări strategice sistemice a structurii de forțe

Se impune efectuarea unui audit strategic cuprinzător al capacității de reacție a structurilor militare naționale, cu accent pe potențialul FOS de a acționa eficient în medii hibride. Instrumentele de analiză operațională și simulare trebuie să stea la baza acestui demers.

2. Revizuirea cadrului legislativ privind organizarea Forțelor Armate

Este necesară actualizarea legislației relevante, inclusiv a Hotărârii Guvernului nr. 679/2001, în vederea includerii explicite a FOS în structura permanentă a Armatei Naționale, asigurând astfel baza juridică pentru dezvoltarea și întrebuințarea acestora.

3. Elaborarea unei strategii naționale de dezvoltare a FOS până în anul 2030

Se recomandă adoptarea unei strategii multianuale care să stabilească obiective clare în domeniul instruirii, dotării, interoperabilității și cooperării internaționale, cu scopul atingerii capacității operaționale depline până în 2030.

4. Instituționalizarea unui cadru doctrinar și procedural unificat pentru FOS

Este imperativă elaborarea unui set coerent de documente doctrinare și procedurale pentru reglementarea activității FOS, incluzând doctrina operațională, standardele de selecție și instruire, tacticile de angajare în conflicte hibride și mecanismele de evaluare a performanței.

BIBLIOGRAFIE:

a) în limba română

1. Doctrina de instruire a Armatei Naționale nr.D-18 din 08 decembrie 2011.
2. Decretul Guvernului Republicii Moldova nr. 677-4 din 5 decembrie 1991.
3. Legea nr. 806 din 12.12.1991 cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne.
4. Legea Nr.283 din 28.12.2011 cu privire la Poliția de Frontieră.
5. Manualul de planificare, organizare și desfășurare a exercițiilor în AN, editura Ministerul Apărării, anul 2006.
6. Ministerul Apărării al RM, Planul de dezvoltare strategică a Armatei Naționale 2020–2030, Chișinău, 2020.
7. Ministerul Apărării al RM, Conceptul privind dezvoltarea Forțelor pentru Operații Speciale, document intern, Chișinău, 2021.
8. Ordinul Ministrului Apărării al Republicii Moldova nr.171.
9. Ordinul Ministrului Afacerilor Interne al Republicii Moldova nr.97.
10. Strategia militară a Republicii Moldova, Chișinău, HG nr.961 din 2018.
11. Strategia Națională de Apărare, Chișinău, H.P. nr 319 din 2024.
12. Strategia Națională de Securitate, Chișinău, HP nr. 391 din 15.12.2023.
13. ANTON, S., SARCINSCHI, A., SITEANU, E. *Conflictele atipice ale secolului XXI*, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2015, 40 p. ISBN 978-606-660-220-4.
14. ARDELEAN, A. Siria, un război ce revine în actualitate. Al-Assad cere sprijinul Iranului și Rusiei, [citât pe 08.02.2025}. Disponibil: <https://moldova.europalibera.org/a/siria-un-razboi-ce-revine-in-actualitate-al-assad-cere-sprijinul-iranului-si-rusiei/33223531.html>.
15. BUȚA, V., VASILE, V. *Creșterea rezilienței față de amenințările hibride - definiții, abordări și perspective*, În: Revista de științe militare, nr. 1/2018, pp. 50-68.
16. CHETE, E. *Asimetria și conflictele asimetrice, posibile rezolvări în viziune strategică românească*. În: *Centrul de studii strategice de securitate*. Comunicări științifice la Conferința internațională din 29 noiembrie 2001, pp. 56-70.
17. COSMA, M. *Riscuri și amenințări la începutul secolului XXI*, Sibiu: Alma Mater, 2008, 229 p. ISBN 978-973-632-468-0.
18. CRĂCIUN, I. Black Sea's strategic importance and NATO'S role in countering the kremlin's military domination, National Institute for Research and Development in Informatics – București, pp. 80-93. DOI: 10.55535/RMT.2022.4.04.

19. CRUCERU, V. *Războiul hibrid în gândirea militară americană*, Monografie, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2015, 18 p. ISBN 978-606-660-173-3.
20. DACIN, O. *„Considerații privind etapele de dezvoltare a armamentului din dotarea forțelor pentru operații speciale”*, în: Materialele conferinței cu participare internațională, Chișinău, 14 aprilie 2016, AMFA, Notograf Prim, 2016, pp. 172-178. ISBN 978-9975-84-017-0.
21. DACIN, O. *„Evoluția istorică, esența, clasificarea forțelor speciale și a operațiunilor speciale”*, în: Materialele conferinței cu participare internațională, Chișinău, 14 aprilie 2016, AMFA, Notograf Prim, 2016, pp. 81-91. ISBN 978-9975-84-017-0.
22. DACIN, O. *Aplicarea Forțelor în Operațiuni Speciale în condiții moderne*, în: Materialele Conferinței internaționale: „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, 19 mai 2016, Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2017, pp. 189-195. ISBN 978-9975-3048-9-4.
23. DACIN, O. *Forțele pentru Operații Speciale din armatele moderne*, în Revista Militară. nr. 2 (16) / 2016, pp. 162-167. ISSN1857-405X.
24. DACIN, O. *„Forțele Pentru Operații Speciale - starea actuală, caracteristici și metode de aplicare”*, sesiunea de comunicări științifice TAOFT 2017, Romania, București, UNAp. „Carol I”, 2017, pp. 173-177. ISSN 2286-3753.
25. DACIN, O. *Operațiile Speciale în spectrul conflictului modern*, Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări, în: Materialele conferinței științifice internaționale, 18 mai 2017, Chișinău, Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2018, pp. 281-290. ISBN 978-9975-3174-2-9.
26. DACIN, O. *The use of special operations forces in the context of contemporary wars: conceptual, operational and tactical highlights*, în revista Strategii XXI, Romania, București, UNAp. „Carol I”, 2018, pp. 78-84. ISSN 2285-8318.
27. DACIN, O. *Esența războiului neconvențional: probleme și perspective*, Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări, 2019. Chișinău, Republica Moldova, pp. 207-211. ISBN 978-9975-3174-7-4.
28. DACIN, O. *Forțele pentru operații speciale ale Armatei Naționale a Republicii Moldova – actualitate și perspective*, în materialele conferinței științifice internaționale Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări, 23 mai 2019, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, Chișinău, 2021, pp.171-177. ISBN 978-9975-3048-2-5;

29. **DACIN, O.** Forțele pentru operații speciale - un mijloc de atingere a obiectivelor militare și politice, Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice, Ediția 6, 2021, Chișinău, pp. 176-180. ISBN 978-9975-3346-8-6.
30. **DACIN, O.** Forțele pentru operații speciale - un instrument necesar în conflictele moderne, Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale), Nr. 8(158), 2022, pp. 253-257. ISSN 1814-3199 /ISSNe 2345-1017, CZU: 355.318.
31. **DACIN, O.** Forțele pentru operații speciale în operațiile de menținere a păcii sub egida Organizației Națiunilor Unite, Studii Juridice Universitare, Nr. 1, 2022, pp. 36-46. ISSN 1857-4122, CZU: 341.123.
32. **DACIN, O.** Forțele pentru operații speciale — un mit sau o realitate necesară, Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice, 7, 2022, Chișinău, pp. 183-192. ISBN 978-9975-84-164-1.
33. Detașamentul cu Destinație Specială „Alfa”, [citat pe 15.11.2024]. Disponibil: <https://old.sis.md/ro/detasamentul-destinatie-speciala-alfa>.
34. DIEANU, A.-C. *The role of Ukrainian special operations forces within the war in Ukraine*, București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2022, pp. 220-228. DOI: 10.53477/2971-8813-22-26.
35. DINU, M., ALEXANDRESCU, G. *Surse de instabilitate*, buletinul universitar, București, Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2004, 574 p. ISSN1584-1928.
36. DOLGHIN, N., VĂDUVĂ, Gh. *Războiul bazat pe rețea și viitorul strategiei militare*, București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2005, 48 p. ISBN 973-663-193-1.
37. EȘANU, C. *Politica de securitate a Republicii Moldova în spațiul Sud-Est European: avantaje și perspective*, În: Studii internaționale: viziuni din Moldova (publicație periodică științifico-metodică), vol.I, 2006, nr.1, pp. 284-288. ISBN 978-9975-70-011-5.
38. FRUNZETI, T. *Convențional și neconvențional în acțiunile militare*, în revista CSSAS Impact strategic nr.4[45]/2012, pp. 6-12. ISSN 1582-6511.
39. FRUNZETI, T. *Intervențiile umanitare*. In: Gândirea Militară Românească, nr. 4/2005. București, Editura Statul Major General, 2005, pp.57-68. ISSN 1454-0460.
40. FRIEDMAN, G. *Următorii 100 de ani. Previziuni pentru secolul XXI*, București: Litera, 2009, 224 p. ISBN9789736756955.
41. Gândirea militară română, *Războiul hibrid din Ucraina, model pentru alte state*, în revista de teorii și științe militare, editată de Secția de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, număr special, București, 2017, 94 p. ISSN 2457-9904.

42. Gândirea militară română, *Abordarea amenințărilor hibride din regiunea Mării Negre din perspectiva cadrului de protecție a infrastructurilor critice*, editată de Secția de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, număr special, București, 1/2021, 139 p. ISSN 1454-0460
43. GRIGORE, L. *Viitorul războiului - războiul hibrid*, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, iunie 2015, pp. 187-191. ISSN 1584 – 1928.
44. HERCIU, A. *Riscuri și amenințări de tip hibrid în mediul de securitate actual*, București, Sesiunea de comunicări științifice a Departamentului Sisteme Informaționale Militare și Informații pentru Apărare „Sisteme informaționale - 2013”, 14 februarie 2013, 4 p. ISSN 1844-6183.
45. HERCIU, A. *Evaluarea mediului operațional hibrid din perspectiva lecțiilor învățate*, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2016, 198 p. ISBN 978-606-660-253-2.
46. HORNEA, I. *Războiul hibrid, o etapă de tranziție spre conflictul viitorului din secolului al XXI-lea.*, în revista de teorii și științe militare, editată de Secția de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, 2017, pp. 77-93. ISSN 2457-9904.
47. IONIȚĂ, C.-C. Operațiile multidomeniu versus războiul de tip „MOZAIC”: cele mai noi dezvoltări tehnologice în cadrul acestor concepte operaționale, Impact strategic Nr. 3-4/2022, pp. 7-28. Disponibil: https://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/is84-85.pdf.
48. *Lexicon militar*, Chișinău, Editura Saka, 1994, 366 p. ISBN 5-86892-110-0.
49. LUNGU, E. *Zece ani de turbulențe în securitatea lumii, 2001-2011*, București, ISPRI, 2013, 253 p.
50. MĂRGĂRIT, M. *Ucraina și războiul hibrid, în tentativele Rusiei expansioniste ale Moscovei de revenire a ei la masa marilor decizii ce privesc geopolitica mondială*, Pulsul Geostrategic, Nr.175, Sâmbătă 20 Septembrie 2014.
51. MITULEȚU, I., STANCU, M. *Conflicte militare. Lecții învățate, curs – Catedra Forțe Terestre*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010, 150 p.
52. MOLDOVAN, C. Considerații privind rolul și misiunile Forței de Reacție Rapidă în Armata României, Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, Sibiu, 2002, pp. 44-49. ISSN 1582 – 6384.
53. MUREȘANU, M., VĂDUVĂ, Gh. *Războiul viitorului - Viitorul războiului*, București, Universitatea Națională de Apărare “Carol I”, 2004, 57 p. ISBN 973-663-123-0.
54. NACU, F. *Marele dicționar de neologisme*, Iași, Editura Speculum I.O., 2002, 960 p. ISBN 978-973-8455-26-9.

55. NAIMESCU, V. *"Ramura de maslin" sau Turcia contra Statelor Unite in nordul Siriei*, [citat pe 10.04.205]. Disponibil: <https://hotnews.ro/ramura-de-maslin-sau-turcia-contra-statelor-unite-in-nordul-siriei-390285>
56. NICOLAESCU, C., ROMAN, D. *Necesitatea adaptării structurii de Forțe pentru Operații Speciale ca răspuns la prezentele și potențialele provocări*, Conferința Științifică Internațională STRATEGII XXI, Universității Naționale de Apărare „Carol I”, noiembrie 2017, pp. 205-210. ISSN 1844-3087.
57. *Noul dicționar universal al limbii române*, București, Editura Litera Internațional, 2006, 1778 p. ISBN 966-8879-04-X.
58. ORZEAȚĂ, M. *Între război și pace. Lumea dominată de conflictele în care trăim*, Editura Militară, București, 2013, 268 p. ISBN: 978-973-32-0897-6.
59. ORZEAȚĂ, M. *Războiul continuu*, Editura Militară, București, 2011, 264 p. ISBN 978-973-32-0876-1.
60. PÎNTEA, Iu. *Perspectivă cooperării Republicii Moldova în cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună*. Chișinău: Bons Offices, 2011. 48 p. Disponibil: <https://soros.md/wp-content/uploads/2022/11/PSAC-final.pdf>.
61. *Dicționar enciclopedic*, București Editura Enciclopedică, 1993-2009, v.1, 511 p.
62. ROMAN, D., NICOLAESCU, C. *Conflictele moderne și eficiența Forțelor pentru Operații Speciale în mediul operațional nou creat*, Conferința Științifică Internațională STRATEGII XXI, Universității Naționale de Apărare „Carol I”, noiembrie 2017, pp. 197-204. ISSN 1844-3087.
63. SCIPANOV, L. *Considerații privind acțiunile militare desfășurate în Nordul Mării Negre*, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, iunie 2015, pp. 99-105. ISSN1584-1928.
64. STAN, A. *Rusia a ridicat războiul la rang de artă*, ziarul Adevărul.ro 02.09.2014.
65. STANCIU, C. *Viitorul conflictualității - Operații asimetrice și hibride*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2016, 153 p. ISBN 978-606-660-275-4.
66. S.M.G / F.O.S. 3.2. *Doctrina pentru operații speciale întrunite*, București, 2007, 57 p.
67. S.M.G PF-3. *Doctrina pentru operații întrunite ale forțelor armate*, București, 2003, 51 p.
68. S.M.G. / F.O.S. 3.14 *Manualul pentru luptă al subunităților de operații speciale (Detașamentele Alpha, Bravo)*; București, 2005, 240 p.

69. S.M.G. /F.O.S. – 3.16 Manualului pentru asistență militară specială și sprijin în străinătate, București, 2008, 44 p.
70. S.M.G. P.F.-1. Doctrina pentru sprijinul cu personal în operațiile întrunite, București, 2003, 52 p.
71. S.M.G. P.F-3.15. Manualul pregătirii și executării misiunilor militare în afara teritoriului statului Român de către contingentele naționale, București, 2005, 246 p.
72. S.M.G. P.F-5-3. Manualul pentru cooperare civili-militari, București, 2011, 180 p.
73. SMO 50014/1999. Doctrina tactică a unităților operaționale din trupele de uscat pentru acțiuni militare combinate(multinaționale), București, 2009, 53 p.
74. S.M.G.-65. Manualul de planificare a operațiilor, București, 2016, 264 p.
75. VĂDUVĂ, Gh., ALEXANDRESCU, G. *Reacția rapidă în operația militară*, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2004, 82 p. ISBN 973-663-189-3.
76. VELENCIUC S. *Organizarea militară hibridă. studiu de caz: Rusia și organizațiile hibride*, p.10. [citată pe 13.10.2017]. Disponibil: revista.ispri.ro/wp-content/.../99-108-Serghei-Veleneiuc.pdf.
77. SUN, TZU. *Arta războiului*, București, Editura Nicol, 2012, 109 p. ISBN 978-973-7664-55-6.
78. ȘUȘTAC, Z., IGNAT, C. *Modalități alternative de soluționare a conflictelor (ADR)*, București : Editura universitară, 2008, 242 p. ISBN 9789737494467.
- b) în limba rusă**
79. АЛЁНОВА, О., ГЕДА, Е., НОВИКОВ, В. „Блок НАТО разошелся на блок пакеты”, в газете Коммерсантъ, 07.04.2008.
80. Анализ опыта боевых действий Сил специальных операций США в конфликтах XXI века, [citată pe 15.01.2022]. Disponibil: <https://oborona.ru/product/suhareva-olga/analiz-opyta-boevykh-dejstvij-sil-specialnyh-operacij-ssha-v-konfliktah-xxi-veka-43055.shtml>.
81. АРЗУМАНЯН, Р. *Стратегия иррегулярной войны: теория и практика применения. Теоретические и стратегические проблемы концептуализации, религиозные и военно-политические отношения в операционной среде иррегулярных военных действий/* Под общ. ред. А.Б. Михайловского. Москва: АНО ЦСОиП, 2015, 334с. ISBN 978–5–906661–09–8.
82. АРДАШЕВ, А. *Боевая подготовка Спецназа*: Москва, Яуза, Эксмо; 2014, 372 с. ISBN 978-5-699-75169-3.

83. БАЛЕНКО, С. *Спецназ везде спецназ*. Полная энциклопедия элитных подразделений, Москва: Яуза Эксмо, 2012, 816 с. ISBN. 978-5-699-54322-9.
84. БАЛЕНКО, С. *Полная энциклопедия элитных подразделений, Элитные подразделения 100 стран*, Яуза, Эксмо, 2014, 670 с. ISBN 978-5-699-75392-5.
85. БАРАБАНОВ, М. *Между миром и войной: силы специальных операций*, М.: Центр анализа стратегий и технологий, 2016, 244 с. ISBN 978-5-9902620-7-2.
86. БАРТОШ, А. *Адаптивные стратегии информационной войны* – М.: Вестник Академии военных наук, № 2 и 3, 2016, с. 20-30.
87. БАРТОШ, А. *Эволюция публичной дипломатии НАТО*, М. Дипломатическая служба, 2013, № 3, с. 6-11.
88. БЖЕЗИНСКИЙ, З. *Цитаты известных людей, афоризмы*. [citat pe 15.09.2016]. Disponibil: URL/: http://citaty.info/man/zbignev-bzhezinskii?utm_source=own&utm_medium=relap&utm.
89. БОЧАРНИКОВ, И., ЛЕМЕШЕВ, С., ЛЮТКЕНЕ, Г. *Современные концепции войн и практика военного строительства*. – М.: Экон-информ, 2013, 144 с. ISBN 978-5-9506-1028-8.
90. БОЧАРНИКОВ, И. *Эволюция форм, методов и инструментов противоборства в современных конфликтах* – М.: Изд-во «Экон-Информ», 2015, 218 с. ISBN 978-5-9907418-7-4.
91. БЕЛЬКОВ, О. *«Гибридная война» - выдуманная реальность?». Гибридные войны XXI века: материалы межвузовского круглого стола 29.01.2015*, Москва: ВУ, 2015, 310 с.
92. ВИНОКУРОВ, В. *Сетевая дипломатия в борьбе против гибридных войн*, Дипломатическая служба №1-2016, с. 19-25.
93. ВИНОКУРОВ, В. *Применение гибридных методов в современных конфликтах, Проблемы национальной стратегии*, РИСИ, №3(36), 2016, 249 с. ISSN 2079-3359.
94. ВЛАДИМИРОВ, А. *«Гибридные войны в Общей теории войны» на конференции «Гибридные войны XXI века»*. Военный университет МО РФ, Москва, 2015, 988 с.
95. ГАЛУШКО, С. *Некоторые вопросы подготовки и проведения специальных операций в период после Второй Мировой войны*, Аналитический доклад, Москва, 2011, 73 с.
96. ГАЛУШКО, С. *Силы специальных операций и война в Ливии*, Аналитический доклад, Москва, 2011, 31 с.

97. ГЕРАСИМОВ, В. *«Ценность науки в предвидении»*, в еженедельной газете «Военно-промышленный курьер», 8(476), 27 февраля 2013, 12 с. Disponibil: http://vfes.ru/vpk_08_476.pdf.
98. ГЕРАСИМОВ, В. *Организация обороны Российской Федерации в условиях применения противником «традиционных» и «гибридных» методов ведения войны*. М.: Вестник Академии военных наук №2, (55), 2016, с. 19-23. ISBN 2073-8641. Disponibil: [https://www.avnrf.ru/attachments/article/862/AVN-2\(55\)_001-184_sverka_14-06.pdf](https://www.avnrf.ru/attachments/article/862/AVN-2(55)_001-184_sverka_14-06.pdf)
99. ГЕЛЬМАН, З. *ХАМАС против «Хезболлах»* // Статья на сайте издания «Независимое военное обозрение» от 13.09.2013. [citat pe 26.06.2018]. Disponibil: http://nvo.ng.ru/wars/2013-09-13/14_hamas_hesbollah.html.
100. ДЕЛЯГИН, М. *Новые технологии цветных революций: не готовьтесь к позавчерашней войне*. [citat pe 11.01.2017]. Disponibil: <http://delyagin.ru/position/85421-novyje-tekhnologii-tcvetnykh-revoljucij-ne-gotovtes-k-pozavcherashnej-vojne.html>.
101. День Сил специальных операций [citat pe 16.06.2017]. Disponibil: <https://topwar.ru/154636-den-sil-specialnyh-operacij.html>.
102. ИССЕРСОН, Г. Новые формы борьбы, Воениздат, 1940г, 42 с. Disponibil: https://royallib.com/read/isserson_georgiy/novie_formi_borbi.html#0.
103. КАЗАЧКОВ, Г. *Тактика спецназа*, Ростов на Дону, Феникс, 2006, 272 с. ISBN 5-222-08444-2.
104. КАРПОВИЧ, О. *Проблемы и перспективы исследования современных концепций, моделей и технологий управления международными конфликтами* // Национальная безопасность, 2013, 5, с. 80–93. ISSN: 2454-0668.
105. Командование специальных операций (General Commandant les Operations Speciales (GCOS), [citat pe 26.06.2018]. Disponibil: https://voinanet.ucoz.ru/index/specnaz_francii/0-12928.
106. КОБКО, В. Підготовка та проведення спеціальних операцій у збройних конфліктах другої половини ХХ ст., Автореф. дис.. канд. іст. наук: 20.02.22 /; Нац. акад. оборони України. — К., 2004. — 16 с. Disponibil: <https://referatu.net.ua/referats/7569/154830>.
107. КНЯЗЕВА, Л. *Гибридные войны XXI века: материалы межвузовского круглого стола 29.01.2015 г.- Москва: ВУ, 2015, 3 с.*
108. КУРИЛКИН, А. *Современные подходы к ведению информационных войн* // Международные отношения. 2014. 1, с. 75-80.
109. КЛАУЗЕВИЦ, К. *О Войне*, Издательства: Эксмо, 2013 г., Серия: Подарочные издания. Великие полководцы, 512 с. ISBN 978-5-699-66486-3.

110. КРЕВЕЛЬД, М. *Трансформация войны*. М.: Альпина Бизнес букс, 2005, 344 с. ISBN 5-9614-0280-0.
111. ЛАРИНА, Е., ОВЧИНСКИЙ, В. *Мировойна. Все против всех. Новейшие концепции боевых действий англосаксов*. – М.: Книжный мир, 2015, 430 с. ISBN: 978-5-8041-0788-9.
112. МАНОЙЛО, А. *Парадигмы управления международными конфликтами: конкуренция или конфронтация* // Национальная безопасность / 2011, 5, с. 135–142. Disponibil: https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=58763.
113. МАНОЙЛО, А. *Управление психологической войной* // Международные отношения, 2013, 3, с. 377–389. Disponibil: https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=62923
114. МАНОЙЛО, А. *Вооруженный мятеж в Украине может стать для России последним тревожным звонком* // Мировая политика. 2014, 2, с. 24-37. [citat pe 10.05.2017]. Disponibil: http://www.e-notabene.ru/wi/article_11137.html.
115. МЕССНЕР, Е. *Хочешь мира, победи мятежевойну*, Москва, Военный Университет, Русский Путь, 2005, 485 с. ISBN 5-85887-134-8.
116. НАУМОВ, Ю. *Энциклопедия спецназа стран мира*, Харьков, гарнитура Балтика, 2011, 604 с. ISBN 978-966-14-1284-1.
117. НЕЙМАРК, М. *Культура как ресурс национальной безопасности России*: М.: Современный мир и геополитика, 2015, 448 с. ISBN. 978-5-88373-477-8.
118. НИКОЛАЙЧУК, И. *О сущности гибридной войны в контексте современной военно-политической ситуации. Проблемы национальной стратегии*, РИСИ, №3 (36), 2016, с. 85-105. ISSN 2079-3359.
119. НЕЕЛОВ, В. *Негосударственные участники военных действий в конфликтах нового поколения. Уроки и возможности для России*. [citat pe 26.06.2018]. Disponibil: https://rni.am/rus/articles/detail.php?ELEMENT_ID=15151.
120. ПЕТРОСЯН, В. *Инновационная война как способ оптимизации эволюции логико-математических систем* // Стили в математике: социокультурная философия математики. Кучково поле, 2016, 832 с. ISBN 978-5-9950-0745-6.
121. ПОЛИКАРПОВ, В., ПОЛИКАРПОВА, Е. *Войны будущего. От ракеты «Сармат» до виртуального противостояния*, Москва; ТД Алгоритм; 2015, 368 с. ISBN 978-5-906798-52-7.
122. Подразделение специальных операций вооружённых сил Ирландии, *Зарубежное военное обозрение*. 2018, №2, с. 41-45, [citat pe 26.10.2024]. Disponibil:

https://factmil.com/publ/strana/irlandija/podrazdelenie_specialnykh_operacij_vooruzhjonnykh_sil_irlanii_2011/50-1-0-25.

123. Про порядок організації проведення спеціальних заходів і спеціальних митних операцій: Наказ голови Державної митної служби України № 151 від 27.02.2009. [citat pe 26.10.2024]. Disponibil: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0151342-09#Text>

124. Пять дней в августе 2008-го: хроника российско-грузинской войны, [citat pe 26.10.2024]. Disponibil: <https://www.bbc.com/russian/features-44969691>.

125. *Работа Сил специальных операций России в Крыму в 2014 году*. [citat pe 03.03.2017]. Disponibil: <https://militarycolumnist.ru/history/работа-сил-специальных-операций-росс.html#content>.

126. Силы специального назначения Великобритании, Зарубежное военное обозрение №9, 2006, с. 27-33, [citat pe 26.06.2018]. Disponibil: https://factmil.com/publ/strana/velikobritanija/sily_specialnogo_naznachenija_velikobritanii_2006/9-1-0-868.

127. Силы специальных операций Вооружённых сил Израиля, Зарубежное военное обозрение №10, 2019, с. 18-23, [citat pe 26.06.2018]. Disponibil: https://factmil.com/publ/strana/izrail/sily_specialnykh_operacij_vooruzhjonnykh_sil_izrailja_2019/36-1-0-1687

128. Силы специальных операций Вооруженных сил Украины (2020), Зарубежное военное обозрение №7, 2020, с. 37-43, [citat pe 26.06.2018]. Disponibil: https://factmil.com/publ/strana/ukraina/sily_specialnykh_operacij_vooruzhennykh_sil_ukrainy_2020/27-1-0-1780.

129. Силы специальных операций Вооружённых сил ФРГ (2013), Зарубежное военное обозрение, №, 2013, с. 15-20, [citat pe 26.06.2018]. Disponibil: https://factmil.com/publ/strana/germanija/sily_specialnykh_operacij_vooruzhjonnykh_sil_frg_2013/41-1-0-283.

130. Спецназ Австрии Ягдкоммандо, [citat pe 03.10.2024]. Disponibil: <https://patriot-ua-pl.livejournal.com/13915.html>.

131. Силы Специального Назначения Швейцарии, [citat pe 27.10.2017]. Disponibil: <http://www.dogswar.ru/armii-mira/vooryjennye-sily/6683-sily-specialnogo-naz.html>.

132. Солдаты гибридных войн. Силы специальных операций становятся все более мощным средством достижения военно-политических целей, [citat pe 27.10.2017]. Disponibil: <https://armystandard.ru/news/2020327925-PrdUG.html>.

133. СЛИПЧЕНКО, В. *К какой войне должны готовиться вооружённые силы* // Отечественные записки. 2002. № 8. [citat pe 27.06.2018]. Disponibil: <http://www.strana-oz.ru/2002/8/k-kakoy-voyne-dolzheny-gotovitsya-vooruzhennye-sily>.

134. СУРГУЛЯДЗЕ, В. «Сетевые», «гибридные», «новые» современные войны и политика идентичности в эпоху глобализации. Проблемы национальной стратегии, РИСИ, №3 (36), 2016, 249 с. ISSN 2079-3359.

135. *Силы специальных операций России. Создание, становление, работа.* [citat pe 30.07.2017]. Disponibil: <https://militarycolumnist.ru/специальные-подразделения/силы-специальных-операций-рф-создани.html#content>.

136. Специальные операции, [citat pe 30.07.2017]. Disponibil: https://ru.ruwiki.ru/wiki/Специальные_операции#Внедрение.

137. Силы специальных операций: длинная рука Москвы, [citat pe 30.07.2017]. Disponibil: <https://obsfr.ru/report/15220/12143/>.

138. ЦЫГАНКОВ, П. «Гибридные войны»: понятие, интерпретации и реальность. «Гибридные войны» в хаотизирующемся мире XXI века/Москва: Издательство МГУ, 2015, с. 32-42.

139. Швейцария усилит элитный спецназ AAD 10, [citat pe 30.07.2017]. Disponibil: https://www.swissinfo.ch/rus/politics/политика-безопасности_швейцария-усилит-элитный-спецназ-aad-10/44624052.

c) în limba engleză

140. AJP-01(D). *Allied Joint Doctrine*, December 2010, North Atlantic Treaty Organization, NATO Standardization Agency (NSA), 130 p.

141. AJP-2(A). *Allied Joint Doctrine for Intelligence*, Counter-Intelligence and Security, North Atlantic Treaty Organization, NATO Standardization Agency (NSA), Draft 2012, 90 p.

142. AJP-3 (B) *Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations*, March 2011 Edition, is promulgated in the United Kingdom subject to the caveat attached to this letter, 122p.

143. AJP- 3.5. *Allied Join Doctrine for Special Operations*, North Atlantic Treaty Organization, from SAI Global, 01 January 2009, 69 p.

144. AAP-6. *NATO Glossary of Terms and Definitions*, 2015, 805 p.

145. ANGLIM, S. *Special Forces*, Infinity Journal, Issue No. 2, Spring 2011, pp.16-20.

146. ABOUL-ENEIN, B. „A Theoretical Exploration of Lawrence of Arabia's Inner Meanings on Guerrilla Warfare.” *Small Wars Journal*. July 5, 2011. 1 November 2014. [citat pe 21.11.2024], Disponibil:<https://apps.dtic.mil/sti/tr/pdf/ADA546376.pdf>.

147. ARON, L. Russia's Next Target Could Be Ukraine. The Wall Street Journal, [citat pe 15.04.2018]. Disponibil: <https://www.wsj.com/articles/SB122100831438617621>.
148. ARQUILLA, J. *The End of War As We Knew It*, „Third World Quarterly” 28, no. 2, march 2007, pp. 369-386.
149. ASPREY, R. *War in the Shadows: The Guerrilla in History*. Two volumes. Garden City, NJ: Doubleday & Company; 1975. p.1496. ASIN: B002JNCB1C.
150. ADRP 3-05. Army Doctrine Reference Publication, *Special Operations*, 2012, 96 p.
151. ARSOF. *Army Special Operations Forces 2022, part I-II*, this publication is approved for public release; distribution is unlimited, Headquarters, Department of the Army, 64 p.
152. BANSEPT, L. French Special Operations. What Is Their Role in the Context of Great-Power Competition?, Briefings de l'Ifri, Ifri, January 27, 2022, 14 p., ISBN: 979-10-373-0544-2.
153. BUGAJSKI, J., DORAN, P. Black Sea Rising, Russia's illegal annexation of Crimea was a game changer for the European security order. [citat pe 17.07.2017]. Disponibil: <https://cepa.org/comprehensive-reports/black-sea-rising/>.
154. BJERREGAARD, Th. *Hybrid warfare: a military revolution or revolution in military affairs?*, Swedish Armed Forces B.M.S. Swedish National Defence College Stockholm, Sweden, Fort Leavenworth, Kansas, 2012, 86 p.
155. BORSARI, F., 2022. "Hunting the Invader: Ukraine's Special Operations Troops." The Center for European Policy Analysis (CEPA)'s, March 15. [citat pe 11.12.2024]. Disponibil: <https://cepa.org/hunting-the-invader-ukraines-special-operations-troops/>.
156. BOOT, M., "The Evolution of Irregular War." Foreign Affairs. 5 Feb. 2013. 2014 [citat pe 21.11.2024]. Disponibil: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2013-02-05/evolution-irregular-war>.
157. BOND, M. *Hybrid War: A New Paradigm for Stability Operations in Failing States*, Carlisle Barracks, PA: U.S. Army War College. Kenneth E. Boulding - Conflict and defense: A general theory, 1962, Harper and Row, New York. [citat pe 27.07.2017]. Disponibil: <https://www.comw.org/qdr/fulltext/0703bond.pdf>.
158. BOESCHE, R., Kautilya's Arthashastra on War and Diplomacy in Ancient India, The Journal of Military History, Volume 67, Number 1, January 2003, pp. 9-37, [citat pe 27.07.2017]. Disponibil: <https://muse.jhu.edu/pub/29/article/40432/pdf>

159. BLANKEN, L., SWINTEK, Ph., DAVIS, J.– Special Operations as an Innovation Laboratory [citat pe 19.12.2024]. Disponibil: <https://warontherocks.com/2020/02/special-operations-as-an-innovation-laboratory/>.
160. BRAHM, E. *Conflict Stages*, Guy Burgess & Heidi Burgess, (ed.) „Beyond Intractability”, Conflict Information Consortium, Boulder: University of Colorado. [citat pe 03.10.2016]. Disponibil:<http://www.beyondintractability.org/essay/conflict-stages>.
161. BRUNO, G. *State Sponsors: Iran, Council on Foreign Relations*. [citat pe 30.10.2016]. Disponibil: <http://www.cfr.org/iran/state-sponsors-iran/p9362>.
162. CHIVVIS, C., *Toppling Qaddafi: Libya and the Limits of Liberal Intervention*, Cambridge University Press, 2014, 249 p. ISBN: 9781139649704.
163. Commandement des Actions Spéciales Terre – CAST, [citat pe 03.10.2016]. Disponibil: <https://bmpd.livejournal.com/tag/CCO#post-bmpd-4794034>.
164. Department of Defense. Summary of the 2021 Afghanistan Strategic Review. Washington D.C., 2021, [citat pe 10.03.2023]. Disponibil: <https://www.defense.gov/News/Releases/Release/Article/2855801/dod-concludes-2021-global-posture-review/>.
165. Fact book, USOCOM, fact sheet 2020, 60 p.
166. EARLEY, P., & ANG, S. *Cultural Intelligence: Individual Interactions Across Cultures*, Stanford University Press, 2003, 379 p. ISBN 0804743126, 9780804743129.
167. FM 3-0. *Field Manual, Headquarters Department of the Army*, Washington, DC, 6 October 2017, 364 p.
168. FEICKERT, A. *U.S. Special Operations Forces (SOF): Background and Issues for Congress*, January 6, 2017, 12 p.
169. FLEMING, B. *The Hybrid Threat Concept: Contemporary War, Military Planning and the Advent of Unrestricted Operational Art*, Fort Leavenworth, Kansas, School of Advanced Military Studies, 2011, 93 p.
170. FM 3-05.100. *Army Special Operations Forces*, Headquarters Department of the Army, Washington, DC, 20 September 2006, 119 p.
171. FM 3-05.130. *Army Special Operations Forces Unconventional Warfare*, Headquarters Department of the Army, Washington, DC, 30 September 2008, 248 p.
172. FM 3-05.102. *Army Special Operations Intelligence*, Department of the Army, July 2001, 202 p.
173. GOLDING, J. Byte, With, and Through: How Special Operations and Cyber Command Can Support Each Other, November 11, 2022. [citat pe 12.10.2024]. Disponibil:

<https://warontherocks.com/2022/11/byte-with-and-through-how-special-operations-and-cyber-command-can-support-each-other/>.

174. GVENTER, C., MAHNKEN, T., & ROSS, J. (2016). *The New Era of Special Operations: From Precision Strike to Global Competition*. Naval Institute Press. [citat pe 07.10.2016]. Disponibil:<http://inmoscowsshadows.wordpress.com/2014/07/06/the-gerasimov-doctrine-and-russian-non-linear-war/>.

175. GLEICHER, M., & Li, J. *The Role of Special Operations Forces in Counterinsurgency and Political Warfare*. *Journal of Military and Strategic Studies*, 18(4), pp.56-68.

176. *Global Britain in a Competitive Age*. The UK government released this report that provides an integrated review of security, defense, development, and foreign policy. March 2021, PDF, 114 p.

177. GEBICKE, M. *Special Operations Forces: Opportunities to Preclude Overuse and Misuse*, 1997, 37 p.

178. Crisis Group International. *Nagorno-Karabakh: Risking War*. Europe Report N°187, 2007, 30 p. Disponibil: https://www.files.ethz.ch/isn/45472/187_nagorno_karabakh_risking_war.pdf.

179. GSG 9 der Bundespolizei: *To protect the Fatherland*, [citat pe 26.11.2024]. Disponibil: <https://special-ops.org/gsg-9-der-bundespolizei/>.

180. GRZEGORZEWSKI, M. *Big Data for Generals ...and Everyone Else over 40*, JSOU Report 21-9, The JSOU Press, MacDill Air Force Base, Florida, 2021, 182 p. ISBN 978-1-941715-60-4.

181. HOFFMAN, F., MATTIS, J. *Future Warfare: The Rise of Hybrid Wars*. In: U. S. Naval Institute Proceedings, vol. 131, November 2005, 175 p. [citat pe 15.06.2018]. Disponibil: http://dde.carlisle.army.mil/documents/sis/docs/Hybrid_Wars.pdf.

182. HOFFMAN, F. *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*, Arlington: The Potomac Institute for Policy Studies, 72 p.

183. HOWARD, C. *To Baghdad and Beyond: ARSOF in Operation Iraqi Freedom*, USASOC History Office, March 20, 2023, [citat pe 14.10.2023]. Disponibil: https://www.army.mil/article/264978/to_baghdad_and_beyond_arsof_in_operation_iraqi_freedom.

184. HOFFMAN, F. *Hybrid Warfare and Challenges*, JFQ, issue 52, 1st quarter 2009, 175 p.

185. *Head of French Company is Killed in Libyan City* // „The New York Times” may 2011. [citat pe 03.03.2017]. Disponibil: <http://www.nytimes.com/2011/05/13/world/africa/13benghazi.html>.
186. HUBER, Th. *Compound Warfare: A Conceptual Framework*, in Thomas Huber, ed., *Compound Warfare: That Fatal Knot*, Fort Leavenworth, KS: US Army Command and General Staff College Press, 334 p.
187. HUNTER, E. WITH PIRET, P. *The Challenges of Hybrid Warfare*, International Centre for Defence and Security Toom-Rüütli 12-6, 10130 Tallinn, Estonia, 2015, 7 p. ISSN 2228-2076.
188. HUBER, Th. *Huber Comments on Hybrid Warfare and Compound Warfare*, CGSC Blog response, 12 February 2009, Fort Leavenworth, KS, apud Fleming, 15 p.
189. Israeli Special Forces: A Comprehensive Guide, [citat pe 03.10.2024]. Disponibil: <https://greydynamics.com/the-israeli-special-forces/>.
190. Irish Army Ranger Wing (ARW): Our commitment to our promise, [citat pe 03.10.2024]. Disponibil: <https://special-ops.org/irish-army-ranger-wing-arw/>.
191. Jagdkommando Austrian Special Operations Forces, ÖA/JaKdo, Maximilian-Kaserne, Fischauergasse 66 2700 Wr. Neustadt; Erscheinungsjahr: 2020, 17p.
192. JOHNSON, D. E. Military Capabilities for Hybrid War: Insights from the Israel–Hezbollah War. RAND Corporation. [citat pe 10.04.2025]. Disponibil: https://www.rand.org/pubs/occasional_papers/OP285.html.
193. *Joint Publication 1–02, U.S. Joint Chiefs of Staff*, 482 p.
194. JP 3–05. *Joint Special Operations*, 18 April 2011, 97 p.
195. JP 3–05.1. *Joint Special Operations Task Force*, 16 July 2014, 183 p.
196. JSOU. *Joint Special Operations University. The Future of SOF: Disruptive Technologies and Emerging Threats.*, 2022, 74 p. ISBN 978-1-941715-10-1.
197. JSOU *Joint Special Operations University, Special Operations Research Topics 2017*, The JSOU Press MacDill Air Force Base, Florida, 2016, 82 p. ISBN 978-1-941715-12-3.
198. *Joint Vision 2020*, US Government Printing Office, Washington DC, June 2000, 26 p.
199. KARDAŞ, Şaban. "Turkey's Regional Approach in the Black Sea and the Role of Regional Organizations." *Perceptions: Journal of International Affairs*, vol. 18, no. 3, 2013, pp. 123–146.
200. KEEGAN, J. *A history of warfare*, First published January 1, 1993, 432 p. ISBN 9780679730828.

201. KILCULLEN, D. „*Accidental guerrilla: Fighting small wars in the midst of a big one*”, Oxford University Press, 16 march 2009, 384 p.
202. KORYBKO, A. *Hybrid Wars: the indirect adaptive approach to regime change*, Moscow, Peoples' Friendship University of Russia, 2015, 127 p.
203. Kommando Spezialkräfte KSK - Bundeswehr, [citat pe 26.11.2024]. Disponibil: <https://www.bundeswehr.de/de/aktuelles/schwerpunkte/spezialkraefte-bundeswehr/kommando-spezialkraefte>.
204. KUNZMANN, Th. A German Joint Federal Special Operations Forces Headquarters -An Opportunity?, FUTURE WAR PAPER, Marine Corps Combat Development Command Quantico, Virginia 22134-5068, 28 p.
205. LUTTWAK, E. *Strategy: The Logic of War and Peace*. Harvard University Press., Disponibil: <https://core.ac.uk/download/pdf/36735535.pdf>.
206. LEAVENWORTH, K: Combat Studies Institute Press. United Kingdom, Ministry of Defence (2010), *Future Character of Conflict*, London: HQ Land Forces, 108 p. [citat pe 30.10.2016].Disponibil:[https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/33685/FCOCReadactedFinal Web.pdf](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/33685/FCOCReadactedFinal%20Web.pdf).
207. MAZARR, M. *Mastering the Gray Zone: Understanding a Changing Era of Conflict*. U.S. Army War College Press., 157 p. ISBN 1-58487-712-X.
208. MATTIS, J., HOFFMAN, F. *Future Warfare: The Rise of Hybrid Wars*, on „Proceedings Magazine”, US Naval Institute, November 2005, nr. 2, 62 p.
209. Ministry of Defence UK, Strategic Trends Programme. *Future Operating Environment 2035*, First Edition, 60 p.
210. McCUEN, J. *Hybrid Wars*, “Military Review”, 2008, pp.107-113.
211. McWILLIAMS, S. *Hybrid War Beyond Lebanon: Lessons from the South African Campaign 1976 to 1989*, Fort Leavenworth, KS, 105 p.;
212. MICHTA, A. „Why NATO Needs More Multinational Special Operations Units.” *The American Interest*, 2020, 12 p.
213. NEMETH, W. *Future war and Chechnya: a case for hybrid warfare*, Monterey - CA : Naval Postgraduate School, 101 p.
214. NATO Special Operation Coordination Centre (2009), SOTG (*Version 1.0*, 11.12.2009), NSCC, Belgia, 197 p.
215. NATO Special Operations Headquarters. NATO SOF, *Vision and Strategy 2030*, HQ, 2021.

216. NATO Special Operations Forces, Transformation Initiative (NSTI), 12 February 2008, 22 p.
217. NATO Strategy to Defeat Enemy Forces in the Hybrid War. International Conference of Scientific Paper. Brasov, 28-30 May 2015. [citat pe 12.07.2016]. Disponibil: <http://www.afahc.ro/ro/afases/2015>.
218. NATO Secretary General Jens Stoltenberg, “Zero-sum? Russia, Power Politics, and the Post War Era”, Brussels Forum, March 20, 2015. [citat pe 03.03.2017]. Disponibil: http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_118347.htm.
219. OLSO, E., „U.S Special Operations: Context and Capabilities in Irregular Warfare,” Joint Force Quarterly (JFQ), Issue 56, First Quarter, 2010, pp. 64–70.
220. O'HANLON, M. *The Future of Land Warfare*. Brookings Institution Press, 2019, 270 p. ISBN 978-0-8157-2689-0.
221. *Pocket Guide of Unconventional Warfare (UW)*, Joint Publication (JP) 3-05.1, 5 april 2016, Fort Leavenworth, Kansas, 44 p.
222. QIAO LIANG & WANG XIANGSUI. *Unrestricted Warfare*, Beijing, China: People's Liberation Army, 228 p.
223. ROBINSON, L. *The Future of U.S. Special Operations Forces*, Council Special report No. 66, April 2013, 51 p.
224. REINER, D., GAUTIER, J., LARCHER, G. *FAIT au nom de la commission des affaires étrangères, de la défense et des forces armées (1) sur le renforcement des forces spéciales françaises*, № 525 Sénat Session Ordinaire, 2013-2014, 82 p.
225. SNYDER, M. *Information Strategies against a Hybrid Threat: What the Recent Experience of Israel Versus Hezbollah/Hamas Tell the US Army*, in „*Back to Basics: A Study of the Second Lebanon War and Operation Cast Lead*”, ed. Lt. Col. S.C. Farquhar, 103-142. Fort, 156 p.
226. Special Operations Forces, GICAT the french landdefen ceand security industry association, 2019, 33 p.
227. SMITH, M. *Killer Elite: The Inside Story of America's Most Secret Special Operations Team*, London: St. Martin's Press, 2007, 342.p. ISBN 0312362722, 9780312362720.
228. Special Operations Forces, citat pe [26.11.2024]. Disponibil: <https://www.bundeswehr.de/en/organization/army/organization/branches/special-operations-forces>.
229. *Strategic Concept for the Defence and Security of The Members of the North Atlantic Treaty Organization adopted by Heads of State and Government in Lisbon*, 19 November,

2010. [citat pe 30.06.2016].
Disponibil: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_68580.htm.

230. Siria: Militiile kurde au revenit la est de Eufrat, pentru a aplatiza nemulțumirea Ankarei (responsabil american), [citat pe 10.04.2025]. Disponibil: <https://hotnews.ro/siria-militiile-kurde-au-revenit-la-est-de-eufrat-pentru-a-aplatiza-nemulțumirea-ankarei-responsabil-american-459413>.

231. SVANTE, C. Small Nations and Great Powers: A Study of Ethnopolitical Conflict in the Caucasus, London, Routledge, eBook Published 28 June 2005, 480 p. ISBN 9780203988879.

232. TC 7-100. *Training Circular, Hybrid Threat*, Headquarters Department of the Army, Washington DC, July 2010, 76 p.

233. TRADOC (U.S. Army Training and Doctrine Command). Operational Environments to 2035, 2022, 28 p.

234. Ten Surprising Lessons for Special Operations Forces from the First 20 Months of Putin's Full-Scale Invasion of Ukraine, [citat pe 29.11.2024]. Disponibil: <https://interpopulum.org/new-report-finds-distrust-in-capitalism-government-and-global-institutions/>.

235. Ukraine's Special Operations Troops Sow Destruction in Russia, [citat pe 29.11.2024]. Disponibil: <https://cepa.org/article/ukraines-special-operations-troops-sow-destruction-in-russia/>.

236. Ukrainian Special Operations Forces (UASOF). Grey Dynamics, March 17. [citat pe 11.12.2024]. Disponibil: <https://www.greydynamics.com/ukrainian-special-operations-forces-uasof/>.

237. Ukrainian intelligence is able to conduct operations in any part of the world, if necessary, [citat pe 11.12.2024]. Disponibil: <https://uscc.org.ua/en/kyrylo-budanov-ukrainian-intelligence-is-able-to-conduct-operations-in-any-part-of-the-world-if-necessary/>.

238. Ukraine's "Explosive" Ambush in Occupied Kherson Region (Videos)." May 29, [citat pe 11.12.2024]. Disponibil: <https://en.defence-ua.com/events/ukraines-explosive-ambush-in-occupied-kherson-region-videos-3108.html>.

239. Urban, Mark. 2022. "The heavy losses of an elite Russian regiment in Ukraine." BBC News, April 2. [citat pe 11.12.2024]. Disponibil: <https://www.bbc.com/news/world-europe-60946340>.

240. U.S. Special Operations and the Shadowy Promise of Irregular Campaigns, [citat pe 25.12.2023]. Disponibil: <https://warontherocks.com/2023/11/u-s-special-operations-and-the-shadowy-promise-of-irregular-campaigns/>.
241. *United States Department of the Army, Field Manual (FM) 3–24.2: Tactics in Counterinsurgency*. Washington, D.C.: Department of the Army, 307 p.
242. USJFC. *Irregular Warfare Special Study*, Washington D.C.: Joint Warfighting Center, 83 p.
243. USSOCOM, USMCCDC. *Irregular Warfare (IW) Joint Operating Concept (JOC) V1.0*. Washington D.C.: Department of Defense, 141 p.
244. USSOCOM/SOCS-HO, 7701 Tampa Point Boulevard, MacDill AFB, FL 33621-5323, 142 p.
245. *United Kingdom Ministry of Defence, Strategic Trends Programme Future Operating Environment 2035*, London, August 2015 , 60 p.
246. United Kingdom Restructures Special Operations Units, .[citat pe 25.06.2018]. Disponibil: <https://sof.news/sof/uk-ranger-regiment/>.
247. *United States Army Special Operations Command, Counter-Unconventional Warfare*, White Paper, 26 september 2014, 46 p.
248. U.S. Special Operations Forces (SOF): Background and Considerations for Congress, Reports, Referenced Legislation: P.L.99-66, Publication Date: 03/04/2025, [citat pe 05.04.2025]. Disponibil: <https://www.congress.gov/crs-product/RS21048>.
249. *U. S. Special Operations Command Fact Book*, 2014, 52 p.
250. *United States Government Accountability Office: Army Planning. Comprehensive Risk Assessment Needed for Planned Changes to the Army's Force Structure*, GAO-16-327-April 2016, 30 p.
251. VICKERS, M. The Revolution in War. Center for Strategic and Budgetary Assessments.[citat pe 15.10.2024]. Disponibil: <https://csbaonline.org/research/publications/the-revolution-in-war/publication/1>.
252. WHITE, A., 2022. „Europe's special operators are watching Ukraine closely for lessons learned.” *Breaking Defense*, 29 April. [citat pe 11.12.2024]. Disponibil: <https://breakingdefense.com/2022/04/europes-special-operators-are-watching-ukraine-closely-for-lessons-learned/>.
253. WATLING, J., DANYLYUK, O. and REYNOLDS, N. Preliminary Lessons from Ukraine's Offensive Operations, 2022–23, [citat pe 11.12.2024]. Disponibil: <https://static.rusi.org/lessons-learned-ukraine-offensive-2022-23.pdf>, 48 p.

ROLUL ȘI MISIUNILE FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE

ROL	MISIUNI
ACTIUNI OFENSIVE	• Actiuni directe • Sustinerea acțiunilor militare convenționale • Combaterea terorismului
SUPRAVEGHERE CERCETARE	• Cercetare specială • Desfășurarea de acțiuni specifice operațiilor informaționale, <i>INFOPS</i>
SPRIJIN INFLUENȚARE	• Asistență militară • Desfășurarea de acțiuni specifice operațiilor psihologice <i>PSYOPS</i> • Participarea la aplicarea măsurilor împotriva proliferării armelor de distrugere în masă;

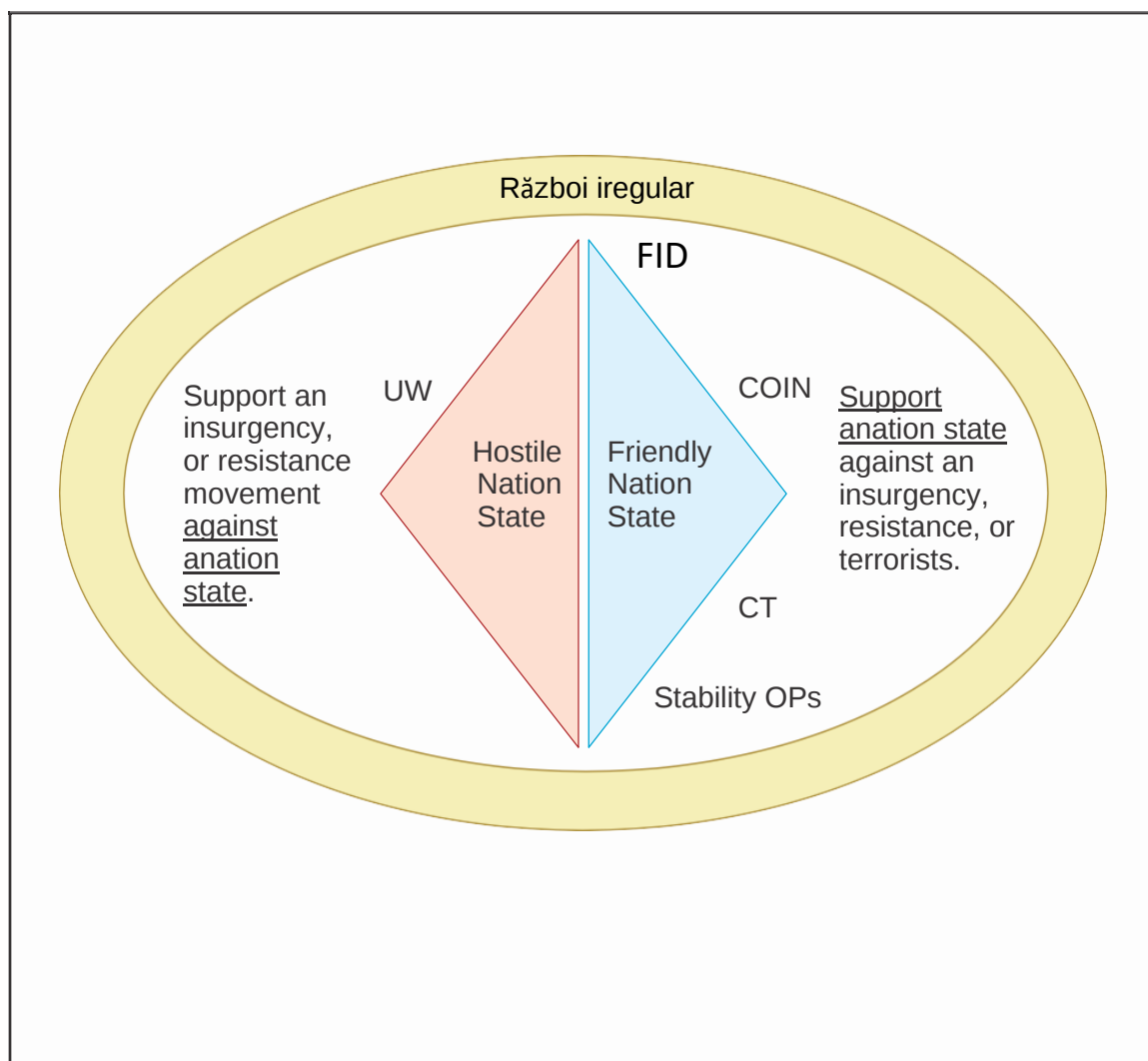
*Sursa: autorul

ACTIVITĂȚILE DE BAZĂ ÎN OPERAȚIILE SPECIALE

- Acțiuni directe
- Recunoaștere specială
- Combaterea armelor de distrugere în masă
- Combaterea terorismului
- Războiul neconvențional
- Apărarea internă străină
- Asistența forțelor de securitate
- Salvarea și recuperarea ostaticilor
- Contra insurgența
- Asistența umanitară străină
- Operații militare pentru susținerea informațiilor
- Operații de afaceri civile

*Sursa: autorul

RELAȚIA DINTRE OPERAȚIILE SPECIALE ȘI RĂZBOIUL ASIMETRIC

Legendă:

UW – război asimetric;

COIN – contrainsurgență;

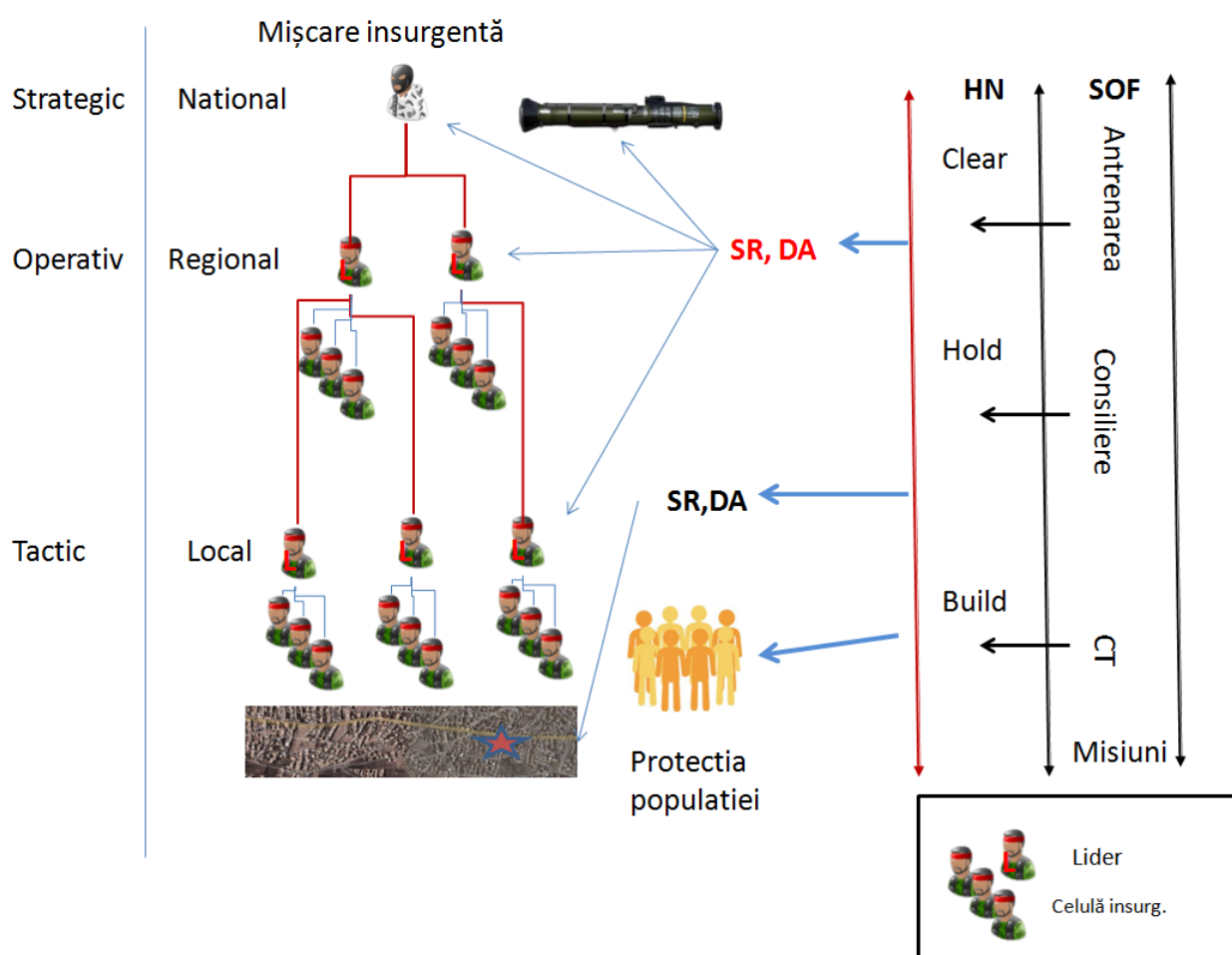
CT – combaterea terorismului;

Stability OPs – operații de stabilitate;

FID – apărare internă străină.

*Sursa: autorul

MISIUNILE FORTELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ASISTENȚĂ MILITARĂ

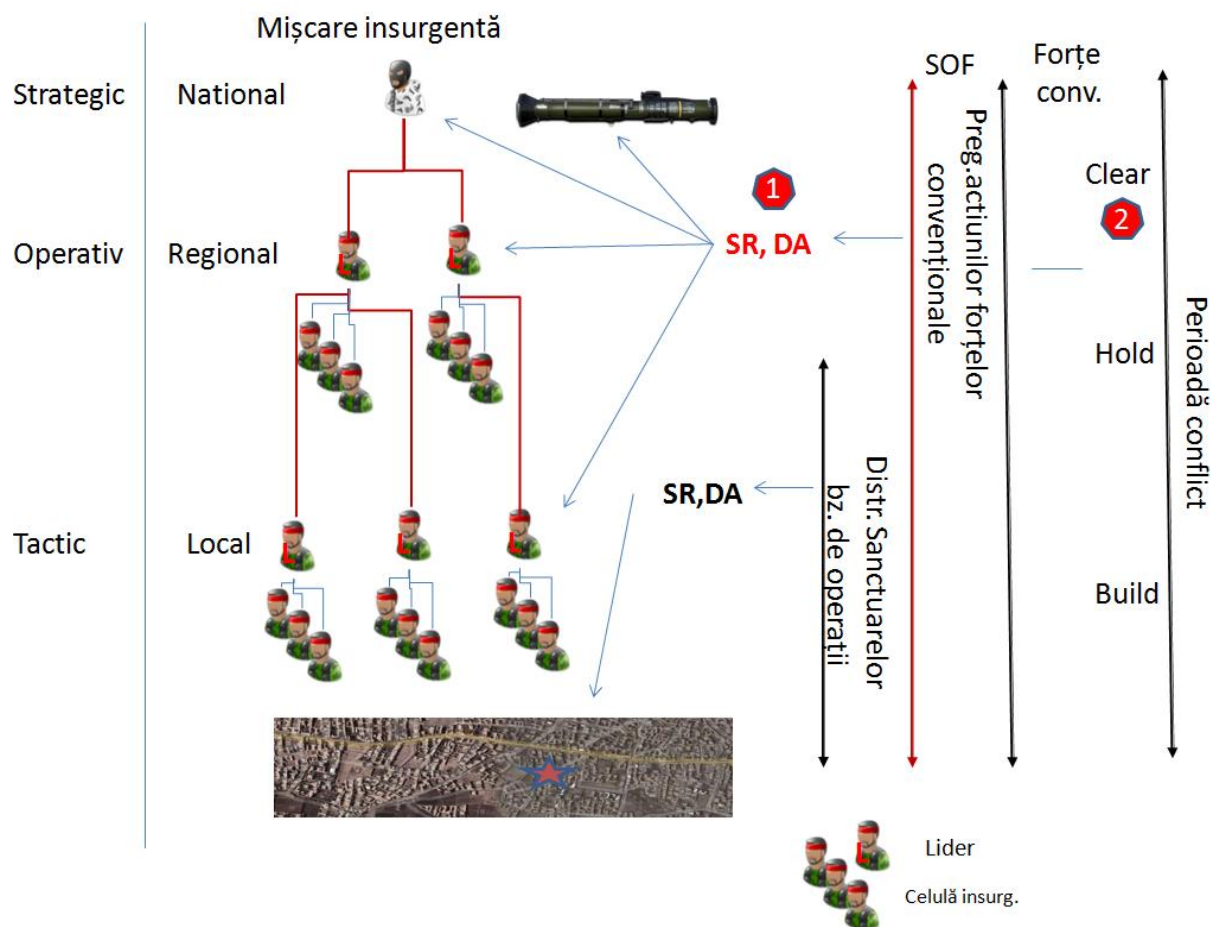
*Sursa: autorul

ACȚIUNI COLATERALE SPECIFICE OPERAȚIILOR SPECIALE

SUPORTUL COALIȚIEI
OPERAȚII DE CĂUTARE ȘI SALVARE
OPERAȚII DE COMBATERE A DROGURILOR
OPERAȚII DE DEMINARE
ASISTENȚĂ UMANITARĂ STRĂINĂ
SPRIGINUL ÎN OPERAȚII DE SECURITATE
ACTIVITĂȚI SPECIALE

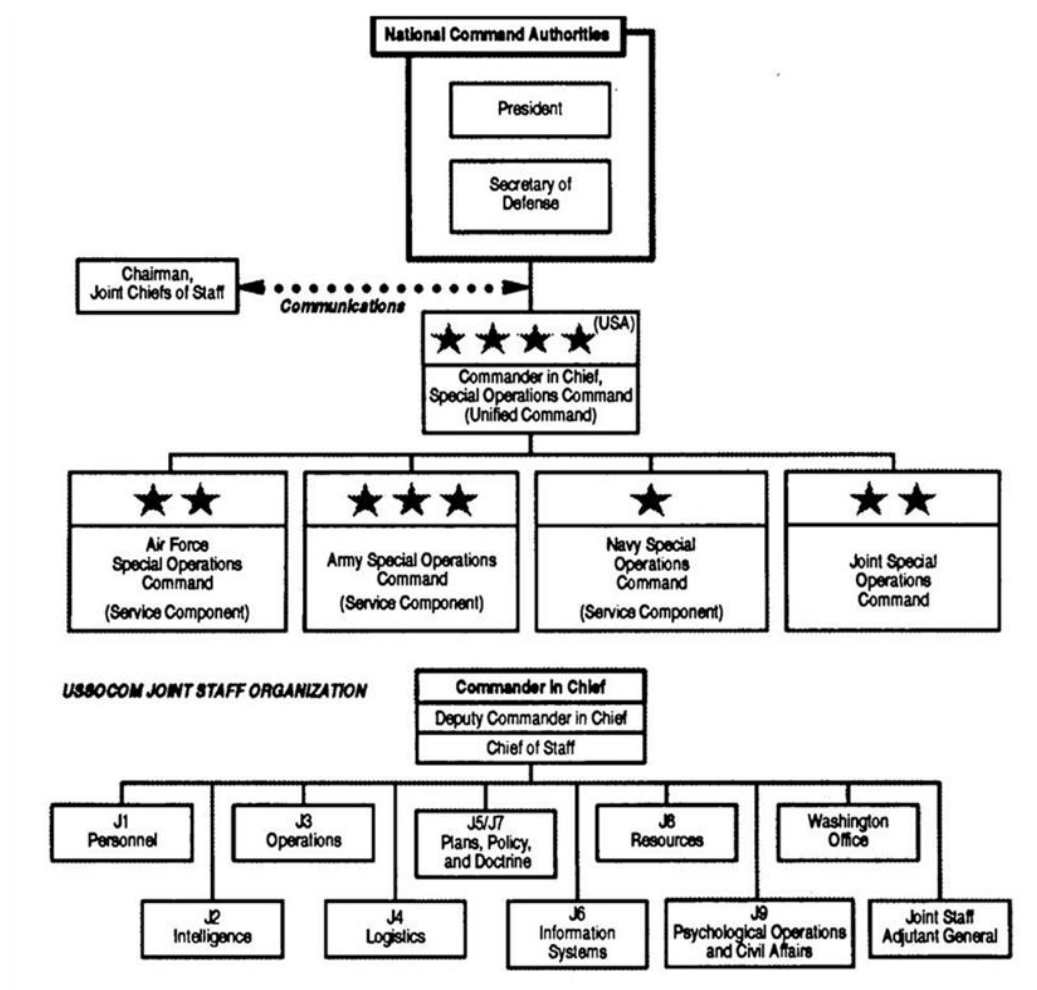
*Sursa: autorul

SPRIJINUL FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ÎN OPERAȚII DE CONTRAINSURGENȚĂ

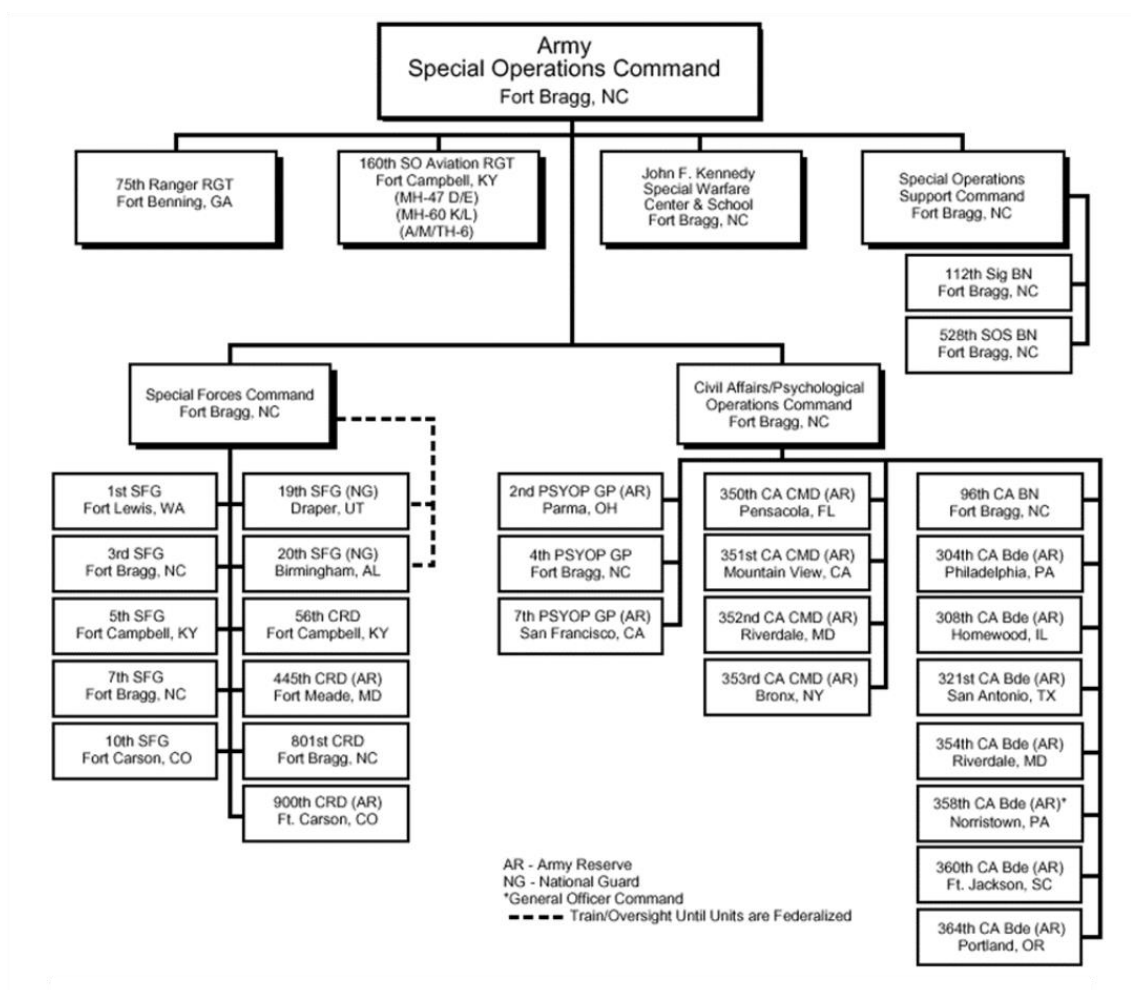
*Sursa: autorul

COMANDAMENTUL OPERAȚIILOR SPECIALE AL SUA

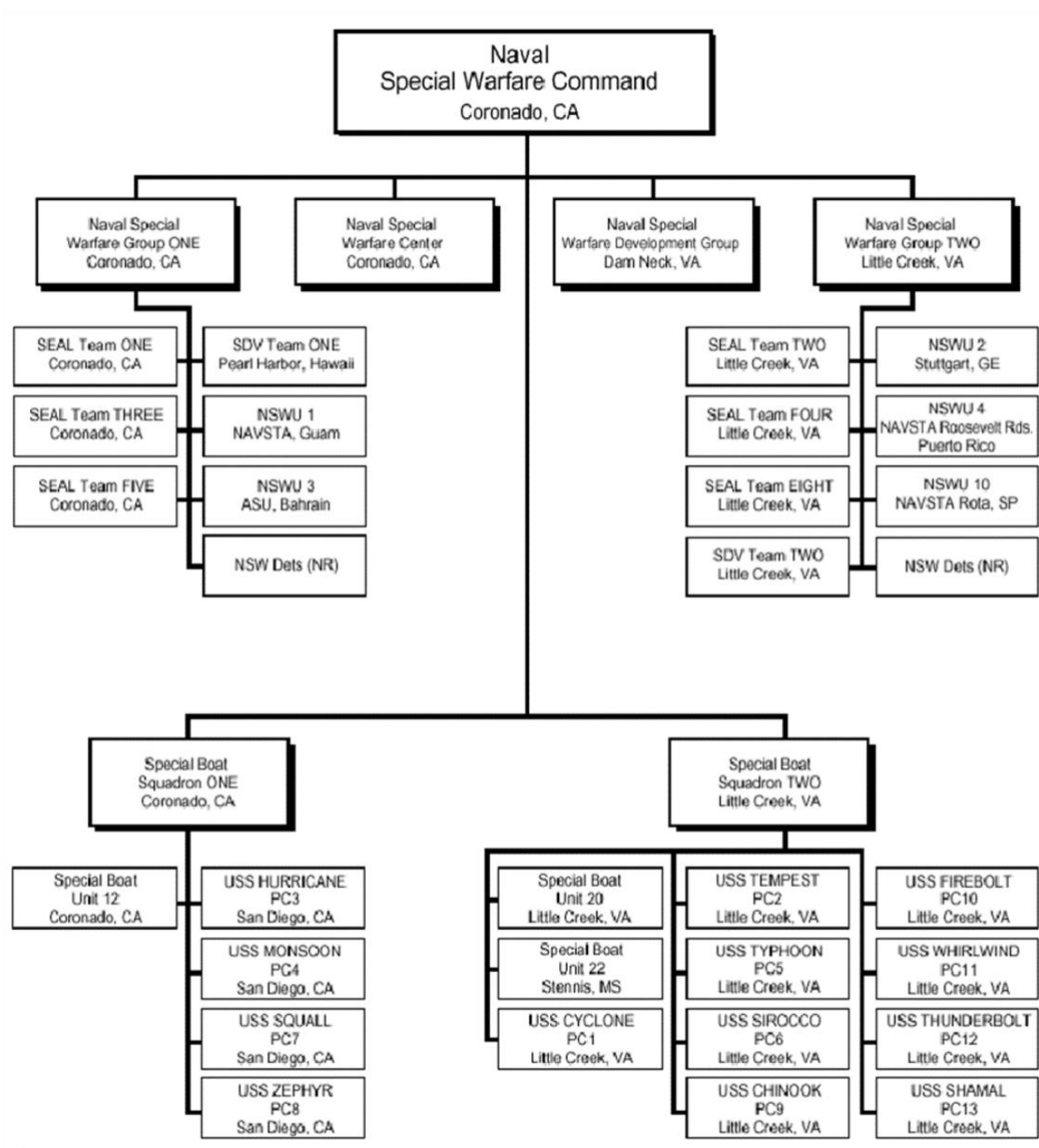
*Sursa: autorul

COMANDAMENTUL OPERAȚIILOR SPECIALE AL ARMATEI SUA

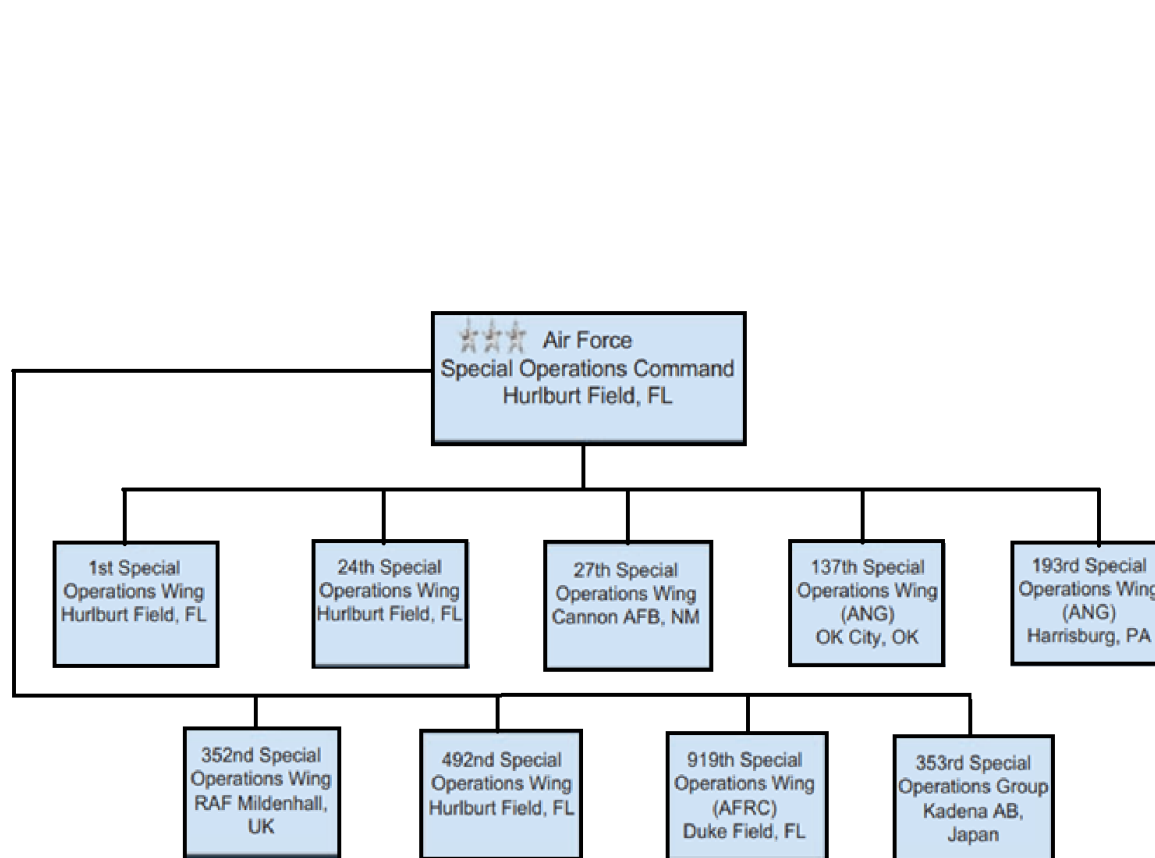
*Sursa: autorul

COMANDAMENTUL OPERAȚIILOR SPECIALE NAVALE

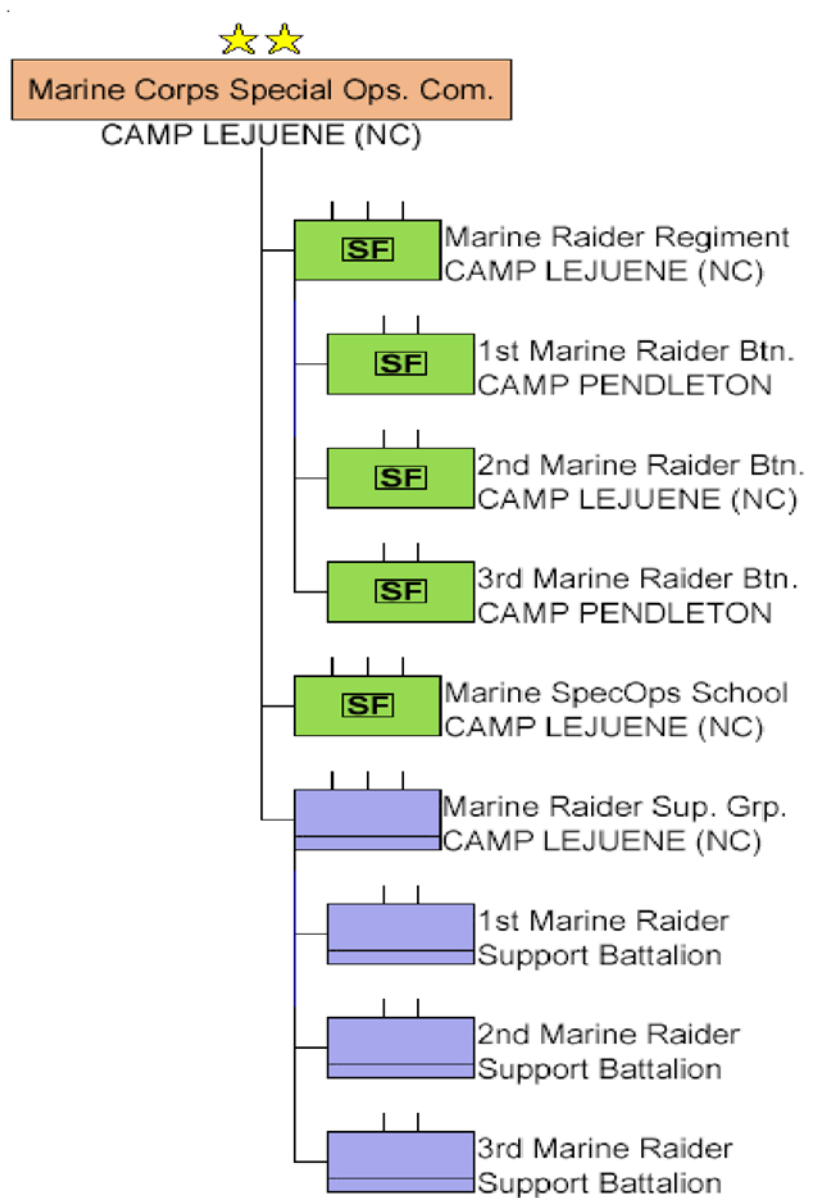
*Sursa: autorul

COMANDAMENTUL OPERAȚIILOR SPECIALE AERIENE

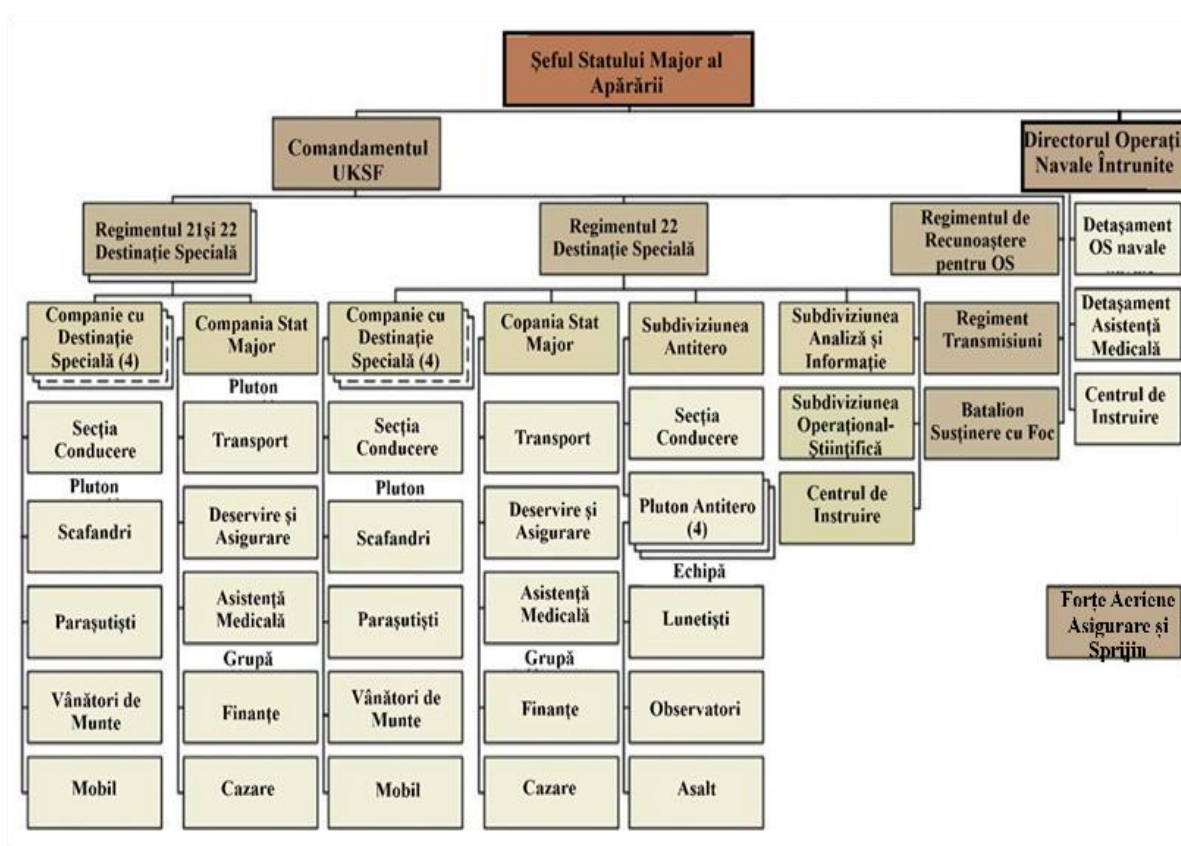
*Sursa: autorul

COMANDAMENTUL PENTRU OPERAȚII SPECIALE AL INFANTERIEI MARINE

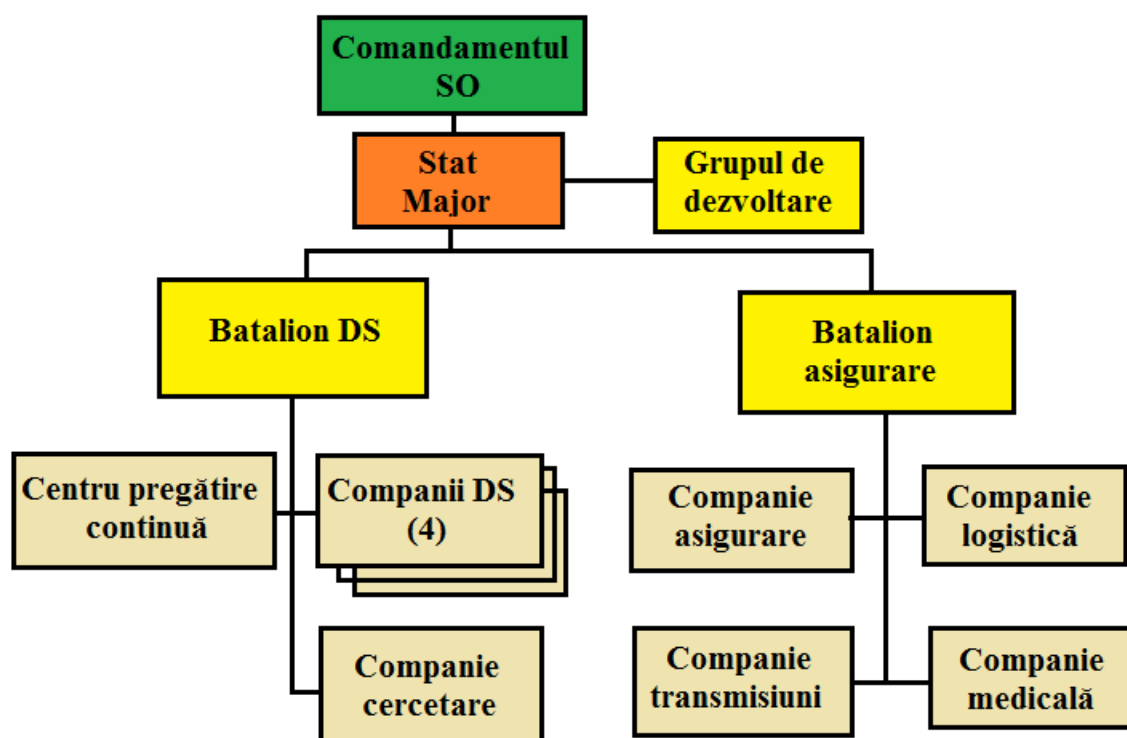
*Sursa: autorul

FORȚELE SPECIALE ALE REGATULUI UNIT (UKSF)

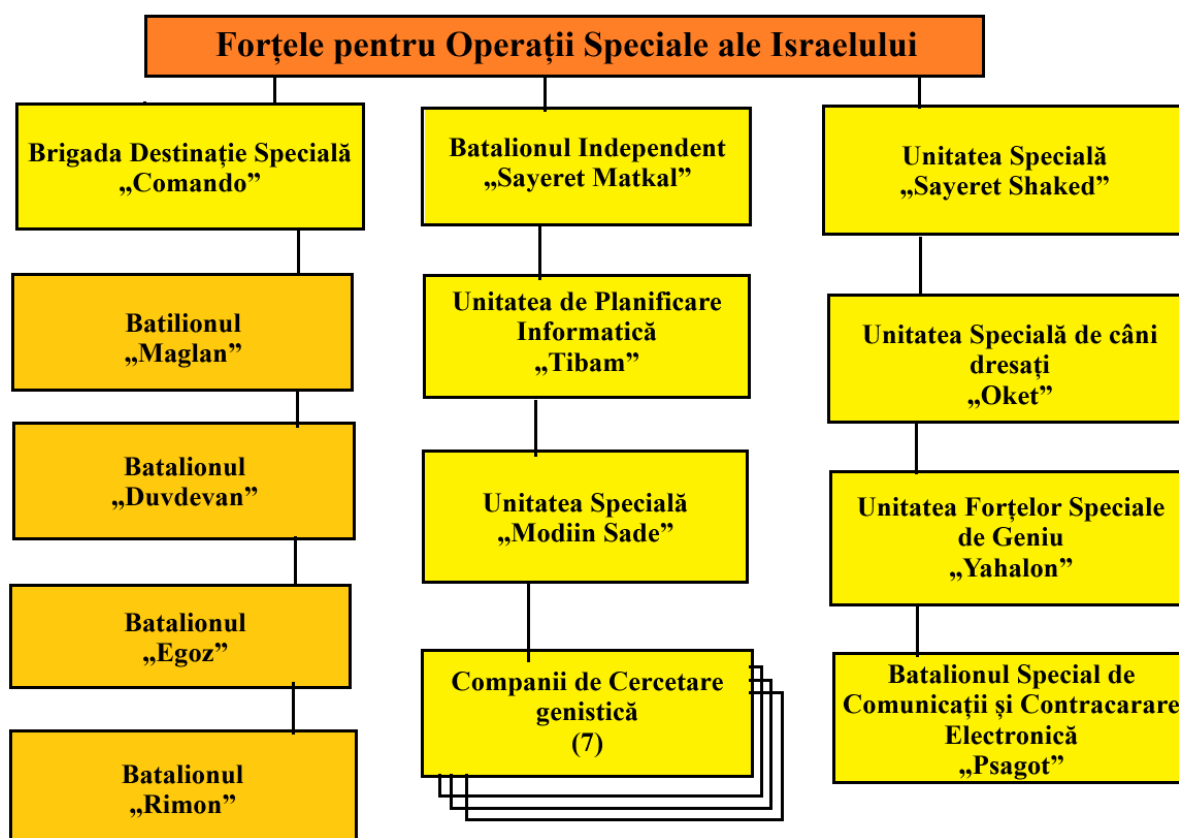
*Sursa: autorul

COMANDAMENTUL PENTRU OPERAȚIILE SPECIALE AL REPUBLICII FEDERALE GERMANIA

*Sursa: autorul

FORȚELE PENTRU OPERAȚII SPECIALE ALE ISRAELULUI

*Sursa: autorul

CRITERII PENTRU PLANIFICAREA UTILIZĂRII FORTELOR PENTRU OPERAȚIUNI SPECIALE (FOS)

Acest set de criterii oferă comandanților și statelor majore elementele esențiale pentru planificarea utilizării Forțelor pentru Operațiuni Speciale, asigurând astfel eficiența și adecvarea misiunilor acestora la obiectivele strategice și operative.

a) Specificul misiunii: Misiunea trebuie să fie adaptată capacităților unice ale FOS. Comandanții ar trebui să utilizeze FOS doar atunci când obiectivele misiunii impun competențe specializate pe care aceste forțe le dețin. De asemenea, obiectivul trebuie să aibă o importanță strategică sau operativă semnificativă. FOS nu trebuie considerate ca un substitut al forțelor convenționale, deși pot facilita sau, în anumite situații, pot substitui acțiunile acestora.

b) Corelarea cu obiectivele strategice: Misiunile FOS trebuie să fie aliniate cu obiectivele generale ale comandantului forței întrunite din zona de operații (AO). Aceste forțe sunt angajate exclusiv în misiuni care contribuie direct la atingerea obiectivelor strategice sau operative sau care influențează semnificativ desfășurarea acestora.

c) Realismul misiunii: Planificarea misiunilor trebuie să ia în considerare limitările și vulnerabilitățile specifice FOS. Este esențial ca misiunile atribuite să fie fezabile în raport cu capacitatea operațională a acestor forțe, evitându-se suprasolicitarea sau asumarea unor sarcini care depășesc abilitățile disponibile.

d) Asigurarea resurselor necesare: Succesul misiunilor FOS depinde de disponibilitatea resurselor adecvate. Acestea pot include sprijin logistic, mijloace de transport, comunicații și asistență de foc. Lipsa acestor resurse poate compromite realizarea obiectivelor, mai ales în contextul unor schimbări neprevăzute în mediul operativ sau strategic.

e) Analiza riscurilor și eficiența misiunii: Comandanții trebuie să evalueze dacă beneficiile anticipate ale misiunii justifică riscurile asumate. Misiunile care nu contribuie decisiv la obiectivele stabilite sau care implică riscuri excesive pentru personalul FOS trebuie evitate. Decizia de a angaja FOS trebuie fundamentată pe o analiză detaliată a situației și pe o evaluare riguroasă a raportului cost-beneficiu.

Selecția și planificarea misiunilor FOS trebuie să fie realizate cu atenție sporită, asigurându-se că acestea sunt în concordanță cu obiectivele strategice și operative și că dispun de resursele necesare pentru succesul operațional.

Sursa: autorul

DELIMITAREA GEOGRAFICĂ A EUROPEI DE SUD-EST

Sursa: autorul

HARTA CONFLICTELOR ÎNGHEȚATE DIN EUROPA DE SUD-EST

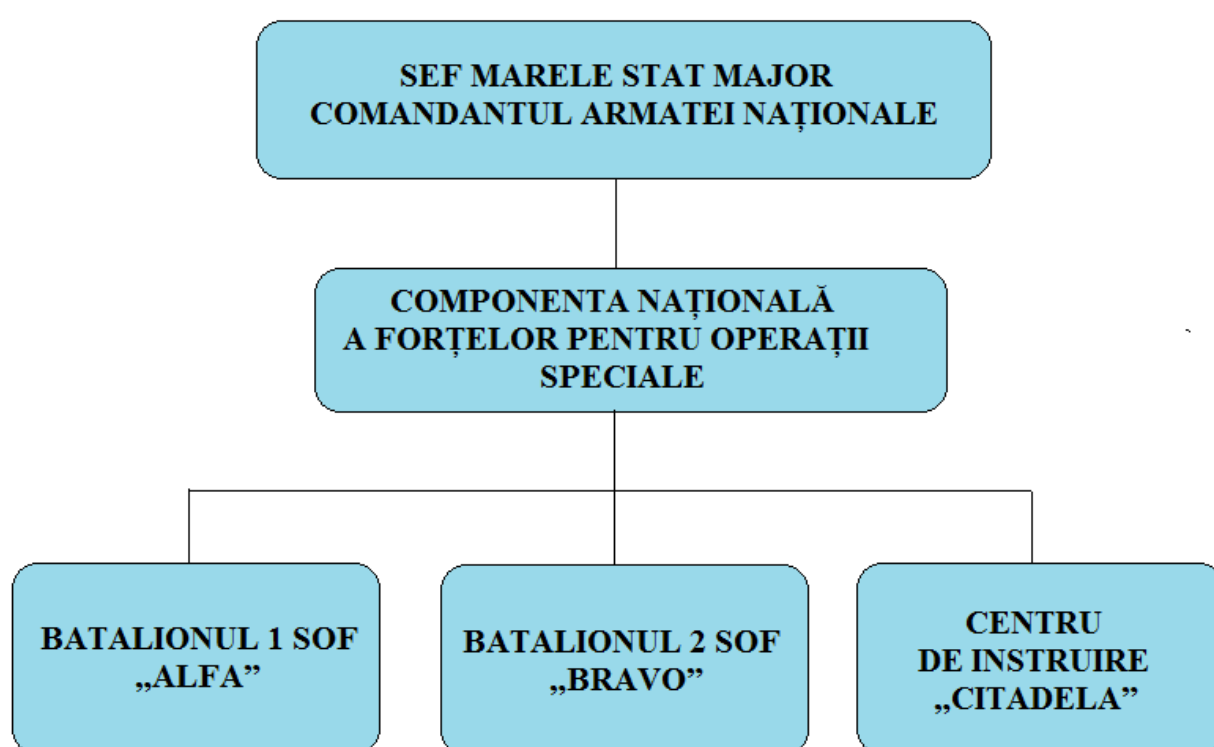
Sursa: autorul

POZIȚIA GEOSTRATEGICĂ A EUROPEI DE SUD-EST

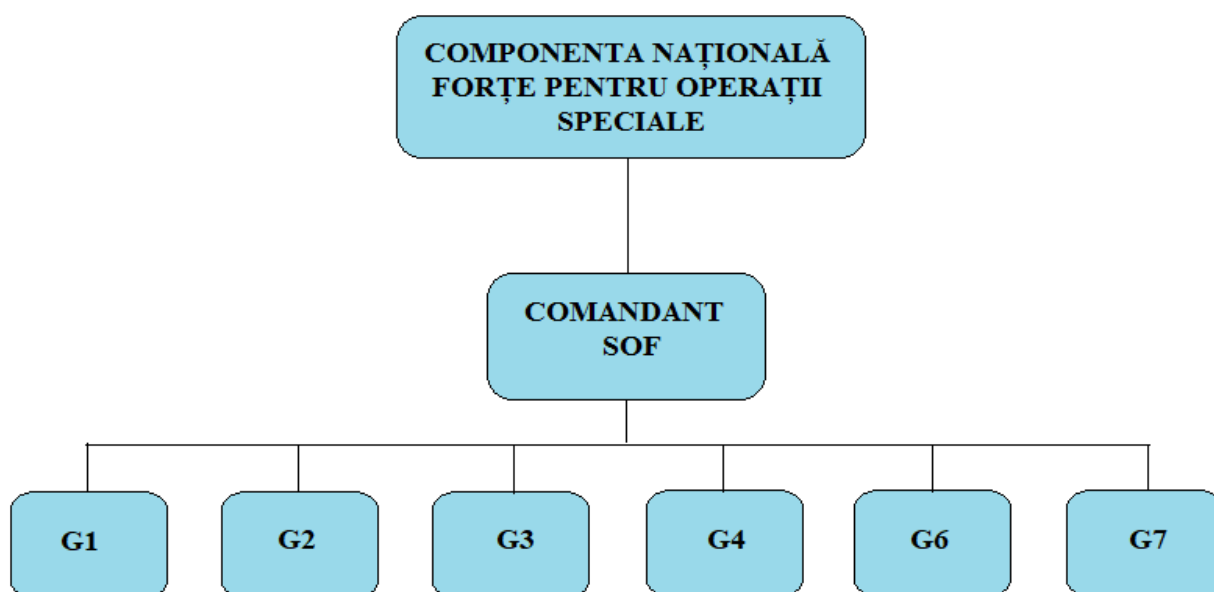

Sursa: autorul

SISTEMUL DE COMANDĂ AL SOF DIN REPUBLICA MOLDOVA

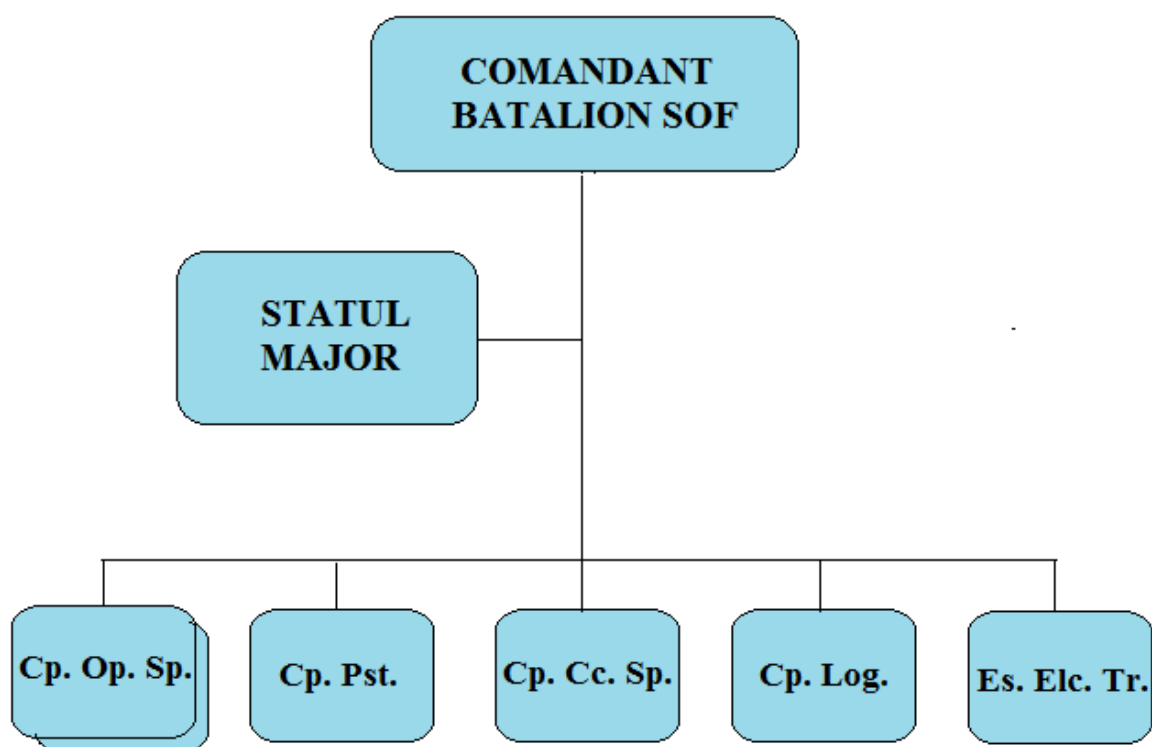
Sursa: autorul

STRUCTURA DE COMANDĂ A COMPONENTEI NAȚIONALE SOF

G1	Secția personal
G2	Secția cercetare
G3	Secția operații
G4	Secția logistică
G6	Secția comunicație și informatică
G7	Secția instruire întrunită și doctrine

Sursa: autorul

STRUCTURA ORGANIZATORICĂ A B.1 „ALFA”/ B.2 „BRAVO”

Cp. Op. Sp.	Comanie Operații Speciale
Cp. Pst.	Comanie Parașutiști
Cp. Cc. Sp.	Comanie Cercetare Specială
Cp. Log.	Comanie Logistică
Es. Elc. Tp.	Escadrilă Elicoptere de Transport

Sursa: autorul

HARTA ZONELOR DE OPERAȚII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Sursa: CIUBARA, Iu. Influența spațiului geografic în desfășurarea operațiilor militare pe teritoriul Republicii Moldova.

Doctrina pentru întrebuințarea forțelor pentru operații speciale din Armata Națională a Republicii Moldova (proiect)

CAPITOLUL I GENERALITĂȚI PRIVIND OPERAȚIILE SPECIALE

Introducere

Prezenta doctrină expune principiile fundamentale și directivele specifice aplicabile Comandamentului (Componenta Națională pentru Operații Speciale) și comandanților de batalion implicați în planificarea, pregătirea și desfășurarea operațiilor speciale OS. Se definesc conceptele esențiale referitoare la operațiile speciale și se furnizează orientări generale pentru comandanți privind procesele de planificare, angajare, comandă și control, precum și sprijinul destinat Forțelor pentru Operații Speciale.

Conform documentelor oficiale, „Forțele pentru Operații Speciale se constituie și funcționează pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter deosebit, atât la nivel central, cât și în cadrul categoriilor de forțe ale armatei. Aceste forțe sunt cele care inițiază, amplifică și gestionează operațiile speciale în spațiul controlat de agresor” [3, p.19]. Misiunile primare ale FOS includ acțiuni directe, culegerea de informații prin cercetare specială, asistența militară externă, operațiile psihologice și acțiunile de cooperare civili-militari.

În plus, forțele pentru operații speciale desfășoară și misiuni colaterale, precum combaterea terorismului, operațiuni de căutare-salvare în luptă sau eliberarea ostaticilor. Din punct de vedere legal, conform legislației Republicii Moldova, FOS au permisiunea de a opera atât pe teritoriul național, cât și în afara acestuia, în conformitate cu acordurile internaționale.

În prezent, se observă o creștere a numărului și diversității conflictelor de natură separatistă, a violențelor cu substrat etnic și religios, a loviturilor de stat, disputelor teritoriale, atacurilor teroriste, precum și a fluxurilor masive de migranți forțați de condițiile economice precare și de conflictele armate. În plus, la nivel global, proliferarea rețelilor de criminalitate organizată, inclusiv a grupărilor de traficanți de droguri, determină instabilitate la frontierele statelor. Într-un context geopolitic dinamic, caracterizat printr-un număr mare de conflicte regionale de intensitate variabilă, cercetătorii din domeniul militar își reorientează atenția asupra conceptelor de „Operație Specială” și „Forțe pentru Operații Speciale”, considerate elemente strategice esențiale în arhitectura securității internaționale contemporane.

Operații Speciale

- Caracteristicile operațiilor speciale

Operațiile speciale implică metode de angajare, tactici, tehnici, echipamente și procedee distincte, adaptate unor medii de operare ostile, dificile și sensibile din punct de vedere politic sau diplomatic. Aceste operații sunt caracterizate de factori precum durata limitată, natura clandestină sau acoperită, vizibilitatea redusă, colaborarea cu forțe locale, necesitatea unei orientări regionale și culturale avansate, precum și un nivel ridicat de risc. Operațiile speciale oferă factorilor de decizie politico-militari ai Republicii Moldova opțiuni precise, discrete și cuantificabile, care pot fi integrate în eforturile partenerilor internaționali pentru atingerea obiectivelor guvernamentale. Aceste operații sunt concepute pentru a produce efecte imediate și de durată, contribuind la prevenirea și descurajarea conflictelor sau la menținerea inițiativei în război. Spre deosebire de operațiile convenționale, operațiile speciale prezintă riscuri strategice, fizice, politice și diplomatice sporite și sunt caracterizate de tehnici operaționale unice, metode speciale de angajare și o dependență semnificativă de informații și resurse locale.

- Modul de desfășurare a operațiilor speciale

În majoritatea cazurilor, Forțele pentru Operații Speciale desfășoară misiuni decisive la distanță considerabilă de punctele de dislocare. Acestea utilizează sisteme avansate de comunicații, tehnici specializate de infiltrare, sprijin și ex-filtrare pentru a pătrunde și opera în medii ostile, izolate sau în zone sensibile din punct de vedere politic și diplomatic.

- Integrarea operațiilor speciale în structura militară

Deși operațiile speciale pot fi desfășurate independent pentru atingerea unor obiective militare sau naționale specifice, ele sunt, în majoritatea cazurilor, planificate și executate în sprijinul unui teatru de operații. Aceste misiuni sunt complementare operațiilor convenționale, fără a le concura sau înlocui.

- Caracteristicile unităților pentru operații speciale

Operațiile speciale sunt realizate de unități de dimensiuni reduse, caracterizate prin flexibilitate, capacitate de improvizație și inovare. Acestea necesită o planificare meticuloasă, o înțelegere aprofundată a mediului operațional și un nivel ridicat de pregătire. Datorită autonomiei lor pe termen scurt, echipele FOS oferă factorilor de decizie opțiuni strategice cu riscuri mai reduse decât forțele convenționale. De asemenea, caracterul lor discret le face preferate în medii politice și diplomatice sensibile.

- Tipologia operațiilor speciale

Operațiile speciale pot varia de la misiuni punctuale, precum acțiuni directe asupra unor ținte de importanță strategică, la campanii pe termen lung, cum ar fi sprijinirea forțelor insurgente în conflicte neconvenționale sau asistența acordată forțelor de securitate locale.

- Antrenamentul și formarea personalului FOS

Criteriile de selecție și formare pentru personalul structurilor FOS includ pregătire civilă și militară de specialitate, studii privind cultura regională și competențe lingvistice. Personalul de sprijin al FOS beneficiază de instruire suplimentară prin intermediul cursurilor de Război Special organizate de Academia Militară „Alexandru cel Bun” sau de structurile specializate ale FOS. Această pregătire asigură familiarizarea cu metodele specifice de angajare, tacticile, tehnicile, echipamentele speciale și procedeele unice utilizate în operațiile speciale. Întrucât aceste competențe sunt esențiale pentru succesul misiunilor, ele sunt predate conform unor programe educaționale special concepute, distincte de cele destinate specialiștilor în logistică.

Forțele pentru Operațiuni Speciale

Componenta Națională pentru Operații Speciale a Armatei Naționale reprezintă un comandament unificat, având atribuții distincte în planificarea, organizarea și conducerea operațiilor speciale. Această structură este responsabilă de gestionarea resurselor necesare pentru programare, bugetare, achiziționare, organizare, instruire, echipare și pregătire a FOS, asigurând astfel un nivel optim de operativitate. Totodată, Componenta Națională pentru Operații Speciale contribuie la dezvoltarea strategiilor, doctrinelor, tacticilor și procedeele specifice acestui domeniu.

Aceste unități sunt pregătite să opereze autonom, utilizând echipamente specializate, tactici, tehnici și procedee neconvenționale. Personalul FOS beneficiază de instruire intensivă, orientată spre îndeplinirea misiunilor necesare atingerii obiectivelor strategice și operaționale. Conducerea structurilor FOS este monitorizată de Comandantul Componentei Naționale pentru Operații Speciale, aflat sub autoritatea directă a Șefului Marelui Stat Major – Comandantul Armatei Naționale.

1. Rolul și misiunea Componentei Naționale pentru Operații Speciale

Componenta Națională pentru Operații Speciale funcționează în cadrul Marelui Stat Major, având ca principala misiune asigurarea unui corp de luptători bine pregătiți și echipați, selectați din unitățile Armatei Naționale. (Structura organizatorică este detaliată în Anexa 20.)

Misiunile principale:

- Analiza cerințelor și tehnicilor asociate operațiilor speciale;
- Asigurarea interoperabilității și standardizării echipamentului utilizat de FOS;

- Planificarea și coordonarea exercițiilor și antrenamentelor specifice;
- Dezvoltarea tacticilor integrate pentru operațiile speciale.

2. Autoritatea de utilizare a Forțelor pentru Operații Speciale

Președintele Republicii Moldova și Șeful Marelui Stat Major – Comandantul Armatei Naționale au competența de a desemna structurile FOS pentru desfășurarea de activități și operații în zone aflate sub control ostil, în conformitate cu obiectivele strategice naționale.

3. Cooperarea dintre Forțele Convenționale și Forțele pentru Operații Speciale

Anumite unități din forțele convenționale beneficiază de instruire suplimentară și de echipamente specializate, destinate să sprijine operațiile speciale și să asigure coordonarea eficientă cu unitățile FOS în desfășurarea unor misiuni complexe. Această colaborare optimizează eficiența acțiunilor militare și contribuie la atingerea obiectivelor operaționale stabilite.

Caracteristicile Operațiilor Speciale

a) Antrenamentele și Integrarea Forțelor pentru Operații Speciale

Forțele pentru Operații Speciale desfășoară antrenamente combinate și integrate, atât cu unitățile FOS, cât și cu forțele convenționale. Structurile FOS mențin integritatea propriilor sisteme de comandă și control (C2), favorizând integrarea eficientă în cadrul forțelor întrunite. Aceasta garantează coeziunea unităților FOS și asigură o coordonare optimă a activităților acestora cu celelalte componente și comandamente de sprijin.

b) Parteneriatele FOS

Operațiile FOS se desfășoară în colaborare cu diverse agenții și organizații, precum Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, organizații interguvernamentale și FOS ale altor state. Misiunile clandestine, sub acoperire sau discrete, impun o coordonare extinsă între agenții și organizații.

c) Personalul FOS

Selectarea și Pregătirea Luptătorilor FOS

Luptătorii FOS sunt selectați printr-un proces riguros, urmat de antrenamente specializate în funcție de misiune, pentru a atinge eficiența în abilitățile specifice operațiilor speciale. Acestea sunt realizate în cadrul Școlii de Război Special din cadrul Academiei Militare „Alexandru cel Bun”.

Cunoștințe și Instruire Avansată

Luptătorii FOS sunt instruiți pentru a deține cunoștințe regionale, culturale și lingvistice. Studiarea limbilor străine și dobândirea de competențe multiculturale fac parte din pregătirea continuă. De asemenea, personalul beneficiază de instruire de înaltă tehnologie pentru misiuni complexe.

d) Capabilitățile Forțelor pentru Operații Speciale

FOS sunt structurate în echipe mici, flexibile, autonome, capabile să opereze în medii ambigue, aspre și dinamice pentru perioade scurte de timp. Capabilitățile lor includ:

- Desfășurarea de operații întrunită cu forțele convenționale, parteneri multinaționali și organizații interguvernamentale;
- Colaborarea cu autoritățile militare și civile străine și cu populația locală;
- Realizarea unor intervenții rapide și organizate;
- Accesul în zone ostile, interzise sau sensibile politic/diplomatic pentru a pregăti mediul operațional;
- Conducerea de operații discrete în medii dificile cu sprijin logistic limitat;
- Comunicații internaționale utilizând echipamente proprii;
- Evaluarea rapidă a situațiilor și reacții rapide;
- Execuția misiunilor cu echipamente non-standard.

e) Interdependența dintre FOS și FC

Sprijinul și Colaborarea cu Forțele Convenționale

Deși FOS nu pot substitui FC, ele pot contribui semnificativ la sporirea capacităților și eficienței acestora. Gradul de interoperabilitate variază în funcție de rolul specific, activitățile și circumstanțele operaționale.

Colaborarea în Operații Întrunită

FOS pot acționa independent sau în colaborare cu forțele convenționale, având capabilități unice de a îndeplini obiective ce nu pot fi realizate de FC. Abilitățile discrete ale FOS permit o ripostă militară adaptabilă și scalabilă, în special în situații de criză.

f) Limitările Forțelor pentru Operații Speciale

Limitările Operațiilor Speciale

Operațiile speciale sunt limitate de capabilitățile FOS, iar utilizarea inadecvată, poate reduce eficiența acestora. FOS nu pot fi reconstituite rapid, procesul de recrutare, antrenament și educație fiind unul de durată.

Imposibilitatea Suplinirii Forțelor Convenționale

FOS nu pot înlocui forțele convenționale, iar pentru a le păstra eficiența, acestea trebuie utilizate doar în operații care necesită capabilitățile lor speciale.

Dependența de Suportul Logistic al Forțelor Convenționale

FOS au capabilități logistice limitate și sunt dependente de sprijinul extern pentru desfășurarea operațiilor continue.

g) Considerații privind Planificarea și Desfășurarea Misiunilor OS

Comandamentul național al Forțelor pentru Operații Speciale trebuie să analizeze următoarele aspecte înainte de a elabora sau desfășura o operație specială:

Evaluarea Misiunii

Fiecare misiune trebuie evaluată pentru relevanța sa strategică sau operațională.

Sprijinul Planurilor Operaționale

Misiunea trebuie să sprijine planurile teatrului de operații și să fie aliniată cu obiectivele strategice.

Limitele Operațiilor FOS

FOS nu sunt structurate pentru a desfășura războaie de uzură; prin urmare, misiunile FOS trebuie să fie precise și bine justificate.

Coordonarea Resurselor și Sprijinului

Planificarea misiunii implică coordonarea resurselor necesare, inclusiv sprijinul logistic din partea forțelor convenționale.

Justificarea Riscurilor

Obiectivele misiunii trebuie să justifice riscurile implicate, având în vedere că capacitățile FOS sunt limitate.

Utilizarea Cunoștințelor Culturale și Lingvistice

În anumite misiuni, abilitățile lingvistice și cunoștințele culturale sunt esențiale, în special atunci când este necesar contactul cu populația locală sau cu forțele bășinașe.

Operațiile Speciale în Spectrul Operațiilor Militare

a) Capabilitățile Forțelor pentru Operații Speciale

Operațiile speciale sunt operații flexibile, adaptabile și diversificate, desfășurate în dependență de contextul strategic și operațional specific fiecărei misiuni.

b) Spectrul Operațiilor Militare

Operațiile militare variază în funcție de scopul, intensitatea și domeniul de aplicare al conflictului, incluzând activități de angajare militară, cooperare în securitate, descurajare, răspuns la crize și operații de contingent limitat. FOS pot fi utilizate la toate nivelele războiului sau ale conflictului.

Angajarea Militară și Cooperarea în Securitate

Aceste activități contribuie la stabilirea relațiilor cu alte state, modificarea mediului operațional pentru a menține tensiuni între națiuni și sprijinirea capacităților de securitate ale țărilor gazdă.

Răspuns la Criză și Operații de Contingent Limitat

FOS pot fi utilizate pentru gestionarea crizelor, fie în operații de mică amploare, fie în campanii de amploare mare, în colaborare cu forțele convenționale.

Operații Majore și Campanii

În cazul conflictelor de amploare mare, FOS sprijină forțele convenționale, executând misiuni specifice pentru a proteja interesele naționale.

c) Desfășurarea Operațiilor Speciale pe Etape de Război și Conflict

Operațiile speciale pot fi implementate pe toate etapele războiului și conflictului, incluzând activități de securitate desfășurate sub autoritatea directă a Președintelui Republicii Moldova sau a Șefului Marelui Stat Major – Comandantul Armatei Naționale.

Operațiile Speciale și Războiul Iregular

1. Introducere

Operațiile Speciale constituie o componentă esențială a Războiului Iregular, definit prin competiția dintre actori statali și non-statali pentru influență și legitimitate asupra populației. Actorii non-statali utilizează o gamă largă de metode politice, economice și psihologice, susținute de acțiuni militare asimetrice, pentru a submina guvernarea și stabilitatea statelor țintă. Combaterea acestor amenințări impune o abordare diferită față de războiul convențional, axată pe tactici flexibile, capacitatea de a răspunde rapid și integrarea eficientă a informațiilor operaționale.

Forțele pentru Operații Speciale sunt structuri selectate, antrenate și echipate pentru a desfășura întregul spectru al Războiului Iregular. Acestea operează într-un mediu strategic caracterizat de incertitudine, complexitate și conflicte persistente, având rolul de a preveni și contracara amenințările hibride și subversive. În cazul Republicii Moldova, FOS sunt un instrument cheie în menținerea stabilității și protejarea intereselor naționale împotriva influențelor externe destabilizatoare.

Componenta Națională pentru Operații Speciale joacă un rol vital în implementarea strategiei de securitate națională, dezvoltând capacități specifice pentru a opera eficient în contexte unilaterale și multinaționale. Deși FOS sunt unități de dimensiuni reduse, flexibilitatea și capacitățile lor avansată permit extinderea puterii militare naționale în regiuni unde războiul convențional nu este fezabil.

Activitățile de bază în Operațiile Speciale

a. Organizarea și Funcția Componentelor Naționale pentru Operații Speciale

Componenta Națională pentru Operații Speciale este responsabilă de organizarea, instruirea și echiparea structurilor FOS pentru îndeplinirea misiunilor de bază, precum și a altor sarcini stabilite de Președintele Republicii Moldova și Șeful Marelui Stat Major – Comandantul Armatei Naționale. Deși unele dintre aceste activități pot fi executate și de forțele convenționale,

FOS utilizează tactici, tehnici și proceduri specializate adaptate unor condiții unice, completând astfel capacitățile forțelor convenționale.

Forțele pentru Operații Speciale creează combinații de capacități care oferă opțiuni pentru atingerea obiectivelor operaționale și strategice. În plus, datorită capacităților lor specifice, FOS pot desfășura activități colaterale, precum combaterea traficului de droguri, recuperarea personalului, operații de contracarare a armelor de distrugere în masă și evacuarea non-combatanților.

b. Misiuni OS și Sprijinul Operațional

Misiunile OS pot integra mai multe activități de bază, iar desfășurarea unei activități poate avea un impact operațional sau strategic asupra altor operații. Printre activitățile OS care sprijină operațiile militare majore se numără:

- Recunoașterea specială și acțiunea directă reprezintă elemente esențiale în susținerea misiunii comandantului și a efortului principal desfășurat de forțele convenționale.
- Salvarea și recuperarea ostaticilor, sprijinind operațiile de recuperare a personalului în cadrul forțelor întrunite.
- Operații de afaceri civile, desfășurate pentru a îmbunătăți mediul operațional prin identificarea și reducerea cauzelor instabilității în societatea civilă.
- Operații de combatere a terorismului și contracarare a armelor de distrugere în masă, care pot fi interconectate datorită rețelelor teroriste implicate în proliferarea armelor de distrugere în masă.
- Contra-insurgență, implicând acțiuni directe, cercetare specială, combaterea terorismului și operații de afaceri civile.

c. Pregătirea Mediului

FOS desfășoară acțiuni pentru pregătirea mediului operațional în vederea unor posibile operații viitoare. Această pregătire include planificarea, identificarea țintelor și dezvoltarea infrastructurii necesare pentru executarea eficientă a misiunilor. Pregătirea mediului sprijină forțele de înaintare/angajare și facilitează stabilirea unei poziții operaționale favorabile înaintea declanșării acțiunilor directe.

d. Acțiunile Directe

Acțiunile directe sunt operații ofensive de scurtă durată, desfășurate cu capacități militare specializate, având ca obiective distrugerea, capturarea, exploatarea sau deteriorarea unor ținte desemnate în medii ostile sau sensibile din punct de vedere politic. Aceste acțiuni pot include:

- Raiduri și ambuscade;

- Atacuri de la distanță folosind platforme aeriene sau terestre;
- Sabotaj și lovituri de precizie asupra infrastructurilor critice.

FOS pot desfășura acțiuni directe independente sau ca parte a unei operații mai ample, iar retragerea rapidă din zona de operații este esențială pentru limitarea expunerii și maximizarea impactului strategic.

e. Cercetarea Specială

Cercetarea specială presupune operații clandestine de recunoaștere și supraveghere, având ca scop colectarea și verificarea informațiilor strategice și operaționale critice. Aceste operații pot include:

- Identificarea activităților inamicului;
- Evaluarea riscurilor de mediu, chimice, biologice sau nucleare;
- Recunoaștere post-lovitură.

Aceste informații sunt esențiale pentru conștientizarea situațională a comandantului și pentru sprijinirea procesului decizional la nivel strategic.

f. Contracararea Armelor de Distrugere în Masă

FOS joacă un rol critic în prevenirea dezvoltării, posesiei și utilizării armelor de distrugere în masă. Obiectivele strategice includ limitarea accesului la astfel de arme și gestionarea riscurilor asociate proliferării acestora.

g. Combaterea Terorismului

Combaterea terorismului presupune neutralizarea teroriștilor și a rețelelor acestora, împiedicându-i să utilizeze violența pentru atingerea scopurilor sale. Aceasta include operații de contra-spionaj și cooperare între structurile civile și militare pentru eliminarea amenințărilor teroriste.

h. Salvarea și Recuperarea Ostaticilor

Aceste operații constituie misiuni de răspuns la criză, având drept scop recuperarea persoanelor capturate și recapturarea infrastructurilor critice. Acțiunile de sprijin pot implica intervenții ofensive, planificate în conformitate cu normele și reglementările internaționale.

i. Contra-Insurgența

Operațiile de contra-insurgență combină măsuri militare și civile pentru combaterea și diminuarea insurgenței. FOS sunt esențiale în aceste operații datorită capacității lor de a executa misiuni complexe, inclusiv capturarea liderilor insurgenți și recunoașterea avansată a terenului.

j. Operații de Afaceri Civile

Operațiile de afaceri civile sunt concepute pentru a îmbunătăți mediul operațional și a reduce instabilitatea societală. Acestea implică:

- Controlul populației și resurselor;
- Sprijinirea administrației civile;
- Managementul informației civile.

La nivel strategic, operațiile civil-militare sunt esențiale pentru stabilizarea regiunilor afectate de conflicte și pentru integrarea eforturilor guvernamentale și non-guvernamentale în sprijinul securității naționale.

Comanda și Controlul în cadrul Forțelor pentru Operații Speciale

1. Introducere

Comanda și controlul în cadrul FOS reprezintă pilonul central al oricărui sistem operațional modern, integrând tehnologiile informaționale și procedee decizionale pentru a asigura coordonarea eficientă a resurselor și reacțiilor într-un mediu dinamic și complex. Acest capitol explorează principiile fundamentale care stau la baza arhitecturii de comandă și control, evidențiind modul în care fluxurile de informații sunt colectate, procesate și distribuite pentru a permite luarea deciziilor rapide și informate.

2. Conceptul de Comandă

Comanda reprezintă autoritatea exercitată de un comandant, conform legislației în vigoare, asupra subordonaților săi în funcție de grad sau poziție. Aceasta include responsabilitatea împreună cu prerogativele necesare pentru îndrumarea și desfășurarea misiunilor. Componenta Națională pentru Operații Speciale definește relațiile de comandă și delegă atribuții unităților subordonate, asigurând executarea operațiilor stabilite.

3. Unitatea de Comandă

Unitatea de comandă presupune ca toate forțele implicate să opereze sub un comandament unic, având autoritatea necesară pentru dirijarea și angajarea resurselor în vederea atingerii obiectivelor comune. Lanțul de comandă al FOS este adesea complex datorită diversității componentelor, capabilităților și misiunilor, precum și datorită numărului mare de unități operaționale de mici dimensiuni. Coordonarea acestora este esențială pentru eficiența operațiilor.

4. Unitatea Efortului și Unitatea Acțiunilor

Unitatea efortului implică sincronizarea și cooperarea în vederea realizării obiectivelor comune, indiferent de apartenența instituțională a participanților. De asemenea, unitatea acțiunilor presupune integrarea și coordonarea acțiunilor structurilor militare cu entități guvernamentale și non-guvernamentale. Astfel, FOS sunt integrate în efortul guvernamental mai larg, cooperând cu forțe convenționale și parteneri inter-agenții.

5. Comanda și Controlul

Comandanții FOS pot adopta principiul „comenzii misiunii” pentru a exercita comanda și controlul. Această abordare descentralizează execuția misiunilor către nivelurile tactice, permițând liderilor locali să ia decizii autonome bazate pe intenția comandamentului superior. Având în vedere structura FOS, care operează în unități mici dispersate, este necesară o planificare flexibilă, un sistem de comunicații robust și o colaborare eficientă cu eșalonul strategic.

6. Doctrina Relațiilor de Comandă pentru FOS

Comandanții unităților FOS trebuie să:

- Asigure claritatea lanțului de comandă;
- Stabilească relații organizatorice coerente pentru eficientizarea efortului operațional;
- Asigure prezența personalului FOS calificat în comandamentele întrunite;
- Integreze FOS cu forțele convenționale pe parcursul procesului de planificare;
- Definească capacitățile necesare pentru misiune;
- Asigure sincronizarea FOS cu operațiile convenționale;
- Mențină unitățile FOS în zona de operare.”

7. Considerații privind Planificarea Misiunilor FOS

Planificarea misiunilor FOS se bazează pe următoarele aspecte:

- Adaptarea direcțiilor de acțiune conform intenției comandamentului superior;
- Contribuția misiunilor FOS la obiectivele strategice;
- Planificarea detaliată a infiltrației, sprijinului logistic și evacuării;
- Coordonarea cu forțele convenționale pentru maximizarea eficienței operaționale;
- Necesitatea repetitivității și antrenamentului riguros pentru succesul operațiunii.

8. Interdependența între FC și FOS

Interdependența între Forțele Convenționale și Forțele pentru Operații Speciale joacă un rol important în succesul misiunilor complexe, care implică o coordonare strânsă între cele două structuri pentru a maximiza eficiența operațională. Iată câteva aspecte esențiale ale acestei interdependențe:

- Complementaritatea în roluri și misiuni: Forțele Convenționale sunt dominante pentru asigurarea unei acoperiri largi, resurse și suport logistic pe scară largă, în timp ce FOS se concentrează pe acțiuni specializate și de mică amploare, de mare precizie, cum ar fi misiunile de recunoaștere, sabotaj, capturarea țintelor strategice sau asasinarea unor lideri de importanță. FOS

pot acționa rapid și discret, iar Forțele Convenționale asigură supraviețuirea acestora prin sprijin logistic și operațional.

- Planificarea și coordonarea comună a misiunilor: Planificarea comună între FOS și Forțele Convenționale este importantă pentru a asigura succesul operațiilor. Misiunile FOS trebuie integrate într-un plan strategic mai amplu, în care forțele convenționale contribuie cu resursele necesare pentru desfășurarea acțiunilor FOS și sprijinirea acestora, inclusiv prin asigurarea zonelor de siguranță, apărare și evacuare rapidă.

- Sprijin logistic reciproc: Misiunile FOS pot necesita un sprijin logistic complex, iar Forțele Convenționale pot asigura acest suport prin furnizarea de echipamente, transporturi și resurse medicale. De asemenea, FOS pot oferi informații valoroase de pe teren, care pot fi utilizate pentru planificarea unor intervenții mai mari din partea Forțelor Convenționale.

- Formarea și antrenamentul comun: Deși FOS sunt specializați în tehnici și tactici specifice, este esențial ca forțele convenționale să înțeleagă modul în care FOS operează și viceversa. Exercițiile comune și antrenamentele inter-forțe ajută la consolidarea acestei interdependențe, astfel încât să existe o reacție rapidă și coordonată atunci când situațiile de pe teren evoluează rapid.

- Exploatarea informațiilor și inteligenței: FOS sunt extrem de eficienți în adunarea de informații din teren, iar aceste date pot fi folosite de Forțele Convenționale pentru a sprijini planificarea operațiilor pe termen lung. La rândul lor, forțele convenționale pot furniza date și resurse de inteligență care pot fi extrem de utile pentru misiunile FOS..

9. Coordonarea Interorganizațională

Pentru a asigura unitatea acțiunilor într-o misiune FOS, promovarea cooperării inter-agenții este un factor cheie, având în vedere complexitatea și diversitatea actorilor implicați. Elemente esențiale care sprijină acest proces:

Stabilirea unor relații de lucru eficiente:

Comandantul misiunii trebuie să asigure construirea unor relații de încredere și colaborare cu liderii militari și civili, atât din cadrul național, cât și din cadrul internațional. Aceste relații sunt esențiale pentru coordonarea eficientă a tuturor actorilor implicați.

- Lideri militari: Colaborarea între forțele militare trebuie să fie bine reglementată și să includă o înțelegere clară a rolurilor și responsabilităților fiecărei entități. Comunicarea clară și procedeele de comandă și control trebuie să fie stabilite din timp.

- Lideri civili: Colaborarea cu autoritățile civile este vitală pentru accesul la informații și resurse importante, cum ar fi logistică, sprijin umanitar sau cooperare în cazul

evacuărilor. Aceste relații trebuie gestionate cu sensibilitate, deoarece contextul civil poate adresa aspecte de securitate, drepturi ale omului și stabilitatea regiunii.

2. Comunicarea, consensul și compromisul:

Unul dintre cele mai mari provocări într-o misiune FOS este asigurarea unei comunicări eficiente între agențiile implicate. Acest lucru presupune:

- Comunicarea clară și constantă: Informațiile trebuie să fie partajate într-un mod rapid și precis, iar canalele de comunicare trebuie să fie securizate și funcționale pe întreaga durată a misiunii.
- Consensul între agenții: Deși diferitele agenții pot avea obiective și procedee diferite, promovarea unui consens referitor la obiectivele comune ale misiunii este esențială. Acest consens va asigura că toți actorii sunt aliniați la aceleași scopuri și vor contribui la succesul operației.
- Compromisul: În contextul inter-instituțional, compromisurile vor apărea de obicei între diferitele entități. Comandantul misiunii trebuie să identifice zonele în care pot fi făcute concesii și să asigure soluții care să mențină unitatea acțiunilor, fără a compromite obiectivele strategice ale misiunii.

3. Sinergia între entitățile implicate:

Pentru ca misiunea să fie de succes, este important ca diferitele entități implicate (militare, civile, internaționale) să lucreze împreună într-un mod complementar. Sinergia între aceste entități presupune:

- Coordonarea operațională: Integrarea FOS cu alte unități sau agenții va contribui la eficiența operațiilor.
- Sprijin reciproc: FOS pot depinde de resursele și suportul logistic al altor agenții sau forțe, iar succesul misiunii poate depinde de colaborarea între agenții militare și civile pentru a asigura aprovizionarea, evacuarea și salvarea de vieți.

4. Flexibilitatea și adaptabilitatea:

În multe misiuni FOS, condițiile de pe teren pot evolua rapid, iar scenariile pot fi imprevizibile. Comandantul misiunii trebuie să asigure un cadru de operare flexibil, în care agențiile implicate să poată ajusta rapid răspunsurile în funcție de necesitățile actuale. Flexibilitatea și adaptabilitatea sunt esențiale pentru a menține eficiența operațională și pentru a răspunde rapid la noile provocări.

5. Pregătirea continuă a personalului:

Este important ca personalul implicat în cooperarea inter-agenții să fie bine pregătit din punct de vedere al comunicării inter-instituționale și al gestionării relațiilor cu diverse entități. Antrenamentele comune, simulările și exercițiile de cooperare inter-agenții contribuie la formarea unei echipe coerente și eficiente, care să poată reacționa prompt în fața oricărei provocări.

Concluzie:

Forțele pentru Operații Speciale reprezintă un pilon important al capabilităților militare moderne, având un rol determinant în realizarea obiectivelor strategice complexe și de mare importanță. Prin natura lor, FOS sunt instruite să execute misiuni deosebit de specializate, care implică riscuri semnificative și necesită un grad înalt de flexibilitate, adaptabilitate și eficiență.

Doctrina de întrebuințare a FOS se bazează pe principiul integrării acestora într-un cadru operațional mai larg, în care coordonarea cu forțele convenționale, agențiile civile și partenerii internaționali este decisivă. Este important ca aceste forțe să acționeze cu profesionalism și în acord cu obiectivele strategice ale misiunii, prin respectarea unor principii de planificare detaliată, de adaptare rapidă la condițiile de teren și de asigurare a unui sprijin logistic robust.

Într-o lume în continuă schimbare și cu amenințări tot mai diverse, FOS trebuie să rămână capabile de a răspunde prompt și eficient la orice provocare, demonstrând în fiecare misiune importanța pregătirii riguroase, a coordonării inter-instituționale și a unei conduite impecabile. Doctrina de întrebuințare a FOS, prin claritatea și flexibilitatea sa, asigură că aceste forțe vor continua să fie un instrument esențial în protejarea securității naționale și internaționale.

Sursa: autorul

Manualul de selecție și instruire a candidaților pentru structurile FOS (proiect)

Introducere

Pregătirea de luptă a luptătorilor din Forțele pentru Operații Speciale reprezintă un proces complex, etapizat, care urmărește formarea unor operatori capabili să îndeplinească misiuni cu grad ridicat de risc, în orice mediu de luptă și în condiții deosebite. Această pregătire are un caracter multidimensional și se bazează pe principii de profesionalism, adaptabilitate, reziliență și eficiență în luptă.

Spre deosebire de alte categorii de genuri de armă, FOS pun accentul nu doar pe forța fizică, ci mai ales pe capacitatea de decizie rapidă, inițiativă, gândire tactică, lucru în echipă, supraviețuire și îndeplinirea misiunii indiferent de condiții.

Scopul pregătirii de luptă în FOS

Scopul general este formarea unui luptător complet, capabil să execute misiuni speciale independente sau în echipă, cu eficiență maximă, în adâncimea dispozitivului inamic sau în zone de conflict instabil.

Aceasta presupune:

- dezvoltarea abilităților de luptă specifice fiecărui mediu operațional (uscat, aer, apă);
- perfecționarea deprinderilor tactice și tehnice în scenarii realiste;
- consolidarea capacității de adaptare, rezistență și supraviețuire;
- formarea unei gândiri autonome, dar compatibile cu acțiunile în echipă;
- obținerea unei stări mentale de autocontrol și reacție eficientă la stres.

Structura pregătirii

Pregătirea este organizată pe module interconectate, fiecare cu obiective și conținuturi specifice. Acestea contribuie la dezvoltarea globală a operatorului FOS, atât din punct de vedere fizic și tactic, cât și psihologic și tehnic. Manualul de față este structurat astfel:

1. Selecția și testarea candidaților – stabilește criteriile minime și procedurile prin care sunt aleși cei care pot deveni luptători FOS;
2. Testarea psihologică – evidențiază importanța echilibrului emoțional și a capacității de reacție sub presiune;
3. Instruirea individuală și colectivă – detaliază procesul de pregătire de bază și integrarea în echipe operaționale;

Pregătirea de luptă – nucleul formării, care include următoarele domenii specializate:

- Pregătirea de desant aerian
- Pregătirea scafandrilor
- Topografia militară
- Pregătirea tactică-specială

Fiecare dintre aceste capitole contribuie la conturarea profilului ideal al operatorului FOS: autonom, rezilient, profesionist și gata de luptă în orice condiții.

Concluzie

Pregătirea în Forțele pentru Operații Speciale nu este o simplă instruire militară – este un proces de transformare. De la un candidat cu potențial, la un luptător de elită. Manualul de față oferă o privire detaliată asupra etapelor esențiale și domeniilor critice ale acestei transformări.

Selectarea candidaților

Procesul de selectare a candidaților pentru Forțele pentru Operații Speciale este unul riguros și etapizat, având ca obiectiv identificarea persoanelor care demonstrează cele mai înalte standarde fizice, psihice și morale. Viitorii operatori trebuie să facă dovada unei rezistențe fizice excepționale, dublate de un profil psihologic solid, capabil să facă față solicitărilor extreme ale misiunilor specifice FOS.

1.1 Cerințe fundamentale

Selecția candidaților se bazează pe două direcții majore:

- Aptitudini fizice superioare – Se cere o rezistență fizică remarcabilă, necesară pentru îndeplinirea misiunilor care implică deplasări de lungă durată (30–50 km sau mai mult), precum și capacitatea de a se replea rapid din zona de contact.
- Profil psihologic adecvat – Sunt evaluate stabilitatea emoțională, capacitatea de a lua decizii în condiții de stres intens și disponibilitatea pentru muncă în echipă.

Pentru a crește probabilitatea reușitei, selecția trebuie să vizeze în mod preferențial persoane cu experiență în sporturi de anduranță și performanță, precum: înot, alergare pe distanțe lungi, ciclism, canotaj, schi sau arte marțiale.

1.2 Componenta comisiei de selecție

Pentru a asigura obiectivitatea și relevanța procesului de selecție, comisia va fi formată din:

- 1–2 instructori FOS sau luptători cu experiență operațională semnificativă;
- 1–2 psihologi specializați în evaluarea psihologică aplicată în medii tactice;
- echipă medicală completă, responsabilă de verificarea stării de sănătate conform categoriei SO-1 și de monitorizarea candidaților în timpul probelor fizice.

1.3 Etapele procesului de selecție

Procesul de selecție are o durată de 10–15 zile (în funcție de numărul de candidați) și include următoarele faze:

1.3.1 Evaluarea medicală (2–3 zile)

Se realizează un control medical complet, în conformitate cu cerințele categoriei de sănătate SO-1.

1.3.2 Testarea pregătirii fizice (2 zile)

Candidații vor susține două probe distincte:

- testul de rezistență fizică;
- testul de eficiență musculară.

Doar candidații care obțin calificativul „excelent” la ambele probe vor putea continua procesul de selecție.

1.3.3 Evaluarea psihologică (5–10 zile)

Aceasta constă în administrarea unui set de teste psihologice standardizate și aplicate contextual. Doar candidații care întrunesc punctajul minim admis vor accede la etapa finală.

1.3.4 Integrarea în echipa FOS (2–3 zile)

Candidații vor fi integrați temporar într-o echipă FOS, participând la acțiuni practice, precum:

- exerciții tactice și trageri;
- marșuri de anduranță și activități de supraviețuire.

Pe durata acestor activități, fiecare candidat va fi monitorizat individual de către membrii echipei FOS, care vor completa o fișă de observație.

1.4 Criterii de admitere și eliminare

Admis: dacă toate fișele de evaluare conțin aprecieri pozitive.

Respins: dacă cel puțin o fișă conține observații negative privind aptitudinile sau comportamentul.

Testarea psihologică și procesul de instruire

1.1 Evaluarea psihologică

Un operator FOS trebuie să dispună de un profil psihologic robust, cu trăsături de personalitate adecvate desfășurării operațiilor speciale. Cercetările de specialitate indică următoarele caracteristici ca fiind esențiale:

- Caracter pasiv-agresiv funcțional – îmbinare între autocontrol, fermitate și capacitatea de a gestiona situații critice;

- Inteligență peste medie – coeficient intelectual cu 10–15 puncte peste media populațională;
- Predispoziție la risc calculat – capacitate de asumare a deciziilor în condiții periculoase, fără impulsivitate;
- Asumarea responsabilității – tendința de autoevaluare critică în caz de eșec;
- Adaptabilitate comportamentală – flexibilitate în raport cu dinamica operațională;
- Independență decizională – autonomie în gândire și acțiune în contexte izolate;
- Respect față de coeziunea de grup – valorizarea camaraderiei și a încrederii reciproce.

Aceste trăsături sunt vitale în condițiile în care operatorii FOS acționează adesea autonom, în medii ostile, izolați pe teritoriul inamic pentru perioade extinse. Eșecul unuia poate compromite întreaga echipă sau misiune.

1.2 Tranziția de la selecție la instruire

Promovarea etapelor de selecție (medicală, fizică și psihologică) nu conferă automat statutul de operator FOS. Candidații declarați „admiși” vor intra într-un program intensiv de pregătire de bază, desfășurat pe o durată de 6 luni, în cadrul Centrului de Pregătire FOS.

1.3 Structura programului de pregătire

Programul de pregătire a operatorilor FOS este conceput ca un proces etapizat, desfășurat pe o durată totală de șase luni, și este structurat în trei module secvențiale, fiecare având o durată de două luni. Aceste module sunt interdependente și urmăresc dezvoltarea progresivă a capacităților fizice, tactice și cognitive ale candidaților.

Modulul I – Pregătire Fundamentală

Scopul acestui modul este dezvoltarea bazei necesare pentru susținerea eforturilor fizice și mentale specifice mediului operațiilor speciale. Activitățile din această etapă includ:

- Instruire teoretică în domeniile esențiale ale tacticii militare și doctrinelor FOS;
- Antrenamente tactice de bază, axate pe formarea deprinderilor individuale și de echipă;
- Pregătire fizică intensivă pentru optimizarea rezilienței și performanței funcționale;
- Exerciții de tragere destinate familiarizării și utilizării eficiente a armamentului standard.

Modulul II – Instruire Tactică Avansată

Acest modul are ca obiectiv consolidarea competențelor tactice și extinderea capacității de operare în medii ostile sau atipice. Activitățile includ:

- Instruire în tehnici de camuflaj, urmărire și evitare a detecției;
- Aplicarea principiilor topografiei militare în scopul orientării și deplasării în teren necunoscut;
- Dezvoltarea abilităților de supraviețuire în condiții de izolare operațională;
- Executarea aplicațiilor tactice în scenarii simulate, cu accent pe luarea deciziilor sub stres.

Modulul III – Consolidarea Competențelor

Ultimul modul vizează integrarea și validarea cunoștințelor și abilităților dobândite anterior, prin scenarii complexe și competiții interne. Se urmărește evaluarea capacității candidatului de a acționa eficient în condiții operaționale simulate.

- Participare la competiții tactice cu scop evaluativ;
- Derularea de aplicații integrate, care simulează contexte operaționale reale, pentru validarea aptitudinilor individuale și de grup.

1.4 Pregătire Complementară

Pe lângă conținutul modular de bază, candidații beneficiază de instruire în domenii complementare, esențiale pentru desfășurarea misiunilor FOS în contexte moderne, asimetrice și multinaționale. Aceste discipline includ:

- Studiul sistemelor de armament și tehnici de geniu militar;
- Comunicații operaționale și securitate cibernetică;
- Pregătire pentru operații în medii montane și aeriene;
- Tehnici avansate de conducere defensivă și ofensivă;
- Tactici de interogare și culegere de informații în teren;
- Analiza structurilor și capacităților forțelor inamice;
- Instruire lingvistică orientată spre interoperabilitatea în cadrul misiunilor internaționale.

1.5 Evaluarea finală

Programul se finalizează cu o verificare de 10 zile, ce include testarea în toate domeniile predate. Doar candidații care îndeplinesc integral standardele impuse vor fi validați ca operatori FOS.

Pregătirea de luptă a operatorilor FOS

1. Principii Generale ale Pregătirii de Luptă

Instruirea operatorilor Forțelor pentru Operații Speciale constituie un proces sistematic, progresiv și continuu, destinat dezvoltării capacităților necesare executării misiunilor de înaltă complexitate, în condiții operaționale solicitante.

Pregătirea de luptă este adaptată cerințelor specifice ale operațiilor FOS, care includ:

- Executarea misiunilor de recunoaștere, cercetare și diversiune în profunzimea dispozitivului inamic;
- Neutralizarea punctelor-cheie din infrastructura operațională a adversarului;
- Combaterea terorismului și participarea la misiuni de stabilizare;
- Căutarea și recuperarea personalului în zone ostile;
- Intervenții împotriva forțelor de cercetare-diversiune ale inamicului.

2. Etapele și Domeniile de Instruire

Pregătirea de luptă este structurată în etape succesive, fiecare fiind dedicată atingerii unor obiective operaționale specifice, în cadrul unor domenii de instruire bine definite.

2.1 Pregătirea de bază

Această etapă vizează formarea abilităților fundamentale, indispensabile desfășurării în siguranță a misiunilor tactice, precum:

- Tehnici de supraviețuire și orientare în teren necunoscut;
- Patrulare, recunoaștere și deplasare tactic-operativă;
- Manevre și acțiuni în medii ostile și teren dificil;
- Traversarea cursurilor de apă și zone cu obstacole naturale;
- Luptă corp la corp, tehnici de autoapărare și neutralizare rapidă.

2.2 Coeziunea subunităților tactice

Această etapă are drept obiectiv consolidarea interacțiunii operaționale în cadrul echipelor FOS, prin exerciții coordonate care includ:

- Lupta în spații închise: procedee de pătrundere, curățare și control al obiectivelor restrânse;
- Operații anti-teroriste: neutralizarea rapidă a amenințărilor și eliberarea ostaticilor;
- Infiltrare și ex-filtrare discretă din zone ostile, utilizând tehnici avansate de evitare a detecției.

3. Specializarea Operatorilor FOS

În funcție de profilul operațional și cerințele misiunilor, fiecare operator FOS urmează o pregătire generală completă, urmată de specializarea într-un domeniu tactico-tehnic specific. Printre cele mai frecvente specializări se numără:

- Lunetist – expert în tir de mare precizie și observare avansată;
- Geniști – operare cu explozivi, demontare de obstacole și demolări tactice;
- Transmisioniști – comunicații tactice și război electronic;
- Scafandri de luptă – operații subacvatice speciale;
- Parașutiști – inserție aeriană în zone de risc ridicat.

Fiecare specializare presupune instruire dedicată, desfășurată după finalizarea etapelor de bază.

4. Tehnici și Metode Avansate de Antrenament

Pentru a atinge un nivel deosebit operațional, luptătorii FOS se instruiesc în utilizarea tehnologiilor moderne și a echipamentului de luptă avansat. Competențele dezvoltate includ:

- Pătrunderea și asigurarea obiectivelor strategice prin metode de intrare forțată și control tactic;
- Configurarea și protejarea canalelor de comunicație criptată, vitale în cadrul operațiilor interconectate;
- Recunoașterea, identificarea și raportarea obiectivelor inamice, utilizând senzori și platforme ISR;
- Exersarea tehnicilor de parașutism și scufundare militară, pentru mobilitate operațională sporită în orice mediu.

5. Pregătirea pentru Misiuni în Medii Extreme

Operatorii FOS sunt antrenați pentru a acționa eficient în condiții climatice și geografice extreme, prin module specializate care includ:

- Mediul polar – supraviețuire în frig extrem, mobilitate pe zăpadă, construirea adăposturilor temporare;
- Teren montan – deplasare în zone alpine, utilizarea echipamentului de alpinism și salvare;
- Deșert și junglă – tehnici de adaptare, camuflaj, hidratare și combatere în condiții de temperatură și umiditate ridicată.

Adaptabilitatea la aceste medii garantează capacitatea FOS de a acționa oriunde, în cel mai scurt timp.

Pregătirea de luptă a operatorilor FOS reprezintă un proces de înaltă complexitate, caracterizat prin intensitate, adaptabilitate și perfecționare continuă. Prin instruire riguroasă, selecție exigentă și specializare progresivă, Forțele pentru Operații Speciale asigură formarea unor

luptători capabili să îndeplinească cu succes misiuni critice, în orice context operațional, la un standard de performanță excepțional.

Pregătirea psihofizică a luptătorilor forțelor pentru operații speciale (FOS)

1. Importanța pregătirii psihofizice

Pentru a răspunde cerințelor operaționale specifice Forțelor pentru Operații Speciale, fiecare operator trebuie să atingă un nivel optim de pregătire fizică și stabilitate psihologică. Echilibrul între aceste două dimensiuni reprezintă un factor esențial în îndeplinirea cu succes a misiunilor, indiferent de complexitatea sau riscurile implicate.

Antrenamentele psihofizice urmăresc două obiective principale:

- dezvoltarea capacității fizice generale, a rezistenței și a toleranței la efort prelungit;
- consolidarea trăsăturilor mentale și morale necesare pentru operarea în condiții de stres extrem, incertitudine și presiune constantă.

Programele de pregătire includ metode integrate, desfășurate în condiții care simulează realitățile operaționale din câmpul de luptă modern.

2. Controlul fricii și rolul factorului mental

În situații tactice reale, reziliența mentală influențează semnificativ performanța fizică. Gestionarea fricii devine, în acest context, o abilitate critică.

Frica este o reacție naturală, cu rol de avertizare în fața pericolului. Un operator care nu recunoaște și nu gestionează frica nu este pe deplin pregătit pentru luptă. Controlul acestei emoții permite menținerea stării de vigilență, luarea deciziilor rapide și acțiuni eficiente în medii ostile.

Scopul procesului de instruire este acela de a-l determina pe operator să conștientizeze că poate controla frica și reacțiile generate de aceasta. Odată dobândită această capacitate, limitele fizice și mentale pot fi extinse semnificativ.

3. Tehnici de antrenament pentru consolidarea stabilității psihologice

Educația psihologică a operatorilor FOF are ca obiectiv formarea unei mentalități operaționale adaptabile, capabile să reacționeze calculat în situații imprevizibile. În acest sens:

- factorii de surpriză trebuie integrați ca parte a normalității operaționale;
- modificările bruște ale situației tactice trebuie tratate cu calm și eficiență;
- reacțiile instinctive trebuie transformate în acțiuni deliberate, orientate spre obiectiv.

Expunerea repetată și controlată la scenarii solicitante din punct de vedere emoțional și cognitiv contribuie la dezvoltarea unei reziliențe mentale solide, menținerea concentrării și gestionarea optimă a stresului în toate etapele unei misiuni.

Pregătirea Fizică Generală

Pregătirea fizică generală reprezintă fundația pe care se construiește întreaga capacitate fizică a unui luptător, fiind esențială pentru succesul în misiunile operațiunilor speciale. Aceasta presupune dezvoltarea unui set de abilități fizice care să asigure performanța optimă în condiții diverse de luptă și medii extreme. Pregătirea fizică generală nu doar că ajută la creșterea rezistenței și a puterii musculare, dar și la îmbunătățirea flexibilității, mobilității și capacității de recuperare rapidă.

Obiectivele pregătirii fizice generale includ:

- Creșterea rezistenței aerobice și anaerobice, pentru a face față misiunilor prelungite și solicitante din punct de vedere fizic.
- Dezvoltarea forței musculare generale, esențială pentru manipularea echipamentelor grele, transportul materialelor și realizarea unor mișcări complexe în teren.
- Îmbunătățirea capacității de mobilitate, prin antrenamente care vizează flexibilitatea și agilitatea pentru manevre rapide și eficiente.
- Exerciții pentru îmbunătățirea echilibrului și stabilității, importante în menținerea controlului în teren accidentat și în momente de stres fizic.
- Capacitatea de a menține o stare fizică constantă, pentru a preveni oboseala prematură și pentru a optimiza performanța în timpul misiunilor.

Tipuri de antrenamente specifice:

- Antrenamente de rezistență aerobică, cum ar fi alergările de lungă distanță, înotul sau mersul pe bicicletă, care contribuie la îmbunătățirea capacității cardiovasculare.
- Antrenamente de forță, ce includ exerciții cu greutate, flotări, abdomene, genuflexiuni și alte exerciții funcționale pentru a dezvolta musculatura generală.
- Exerciții pentru corectarea posturii și mobilității, incluzând exerciții de întindere și flexibilitate care ajută la prevenirea accidentărilor și îmbunătățirea mișcărilor.
- Antrenamente combinate, care sunt menite să imite condițiile fizice și mentale specifice misiunilor, prin realizarea unor exerciții de intensitate mare, combinate cu sarcini de rezolvare a problemelor sau sarcini cognitive.

- Exerciții de intervale de intensitate înaltă, care sunt folosite pentru îmbunătățirea performanței anaerobice și creșterea rezistenței la oboseală rapidă.

Importanța pregătirii fizice pentru luptătorii FOS:

Pregătirea fizică generală este esențială pentru toți luptătorii din forțele speciale, deoarece condițiile extreme în timpul misiunilor necesită un corp rezistent, capabil să suporte solicitările mari și diversificate ale terenului și condițiilor. De asemenea, ajută la reducerea riscului de accidentări și îmbunătățește recuperarea după perioade de efort intens. Fiecare aspect al pregătirii fizice generale contribuie la succesul în misiune, la menținerea unui nivel înalt de performanță și la asigurarea supraviețuirii în medii ostile.

Elemente de Luptă Corp la Corp

Lupta corp la corp reprezintă un aspect fundamental al pregătirii fizice pentru luptătorii din forțele speciale, deoarece adesea misiunile de intervenție se desfășoară în medii restrânse sau în condiții de luptă extrem de apropiată, unde folosirea armelor de foc nu este o opțiune. În aceste situații, capacitatea de a controla și de a înfrunta un adversar într-o luptă directă, la distanță mică, este esențială pentru succesul misiunii și pentru supraviețuirea operatorului.

Scopul pregătirii în lupta corp la corp este de a dezvolta abilități specifice ce includ atât tehnici de apărare, cât și de atac, pentru a permite unui luptător să se descurce în diferite scenarii de conflict apropiat.

Principalele tehnici și elemente în lupta corp la corp sunt:

- Controlul distanței și poziționarea: În lupta corp la corp, este esențial ca luptătorul să învețe să gestioneze distanța față de inamic. Acesta trebuie să fie capabil să se apropie rapid de adversar pentru a-l neutraliza, dar și să știe când să evite un atac sau să se retragă într-o poziție mai favorabilă.
- Lovituri și tehnici de punere la pământ: Tehnicile de lovire includ atacuri cu pumnii, picioarele, cotul și genunchiul, utilizate pentru a destabiliza sau a răni inamicul într-un mod rapid și eficient. De asemenea, tehnicile de punere la pământ (takedown) sunt esențiale pentru a controla adversarul și a-l reduce la incapacitatea de a mai lupta.
- Sisteme de apucare și blocaje: În lupta corp la corp, apucările sau blocajele sunt folosite pentru a preveni mișcările inamicii și pentru a le neutraliza eficiența. Acestea includ tehnici precum blocarea brațelor, răsucirea corpului sau folosirea unor poziții strategice pentru a împiedica un atac continuu.

- Lucrul cu un inamic înarmat: Antrenamentele trebuie să includă și tehnici specifice pentru a face față unui adversar înarmat. În aceste cazuri, luptătorii învață să dezarmeze inamicii și să neutralizeze amenințările, minimizând riscurile pentru ei înșiși.
- Tehnici de strangulare și imobilizare: Aceste tehnici sunt utilizate pentru a înfrunta un adversar mai puternic sau pentru a preveni ca acesta să se miște sau să riposteze. Tehnicile de strangulare pot fi folosite pentru a face inamicul să cedeze fără a fi necesar să fie rănit grav.

Pregătirea pentru cercetare

Pregătirea operatorilor FOS în domeniul cercetării constituie o componentă dominantă a formării tactice, contribuind la dezvoltarea capacităților de colectare și analiză a informațiilor în sprijinul deciziei operative. Aceasta este structurată în mai multe etape succesive, care acoperă atât fundamentele teoretice ale cercetării, cât și instruirea practică în medii operaționale diverse.

Obiective generale ale pregătirii

Programul de instruire are ca scop formarea operatorilor în următoarele direcții:

- Executarea recunoașterii tactice, tehnice și speciale în sprijinul acțiunilor operative;
- Utilizarea echipamentului specializat pentru culegerea de date și identificarea obiectivelor;
- Aplicarea tehnicilor de infiltrare, supraviețuire și evitare a capturării în teren ostil;
- Pregătirea pentru misiuni de sabotaj, cercetare de geniu și interogare a prizonierilor;
- Suport medical de bază și avansat în cadrul misiunilor izolate;
- Asigurarea inserției aeriene în spatele liniilor inamice.

Durata și structura instruirii

Pregătirea de cercetare se desfășoară pe parcursul a mai multor module specializate:

- Recunoaștere și operații speciale – 14 săptămâni: principii doctrinare, tactici de cercetare, metode de infiltrare și sabotaj, comunicare criptată, supraviețuire avansată, comportament în caz de captivitate, pregătire medicală, instruire pentru luptă în medii tropicale.
- Desant aerian – 4 săptămâni (pentru operatorii fără calificare parașutist): tehnici de parașutare, siguranță și echipamente de inserție aeriană.
- Instruire tactică-specială – 6 săptămâni: simulări și exerciții complexe de cercetare, coordonate cu alte componente FOS.

Pregătirea tactică

Pregătirea tactică a luptătorilor FOS constituie nucleul formării lor operaționale și se desfășoară în condiții cât mai apropiate de realitatea câmpului de luptă. Instruirea are loc preponderent în terenuri dificile, izolate, marcate de acces limitat la resurse și presiuni fizice și psihice continue. Obiectivul principal este formarea capacității operatorului de a lua decizii rapide și autonome în medii ostile și dinamice.

Situațiile create în timpul lecțiilor tactice sunt caracterizate de o complexitate ridicată, modificări bruște ale factorilor de mediu și scenarii simulate care impun reacții imediate, coordonare în echipă și adaptabilitate constantă.

Patrula ca unitate tactică fundamentală

Accentul este pus pe acțiunea în cadrul patrulei de patru persoane, considerată structura tactică de bază în FOS. Instruirea cuprinde:

- Tehnici de mișcare în compoziția patrulei;
- Semnale de comandă și comunicare non-verbală;
- Coordonarea acțiunilor în diverse tipuri de misiuni.

Se exersează procedee precum:

- Cercetarea prin supraveghere: selectarea și amenajarea punctului de observație, camuflaj, raportare;
- Executarea ambuscadelor și raidurilor: planificare, infiltrare, execuție și retragere.

Supraviețuirea în condiții extreme

Supraviețuirea reprezintă una dintre componentele importante ale instruirii tactice. Candidații sunt instruiți să opereze fără sprijin logistic direct, fiind nevoiți să-și asigure singuri mijloacele de subzistență, inclusiv:

- Dobândirea și prepararea hranei și apei;
- Amenajarea adăposturilor temporare;
- Menținerea focului în condiții neprielnice.

După finalizarea cursului de bază, operatorii continuă instruirea specifică în tehnici avansate de supraviețuire, în funcție de specializarea și mediul de operare al unității din care fac parte (montan, deșertic, polar etc.).

Sisteme de armament

Instruirea privind sistemele de armament are ca scop dezvoltarea abilităților luptătorilor FOS de a manipula eficient, precis și rapid armamentul din dotare, în condiții de stres operațional, vizibilitate redusă și în medii de luptă complexe. De asemenea, se urmărește familiarizarea cu

tehnica de luptă a potențialului inamic, precum și perfecționarea tragerilor în cadrul echipei, ca parte a unei acțiuni tactice coerente.

Durata și resursele

Durata cursului este de până la șase săptămâni, timp în care fiecare operator are alocate până la 1500 de cartușe pentru exercițiile practice de tragere. Instruirea acoperă atât armamentul standard de infanterie din dotarea Armatei Naționale, cât și sisteme de armament ale Forțelor Armate străine de interes operațional.

Conținutul instruirii

Instruirea se desfășoară pe mai multe module:

- Cunoașterea părții materiale a armamentului de infanterie și a armamentului special;
- Studiarea regulilor de tragere și a metodelor de tragere (individuale și de grup);
- Exerciții de tragere în condiții variate de teren, iluminare și angajare a țintelor;
- Întreținerea armamentului, depistarea și remedierea rapidă a defecțiunilor și incidentelor de tragere.

Aproximativ 50% din totalul exercițiilor de tragere sunt executate în condiții de vizibilitate redusă sau pe timp de noapte, folosind:

- Dispozitive optice cu vedere pe timp de noapte;
- Iluminare limitată sau simulări de condiții meteorologice nefavorabile;
- Ținte mobile și reactive, pentru creșterea realismului situațional.

Pregătirea lunetiștilor

Lunetistul constituie un multiplicator de forță esențial pentru unitățile Forțelor pentru Operații Speciale. Prin precizia ridicată a focului, mobilitatea tactică și capacitatea de observare extinsă, lunetiștii pot compensa lipsa armamentului greu și a efectivelor numeroase. În mod particular, aceștia pot neutraliza personalul-cheie al inamicului și pot împiedica funcționarea normală a lanțurilor de comandă și control, diminuând considerabil eficiența operațională a forțelor ostile.

Domenii de utilizare

Forțele pentru Operații Speciale din întreaga lume utilizează lunetiști în îndeplinirea a trei misiuni tactice principale:

1. Angajarea pe câmpul de luptă, în sprijinul acțiunilor ofensive sau defensive ale unității;

2. Combaterea terorismului în mediul urban, prin executarea de focuri precise asupra țintelor prioritare;

3. Operații specifice contra insurgenților, în teatre de operații neregulate.

Lunetiștii pot acționa pentru blocarea manevrei unităților inamice, prin nimicirea comandanților de grupă, a operatorilor de comunicații, a echipelor de mitraliere sau a echipajelor sistemelor antitanc/antiaeriene.

Eficiența și raza de acțiune

Puștile cu lunetă standard destinate uzului militar au o rază de foc efectivă de până la 900–1000 metri, în funcție de tip și calibrul muniției.

Puștile cu lunetă cu destinație specială sunt optimizate pentru distanțe mai mici, cu eficiență maximă între 300 și 400 metri.

Evaluarea lunetiștilor (bareme de performanță)

Pentru a fi certificat operațional, un lunetist FOS trebuie să îndeplinească următoarele standarde minime de tragere:

- Tragere la 200 m: toate cele 10 lovituri trebuie să se încadreze în conturul unei cutii de chibrituri;
- Tragere la 100 m: trebuie să nimerească partea inferioară a unui tub de cartuș de calibrul 7,62 mm (model 1908).

Pregătirea radio-tehnică

Pregătirea radio-tehnică urmărește dezvoltarea capacității luptătorilor FOS de a menține comunicații sigure, stabile și eficiente în diverse condiții de teren și sub influența mijloacelor de bruiaj electronic ale inamicului. Comunicarea radio reprezintă o componentă dominantă în coordonarea misiunilor speciale, extragerea rapidă a echipelor din teren și menținerea legăturii cu centrul de comandă.

Conținutul instruirii

Instruirea include familiarizarea cu echipamentele de comunicații, folosirea canalelor de rezervă, operarea în moduri alternative (telegrafie, voce, satelit) și criptarea traficului radio. De asemenea, candidații învață codul Morse – standardul universal de comunicare în condiții critice – cu o rată minimă de performanță de opt grupuri a câte cinci cifre/minut.

Pregătirea medicală

Pregătirea medicală are ca scop dezvoltarea abilităților de acordare a primului ajutor în condiții de luptă, atunci când intervenția personalului medical specializat nu este imediat

disponibilă. Luptătorii FOS trebuie să fie capabili să-și salveze propria viață și pe cea a camarazilor în situații critice, menținând funcțiile vitale până la evacuarea către o unitate medicală.

Conținutul instruirii

În cadrul cursului de pregătire medicală, sunt predate cunoștințe teoretice și practice, în condiții cât mai apropiate de realitatea câmpului de luptă. Exercițiile se desfășoară individual și în echipă, sub presiunea timpului și a factorilor de stres, pentru a simula starea fizică și psihică reală a unei intervenții de urgență.

Pregătirea de geniu

Pregătirea de geniu are drept obiectiv formarea capacităților operaționale ale luptătorilor FOS în utilizarea substanțelor explozive și a mijloacelor de distrugere în misiuni speciale, în special în spatele liniilor inamice. Această componentă a instruirii este importantă pentru executarea sabotajului, distrugerilor planificate și îndeplinirea sarcinilor de sprijin tactic în teren ostil.

Caracteristici generale

Lecțiile se desfășoară atât în format teoretic, cât și practic, în medii controlate, iar ulterior în zone greu accesibile sau cu rol de simulare operațională. Activitățile sunt frecvent corelate cu exercițiile tactice, permițând integrarea tehnicilor de geniu în scenarii complexe.

Luptătorii SOF învață:

- Utilizarea substanțelor explozive și a mijloacelor de darea focului din dotarea standard;
- Fabricarea improvizată a încărcăturilor explozive;
- Tehnici de distrugere a infrastructurii, a obstacolelor și a echipamentului militar;
- Instalarea și camuflarea minelor terestre și a fugalor;
- Cunoașterea muniției și armamentului de geniu din dotarea armatelor străine.

Alpinismul

Acțiunile tactice ale grupurilor FOS în regiuni montane diferă fundamental de cele desfășurate în teren plat. În timpul deplasării în zone muntoase, luptătorii se confruntă cu numeroase obstacole naturale precum râuri cu apă repede și învolburată, stânci abrupte, canioane, creste înguste, ghețari și pante înzăpezite. Acest mediu ostil este adesea caracterizat de instabilitate geologică și condiții meteorologice severe, cum ar fi prăbușiri de pietre sau gheață, avalanșe și

vânturi violente, toate afectând negativ eficiența operațională și capacitatea de rezistență a personalului.

Totodată, dificultățile topografice oferă multiple avantaje tactice, permițând grupurilor FOS să se infiltreze neobservate, să utilizeze acoperirea naturală pentru disimulare și să stabilească puncte de bazare conspirative. Astfel, alpinismul militar devine un domeniu-cheie în pregătirea specifică pentru operațiile în teren montan.

Principiile deplasării montane

Alpinismul militar implică mai mult decât simpla capacitate de a parcurge teren dificil; el integrează aptitudini fizice, tehnice și psihologice necesare pentru adaptarea la condițiile specifice ale reliefului muntos. Luptătorii trebuie să poată evalua rapid traseele, să aleagă cele mai sigure rute de urcare sau coborâre și să utilizeze corect echipamentul tehnic specializat.

Antrenarea aparatului vestibular este esențială pentru menținerea echilibrului în timpul deplasării pe poteci înguste sau creste ascuțite, în special sub sarcina unui rucsac greu. Abilitățile necesare nu sunt înnăscute, ci se dobândesc prin antrenamente constante și exerciții practice.

Pregătirea de desant aerian

Pregătirea de desant aerian reprezintă una dintre componentele fundamentale ale instruirii unui luptător din Forțele pentru Operații Speciale. Capacitatea de a executa infiltrații aeriene, în condiții variate de teren și meteorologice, constituie un avantaj tactic major în desfășurarea misiunilor speciale.

La efectuarea salturilor cu parașuta se pune accent pe adaptabilitate și precizie, iar antrenamentele sunt orientate progresiv, de la elemente de bază până la scenarii complexe, care simulează condițiile reale de luptă. O atenție deosebită se acordă salturilor în condiții dificile: de noapte, în vânt puternic, de la altitudini reduse sau în zone ostile (munți, păduri, ape, teren urban etc.).

Pregătirea Scafandrilor de luptă

Meseria de scafandru militar este una dintre cele mai exigente specializări din cadrul Forțelor pentru Operații Speciale. Această profesie presupune o provocare constantă, un test zilnic de rezistență fizică și psihică, dar și o responsabilitate majoră în îndeplinirea misiunilor specifice.

Scafandrii militari trebuie să posede calități deosebite: voință puternică, capacitate decizională în condiții-limită, autocontrol și reziliență. Munca lor presupune zeci de ore de expunere în apă săptămânal, antrenamente complexe și adaptabilitate permanentă la condiții dificile de mediu.

Selecția candidaților

Accesul la cursurile de formare este condiționat de promovarea unei preselecții riguroase, care are ca scop verificarea nivelului de pregătire fizică, psihologică și medicală al candidaților.

Condiții de eligibilitate:

- Vârsta între 18 și 40 de ani;
- Apt fizic și psihic conform evaluărilor medicale și psihologice;
- Apt pentru scufundare, declarat de comisia medico-militară;
- Admis la testele de barofuncție și toleranță la oxigen, executate de specialiști.

Baremele minime pentru preselecție (proba practică):

- Înot liber 100 metri: maximum 3 minute;
- Apnee staționară în bazin: minimum 20 secunde;
- Alergare 3.000 metri: maximum 12 minute;
- Minimum 25 flotări, 25 abdomene, 50 genuflexiuni.

De regulă, doar aproximativ jumătate dintre candidați reușesc să obțină brevetul de scafandru militar, ceea ce confirmă standardele ridicate și dificultatea programului.

Etapele pregătirii scafandrilor militari

Pregătirea scafandrilor se desfășoară în două etape principale: individuală și colectivă, într-un format progresiv, de la acumularea cunoștințelor tehnice de bază până la integrarea în operațiuni tactice complexe.

1. Pregătirea individuală

Această etapă urmărește formarea competențelor fundamentale ale scafandrului militar.

Include:

- Curs de scafandru autonom – inițierea în scufundări cu aparate autonome;
- Curs de scafandru de luptă – pregătire specializată în operațiuni militare subacvatice.

Structura etapizată a pregătirii:

- Primele 3 săptămâni: pregătire fizică intensivă, tehnici de înot, teorie;
- A 4-a săptămână: scufundări în bazin;
- Următoarele săptămâni: scufundări în mare, ziua și noaptea, indiferent de condițiile

meteo.

După primele trei săptămâni, candidații susțin probe de admitere la scufundare. Acestea evaluează:

- Capacitatea de orientare sub apă;

- Stăpânirea aparatelor de scufundare (circuit deschis, închis, semiînchis);
- Metode de adaptare fiziologică la mediul subacvatic.

Candidații care nu îndeplinesc standardele sau decid să renunțe sunt retrași din program.

La finalul pregătirii individuale, scafandrii dobândesc competențele necesare pentru a executa misiuni de instruire și operații reale în medii subacvatice, utilizând echipamentele din dotare.

2. Pregătirea colectivă

În această fază, scafandrii sunt integrați în grupe sau detașamente, urmând un program de antrenament colectiv structurat progresiv, care are ca obiectiv final coordonarea și eficiența acționării ca unitate de luptă.

Programul de pregătire colectivă include:

- Acțiuni combinate în cele trei medii operaționale: uscat, aer și apă;
- Scufundări tactice în formație;
- Parașutări și salturi din elicopter;
- Trageri speciale și acțiuni cu explozivi de luptă;
- Exerciții tactice în medii ostile (urban, maritim, montan);
- Tabere de instrucție, marșuri forțate și module de supraviețuire.

Activitățile sunt organizate sub formă de scenarii operaționale, cu simularea inamicului și evaluarea continuă a performanței grupului.

La finalul pregătirii, scafandrii susțin probe de evaluare teoretică și practică. Cei care obțin rezultate excelente primesc brevetul de scafandru militar și un certificat de absolvire.

Topografia Militară

Topografia militară constituie una dintre componentele esențiale în formarea și instruirea unui luptător din Forțele pentru Operații Speciale. În lipsa cunoștințelor temeinice de topografie, eficiența operativă a unui luptător scade drastic, iar infiltrarea în spatele liniilor inamice devine inutilă și periculoasă.

Fără abilități de orientare și interpretare topografică, un operator FOS nu va putea ajunge în raionul de acțiune, nu va putea localiza obiectivul misiunii, nu-și va putea determina poziția exactă și nu va putea transmite coordonate precise pentru susținerea focului sau ex-filtrare.

Topografia militară nu înseamnă doar citirea unei hărți, ci reprezintă o abilitate tactică complexă, care îmbină gândirea critică, observația, interpretarea rapidă a terenului și utilizarea instrumentelor specifice, în condiții variate de mediu și stres operațional.

Competențe esențiale pentru luptătorii FOS

Orice operator trebuie să fie capabil să:

- Determine poziția sa geografică ziua și noaptea, cu și fără hartă;
- Se orienteze în teren folosind harta, busola, reperele naturale sau metode alternative;
- Pregătească și utilizeze date pentru deplasarea pe azimut;
- Analizeze și interpreteze terenul din punct de vedere tactic;
- Transpună informații despre inamic pe hartă;
- Indice ținte pentru aviație sau artilerie cu precizie.

Pregătirea Tactică-Specială

Pregătirea tactică-specială constituie una dintre componentele fundamentale ale instruirii luptătorilor din Forțele pentru Operații Speciale. Obiectivul acestei forme de instruire este de a dezvolta abilități tactice, deprinderi operaționale și reziliență fizico-psihică în cele mai dificile și neprevăzute condiții de luptă.

Această pregătire se desfășoară în scenarii realiste, care simulează complexitatea câmpului de luptă modern, incluzând infiltrări în teren inamic, acțiuni în zone urbane, supraviețuire și luptă în izolare.

Obiectivele instruirii tactice-speciale

Luptătorii sunt antrenați pentru a:

- Îndeplini misiuni în adâncimea dispozitivului inamic;
- Executa infiltrări și ex-filtrări în medii ostile;
- Lupta eficient în zone urbane, forestiere, montane sau subterane;
- Supraviețui pe termen lung în lipsa sprijinului logistic;
- Adapta metodele de luptă în funcție de mediul tactic și de amenințările întâlnite.

Această formă de instruire urmărește formarea unui operator complet, capabil să opereze autonom sau în echipă, în orice mediu de luptă, sub presiune fizică și psihică intensă.

Concluzie

Forțele pentru Operații Speciale reprezintă vârful de lance al capabilităților militare moderne. A fi luptător FOS nu este doar un statut, ci o responsabilitate asumată, o disciplină de viață și o misiune continuă de autodepășire. Pregătirea detaliată, multidisciplinară, expusă în acest manual, nu este un simplu proces educațional – este un filtru dur prin care trec doar cei mai buni.

Succesul unei misiuni speciale nu depinde de noroc, ci de nivelul de pregătire, claritatea mentală și unitatea echipei. De aceea, instruirea luptătorului FOS nu se oprește niciodată. Fiecare exercițiu, fiecare antrenament și fiecare analiză post-acțiune contribuie la perfecționarea abilităților, consolidarea caracterului și întărirea voinței.

Acest manual este doar începutul. Excelența nu este o destinație – este un drum pe care luptătorul FOS îl parcurge zilnic, cu hotărâre, onoare și sacrificiu.

Pentru cei care aleg acest drum, nu există opțiunea eșecului. Există doar misiunea – și îndeplinirea ei.

Sursa: autorul

Declarația privind asumarea răspunderii

Subsemnatul, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele, în conformitate cu legislația în vigoare.

DACIN Octavian

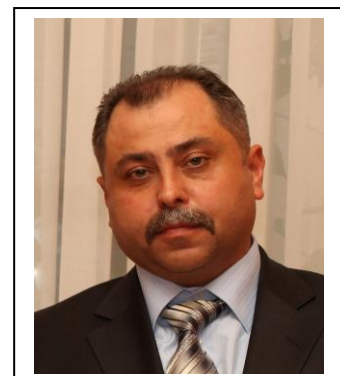
29.05.2025

(data)

CV – UL

Date personale

Numele	DACIN
Prenumele	Octavian
Patronimic	Ion
Data nașterii	09.06.1969
Locul nașterii	Bahmut, Călărași, Republica Moldova
Cetățenia	Republica Moldova

Studii

Superioare ciclu III Doctorat Septembrie/2016 – septembrie/2019	Academia Militară a forțelor Armate „Alexandru cel Bun” mun. Chișinău, Republica Moldova Specialitatea: Artă militară
Superioare ciclul II Masterat septembrie/ 2014 – decembrie/2015	Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” mun. Chișinău, Republica Moldova Specialitatea: Securitate și Apărare
Superioare august/1988 – iunie/1992	Școala Superioară Militară de Desant Aerian orașul Reazan, Federația Rusă, Specialitatea – Comandant Trupe Desant Aerian Grad militar - locotenent
Speciale septembrie/1984 – iunie/1988	Tehnicumul Electromecanic mun. Chișinău, Republica Moldova, Specialitatea – Producerea Roboților în Industrie
Medii septembrie/1976 – iunie/1984	Școala Medie Nr.1 or. Călărași, Republica Moldova

Experiența profesională

1992 – 1997	Batalion Destinație Specială „Fulger”, Armata Națională, mun. Chișinău, Republica Moldova Funcția deținută – Comandant Pluton, Companie, Locțiitor comandant de unitate Grad militar – Locotenent - Căpitan
1997 – 2003	Serviciul Protecție și pază de Stat, mun. Chișinău, Republica Moldova Funcția deținută – Șef Secție Grad militar – Maior – Locotenent Colonel, Colonel
2003 – 2007	S.A. „Respect”, mun. Chișinău, Republica Moldova Funcția deținută – Șef Securitate Structuri Comerciale
2007 – 2010	S.R.L. „Dibsertrans”, mun. Chișinău, Republica Moldova

Funcția deținută – Administrator

2012 până în prezent

Academia Militară a Forțelor Armate “Alexandru cel Bun”, mun. Chișinău, Republica Moldova
Funcția deținută – lector universitar

Stagii/ instruiți

Iunie 1997 – iulie 1997	Aplicații internaționale pentru Menținere a Păcii, Cooperativ NAAGET-97”, Alexandria, Louisiana, SUA, Funcția – Comandant de Companie
Ianuarie 1998	Academia de Poliție din Turcia, or. Ankara, Cursuri de perfecționare
Iunie 2000	Diplomatic Security Service, mun. Chișinău, Republica Moldova, Cursuri de perfecționare
Ianuarie - martie 2016	Curs de Perfecționare în domeniul Securitate și Apărare Națională , AMFA „Alexandru cel Bun”, mun. Chișinău, Republica Moldova

Domeniul de interes științific Științe militare și de securitate, Arta Militară.

Participarea la foruri științifice (naționale și internaționale)

19 mai 2016 - conferința internațională „Republic of Moldova within the new architecture of regional security”, Chișinău, Republica Moldova;

15 decembrie 2016 - conferința științifică „Evoluția științei militare în contextul noilor amenințări la securitatea națională și regională”, Chișinău, Republica Moldova;

01 martie 2017 - conferința științifică cu participare internațională „dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice”, Chișinău, Republica Moldova;

24-28 aprilie 2017 - sesiunea de comunicări științifice TAOFT 2017, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, Romania;

18 mai 2017 - conferința internațională „Security strategic environment: trends and challenges”, Chișinău, Republica Moldova;

07-08 decembrie 2017 - conferința internațională STRATEGII XXI „The complex and dynamic nature of the security environment”, București, România;

21 decembrie 2017 - conferința științifică „Evoluția științei militare în contextul noilor amenințări la securitatea națională și regională”, Chișinău, Republica Moldova;

01 martie 2018 - conferința inter-universitară „Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice”, Chișinău, Republica Moldova;

17 mai 2018 - conferința internațională „Security strategic environment: trends and challenges”, Chișinău, Republica Moldova;

27-28 noiembrie 2018 - conferința științifică internațională STRATEGII XXI „Complexitatea și dinamismul mediului de securitate”, București, România;

1 martie 2018 – conferința științifică inter universitară, „Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice”, Chișinău, Republica Moldova;

6 decembrie 2018 – conferința practico-științifică cu participare inter universitară „Evoluția științei militare în contextul noilor amenințări la securitatea națională și regională”, Chișinău, Republica Moldova;

14 februarie 2019 - conferința științifică inter universitară, „Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice”, Chișinău, Republica Moldova;

23 mai 2019 – conferința internațională „Mediul strategic de securitate : provocări și tendințe”, Chișinău, Republica Moldova;

12 decembrie 2019 - conferința științifică inter universitară cu participare internațională „Evoluția științei militare în contextul noilor amenințări la securitatea națională și regională”, Chișinău, Republica Moldova;

20 februarie 2020 – conferința științifică cu participare internațională „Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice”, ediția a V, Chișinău, Republica Moldova;

17 decembrie 2020 - conferința științifică cu participare internațională „Evoluția științei militare în contextul noilor amenințări la securitatea națională și regională”, Chișinău, Republica Moldova;

25 februarie 2021 - conferința științifică cu participare internațională „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Aprofundării Reformelor Democratice”, ediția VI, 2021, Chișinău, Republica Moldova;

27 mai 2021 - conferința internațională, „ Mediul strategic de securitate: Provocări și Tendințe, MSSPT - 2021”;

9 - 10 decembrie 2021- International scientific conference „STRATEGIES XXI”, Bucharest, Romania;

24 februarie 2022 - conferința științifică cu participare internațională, „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Aprofundării Reformelor Democratice”, Chișinău, Republica Moldova;

21 decembrie 2022 - conferința științifică cu participare internațională „Evoluția științei militare în contextul noilor amenințări la securitatea națională și regională”, Chișinău, Republica Moldova;

21 mai 2024 - conferința internațională „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, Republica Moldova.

Lucrări și comunicări științifice:

Articole în culegeri internaționale

1. Dacin Octavian, „Forțele Pentru Operații Speciale - starea actuală, caracteristici și metode de aplicare”, sesiunea de comunicări științifice TAOFT 2017, Romania, București, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, 2017, 173-177 p., ISSN 2286-3753;
2. Dacin Octavian, The use of special operations forces in the context of contemporary wars: conceptual, operational and tactical highlights, în revista Strategii XXI, Romania, București, 2018, 78-84p., ISSN 2285-8318;
3. Dacin Octavian, Special Operations Forces in United Nations Peace Keeping Operations, în revista Strategii XXI, Romania, București, 2021, 240-248p., ISSN 2668-7828;

Articole în culegeri naționale

1. Dacin Octavian, Considerații privind etapele de dezvoltare a armamentului din dotarea forțelor pentru operații speciale. În: Materialele conferinței științifice AMFA, Chișinău: Notograf Prim, 172-178 p., ISBN 978-9975-84-017-0;
2. Dacin Octavian, Forțele pentru Operații Speciale din armatele moderne, în Revista Militară. nr. 2 (16) / 2016, 162-167 p., ISSN: 1857-405X;
3. Dacin Octavian. Evoluția istorică, esența, clasificarea forțelor speciale și a operațiunilor speciale”. În: Materialele conferinței cu participare internațională AMFA, Chișinău: Notograf Prim, 81-91 p. , ISBN 978-9975-84-017-0;
4. Dacin Octavian, Aplicarea Forțelor în Operațiuni Speciale în condiții moderne, în Materialele Conferinței internaționale: „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, 19 mai 2016, Academiei Militare a Forțelor Armate "Alexandru cel Bun", 2017, 189-195 p. , ISBN 978-9975-3048-9-4;
5. Dacin Octavian, Operațiile Speciale în spectrul conflictului modern, Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări : în Materialele conferinței științifice internaționale, 18 mai 2017 – Chișinău : Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2018, 281-290 p., ISBN 978-9975-3174-2-9;
6. Dacin Octavian, Transformarea conflictelor militare necesită schimbări în stat, „Evoluția științei militare în contextul noilor amenințări la securitatea națională și regională”, în Materialele conferinței științifice inter universitare, 21 decembrie 2017 – Chișinău : Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2019, 203-209 p., ISBN 978-9975-3174-8-1;

7. „Influența dintre interesul național și cel al parteneriatului de cooperare asupra întrebuirii SOF”, în Materialele conferinței cu participare internațională, Chișinău, 1 martie 2017, AMFA, Notograf Prim, 2017, pp. 233-237, ISBN 978-9975-84-033-0.

8. Dacin Octavian, Utilizarea metodelor „hibride” în conflictele moderne, în: Materialele conferinței inter universitare, 01 martie 2018, ed. a III, Chișinău, 2019, Notograf Prim, pp. 266-271, ISBN 978-9975-84-082-8;

9. Dacin Octavian, Utilizarea forțelor pentru operații speciale în contextul războaielor contemporane: repere conceptuale, operaționale și tactice, „Evoluția științei militare în contextul noilor amenințări la securitatea națională și regională”, în Materialele conferinței științifice inter universitare, 6 decembrie 2018 – Chișinău : Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2019, 120-135 p., ISBN 978-9975-3174-9-8;

10. Dacin Octavian, Esența războiului neconvențional: probleme și perspective, în: Materialele conferinței științifice internaționale, Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări, 17 mai 2018, Chișinău, Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2019, pp. 207-211, ISBN 978-9975-3174-7-4.

11. Dacin Octavian, Forțele pentru operații speciale ale Armatei Naționale a Republicii Moldova – actualitate și perspective, în materialele conferinței științifice internaționale Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări, 23 mai 2019, Probleme actuale ale științei militare și securității naționale / Academia Militară a Forțelor Armate "Alexandru cel Bun", Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, Chișinău, 2021, 171-177 p., ISBN 978-9975-3048-2-5;

12. Dacin Octavian, Operații militare neconvenționale ale forțelor pentru operații speciale a armatei SUA, „Evoluția științei militare în contextul noilor amenințări la securitatea națională și regională”, în materialele conferinței științifice inter universitare cu participare internațională, 12 decembrie 2019 - Chișinău: Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2020, 5-13 p., ISBN 9975-3346-4-8;

13. „Considerații privind conceptul de „Conflict de tip Hibrid”, în: Materialele conferinței inter universitare, Chișinău, 14 februarie 2019, AMFA, Notograf Prim, 2019, pp. 281-288, ISBN 978-9975-84-095-8.

14. „Forțele pentru operații speciale - un mijloc de atingere a obiectivelor militare și politice”, Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice, Ediția 6, 2021, Chișinău, pp. 176-180. ISBN 978-9975-3346-8-6.

15. Dacin Octavian, Forțele pentru operații speciale - un mit sau o realitate necesară, Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice: în Materialele conferinței științifice cu participare internațională, 24 februarie 2022 – Chișinău : Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2022, 183-192 p., ISBN 978-9975-84-164-1;

16. Dacin Octavian, Forțele pentru operații speciale, un instrument necesar în conflictele moderne, Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale)Nr. 8(158) / 2022 / ISSN 1814-3199 /ISSNe 2345-1017;

17. Dacin Octavian, Forțele pentru operații speciale în operațiile de menținere a păcii sub egida Organizației Națiunilor Unite, Studii Juridice UniversitareNr. 1 / 2022 / ISSN 1857-4122.

Cunoașterea limbilor

Limba romana (limba maternă)

Limba rusă (fluent)

Limba franceză, engleză (de bază)

Adresa poștală

str.Gh.Madan, 46/1, ap.87, mun. Chișinău

Telefon (mobil)

+37369112078

Telefon (domiciliu)

+37322461009

Adresa e-mail

dacinoctavian@gmail.com